ANTONII MVSAE BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS,

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis cathartic[is], quæ vnicuique humori ſunt propria, Tractatus inſignis.

Omnia ſedulò caſtigata, & Indice copioſe illuſtrata.

A POCO A POCO.

A POCO A POCO.

LVGDVNI,
Apud Sebaſtianũ Barptolomæi Honorati.
M. D. LV.

v Solaujrtus ex[...] sepulchrj
v Gunsalus Ja[...]

INDEX LOCVPLETISSIMVS VOcum & rerum insigniorum, quæ hocce Tractatu de medicinis purgantibus continentur, alphabetico ordine digestus.

Aquæ

Cuchia

Fel

Iridis

Medic

Mixæ

Rhus

T

FINIS.

INDEX SIMPLICIVM OMNIVM

educentium quemlibet humorem.

Syr

Pituitã educentia

Cucur

Atram bilem subducentia

Aquositates vel ichores educentia

Sanguinem educentia

Col

Emollientia, & fæces educentia

Cni

Bilem & pituitam educentia.

Hep

Salis

Bilem, & atram bilem educentia.

Bilem & ichores educentia.

Bilem & ſanguinem educentia.

Pituitā & atram bilem educentia.

Pituitā & aquas educentia.

Pituitam & ſanguinem educentia.

Att

Hier

Bilem, pituitam & aquas educentia.

Bilem, pituitam & sanguinem educentia.

Alan

ANTONII MVSAE BRASSAVOLI MEDICI FERRARIENSIS,

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis catharticis, quæ unicuique humori sunt propria, Tractatus insignis,

Ad illustriss. ac Excellentiss. HERCVLEM Estensem, IIII. Ferrariæ Ducem.

INTERLOCVTORES

Illustriss. Dux. Brassauolus.

ILLVSTRISS. Quid solus tamdiu meditaris, oculis in terram defixis ac celeri gressu incedens? BRAS. Renatus primogenitus filius meus à me non oscitanter quæsiuit, cur medica-

menta,quæ passim in pharmacopoliis pe totam Italiam seruantur,omnes humore educant,vel saltem vno plures,nullúmque reperiri,& si id sit,rarum esse, quod vnum solum educendo expurget humorem.Icircco si contingat puram bilem,vel puram pituitam,vel puram atram bilem esse eucuanda,non reperitur in pharmacopolii aliquid seruatum,quod illud facilè ac propriè efficere posit.ILLVSTR.Est'ne verum quod dicebat?BRASS. Proculdubio verum,ob hoc à negotiis impræsentiarum semotus,mente concipiebam quo ordine quáque via medicamenta omnia tam simplicia quàm composita in vnum cõgererem,quæ simplices humores seorsum educant,& quæ vnà complicatos. nam vt multi sunt humores,ita diuersæ ipsorum complicationes fieri possunt. ILLVST.Complicationes istas prænoscere haud difficile mihi videtur,si quot sint educendi humores præsciuerimus.BRASS.Aliàs non raro in maximis negotiis hoc percepi, sed impræsentiarum planius percipitur,quanta dexteritate excellentiæ tuæ ingenium præditũ sit , vtpote quod in omnibus tam publicis quàm priuatis colloquiis , circa omnia non modò versatum esse videatur, sed & omnia quę sub cælo sunt,quesiuisse,

acad

ac ad vnguem peruestigasse, vt nihil excellentiæ tuæ occultum, ignotúmque videri possit. Verùm vt experiar, imò huius celebris ingenij acumen probem, atque confirmem, dico quinque esse humorum species euacuandas. ILLVSTR. Arbitrabar in humano corpore quatuor tantum esse humorum species. BRA. Sunt quidem præcipui humores ac proprij quatuor tantùm sed adest & quintum, quod est omniũ humorum aquositas, à Græcis ἰχὼρ nuncupatum, quę quandoque & ex venis elici debet, & ex vẽtris cauitate in ascite. ILLVS. Quinque igitur hæc per ordinem dispone vt cõplicationes tibi referre possim. BR. Hi sunt quinque educẽdi simplices humores, qui subinde diuersis modis complicari possunt,

Bilis
Pituita
Atra bilis
Ichores
Sanguis

ILLVS. Audiueram, atque arbitrabar nullum esse medicamẽtum quod sanguinem educeret, quin esset venenum, & præterea nunquam esse per medicamentum educendum, cùm sit naturæ thesaurus. BRA. Et hoc indubitatum est, vtilem sanguinem

nunquam eſſe educendum, ſed inutilem ſolum. inutilis verò eſt (ſuperfluo dempto qui per venæ ſectionem, aut alio ſimili modo educi debet) is qui propria exiuit vaſa, vel qui corpus nutrire amplius non eſt aptus. ILLVS. Cùm ergo quinque ſint ſimplices educendi humores, ſi bini ſimul iungantur, primum reliquis ſingulatim commiſcendo quatuor fient coniunctiones, deinde ſecundum aliis miſcendo, tres fiunt miſtiones, poſteà tertium aliis addẽdo, duæ fiunt complicationes, deniqueſi quartum quinto miſceatur, vna tantùm fit complicatio, nam poſteriora nunquam ſunt prioribus nectenda, quoniam cùm priora poſterioribus miſcebantur, poſteriora prioribus iuncta eſſe arbitrandum erat, itaque ſi quatuor, tres, duæ & vna cõplicationes colligantur, cum humores bini iunguntur, decem euadent miſtiones. BRASSA. Decem profectò erunt & non plures, quas ita per ordinem diſponemus.

Bilis, pituita,
Bilis, atra bilis,
Bilis, ichores,
Bilis, ſanguis,
Pituita, atra bilis,
Pituita, Ichores,

Pit

Pituita, sanguis
Atra bilis, ichores Atra bilis, sanguis,
Ichores, sanguis.

Nullæ aliæ præter has inueniri possunt ex duobus commistis humoribus complicationes, in simplicibus verò quę educuntur communes fæces prætериuimus, quæ per illa educuntur, quæ à Græcis ἐκκοπρωτικὰ, id est stercoris eductiua nominantur, & per emollientia. ILLVS. Cur hæc præteriisti, quæ complicationes multiplicare potuissent? BRAS. Præterij, quia & emollientia, & ἐκκοπρωτικὰ seorsum contemplanda sunt, quoniam omnia medicamẽta communes fæces semper educunt, & illa quę in viis continentur, at secundo loco cõplexiones illæ considerandæ sunt, cùm tres humores simul euacuatione indigẽt. ILLVSTRIS. Sile, nam tibi statim inueniam quot esse poterunt, cùm quinq; sint simplices euacuandi humores. BRA. Quot erunt? ILLVS. Decem. nam primum, secundum, & tertium simplex vnam facient commistionem: primum, secundũ, & quartum, secundam: primum, secũdum, & quintum, tertiam. primum, tertium, & quartũ, quartã. primum, tertium, & quintum, quintam. primum, quartum, & quintũ, sextam. iam primũ abiiciendũ est, quia nulla adest

amplius complicatio, qua recipi possit, vn-
de sequitur secundum tertium & quarti
quę septimam facient commistionem. se-
cundum, tertium, & quintum, octauam.
Secundum, quartum, & quintum, nonam.
Nunc verò secundum abiiciendum est, &
tertium assumendum, quod vnam tantum
complicationem facit, in qua scilicet ter-
tium, quartum & quintum sunt coniuncta
nullóque alio modo variari possunt, per
trinariam complicationem euacuandi hu-
mores. BRA. Nescio, an qui huic negotio
sedulò incumbunt, tam amplè, támque di-
ligenter hæc exprimere potuissent, nos ve-
rò in humoribus decem has complicatio-
nes in ordinem adducamus, vt suis nomi-
nibus palam fiant. ILLVSTR. Hoc ad te
spectare arbitror. BRASSA. Ob hoc illud
efficiam

Bilis, pituita, atra bilis,
Bilis, pituita, ichores,
Bilis, pituita, sanguis,
Bilis, atra bilis, ichores,
Bilis, atra bilis, sanguis,
Bilis, ichores, sanguis,
Pituita, atra bilis, ichores,
Pituita, atra bilis, sanguis,
Pituita, ichores, sanguis,
Atra bilis, ichores, sanguis.

Rel

Reliquum eſt vt de illa complicatione verba faciamus, qua humores quatuor vnà educi debent. ILLVSTR. In hac complicatione quinque ſunt tantum diuerſitates, nam cùm quinque ſint quæ in vniuerſum euacuari debēt, vno ſemper dempto, & aliis quatuor relictis, quinque ſolum fient variationes, vnde vltimo dempto relinquuntur quatuor, poſteà penultimo dempto, & vltimo addito, alia fit variatio, & antepenultimo dempto, penultimo & vltimo additis, alia euenit variatio, & de aliis eodem modo dicendum eſt. BRASS. Video quanta dexteritate polleas in his ordinandis, quę nunquam excogitaſti, vt hinc argumentum ſumi poſsit in his quę diligenter excogitas, te ſummũ colophonem attingere, & ita attingere, vt nihil ab vllo alio addi poſsit, nunc verò ita hæc in ordinem diſponamus, vt alia fecimus,

Bilis, pituita, atra bilis, ichores,
Bilis, pituita, atta bilis, ſanguis,
Bilis, pituita, ichòres, ſanguis,
Bilis, atra bilis, Ichores, ſanguis,
Pituita, atra bilis, ichores, ſanguis.

ILLVS. Video vnam ſolam ſupereſſe complicationem, quę nullam ſuſcipit variationem, cùm omnes vnà humores euacuandi ſunt. BRAS. Ita profectò eſt, vnde hæc erit

ſola ac ſumma humorum euacuandorum complicatio,

Bilis,pituita,atra bilis,ichores,ſanguis ILLVS.Sunt ergo humorum euacuandorum miſtiones viginti ſex,& quinque ſimplices humores, vt tuus hic libellus ſit in triginta partes vna addita,diſtinguendus BRA.Erunt trigintaduæ, quia ἐκκοπρωτικὰ & emollientia,ſunt inter ſimplices humores pertractanda. ILLVS. Sint igitur trigintaduo capita. BRASSAVO. Vt lubet capita vocentur,quæ in hunc modum diſponantur.

Oct

ich

ILLVS. Iam libelli acies in ordinem dige-stæ

ſtæ ſunt, & per capita diſſectæ. reliquum eſt, vt id opere exequaris, quod in vniuerſum ac in genere propoſitum eſt. BRAS. Enitar vt Excellentia tua Renatum filium meum, & me ipſum de hac materia loquentes & per præſcriptum ordinem res ipſas diſponentes audias. ILLVS. Audire haud grauabor. Verùm cui inſcribetur hic non inutilis libellus? BRASS. Cui alteri, quàm Excellētiæ tuæ, in cuius nutu omnia bona mea iam diu dicata ſunt? at ne Excellentiæ tuæ diutius impedimento ſim, breui audias quibus occaſionibus motus Renatus me ad hæc ſcribenda excitauerit.

ANTONII
MVSAE BRASSAVOLI
MEDICI FERRA-
RIENSIS

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis catharticis, quæ sunt vnicuique humori propria, & quibus ipse in suis curandis ægrotis vsus est,

Ad illustriß. & Excellentiß. HERCVLEM *huius nominis* II. & IIII. *Ferrariæ Ducem.*

INTERLOCVTORES
Renatus filius,
Antonius Musa Brassauolus pater.

RENATVS.

LEGI colendissime pater, dum tu superioribus mensibus apud Mantuæ Ducem ageres, libellum tuum de catharticis medicamẽtis, quæ à Ferrariensibus pharmacopôlis confecta seruan

ſeruantur, priúſque catapotiorum lib
lum perlegeram: at fieri non potuit, q
magna admiratione afficerer, cùm cat
tica ſingula contemplatus, nullum ferè
ſe perceperim, quod humores omnes r
educeret. BRASSA. Et omnes in huma
corpore plerunque peccant humores. R
NA. Nónne fieri poteſt, vt vnus ſolus
homine aberret humor? BRASSA. Qu
ni? RENAT. Si ergo ita contigerit, vt
tuita ſola educenda ſit, quia & eade
ſola aberret in corpore, Medicorum v
gus Diaphiniconem præbet: quod med
camentum non ſolùm pituitam, ſed
bilem, & atram bilem educit. nam pr
ter turbith quod pituitam educere aptu
eſt, recipit etiam ſcammonium, quod b
les vtraſque, & præſertim flauam educ
re aptum eſt. BRAS. Nemo prorſus am
bigit. RENA. Cur ergo medicamenta r
pharmacopoliis parata non extant, qu
vnum ſolum humorem educere apta ſint
& pro atra bile euacuanda diacatholicon
vtuntur, quod humores omnes educere p
teſt, nam præter polypodium & ſenam
quæ atræ bili conueniunt, recipit caſsiam,
tamarindos ac rhabarbarum, & pro edu-
cenda bile diaprune ſolutiuo vtũtur, quod
& alia præter bilem educit. BRA. De dia-

prune solutiuo minus, quàm de aliis conquerendum est. Verùm res ipsa ita constat non solùm in electuariis, sed & in pilulis, vt dixisti. REN. Prouidendũ igitur esset ac ægrotorũ indemnitati indulgendum. BRAS. Iam huic rei diligentiã adhibui, & mea fieri iussi in Senis pharmacopolio medicamenta, quæ vnum humorem educunt, quæ duos, quæ plures, & quæ simul omnes, seorsúmque imbecilliora seruari vehementiora, & mediocria, his etiã prætermissis quæ ex simplici medicamento præbentur, vt ex sola manna, ex solo rhabarbaro, ex sola cassia, ex solis myrobalanis, ac similibus. REN. Impræsentiarum (ni tibi molestum sit) particulares quosdam casus, qui contingere possent, & fortè in dies plerunque contingunt, contemplemur, de vnius scilicet solius humoris, qui in corpore sit errore. BRAS. Vt lubet, agamus, nam singulis annis, huius generis millia super millia visuntur.

e De

De medicamentis tam simplici-bus, quàm compositis quæ solam bilem educunt.

CAPVT I.

RENATVS. Quispiam igitur no... curandus occurrat, qui cæteros ... mores inculpatos habeat, & bilioso m... bo affectus sit. iámque sit bilis ipsa para... vt nullo alio quàm euacuatione indig... bilísque ipsa & quantitate exuperau... & praua qualitate peccauerit. his supp... tis, quo medicamento ad illam euacua... dam vti debebimus? BRAS. Ad bilē e... cendam tam simplicia, quàm compo... extant medicamenta. RENA. Ad sol... bilem educendam medicamenta exp... BRAS. Nullum est medicamentum q... in maiori copia, quàm cōueniat, exhibi... post humorem sibi proprium, alios n... educat humores. RENA. In tanta co... exhibitum intelligo, vt suæ euacuatio... ac propriæ metas non excedat. BRAS. Qua bilance hoc ponderabis? RENA. ... te hoc peterem. BRAS. Bilanx hæc à ... bus sumitur, à purgandi assuetudine, ... eo quod aliâs in ipso visum est, vel au... tum, à ventris lubricitate, vel duritie, ... humida vel sicca temperie, ab anni sing... larib.

laribus, ac particularibus tempeſtatibus, vt hoc anno Ferrariæ contingere vidiſti M. D. L. Nam ex minimo quoque medicamento, homines alui profluuia incidere, cùm quia erat epidemicus morbus, alui profluuium, tum quia annus fuit humidiſſimus. Sumitur prætereà & hæc bilanx à cibis, quibus homo anteà educatus erat, ab ætate, exercitio, & aliis ſimilibus. hac bilance medicamenti exhibendi quantitatem pendo. RENA. Eſt profectò recta bilanx, quæ in nullam lancem inclinare poterit, ſi omnia hæc plenè ac diligenter perpendantur, at de re ipſa agamus. Bilis pura euacuanda venit, quo vtemur medicamento, quod vim non habeat alios humores educendi? BRASSA. Simplicia referam ac compoſita medicamenta, quibus proculdubio euacuari poteſt. RENA. Scire maluerim, quibus in tuis ægrotis vteris, & ante hoc tempus vſus es. BRASSAVOL. Niſi hæc referrem, nihil effectum eſſe arbitrarer, ſolo nonnunquàm rhabarbaro bilem educo, ſiue in catapotia redacto, ſiue in puluerem & ex cretico vino inſumpto, vbi febris abfuerit, vel remiſſa ſit, vel ex pulli gallinacei iure. nonnulli ſunt, qui rhabarbaricum maſticant, poſteà vel ius ebibũt, vel creticum vinum.

Nonnunquàm in aliquam aquam vi igni eliquatam, infundi iubeo, sed ad duas vel tres drachmas. REN. Audiui his mirum in modum caput expurgari qui illud mandunt. nec ab re, quia vi quadam attractrice, & sua caliditate propinquas materias ad os trahit, & dum masticant, vehementer expuunt. BRASSA. Verùm id, quod expuitur pituita est, non bilis, quia in illis partibus multa adest pituitæ copia, bilis nulla, vel modica. medicamenta verò quæ bilem educunt, cùm illam non inuenerint, pituitam primò, deinde atram bilem ad se trahunt. non mirum igitur si à capite, & palati, ac oris partibus pituitam eliciunt, & per os expurgant. RENA. Imò & res amaras masticare, atque acres, saliua prouocatur, tum ex illarum rerum caliditate, tum ex natura ipsa, quę illa abundanti humiditate, amaritudinis incommodum euitare nititur. Imò re qualibet masticata, pituita à natura ad os mittitur. & quantò magis res, quæ masticatur, sicca est, tantò maior pituitæ copia exaceruatur. BRASSA. Et cibi ipsi masticari non possunt, nisi saliua interuenerit, quæ illos emolliat præsertim cùm iurulenti non sunt. REN. Et Aristoteles in secundo de anima suadet ad masticandum, saliuã esse necess

neceſſariam. BRAS. Cùm eram iunior, lotam aloëm frequẽter maſticabam, dúmque maſticabam, infinitam ferè pituitæ copiam expuebam. poſt ſemihorã os quod primò mihi amariſsimum erat, dulciſsimum euadebat, & caput leuiſsimum eſſe redditum ſentiebam, vt ardua quæq; apud authores facilè penetrare poſsim. Ex his inferendum cenſuerim, medicamentorum maſticationem (ſi ferri poſsit) capiti nõ leuiter proficere. REN. Rari ſunt qui maſticando amara ferre poſsint. BRAS. Imò multi, ſed delicatiores tantùm ac effœminati amara euitare conantur. RENA. Audiui, & his vidi oculis rhabarbarum non bilem tantùm, ſed & pituitam educere. BRAS. Forte fortuna aliqua pituitæ portio in inteſtinis, quæ cum bile ſimul exit, continetur. tamen hoc rhabarbari propriũ eſt craſſam bilem educere, craſſa verò eſt ob pituitæ potiſsimùm miſcellam, veruntamen bilem educendo, id vnà educit quod bili commiſtum eſt. REN. Nónne & aliis vteris medicamentis, ad bilem educendam? BRAS. Iam habes vnũ ſimplex, quo vtor ad educendã bilem medicamento. quandoque puerulis exhibeo in ientaculis, quæ vulgò cialdoni nuncupantur, vel in placentulis ex melle ſubactis.

nonnunquàm vtor caſsia ad bilem ed cendam. RENA. Quid eſt apud antiq caſsia? BRAS. Ea lege quæ de hac caſ in ſimplicium examine ſcripta reliq mus, quam ſiliquam oblongam voc iuſsimus, quoniam quæ apud antiq caſsia vocatur, apud vulgus canella nor natur. REN. Vidi caſsiam & bilem ed cere, & ſeipſam. BRAS. Nonnulli atra bilem eſſe arbitrantur, & multæ mulie de hac noſtra admiratione affectæ ſu quæ per aluum nigra deiicitur, arbitra túrque eſſe humores tales, cùm ſit ip caſsia, quæ leniendo corpus & attrahe do alia ſimul educit & ſeipſam, vel ip met vnà cum aliis exit. RENA. Qu vim habet attractricem caſsia, cùm ſol lenire dicatur? BRAS. Niſi vi quada attractrice prædita eſſet, minimè educ ret, ſicuti nec rhabarbarũ, in quo vis qu dã attractrix neceſſariò ponenda eſt, qu uis comprimendo educere dicatur, & ca ſia emolliendo. RENA. Cur alia medic menta in deiectionibus non videntur, caſsia videtur. BRAS. Quia in maiori p betur copia quàm multa alia, & ſubſta tiam habet craſſam, ac glutinum quodd quo partes vnà cohærent, colorémque h bet talem, qui ab humoribus facilè diſce

nitu

nitur, reliqua medicamenta cum humoribus confunduntur, vt idem cum ipsis esse videantur. REN. Tamen & alia medicamenta cum humoribus simul adsunt, & cũ his quæ deiiciuntur excrementis, at non adeò percipiuntur, vt cassia facit. BRAS. Ita prorsus est, tamẽ cassiæ cinnamomum semper addo, & zingiber in pauca copia, & anisa, quia medicamentum est flatuosum, illámque nonnunquàm in bolo præbeo, nonnunquàm dissolutam in aliqua aqua vi ignis eliquata: nõnunquàm in iure gallinacei pulli, vt accipienti magis cõmodum videbitur. RENA. Bilis ergo à cassia educitur? BRAS. Educitur quidem, sed nõ à toto corpore, neque à longinquis partibus. idem efficit rhabarbarum, nam à viis ducit, & à propinquioribus venis materias trahit. RENA. Inter illa igitur numerari possent, quæ stercus educunt, vt aloë est, quam ob hanc causam Græci ἐκκοπρωτικὴν, vocant, hoc est stercoris eductiuã. BRAS. Ita prorsus est. Verùm ab aliis humoribus bilem seligit, & ab Auicenna dicitur pituitam insuper educere, quod omnino cõtingit, si in viis sit, vel postquàm fuerit educta bilis. RENA. Tamen Auicenna dicit vnà cũ Serapione adustam bilem educere. BRA. Deceptos esse arbitror

hos authores, quia ipſa ſimul exit cum e-
crementis, & bilem etiam flauam de-
grat. tamen ſi in viis eſſet aduſta bilis,
ipſa (vt ſtercora eiiciuntur) educeretur. b
liſque à viis, & à propinquis partibus a
aloë educitur, non autem à longinquis.
Meſue verò ſimpliciter dictum eſt bile
educere, quia bilem flauam primò educ
RENA. Nónne poſſet in ventre ſerua
aloë, & ſolus humor exire, qui educend
eſſet? BRASSA. Si ipſa ſimul non ex
ret, minimè educeret, ſed in corporis nu
trimentum tranſiret, quod multis conti
git, qui poſtquàm illam ſumpſere, nimi
dormiuerunt, tunc in nutrimentum trã
iuit, & nihil eduxit, nam opus eſt, medica
menta à natura non euinci, ſed in actum
agendi ſolum deduci. RENA. Bilem ergo
primò educit aloë, ſecũdò pituitam, tertio
atrã bilem. BRAS. Ita efficit niſi aliquos
humores à bile in viis inuenerit, hos et-
enim primò educit. REN. Per vias nónne
intelligis ventriculũ, & inteſtina? BRAS.
Hæc intelligo. Galenus de ea dicit, quòd
ſubducit ventrẽ, vtpote ex numero medi-
camentorũ, quæ Greci, ab excernendo ſter-
core vocant ἐκκοπρωτικά. REN. Galenus
igitur nõ dicit, quòd bilem educat, vel aliũ
humorem. BRAS. Alij poſt Galenum hoc

exper

experti ſunt, & præſcripto modo educere inuenerunt, neque hoc diſſentit à Galeno, vt in hieræ deſcriptione manifeſtum eſt. RENA. Quo alio vteris ad euacuandam bilem medicamẽto? BRAS. Pro bile educenda ſimplicem mannam quãdoq; ægrotis præbeo, nam vt Auicenna teſtis eſt, bilem emolliendo educit, illam verò prębeo, aut in pulli gallinacei iure diſſolutam, aut in aliquo aquæ genere (vt ægritudini conuenit) vi ignis eliquato. RENA. Nónne adſunt, & qui illam non diſſolutam edũt? BRAS. Imò adſunt. RENA. In quanta præbetur copia? BRAS. Vt accipienti cõuenit. tamen nunquàm minus exhibeo (cùm ſolam exhibeo) vncia vna & ſemis. RENA. Serapio dicit accipiendum eſſe à decem drachmis vſq; ad viginti. BRA. Puerulis octo vel decem drachmas præbeo, viris ad drachmas viginti quatuor nonnunquàm peruenio, nec ſupra mediocritatẽ educit. Illuſtriſs. Duci noſtro Herculi, tres vncias plerũq; exhibuimus, & mediocriter etiã eduxêre, in nõnullis duæ vnciæ ſunt ſatis. RENA. Inter lenientia numeratur. BRASSAVO. Et leniendo ac emolliendo educit. Si verò coqueretur, non educeret, imò & ipſa vti caſſia vnà cum humoribus exit, & excrementis, non videtur autem,

quia humorum colorem contrahit. R
N A. Imò cum in iure diſſoluta eſt, ni
aliud videtur, quàm ius ipſum, nec an
eo adſit, percipi poteſt. B R A S S A. Ita
R E N A. Nónne eſt flatuoſa? B R A. Q
modo aliter fieri poteſt, cùm ſit ros co
denſatus? hanc ob cauſam ſemper cin
momum cum illa commiſceo, & aniſa,
nonnunquàm zingiberis momentum,
alia quæ flatus diſſoluere apta ſunt, acc
ire faciunt. R E N A. Inter medicamen
quæ enarraſti bilem educentia, tria ſu
quæ apud antiquos erant ignota. B R A
Antiquis ignota fuiſſe arbitrari non po
ſum, at potiùs cenſeo non fuiſſe cogni
vt aluum cientia, & vti medicamento
nam de manna Galenus in tertio de al
mentorum facultatibus egit, cùm de me
le mentionem facit, & illam vocat aëreu
mel, vt an ventrem educeret ignorauit
caſsia, quæ ventrem mollit, nemo eſt præ
ter Arabes, qui de illa ſcribat. rhabarba
rum ſub rheon à Dioſcoride pertractatur
eſſe non pauci arbitrantur, & ſub Plini
rhecoma, at non cognouit illud Dioſco-
rides, vt ventrem exoluens. R E N A. Leg
quę de his ſcripſiſti in tuo ſimpliciũ exam
ne. B R A S. Illa quæ tunc ſcripſimus pro
horũ notitia ſunt ſatis, veruntamen non-
nunq

nunquã bilem educo ex ſolis tamarindis. RENA. Quomodo illos præbes? BRAS. Diuerſis modis. nam quandoq; iubeo eorum ſubſtantiam piſtillo ſubigi, & per ſetaceũ cribrum eliquari, poſteà duas vncias, vel vnciam cum dimidia ex zucaro præberi iubeo, & bilem educunt. RENA. In bolum igitur confici iubes? BRAS. In bolum inquam. RENA. Et nihil aliud addis quàm zucarum. BRAS. Imò & aniſa addi iubeo, cinnamomum, zingiber, & garyophylla, vt tamarindorum frigiditati obſiſtant. RENA. In quo ordine ſunt frigidi? BRAS. Nonnulli in ſecundo ordine frigidos eſſe arbitrantur, alij in tertio. at arbitror ego eſſe in ſecundo ordine intenſo, iccirco ventriculo obſunt, & potiſsimùm frigido, flatúſque excitant, ſed prædictis aromatibus corriguntur. fuítque publicus antiquorum mos (vt ex ſecundo de ratione victus in morbis acutis planè patet) odorata ac calida medicamentis commiſcere. RENA. At id non faciebant, quia antiquorum medicamenta eſſent firigida, cum à Galeno in aphoriſmis ſcriptum ſit, omnia exoluentia medicamẽta eſſe potentia calida. BRAS. Odorata hæc & calida medicamentis miſcebant, ad ventriculum ventriculíq; os roborandũ, ne à medicamenti vi

læd

læderetur.nam pars hæc prima quæ me
camentum recipit, ab eodem summope
perturbatur. antiqui verò frigida medic
menta haud cognouêre, hoc est aluum e
centia frigida. RENA. Præbésne alio m
do, quàm in substantia tamarindos? BR
Illos etiam ad vnciam vnã ebulliri fac
in decem seri vncias ad quatuor vnciaru
consumptionem, vel duarum, quia nim
coctura tamarindis vim auferre dicitu
deinde per densum linteum excolari
beo, & bibendum præbeo, flauam bile
absque molestia perbelle educit. verùm
hoc medicamentum à longinquis part
bus minimè educit, sed à propinquis s
lùm, & à viis, nam imbecille est medic
mentum. RENA. Videntur saporem h
bere acerbum tamarindi, & adstringer
tem. BAASSAVOL. Ob hoc nonnul
suadere conati sunt tamarindos per com
pressionem educere, cùm & lenientem s
mul habeant naturam, & emollientem
RENA. Præbésne alio modo? BRA. Et i
iure decoquendos iubeo, iusque bibendum
præbeo, vel in aliqua aqua ex his quæ vi-
gnis eliquatæ sunt. iussi nonnunquã, inte-
gros comedendos, quos tamẽ iubebam in
cinnamomi puluere conuolutari, sed hoc
modo minus educere vidẽtur, & prætere

edenti fastidio veniunt. RENA. Vsúsne es alio ad hanc bilem educendam medicamento? BRAS. Serum huc afferre possem, quod nõnunquàm copiosè præbui. REN. At serum non magis bilem educit, quàm alios humores. BRAS. Verum est, tamen biliosi ichores illum sequi videntur, at id tantùm educit, quod in viis continetur. RENA. Aliquibus visum est quòd ventriculum relaxet, & ob hanc causam educat. BRAS. In sero duo inueniuntur, dulcedo quædam, & acredo, dulcedine emollit, acredine mordicat, & sua mole qua præbetur, naturam irritat. RENA. Ad quantam copiam præbes? BRASSA. Ad libras sex vel octo. RENA. Eodem modo ventrem soluere dicit, quo thermarum aquæ educũt, ob molem scilicet suam. BRAS. Imò & thermarum aquæ suis educunt qualitatibus, vt hæc quia salsa, illa quia sulfurea, in magna autem prębentur copia, ne à natura euincantur, cùm sint imbecilla eductoria. Itidem serum, si in pauca præberetur copia, à natura euinceretur, & minimè educeret. RENA. Nónne & lac hoc idem efficit? BRAS. Efficit prorsus, & nõnunquàm in eadẽ copia lac præbeo, neque ab Hippocratis aut Galeni decretis discedo, lac verò emolliẽdo educit, ac leniendo,

quan

quanquàm & ſerum lacti miſtum nonnihil mordicare poſsit. Vſus prætereà ſit & iure pinguiori ad bilem educēdam,q. in viis ſit, quod mirè aluum emollit, vt pinguius veruecis ius. RENA. Et hoc copia præbendum eſſe arbitror. BRA. Ad quinque vel ſex libras, & ſecundum naturam illius qui ſumit, ventrem emollit, & lenit, & quicquid in viis continet, educit, aluúmque molliorem reddit, potius inter emollientia numerādum ſit quàm inter bilem educentia. RENA. De veteris autē galli iure quid ſentis? BRA. Id quod aliâs etiam ſcriptum reliqui, eſt leniens antiquorum medicamentum, quo frequenter ad leniendum ventrem vtebatur,& ad ichores educendos: nonunquàm tamen in hac ſententia fui quòd non educeret,quia vnicam ſolam præbebam pateram, ſed poſteà notaui aluum mirum in modum proritare,ſed in copia ſumptū ad tres ſcilicet,vel quatuor cõmunes pateras. in hac copia, non ſolùm antiqui galli ius, ſed & capi ventrē emollit. Verùm hoc potius inter emollientia erit numerandum, quàm,inter bilē educentia. RENA. Fortè ſi tanta ex iure gallinacei pulli copia præberetur, ventrē ſubduceret. BRA. Imò & ſi in duplo accipiatur, nō educet,quia caro illa

illa antiqua nonnihil salsuginei iuri præbet. De hoc Galli iure atque gallinæ vbertim locuti sumus in nostris in librũ de ratione victus in morbis acutis Commentariis, in quo disseruimus loco, an vnum ventrem soluat, & aliud adstringat, nunc verò cætera medicamẽta bilem educentia prosequamur. REN. Nihil aliud opto. BRASSAVOL. Inter simplicia bilem educentia numero etiam syrupum rosatum solutiuum, quo æstiuo tempore frequentissimè vtor, bilem mirificè educit. RENA. Nónne & ichores etiã biliosos educit? BRASSAVOL. Imò & cuiuscunque generis humores, & aquositates, iccirco in hydrope aquam tam belle educit, vt nullum aliud facit medicamentũ. RENA. Arbitror comprimendo euacuare. BRASSAVOL. Habet & nonnihil lenientis, ratione roris & zucari, nam rosæ quę infundi debent, summo mane colliguntur, quo tempore rore madidas esse constat, & aliquid etiam habet attrahẽtis facultatis. nam quatuor vnciæ ex aqua endiuiæ dissolutæ bilem probè educũt, & ichores. RENA. Video te aliquid semper commiscere cinnamomi ác anisorũ, cur id facis? BRAS. Quia flatuosus est syrupus, vt hoc ab eo auferã, ad hũc & eundem vsum iussi nonnunquàm fieri

ex

ex perſicorum floribus infuſiones noue
& poſteà ex zucharo in ſyrupum rede
quatuor huius ſyrupi vnciæ bilem & i
res educunt. RENA. Syrupus hic odo
tus eſſe debet. BRAS. Vt roſaceus ro
redolet, ita hic perſicorum odorem refe
tamen & ſubamarus eſt, vt ſyrupus ro
ceus. RENA. Cùm roſæ ſiccæ ſint tem
riei, quo modo flatus excitare poſſu
BRAS. Id faciunt, quia rore aſperſæ ſu
quando ſummo mane colliguntur. RE
Nonnulli arbitrati ſunt non fieri ex ſy
po flatus, ſed illos à ſyrupo educi, qui in
to corpore continentur, iccirco nonnu
hunc ſyrupum phyſogonum, id eſt, fla
eductiuum nuncuparunt. BRASSA.
experientia oſtendit flatus excitare ac
ducere, quia cum roſis ros ſimul miſt
eſt, inde neque illi deeſt expellendi fla
vis. vnde quæ per huius ſyrupi vim exc
nuntur, ſemper ſpumoſa ſunt, ex fla
miſcella cum bile & ichoribus. rhabarb
rum verò, aloë & huius generis medic
menta non excitant flatus, tamen eoru
officium eſſet, ſi in corpore adeſſet flatu
illos ad ſe trahere, at nullos, vel paucif
mos trahunt, qui in ventriculo & in inte
ſtinis continentur. RENA. Fortè in hi
calidis medicamentis hoc non percipitu

quia

quia ſua caliditate flatus reſoluunt. BRA. Verum, tamẽ tot non reſoluerẽt, ſi flatus excitarent, & attraherent. Experientia prætereà oſtendit in hominibus minimè flatuoſis, cùm hunc ſyrupum ſumunt, in ipſis flatum ſupramodum excitari. RENA. Vt ad rem noſtram redeamus, ſyrupus hic inter ſimplicia medicamenta omnino numerari debet, quia ſolam roſarum infuſionem recipit, & zucarum. BRASSA. Eſt ſimpliciſsimum, quia ſolam roſam, & nihil aliud recipit, zucarum verò veluti pro condimento additur. RENA. Cur apud nonnullos pharmocopôlas ventrem educit, apud alios ventrem non educit? BRASSAVO. Cùm ventrem non ſubducit, pharmacopôlæ illi quinque aut ſex infuſionibus contenti fuêre, & non nouem, neque vndecim. RENA. Punitione indigerent hi pharmacopôlæ, qui medicamenta non parant, vt parari deberent. BRAS. Et tali punitione, quali graſſatores & homicidæ puniri ſolent: cùm à voluntariis homicidis nihil diſſentiant, verùm & illi eadem indigerent punitione, qui vt vehementer educat hic ſyrupus, diagridium vocatum commiſcent. RENA. Cum huic negotio & ordinem, & leges imponere ad te ſpectet, arbitror deo

optimo displiciturum esse,nisi de hac
necessaria re leges ieceris,& illos qui
grediuntur puniri feceris. BR. Non
sunt ordines ac leges , sed opus est om
omnium pharmacopolarum lustrare
plicia, & quæ praua sunt, abiicere.pr
verò iudicanda sunt, & nimis antiqu
rancida, & mucida, & teredinibus co
sa.at hoc breui effecturus sum,nam in
errore illos permanere non sinam,&
tereà iniustum est vniuersum popu
decipi,& tali deceptione,qua vnusqui
ob vnius nebulonis auaritiam posse
ta priuari.nam vnum pro alio vend
& his rebus quæ vitam auferunt , ac
donant , nullam adhibent diligent
RENA.Peius tractandi sunt, quam p
res qui supra Tympanum eleuantur,&
pis, rapiciis, cæno, ac putridis ouis à
ris,imò à toto populo lapidantur.sed
missa faciamus, & ad institutum nost
redeamus.vidi te quandoque iubere s
ius caulium , ad quos humores educen
illud præbes? BRAS.Non præbeo vt
mores educantur,qui in venis sunt, se
stercora tantùm ,& illa quæ in ventric
ac intestinis sunt, exeant. nam ventr
emollit,& prætereà nescio quid adest
suginei , & nitrosi in caulium superfic

qu

quod inteſtina mordicat, & ad excernendum proritare poteſt. RENA. Et hec fortè cauſa eſt, cur prima coctura ſit accipienda. BRAS. Illa inquam eſt cauſa, quia cùm magis ebulliunt braſsicæ, qualitas illa ſalſuginea, quæ in ſuperficie eſt amittitur, & id quod eſt, de propria caulis ſubſtantia introducitur, id verò eſt ſiccitas, & frigiditas, que ſunt adſtrictoriæ qualitates, vnde & à Galeno cauſa redditur, cur prima braſſicæ coctura ventrem ſoluat, ſecunda adſtringat, Et ante Galenum Ariſtoteles de hac re problema fecit, cur prima braſsicæ coctura ventrem emolliat, ſecũda adſtringat. nota verò, cùm ius hoc magis educere volo, braſsicam ex oleo & aqua bullio: quanquam & pingue ius æquè vt oleum ventrem emolliat. nonnunquàm & lentibus vſus ſum, hoc eſt lentium iure ad aluum emolliendam, eiuſdémque naturæ eſt lens cum braſsica, in hoc quòd prima coctura ventrem ſoluit, ſecunda adſtringit, nam & in partibus ſuperficialibus lentis, ſalſuginea quædam, & nitroſa qualitas adeſt, quæ in ius recepta aluũ ſubducit, lentis verò caro aſtringit. RE. Memini me legiſſe apud Galenũ in libris de ſimplicium medicamentorũ facultatibus, illa quæ de lente, & braſsica adduxiſti. BRAS.

in pluribus locis apud Galennm hui
mentio fit , verùm & nonnunquàm
ſinthio vſus ſum ad bilem euacuan
RENA. Succeſsítne? BRASSA.
probè, nam mulier quædam ad dua
ſinthij vncias edebat, & eius aluus nil
nitus commouebatur, cœpi ſuccum
bere ad quatuor vncias, in hac quan
aliquid bilis educit: tamen non mul
& quandoque non educit, iccirco no
re à Dioſcoride vocatum eſt abſinth
fel educere, quod ſtomacho & aluo a
reſcit. RENA. Dioſcorides ſuccum ip
ſtomacho inutilem eſſe dicit, & ca
dolorem afferre. BRASSA. Et hæc
fuit cauſa, cur eius vſum prætermitte
præter illud etiam, quòd rari inuen
tur, qui ſuccum hunc bibere poſsint,
felleus ſit, atque amarulentus. at ſi e
riaris, percipies neque ſtomacho in
lem eſſe, neque capitis dolorem effi
Propterea arbitratus ſum in aliquibus
lud effeciſſe, in aliis verò non efficere.
pertus etiam ſum ſeriphij abſinthij
men, quod in hoc caſu vehementius e
cit, quàm ſimpliciter vocatum abſint
RENA. Quid eſt ſeriphium abſinthiu
BRASSA. Eſt marinum abſinthium
ius ſemen in pharmacopoliis inueni

nonnulli santonicum vocant, sementina vulgò dicitur, qua in puerorum vermibus vtimur, & à Dioscoride dicitur, decoctum hoc per se, aut cum oryza lumbricos, & tineas rotũdas interficere. REN. Frequenter huius herbæ semine vsus sum, & puerulis profuit vermibus correptis, at quo modo præbes, & in quanta copia hoc semen? BRASSA. Duæ drachmæ plenè euacuant in puluerem redacti seminis, & cum aliqua aqua ebulliti, vel cum iure drachma vna mediocriter vacuat. Dioscorides inquit cum melle aluum mollire, quanuis de herba loqui videatur, at nos solo vtimur semine, additque Dioscorides eadem posse additum obsoniis, aut in lenticula decoctum. RENA. Ego puerulis quomodocunque fieri potest præbeo, nonnunquàm in iure, nonnunquàm in cõtrito pane, nonnunquàm in vocata panatella, nõnunquàm in vino lactẽtibus puerulis iubeo, vt in os ponatur, & statim mãma exugenda exhibeatur. BRAS. Hoc nihil refert, modò insumatur. Ob hoc Dioscorides haud ineptè dixit obsoniis misceri. RENA. Nónne idem efficere potest, & corallina? BRAS. Idem prorsus, nam ad duas sumpta drachmas vẽtrem plenè educit, & vermes interficit. REN. Nónne illa

 est

eſt corallina quæ apud Dioſcoridem Bry-
thalaſsion appellatur? BRAS. Illa quidē
& quam Latini Muſcum marinum vo-
at idem ferè efficit, ſcordeum. RENA. F
tè verum ſcordeum non illud, quo paſſ
vtantur pharmacopôlæ. BRASS. De ve
ſemper intelligo, quia nõ verum ſcord.
ſcordeum prorſus non eſt. RE. Nónne
bilem educit aqua marina? BRAS. De h
le non legi, ſed & muriam, & aquam ma
nam aluum ſoluere, pleniſsimum eſt,
verò ventriculum perturbando facit, n
que iſta ad quempiam euacuandum pr
bere auderem, nam aquam marinam e
pertus ſum magno meo incommo
Cùm enim Venetiis agerem cum Illuſtr
ſimo & Excellentiſsimo Alphonſo Du
Ferrariæ III. ipſe cymbam conſce
dit, cum Magnifico Catharino Zeno, m
que vocauit, & magnificum Ludouicu
Arioſtum, vt illum comitaremur. Illuſtri
ſi. Dux & magnificus Zenus in puppi ſe
debāt, Arioſtus & ego in prora, iuſsit Du
remiges Venetum portum exire, qui vo-
catur, li Caſtelli, exiuêre in parua cymb
portum, & in altum mare nauigarunt
portu duorum milliariorum ſpatio diſce-
dentes, tamen conquerebātur nautæ ac
dicebant, Illuſtriſ. Dux nimis refrigera-
tur, ita

tur, ita Venetis verbis exprimentibus: *Il se refresca massa*, at vento inualescente, iussit Illustrissimus Dux nauiculam ad portum regredi, at vndæ interim magnæ effectæ sunt, & altæ, vt nauem aqua implerent, tunc nautæ cœperunt vndas prora per transuersum secare, quæ vndæ carinam percutientes in altum eleuabantur, & frangebantur, & partim nauem ingrediebantur, partim faciem meam irrorabant, nam nullus dabatur locus, in quem progredi possem, tunc marinam aquam inuitus bibi, & alui profluuium incidi, arbitrabar proculdubio me suffocaturum esse, nam pro rato putabam nauiculam submergendam esse: vnde cogitare cœpi, quonam modo euadere possem à tali támque imminenti discrimine, nullum aliud mihi succurrit præsidium, si nauis submergebatur, quàm supra Illustrissimi Ducis dorsum me iactare, & illi manibus tenaciter inhærere, nam non me latebat illum vti piscem natare, iccirco statueram, aut quòd me ab aquis liberaret, aut ego vnà cum illo, qui erat mei interitus causa, suffocaremur, pedémq; vnũ ex vna transtrorum parte posui, & alium ex alia, vt facilius si nauicula periclitabatur, illum aggredi possem, &

tentare an imminens periculum euit
possem, sed Deo optimo maximo d
Muranum peruenimus, quo in loco t
Illustrissimus Dux habitabat, cum ter
potiti sumus, cœpit me salsa aqua ma
dum deridere, & qui illam non semel e
buerim, nam cùm fractę vndæ faci
meam percutiebant, vehementer insp
bam, & semper nonnihil aquæ exor
bam, se verò iactabat Illustrissimus D
quòd etiam si nauicula submersa fuis
ad litus liberè enatasset, ego autem illi
xi, fortè à mari enatasses si liberè perm
sissem, nam cùm nullam aliam haber
euadendi spem quam dexteritatem, ac
cilitatem natandi, qua tu polles, statu
ram cùm nauicula submergebatur, Exce
lentiam tuam per collum apprehender
& supra dorsum insilire: si ipsa natass
me etiam ad litus tulisset: sin minus v
suffocabamur. Tunc Illustriss. Dux oste
so mihi pugione, quem lateri suspensu
gerebat, dixit, manus tibi incidissem,
enatassem, ego illi responsum dedi, for
ab ipsius manibus me pugionem abripu
se, & illum cruribus totum amplexus e
sem, neque tempus adfuisset euaginand
pugionem. huncmet pugionem mihi do
no debit Illustrissi. Hercules Dux IIII

cùm

cùm illum Romam comitarer M. D. L. Iulium III. Pontificem maximum visitaturum. Itáque res hæc in risum soluta est, at ego ob aquæ marinæ potũ alui profluuiũ & ventriculi perturbationẽ incidi, vt per octo dierum spatium vix edere potuerim. RENA. Euacuat igitur, & ventriculum perturbat aqua marina. BRAS. Ita efficit, nec bilem magis quàm, alia quæ in viis continentur educit, at ipsius vsus non est recipiendus, sed prorsus ablegandus, vtor & nonnunquam pro bile euacuanda sebesten. RENA. Nónne ab antiquis myxæ vocantur? BRAS. Eo nomine vsi sunt antiqui, quoniam ex ipsis viscus confici potest. RENA, In qua præbes forma? BRASS. Quandoque decoqui iubeo in iure pulli sebesten triginta, & ius bibendum præbeo aluum emolliunt, & bilem educunt. RENA. Tamen non potius bilem, quàm stercus educere videntur. BRAS. Est leuissimum medicamentum, quod cum à meseraicis educit, & à propinquis venis bilem educit, & simul ventrem emollit, & quicquid in viis inuenerit, id totum vias ipsas emolliendo, educit. iubeo nonnunquam vt eadem triginta sebesten pistẽtur, posteà per incerniculum percolentur, & addito zucaro in modum electuarij edantur,

tur, quandoque iubeo in aliquam aquam ebulliri, vt ęgrotanti conuenit, plerunque in decoctione passulas addo, & dulcia pruna. RENA. Nónne vteris & ad hoc negotium peragendum solis passulis? BRA. Et solis vtor passulis & solis prunis, & simul tantùm passulis & prunis, at hæc ventrem emolliunt, neque hunc magis, quàm illum humorem educunt, non dubito tamen si à venis educerent, quòd bilem præ aliis humoribus eligerent. Iubeo nonnunquàm, vt solæ passulæ in iure coquantur, & ius illud ebibatur, & passulæ probè masticatæ deuorentur. Quandoque ex solis prunis idem efficio. nota autem pruna dulcia esse oportere, qualia myrobalana vocata, & iberica, quæ vulgò catalonica vocantur, aut alia dulcia: nam reliqua prunorum genera, quæ cum dulcedine acida sunt, pontica vel austera, potiùs adstringunt, quàm ventrem emollire possint. Nonnunquàm simul misceo pruna & passulas, quæ in vino coquantur albo, posteà iubeo vt in zucaro coquantur, & quatuor cochlearia edantur, & cum his plerunque miscui sebesten, & aluum probè subduxi. veruntamen mollientia potius sunt, quàm aliquem particularem humorem educentia, nisi in magna sumantur copia

pia, copiosè verò sumpta vocari possunt (vt recentes dicunt) medicina debilis fortis,& bilem præ aliis succis educere possunt, puerulis nonnunquàm præbeo pro aluo emollienda prunorum expressum ex zucaro, & emolliuntur. RENA. Vterísne aliis simplicibus pro bile educenda? BRASSA. Vsus sum nonnunquàm mulsa aqua ex melle crudo,sed dolores pariebat, ex cocto autem melle dolores quidem non parit,sed non educit nisi copiosè sumpta.idem facit & oxymeli, imò longus ipsius vsus iuxta Hippocratem ramenta educit. RENA. Ego de his peto, quæ bilem solam educunt. BRASSA. Et hæc cum humores educunt, bilem ipsam subducunt,& eorum vis non transit intestina. tartaro plerunque vsus sum pro educenda bile,& illam educere percepi, quæ in intestinis continetur, & ad meseraicas etiam venas attingit. RENA. In quanta copia? BRA. Ad drachmam vnam vel drachmam cum dimidia. RENA. In qua sumitur forma? BRA. Iubeo in tenuissimum puluerem conteri,& in iure bibi, vel in catapotia redigi, ac deglutiri. RENA. Accipísne albi vini, an nigri tartarum? BRA. Albi, quia magis aperit,& vehemētiùs educit,at in tartari albi vini penuria,nigri vini tar-

tar

tarum accipi iubeo,quoniã & ipſum edu
cit,licet id imbecillius,quàm albũ facia:
RENA.De ſcammonia nõdum locutus e:
BRAS.Id in vltimum locum reſeruaba:
cùm ſit cæteris vehementius bilem educt
uum,cùm autem nunc me ad id pertractã
dum excitaueris , de eo impræſentiarum
agemus.Vtor & ſolo ſcammonio in pue-
rulis,& in aliis ætatibus.RENA.Miror,cũ
vehemens ſit medicamentum , cur pueru-
lis præbeas.BRAS.Admiratio ceſſet,quia
in tam parua copia,& correctum exhibeo,
vt lædere non poſsit , imò & commoditas
ipſa cauſa eſt vt his illud præbeam,nam in
pauca copia & à prauo ſapore emendatum
his illud prębeo,qui copioſius aliquod me
dicamentum haud ſumere poſſent.nã pue
rulis ex zucaro præbeo,vel ex zucaro roſa
ceo,vel tria grana in vnum catapotiũ con-
formari iubeo,cùm ſolam bilem educere
animo eſt , quandoque in adſtrictioribus
quatuor granis vtor,vſque ad quinque , in
adultis decem præbeo,in ætate prouectio-
ribus quandoque ad viginti vſque grana
præberi iubeo.RENA. Scrupulum igitur
exhibes?BRAS.Scrupulum quidem, ſed
antiqui in maiori præbebant copia , tunc
eo libenter vtor, cùm aliqua materia co-
cta eſt penitus euacuanda, ac eradicanda.
Dioſcor

Dioſcorides drachmam præbet, aut obolos quatuor ex aqua mulſa. RENA. A' Dioſcoride ſcriptum eſt pituitam educere, & bilem. BRAS. Bilem primò educit, poſteà pituitam, cùm bilis fuerit exhauſta, eſt ferè axiôma à philoſophis in exemplis vſurpatum, cùm de rerum proprietatibus ſermonem habent, rhabarbarum, ſcilicet bilem purgare. RENA. Dioſcorides primò pituitam refert, quam educat, deinde bilem. BRAS. Enumeratio illa non eſt conſideranda, neque pro regula ſumenda, vt quod ſit primum in enumeratione, ſit etiam primum in eductione, at an ita conſtet, experientia ipſa oſtendit. RENA. Et quid oſtendit hæc rerum magiſtra? BRASSA. Primò bilem educere, & ſi medicamenti vis poſt eductam bilem fuerit exinanita, pituitam non attrahet, at ſi bile educta vis medicamenti adhuc vigeret, poſt bilem pituitam educeret, & ſi educta pituita vis medicamenti adhuc vigeat, atram bilem educit, quòd ſi atra bile educta vis medicamenti adhuc perſtet, ſanguinem educit, & denique vitam, hic etenim eſt medicamentorum ordo, cùm proprium humorem euacuauerint, alios per ordinem euacuare, quouſque ad ſanguinem peruentum ſit, quem ſemper natura, vti

propr

proprium thesaurum vltimò seruat, n
que vllum inuenitur medicamẽtum, qu
sanguinem primò educat, quin venenu
sit, & præsentissimum venenum. REN.
Præbésne ita simpliciter scammoniu
absque vlla diligentia paratum? BRAS.
Imò semper in cotoneo malo & pasta p
ratum præbeo, cùm antiqui non paratu
præberent, hoc tamen non dico, quin sc
uerim & antiquos parasse scammoniu
nam & Galenus in pasta scammoniu
præparari docet, ambiguúmque est, a
decoctam pastam deuorandam velit, a
ipsum scammonium, quicquid tame
sit, nos semper scammonium præpara
tum præbemus, quòd pharmacopôlæ dia
gridion vocant. Nonnunquàm iubeo i
rotulas cõfici cum aromatibus & zucaro
vt cinnamomo, zingibere, gariophyllis, ac
similibus, túncque medicamentũ est, quod
nemini displicet, sed omnes, tam pueri
quàm adultiores libenter accipiunt, ple-
runque pro puerulis in ientaculi formam
confici iussi: est verò ientaculum impræ-
sentiarum id, quod vulgò *cialdoni* vocatur,
in tali forma puerуli facilè sumunt. REN.
Est vehemens medicamentum istud.
BRASS. Tamen apud antiquos vsitatum,
quod & absque hac præparatione præbe-
bant

bant,quæ modica non eſt,nam paſta,& cotoneum, quicquid venenoſi reperitur, ad ſe trahunt. RENA. Quomodo hæc trahere poſſunt, cùm vi attractrice careant? BRAS. Eſt ignea vis,quæ ad ſe attrahendo ad hæc attrahit, quod autem venenoſum eſt tenuius eſt,& facilius exit,hæc'que vim illam medicamenti vehementem mitigant, & panis prætereà ratione fermenti cum ab ignis caliditate in actum ducitur, attrahere aptus eſt. RE. Melius eſt ab hoc medicamento abſtinere, niſi illo magnopere indigeamus. BRA. Meliùs profectò, quia & præparatum nõ penitus veneni naturam exuit, licet non tam vehemens ſit, vt erat priuſquàm pręparetur,ſed(vt dictũ eſt)ad bilem euacuandam, & à ſanguine ſeparandam,& à longiſsimis ac penitioribus partibus trahẽdam vtiliſsimum eſt,& cùm medicamenta alia negligũtur,& paucisſima deſideratur medicamenti copia vſus ſum,& lupulo quẽ ſalictariũ lupũ Plinius vocat, quoniam ſupra arbores aſcendit,ad bilem educendam,ſed bellè non reſpondit. RENA. Quomodo præbebas? BRA. In aqua ad tertias decoqui iubebã, poſteà huius decocti ſemilibram bibi, & lupulum ipſum in acetario edi. REN. Eduxítne? BRAS. Eduxit quidem,ſed ineptè,

&

& modicè,at si huius decocti libra vna
zucaro sumatur,aliquid bilis educit.R
N A.Non debet lupuli vis partes,per q
transit attrahendo desilire.B R A S.Ita
bitror:tamē hi per vrinam mirum in m
dum expurgantur, qui hoc decoctum
bunt.R E N A.Non mirum igitur, si ve
menter non educat, quia quæ per vrin
vehemēter educunt,per aluum probè e
cere nequeunt.B R A.Quādoque in hoc
cocto zucari vocati rubri duas vncias n
sceri iussi, & tunc egregiùs eduxit.V
sum & nonnunquàm luteis myrobala
ad bilem flauam euacuandam, illámq
comprimendo mediocriter euacuant,
rhabarbaricum facit.R E N A.Arbitror le
esse medicamentum.B R A S.Et leue & t
tum est: neque aliquid incommodi aff
re potest. R E N A. In quanta præbes c
pia? B R A S S. Quandoque ad tres exhib
drachmas, iterúmque ad vnam cum di
dia, nunquàm nisi in puerulis vnam exh
bui, quia imbecille est medicamentum
à meseraicis educit & iecore, ab extrem
autem partibus minimè ducit, ventricul
roborant myrobalani,neque aliis obsun
partibus.nā & intestina,& iecur eo robo-
rantur.R E N A.In qua præbes forma? B R
Plerunque in rotulas vel placentulas e

zucaro conformari iubeo: nonnunquàm infundi: tunc verò opus eſt pertingere & ad quatuor drachmas, posteà huius infuſionis vſque ad ſex vncias præbendum zucaro dulcoratas, nonnulli illos maſticant: posteà vini cretici vnciam ſuperbibunt, alij in puluerem redactos in cretico vino bibunt, alij in gallinacei iure. conditos recentes domi habeo, quos mihi dono dedit Illuſtris Beatrix de Luna, virago ſolertiſsima. RENA. Iam vidi & comedi, ſed an educant ignoro. BRAS. Ego potius adſtringere arbitror, niſi ad tres vel quatuor vncias ederentur, tunc & hi conditi comprimendo educunt. RENA. Poſt eductionem igitur adſtringunt. BRAS. In hoc rhabarbaro aſsimilantur. RENA. Quæ hora illos præbes? BRAS. Summo mane, poſt cœnam, ante cœnam, & illa hora quæ & accipienti videbitur magis commoda, & medico, modò à vi natiua non euincantur, & à naturali calore, tunc enim nõ educerent, ſicuti neque alia educunt, quæ à natura euincuntur, & ſuperantur, antequàm agere incipiant. RENA. Alióne vteris ad bilem educendam medicamento? BRAS. Nonnunquàm marina braſsica ſum vſus, & optimè ſucceſsit. REN. Nónne illa eſt, quam vulgus ſoldanellam vocat? BRAS.

Illa inquam est, hinc qui sanæ menti est, elicere potest necessarium esse me qui diuersas regiones peragraturus mnium simplicium naturas ac form gnoscere, vt si contingat in aliquo lo quo absint pharmacopôlæ, medica cultate, illa decenter & cum consci ex illius regionis herbis vti possit. cū lustrissimū Alphonsum Ferrariæ D I I I. ad Comachensem portum comi essem, & ibidem per aliquot dies per sisset, multi ex ipsius familia tertian bre correpti sunt, quibus vt fieri pot & locus exigebat, opem ferebam. cùm tem circa maritima sabuleta spatiar marinam brassicam incidi, è qua fasc collegi, & domū portaui, omnésq; ha ba purgaui, quæ mirū in modū pecc humores eduxit, & omnibus placuit, nulliis verò succum præbui, ad semiu aliis herbam ipsam in acetario edend hibui, quibusdā ad eandem quantit herbæ puluerem ante furni os exicca iure bibendum tradidi: at erat puluis sus, quoniā ligneo pistillo, & lapideo tario, in micas potius quàm in pulue herba redacta erat, nonnullis herbæ d ctum exhibui. REN. Ad quantam co BRAS. Ad sex vncias. RENA. Quom

ponderabas? BRAS. Abſque bilance, vel ſtatera, vel alio ad ponderandũ vſitato inſtrumẽto, ſed parua accepta tabella illam pro dimidia ſui parte ſupra menſam poſui, alia dimidia extra menſam in aëre pẽdebat, illámque ita aptaui, vt in ęquilibrio eſſet, poſteà quatuor aureos ſcutos accepi, & illos ſupra tabellæ partem poſui, quæ menſæ inſidebat, puluerem verò in illa tabellæ parte poſui, quæ extra menſam erat, quoad puluis partem illam, quæ mẽſæ inſidebat, vnà cum quatuor ſcutis eleuaret, ita mihi bilancem finxi, quæ nullo modo fefellit, ſed omnes mirum in modum euacuati ſunt, & in ſanitatem reſtituti. Quod Alphonſus Illuſtriſ. Dux videns, iuſsit magnã huius herbæ copiam vt plantaretur, Ferrariam aſportari. At ego illi ſuaſi in alio ſolo præterquàm marino plantatam vires amittere, & quòd facilè eſſet ad hunc locũ mittere, quãdo illa indigeremus, & quòd exiccatæ puluis idẽ efficere poſſet, iccirco iuſsit vt ſacculum colligi facerem, & Ferrariam aſportari, quod effectũ eſt, quandoq; etiam ex ipſa infuſionem præbui. RENA. Duos humores eduxit? BRAS. Bilioſos potiſsimùm vidi, ſed & cum ipſis multum ichorum bilioſorum educebatur. RENA. Hoc petebam, quia

aquas educere audiueram. BRAS. A
prorſus educit, iccirco in aſcite præbe
Galenus mentionem non facit quòd b
vel aquas educat, ſed ait, braſsica m
ſuprà quàm quòd ventrem deiiciat, vt
ſubſalſa & ſubamara guſtu, fuerit
etiam ad externos corporis vſus, & a
mnia ea ad quæ tales vilitates acom
dantur idonea, audias & quòd mihi et
contigit: cùm eſſem Belreguardi, cũ I
ſtriſs. & Excellentiſ. Hercule & Hipp
to Eſtenſibus. M. D. XXVII. multi ter
na febre capti ſunt, & nulla aderant
portuna medicamenta, tamen non p
euacuatione indigebant. Ego per hort
deambulans, cardamum, hoc eſt naſtur
inueni, & ſemina collegi, quæ tunc ha
bat, vnà cũ herba, & in aqua ebulliri iu
& ad vncias quatuor huius decocti ſur
REN. Quid egit? BRAS. Bilem eduxit,
non vehementer, verùm in tanta copia
primus qui ſumpſit, ſtatim ſequẽti die
nitati reſtitutus ſit. in puluerem etiam
degi, & ad duas drachmas in iure præb
& hoc modo bilem eduxit, in iure etiã d
coqui iuſsi, iúſq; ebibi, verùm cum prim
illi, qui ſumpſit ventriculum turbaſſet,
ſtatim mihi in mentem venit, quod à Di
ſcoride ſcriptũ eſt, videlicet, ſtomacho ei
inim

inimicũ,propterea nemini deinceps præbui,quin cinnamomum cõmiſcerem,zingiber & gariophylla. RENA. Quid tunc educebat? BRAS. Bilẽ, & quicquid in viis continebatur,tunc etiam centaureum minus expertus ſum, quòd ob ipſius amaritudinem fel terræ nuncupant,huius herbę manipulus in aqua coctus bilem educit, verùm & pituitam ſimul educit,at tunc eo pro bile ſola educẽda vſus ſum. REN. Memini & ego Dioſcoridem de illo ſcriptum reliquiſſe,humores felleos & pituitã craſſam potu excitare per aluum. BRAS. Ita prorſus eſt, veruntamen Galenus videtur hoc centaureũ exiccatiuum feciſſe,& adſtringens,tàmen poſteà dicit decoctũ herbæ quidam Iſchiadicis infundunt,ceu biliosa,& craſſa ducens,nam & talia purgat, notátque Galenus cùm vehementer educat, quòd cruẽta etiam euacuat. At Belreguardi ſum & vſus chamædrydis decocto ad ſex vncias, & hòc etiam bilem mediocriter educit, quamquàm & exiccata chamædrys, ac in puluerem redacta ad hunc vſum præberi poſsit, catapotia prætereà ex centaureo minori,& chamædryde confici poſſunt. REN. Quanta Chamædrydis copia in decoctione eſt ebulliẽda? BRAS. Quanta poteſt vna manu capi, à Galeno

nulla fit mētio,quòd educat,sed solùm
cit crassitudinem humorū incidere,&
scerum obstructiones purgare. Not
tem,quomodo forte fortuna garū,bi
educere inuenerim, cū publicè librū
ratione victus in morbis acutis inter
tarer,& locus ocurreret in quo de gar
cuturus eram,vt mos noster est,experi
tis scilicet non parcere, ex Padanis p
culis garum paraui,è quo die quadā p
sus sum ex pane,vt potuerim gari ad
vncias plus minus edisse,post tres vel q
tuor horas à prandio bilem deiicere
pi, quatérque puram deieci,posteà bi
sos ichores quinta vice excreui,vt nota
rim garum bilis eductiuum esse. REN
Si educit, cur dysentericis præbetur,
Dioscorides ait. BRAS. Imò & Gal.in m
thodo medendi de nonnullis sermon
habet,qui muriam in dysenteria præb
bant, addítque fortissimos sanitati
restitutos,nā bilem educebat, posteà m
rum in modum exiccabat, debiles ve
interficiebat, imò in hoc casu neque p
clysteres sunt muria vel garum in inte
na iniicienda, fortè ad extrinsecas part
applicat Dioscorides,vt exiccet,quod m
rum in modum facit.in coxendicum d
loribus muria nonnunquàm,in clyster

vsu

vſus ſum,& multum profuit, imò aliquos ex his clyſteriis ita curaui, vt breuibus ex his ſolis in ſanitatem reſtituerẽtur, tamen teneſmum quãdoque excitat, niſi anus tepida aqua, vel lacte frequenter abluatur, & garo infrigidãte inungatur. RENA. Præbuiſtine aliis garum ad aluum ſubducendam? BRASSA. Neque præbui neque præbebo, quoniã & ſi in me ipſo id effecerit, in aliis fortè ad eandem menſuram vel non educet, vel ſupramodũ id faciet. RENA. E'sne aliis vſus ſimplicibus ad bilem educendam. BRASSA. in ruſticis ac pauperibus, linozoſti quam Latini Mercurialem vocant vſus ſum. RENA. Eſt herba notiſsima. BRASSA. Et Ferrariæ frequentiſsima, nam & mas & fœmina ferè vbique inueniuntur. RENA. Quomodo præbes? BRAS. In aqua decoqui iubeo, vt fiunt olera ex oleo, & ſale, poſteà hoc decoctum his præbeo bibendum, quibus & bilis & quicquid in viis cõtinetur educendũ eſt. RE. In qua copia prębes eiuſcemodi decoctum? BRASSA. Communem pateram, vel lancẽ præbeo abſq; vllo põdere, tamen ſi pondus ſcire percupias, ſunt octo vel nouem vnciæ decocti. RENA. Ducitne à lõginquis partibus? BRAS. Minimè omniũ, nã vis eius meſeraicas, & iecur non

pertransit, nisi quispiam ad magnam
piam præberet decoctum. RENA. Ad qu
videlicet? BRAS. Ad duas libras, quan
que herbam ipsam ita decoctam in ac
rio edi iussi, tamen non tam probè edu
vt decoctum facit. RE. Neque ab re q
in decocto oleum adest, & sal quæ ad e
ctionem conferunt. BRASS. Imò & d
coquitur, vis herbæ in ius deducitur. R
Præbuistíne quandoque crudã? BRAS
Præbui nonnullis rusticis in acetariis,
præter id, quod non placet, ventriculo a
uersari videtur, & haud probè educit, fo
tè quia in illa non editur copia, in qua e
deberet, nam in magna sumpta cop
idem effecturam esse non vereor. nonnu
quàm etiam, pro educenda bile Damasc
narum rosarum folia ad quinque bolos i
acetario præbeo, & bilem plenè educun
ac biliosas aquositates. RE. Et aliæ etiam
rosæ ventrem subducunt. BRASSAVO
Comunes quidem & odoratæ rosæ id ef
ficiunt, rubræ verò simpliciter vocatæ &
quæ odore carent potius adstringunt, imò
nonnulli Pharmacopôlæ Ferrariæ (quos
prima vice admonui, illos secunda vi
ce grauiter puniturus) ex illis valde
rubris rosis syrupum rosatum soluti-
uum confecere, qui non modò educebat,

sed

ſed prorſus adſtringebat. RENA. Fuit maximus error, & magna indigebant punitione nebulones illi, íſque in charitate peccare videtur, qui illos non puniuerit. BRASSA. In chriſtiani officium eſt illos inter te & ipſos, primùm admonere, poſteà eccleſiæ dicere, atque punire. RENA. Hoc eſt in his quæ ad fidem ſpectant, non autem in illis, in quibus proximum lædũt. BRAS. At amplius non læſère, quoniam iuſsi vt non venderent, ſed abiicerent. RENA. Abiiceréne? BRAS. Abieciſſe arbitror, tamẽ an abiecerint, ignoro. RENA. Cùm viri ſint, qui conſcientia careant, quoniam ex illis roſis non confeciſſent, ſi conſcientia non caruiſſent, propterea neq; illis iureiurando affirmantibus credidiſſem, ſed ante conſpectum meum eiici voluiſſem. BRASSA. Si eundem iterũ incurrant errorem, ita illos ſæuè puniri faciam, quòd omnium vnus pœnas luat. At & pro educenda bile thlaſpi nonnunquàm ſum vſus. RENA. Quæ herba eſt thlaſpi? BRAS. Illa quam vulgus ſcarſeletã vocat, & Dioſcorides notat ab aliquibus capſellam nominari. RENA. Frigidã herbam eſſe arbitrabar. BRAS. Semen ipſius maſticato, nam manifeſtam perſenties acredinẽ, atq; caliditatem. RENA. Quódnã præbes, ſemen,

an herbam? BRA. Semẽ & herbam ac-
iubeo, semẽ tamen efficacius est ipsa h-
ba. RENA. Quomodo præbes? BR.
Iubeo in iure, vel in aqua decoqui, po-
sex aut octo decocti vncias ebibi. bilẽ m-
diocriter educit, ac reliqua quæ in inte-
nis continentur. RENA. In alia igitur
ma non præbes? BRASSA. Imò qu-
doque ex seminum puluere catapotia
syrupo rosato solutiuo fieri iubeo, & dr-
chmas duas præbeo, educunt quidem
mediocriter, puluerem etiam solùm in-
re adhibeo, aut in aliqua aqua vi ignis
quata. RENA. Dioscorides præbet a-
tabuli mensura, quæ quantitas est ace-
bulum? vel (vt Græci dicunt) oxybaphu-
& etiam magnum mystrum. BRASS.
Nos seorsum de mensuris antiquis me-
tionem faciemus, & vna vice omnes inte-
pretabimur, & vnà de põderibus agemu-
nunc verò institutum nostrum prosequ-
mur. REN. Præter id, quod thlaspi educ-
à pestilentia etiam præseruare potest, &
veneno, & Dioscorides ait per vomitũ
super bilẽ educere. BRA. Audias & aliu-
modum quo bilem eduxi. RENA. Refe-
to. BRAS. Iussi duo punica mâla sumi, al-
terum ponticum, alterum dulce, & vesper-
in æreũ vas exprimi, posteà sub dio supra

fene-

fenestram sini, atque mane bibi, expressum hoc bilem nõ mediocriter educit. RENA. Sumitur ex Arabum schola eiuscemodi medicamentum. BRASSA. Arabum quidem est, sed tormina inducit, idcirco iubeo vt cinnamomum & zingiber illi misceantur, & cùm sumptũ fuerit anisa masticandum: si præterea essent vtraq; mâla pontica, eundem humorem educunt, quem non æquè educunt dulcia, cùm minus educere videantur. RENA. Putásne æs illud huic succo aliquid præbere, quod ad eductionem faciat? BRAS. Omnino aliquid præbet, & plus etiam præbet ros quod in ipsum decidit succum, quanquam aliqui sint, qui inter duo ænea vasa seruari voluerint, tuncq; eorum aliud tetigit, neq; ros accipi potest. RENA. E'sne alio simplici nõnunquàm à prædictis vsus? BRA. Maximè omniũ: nam violis ad bilem puram educendã sum vsus, nec meo fine frustratus sum, sed moderatè ac placidè educta est. RENA. Adhibésne herbã, an flores? BRAS. Flores semper accipi iussi, tamẽ & herba idem efficeret, sed ineptius floribus. RENA. Quo modo adhibes? BRASSA. Quandoque in acetario flores ipsos edi iubeo, & bilem educũt. RENA. Ad quantam copiam? BRAS. Quantitatem exhiben-

dam

dam pondere nunquàm præfixi, sed semper vt violarum pugillus acciperet. RENA. In mensuram ducito,quæ ne habeat. BRASSA. Esto violarum v. RENA. Iubésne coqui? Minimè, sed violario decerpuntur adhibeo. RENA. Vere igitur solo præberi possunt. BRASSA. Imò & in aliis mensibus, sed sunt iccatæ,nota verò exiccatas haud probe cere. ipsarum autem loco succum præ quem pharmacopôlæ seruant. RENA. quam copiam? BRASSA. Mesue præ ab vncia vna ad quatuor. ego autem d vncias prębere nõ vereor,at exiccatarũ larum decoctum fieri iubeo, & ad sex cias insumi. RENA. Mesue ex hoc de cto præbet ab vnciis quatuor vsque ad BRAS. Tamen hoc est planissimũ rec tes violas egregiùs educere, & recentiu violarum decoctum idem efficere, sy pum violarum conficit Mesue,& ab vnc duabus ad quatuor bilem educere ait. verò quatuor præbeto, & vsque ad quin neque multum educere percipies,fit & carum vocatum violarum, hoc ab vnc vna & semis, ad tres vsque vncias præb ri potest. RENA. Mesuen ita dicente legi, at an verum sit nondum expert sum. BRASSAV. Ex his miram euacu

tio

tionem nõ percipies, sed valde mitem, quę in succo, & in decocto magis probatur. RENA. Audiui & bilem puram à psyllio euacuari. BRAS. Euacuatur, & adest medicamentum de psyllio, ad bilem æstiuo tempore educendam, ac refrigerandam, at compositum est, nunc verò de simplicibus tantùm loquimur, quæ bilem solam educere possunt. RE. Scire optarem an psyllium solum nonnunquàm præbueris, & in qua forma ad bilem educendam. BRAS. Mucilaginem præbui, ad drachmas tres, & succum denarij pondere, vt Plinius prębet libro 26. cap. 7. RE. Quò mucilaginem educi iussisti? BRASS. Aqua Padana. RE. Nónne ventriculo obfuit infrigidando? BRAS. Nunquàm præbui, quin cinnamomum addiderim, & nonnihil zingiberis, & aliquid zucari, quãdoque ipsius decoctũ præbui ad duas vncias, bilémq; ineptè eduxit. RE. Memini Mesuen dicere ventrem educere ex oleo violaceo, vel ex syrupo violaceo. BRAS. At hoc nõ est simplex psylliũ præbere, sed & aliud addere, quod vim habet bilem educendi. REN. Vsus ipsius frequens esse non debet. BRAS. Nõ quidem ob frigiditatem. REN. Iccirco à Mesue non ab re scriptum est, eum qui habet viscerũ imbecillitatem, psyllium timere

debet

debere, ne, scilicet imbecilliora euad. BRAS. Cùm nonnunquàm mucilagi hanc præbuissem, & scholasticus qui mecum esset, qui vidit bilem facillime eductam, pugillum seminum psyllij tanit, tormina induxit, ac fastidia, ne euacuatus est, imò vt referebat, in ver culo caliditatem quandam persentire debatur, appetētiam verò per multos deiectam habuit, vt vix quicquam gust posset. RENA. Debebat esse ex calidi tis intrinsecæ contrapugnantia, quoni dicunt esse calidam & siccam, in qua ordine, & frigiditatis extrinsecæ ac miditatis, quas dicunt esse in tertio or ne talium. BRASS. Arabes ita prorsus bitrantur, sed alia est Græcorum sente tia, nam Gal. in calce octaui de simplici medicamentorum facultatibus libri de to agens psyllio, ait semen habere adm dum vtile ex secundo refrigerantium o dine, in desiccando verò & humectan mediū, quodammodo esse, & symmetr non facit verò intrinsecas psylij partes c lidas, extrinsecas verò frigidas, sed de to substantia id dicit. REN. Mirum videtur quòd à tam celebribus viris hoc scriptum sit, & per tot secula ab omnibus recepti tamen ita esse non constet. BRAS. Mirum

non

non est, quia multa huius generis inueniuntur errata, quæ diu perseuerarunt, cùm nondum Græci authores haberentur, vt nunc passim legi queunt. verùm vt de hac re pleniùs loquamur, & psyllium in crumena gero, gusta an aliquid habeat acritudinis. REN A. Ad tactum frigidum est. BRASS. Caliditas, quæ ad virtutem spectat tactu haud iudicatur, nonnullis ablatis quæ maximę sunt actiuitatis, nam & piper tactu frigidum est, gustus verò calidissimum esse iudicat. BRASSA. Citò igitur gustato ac masticato, & an acrimoniam habeat, referto. RENA. Causa cur hæc tactu calida esse haud percipiantur, est, quia nisi in actum à naturali caliditate ducantur, ipsa per suam vim calefactoriam minimè agunt, ab oris verò caliditate & humiditate, potentialis caliditas in actum deducitur, & seipsam pandit. BRA. Ita prorsus est, at psyllium in actum ducito parumper masticando. REN. Iam mastico, sed & tu ipse masticato, vt vnà mecum de acritudine, aut alio sapore iudicare possis. BR. Etsi aliâs gustauerim, nec mente exciderit sapor, tamen & nunc gustare non prætermittam, præsertim quia sunt semina nuper collecta, & minimè inueterata, nam cùm vetustate afficiũtur se-

mina

mina, solent saporem, odorem, colorem & cæteras qualitates amittere, quæ illi propriæ. RENA. Iam masticaui, & iam adhuc persensi acredinem, neque vestigium aliquod quo calidum dici po- BRA. Quomodo igitur Mesue & Auicennæ credendum est, qui intrinsecam huius seminis partem adeò calidam faciunt, exulceret, ac adurat, & venenum sit, ob licet caliditatem, quam in quarto ordine seruat? RENA. Ego nunquàm dicerem caliditatem hanc illi inesse, masticare cunctabar, quando tu illud mihi tribuisti, & si tu prius, quæ imposuisses, non masticassem: nam verebar, ne os & linguam mihi commorderet, & exureret, at statim ac masticare cœpi, in ore mihi collecta mucillago, verùm cum grana compre- molaribúsque contriui dentibus, neque minimum præsens, caliditatis vestigium, qua modò prius non modicè verebar. BRAS. Nisi ego aliâs gustassem ac masticassem, tibi gustandum non præbuissem: qui verò dicunt non exhiberi per os, non dum huius rei experimentum susceperunt: nõ enim dicẽdũ est antiquos nõ exhibuisse per os, sed extrinsecus tantùm applicasse. Igitur per hos exhiberi non debet, quoniam & antiqui thermarum naturalium aquas

aquas minimè exhibuêre,& illis abluendo tantùm vtebantur?tamen nos impræsentiarũ magno ægrotantium commodo prębemus,& multa alia sunt,quæ apud antiquos ratione aliquarum virium erãt incognita,nunc verò experientia duce detecta sunt,vt hoc sit despiciendum penitus argumentum,hæc antiquitus non bibebantur, nec edebantur,igitur & impræsentiarũ neque edenda neq; bibenda sunt.REN.Qui hac consecutione vteretur, nunquàm dialecticus vocari posset, in potu igitur præbēdum psyllium quamuis ab antiquis minimè præberetur.BRA.Tamen nunquàm exhibeo, quin simul misceam cinnamomum,aut zingiber, aut simul vtrunque, quamuis neque vehemens sit frigiditas illa quæ secundum ordinem attingit.REN A.Qua vi psyllium educit? BRAS.Fortè humiditate,quam habet emollit, & caliditate aliqua attrahit,qua penitus priuatum non est,imò post longam masticationem vestigium aliquod caliditatis sentitur.RE. Tam modicum videtur,vt nesciuerim, an calidum nuncupari potuerit, vel educit à similitudine quadam substantiali, quam habet cum bile.BRA. Si ita dicamus, Gale.imitari videbimur.REN. Vterísne alio simplici ad bilem educendam medicamē-

h to?

to? BRAS. Vſus ſum,& nonnunquàm
iubis,quia bilem educere audiueram
non ſucceſsit,imò ſi edantur agglut
videntur,ſuccum ipſorum inſumi iu
duas vncias,ventrem emolliere,tame
lem minimè eduxerunt. RENA. Iu
igitur non numerabuntur inter illa,
bilem educunt? BRAS. Nõ, vt mihi v
tur,ſed & dulcem radicem bilem edu
ſcriptum eſt. RENA. Qui author ho
cit,& quomodo hoc facit? BRAS, Nu
habet antiquum authorem,qui hoc fa
tur,à Gal.ſolùm lenire dicitur,ſed id i
ligit in partibus thoracis, at ego expe
ſum illam educere bilem & bilioſa,
bui ſemiunciam ſucci ipſius, & bilem
nuiter eduxit, quod vnà facit & ipſius
coctum ad ſex vncias inſumptum, qu
quam à Gal. leniter adſtringere dica
iudicat Gal. eſſe temperatam glycy
zam:& humanæ naturæ eſſe adſimile
bitror hoc efficere ob humiditatem,
inſignita eſt.aliâs præbui, & viſa eſt v
trem potius lenire quàm bilem, vel ali
humorem educendum ſeligere. Expe
ſum & lychnidis ſylueſtris ſemen, qu
bilem per aluum Dioſcoride teſte de
hit. RENA. Quomodo præbetur? BRA
In puluerem redactum, & è iure potu

vel in catapotia conformatum. RENA. Ad quam copiam præbuisti? BRAS. Dioscorides præbet ad duos denarios, ego ad drachmam præbui, & vsque ad duas, tamẽ & à Plinio dicitur libro 21. cap. 26. ad trahendam bilem esse efficacissimum duabus drachmis datum, & ascyri semine ad biliosa educenda recrementa vsus sum. est verò ascyron herba illa, quæ vulgò perforata vocatur. RENA. Ad quam copiam præbes? BRAS. Dioscorides præbet duas drachmas in aquæ mulsæ heminis duabus, in pulucrem redigitur ipsum semen, & ita in aqua mulsa bibitur, idẽ efficit, & androsæmi semen, scilicet bilem educit in potu sumptum, vt Dioscorides ait, ex eo præbentur drachmæ duæ in aqua mulsa, vel in iure, vel in aliqua aqua, vt bibi facilè posit. Expertus sum & corticem radicis thapsiæ, & succum radicis ad bilem purgandam, notatur à Dioscoride: vtriq;, hoc est, per superius & per inferius bilem educere, è radicis cortice quatuor obolos prębet Dioscorides ex aqua mulsa, cũ anethi semine tribus drachmis, succi verò prębet tres obolos. RE. Expertúsne es? BR. Experiri tẽtaui, sed ille cui prębebã, bilẽ euomuit, alter verò bilẽ per aluũ deiecit. Plinius fatetur lib. 20. cap. 4. & Napũ bunias

bilem detrahere. RENA. In quanta
id facit? BRAS. Non est ab authore e
sum, tamen non est exhibenda mag
pia, quoniam vt Gal. docet, calefacit
siccat ordine quarto, quanquam de b
non crediderim Gal. locutũ, nã eden
bunias napis, vt à Dioscor. dicatur
ipsius elixã inflationes committere
& esse minus alibilem, quam rapici
Non es ergo expertus? BR. Minimè,
pam brassicam expertus sum, quã
xx. libri bilem detrahere per nigru
num pota dicit. Plinius hoc efficit se
ac folio, sed & foliũ ebulliri iussit, in
ex oleo & sale, & idem præstitit, at b
cam crudam nunquàm expertus sum
qua eodem loco dicit biles detraher
tãt, at quod sequitur verius est, aluun
uere, eandémque bis coctam sistere. R
Hoc planum est, ac indubitatũ, quod
decoctum prima coctura ventrem s
cit, sed num certum seligat hum
ignoro. BRAS. Nullum determinat
ducit, sed quicquid in viis inuenerit,
& nasturtium aluum purgat, & bilem
trahit potum in aqua x. pondere, vt
nius testatur cap. 13. eiusdem libri. RE
Quomodo id facit? BRASSA. De eo
rius locuti sumus. De radice hypop
ic

idem author libro 22. cap.12.dicit, quod bilem detrahit oboli pondere saluberrimè, cum mulso. RENA. Quomodo sumitur? BRAS. Exiccatur, in puluerem redigitur, ac ex mulso bibitur, & de sesamoidis folio dicit, quod bilẽ detrahit in aquã potum. RENA. In quo loco id dicit? BRA. Vigesimoquinto capite libri vigesimisecundi, imò & deelæomeli ait aluum emollire bilémque præcipuè detrahere duobus cyathis in hemina aquæ datis, hoc autem est libro 23.cap.4.& octauo eiusdem libri, capite de nucleis pineis, monet, quod bilem pellunt poti ex aqua, aut vino, aut passo, aut balanorum decocto. RENA. Es'ne expertus? BRAS. Imò sum expertus ad quantitatem duarum vnciarum, iussi nucleos contundi, quoad liquescerent, & succo aliquo misceri possent, posteà in passo præbui, at bilem non vidi, sed expertus sum ventrem potius emolliri, quam bilẽ educi. RE. Id efficere dicunt humiditate illa qua præditi sunt. BRAS. Nunc recẽtiorum quorundam error detegẽdus est, qui dicnnt mala verna bilem educere. per mala autem verna illa intelligunt, quæ in Vere maturantur, De quibus Dioscorides dicit. χολοποιὰ, id est, bilem augẽt, vel faciũt. RENA. Id fieri potest ex dulcedine, nam

ſuccus ille dulcis facilè in bilem co-
titur. BRAS. Mirifica res eſt, dulcia a
euadere. RE. Non ita conuerti co
BRASS. De alui ſubductione ab au
bus ſcriptum eſt dulcia aluum ſubd
vnde & à Plinio lib. 23. cap. 6. dicitur
mela & reliqua dulcia ſtomachum &
trem ſoluere. RENA. Quæ ſunt illa
la, quæ Vere maturantur? BRASS. F
riæ ſunt vocata glaciola, quæ po
ſunt, & auſtera. RENA. Ob hanc ca
adſtrictoriam vim habere dicunt. BR
Adſtringunt prorſus, tamen vidi pue
qui ex horum malorum copioſo eſu,
teriam incidere. RENA. Et ego vidi
rhœam ex pomis, vel lienteriam v
nam hîc integra poma maſticata tan
excernebant. BRASS. At audias quid
hi ipſi contigerit. Cùm eſſem puer, à
humanioribus literis præſtantem vi
Franciſcum Bouium præceptorem na
eſſem, ipſe ſuum erexit gymnaſium in
biculo quodam malis pleno, ſolùm
& celeberrimus frater meus Hiero
mus, hoc literarium ludum frequenta
mus, cùm legere deberem, & lection
incumbere: nihil aliud faciebam, qu
edere poma: vt denique profluuium in
derem, quo nihil aliud excernebam, qu

ma

masticata poma, non concocta neque immutata, hæc'que erant serotina poma, in horario tempore collecta, neque animaduertebam, an dulcia essent an acerba, sed vniuscuiusque generis edebam, vt in manum veniebant. RENA. Mâla igitur bilem non educunt? BRASS. Imò illam faciunt atque augent, sed mâla dulcia aluum tantum emolliunt, & id deiicitur, quod in viis repertum est, Vnguentum susinum à Dioscoride bilem educere proditum est. RENA. Es'ne hoc expertus? BRASS. Non sum expertus, sed experiri facile est. præsertim si vnguentum haberetur, vt à Dioscoride fieri oportere admonemur. RE. Quid impediet nos illud præparare? BRA. Nihil quod sciam, sed & præparabimus & experiemur. RE. De pignocomo quoque à Dioscoride dictum est, quod bilem extenuat, atque aluum. BR. Non sum expertus. REN. Experimentum facilè sumi poterit, neq; longè opus erit pro pignocomo inueniendo proficisci. BR. Etsi leōtopodium à Plin. lib. 26. cap. 8. adstringere dicatur, tamen bilē purgare in aqua mulsa addita pondere denariorũ duum proditum est. RE. Expertúsne es? BR. Imò herbam ipsam haud probè cognosco, & quãuis Plinius de tithymalo he

lioſcopio dicat, quòd bilem per infer
oxymelite dimidio acetabulo trahit
men & pituitam attrahere ambigen
non eſt, propterea de illo in præſentia
loqui non oportet, & idem faciendum
iudicium de tithymalo dendryde, de
ita dicit lib.26. cap.8. effoditur vere, t
que in fictili mergitur, detectóque q
ſupernatat, reliquus ſuccus purgat vti
parte ſexquiobolo in aqua mulſa, inf
gitur & aridæ radicis potioni, aiúntq
periorem partem eius vi motione b
extrahere, inferiorem per aluum.
Hæc haud facilè credo, legi & nitrum
lem educere. BRAS. Nonnulli id fat
tur, tamē inteſtina irritat, & quicquid
uenerit educit: quia natura ipſa à nitro
feſtata, & nitrum ipſum & reliqua quę
ſunt expellere conatur, vnde & his ad
tur medicamentis, quę tardè & ineptè
cunt. Cùm verò à Dioſcoride ſcriptum
tragoriganum bilioſa expellere, non
ſolam flauam bilem educi intelligeba
Verùm cùm tragoriganum & atram
lem educat, ſub nomine bilioſa tam ni
quàm flaua intelligere oportet. RE. A
le. ita ſcriptum eſt. Porrò ea quam trag
riganum appellitant, aſſumpſit etiam a
ſtrictionis quippiam, quomodo ergo ed

cit? BRASSA. Et multa educunt, quæ tamen vi aliqua adſtringente prædita ſunt, imò Gale. origani & tragorigani decocto ad incidendum, aperiendum, concoquendum vtitur, quando materia craſſa breui eſt præparanda. RE. Vidiſtine tu biles educere? BRASSA. Et his oculis, iuſsi tragorigani vnciam in aqua ebulliri, & ſumi huius decocti vncias ſex ex zucaro, & educit, ſuccus ipſius idem facit duabus drachmis vſque ad quatuor, tamen non va lenter hæc fiunt. RENA. Iccirco à Dioſcoride, qui decoctum præbet, dicitur ventri facile eſſe. at adſúntne alia ſimplicia, quæ puram bilem educant? BRASS. Arbitror adeſſe infinita, ſed nobis ignota. Verùm de his, quæ apud probos authores inueniuntur, me nullum prætermiſiſſe arbitror. Tamen & ſi aliquod noſtram hanc percunctationem effugerit, hoc illi gratis cõdonet, cùm ex præcipuis eſſe nõ poſſit. RE. Non ab re igitur erit tua compoſita medicamenta bilem educentia referre. BRASS. Deinceps referam, cùm imprimis annotauero, in pharmacopoliis pro educenda bile diaprunem ſolutiuum paſsim ſeruari, electuarium de ſucco roſarum, electuarium de pſyllio, electuarium de ſebeſten, & Galeni de hiera pilulas, &

Singulorum ℈ j.

Miſceantur,& cũ ſyrupo violaceo qu tum ſufficit fiat electuarium, quãtitas ſ menda eſt à drachmis duodecim vſque ſexdecim,& facilè etiam educit. R E. Ha dubito. B R A S S. Vtor quandoque & quod ſequitur pro leui cholagogo, & p his qui medicamenta in potu ſumere n queunt, ſed facilè catapotia deglutiunt.

℞. Rhabarbari electi

Myrobalanorum luteorum

Singulorum ʒ iiij.

Aloës lotæ ʒ vj.

Cinnamomi

Camphoræ

Roſ.rub.

Sandalorum rubrorum, luteorum

Singulorum ℈ j.

Miſceantur:& cum ſyrupo roſato ſol tiuo fiat globus, quantitas ſumenda eſt ℈ iij.vſq; ad vj. R E. Poſſent & octo ſcru puli præberi,& ad tres drachmas perueni ri, neq; effræne eſſet medicamentum, im & hæcmet in puluerem redigi poſſent qui abſque ſyrupo roſaceo ſolutiuo, ex iu re aliquo bibi poſſet. B R A S. Pro bile eua cuanda, nonnunquàm ita indico,

℞. Rhabarbari electi

Myrobalanorum citrinorum

Sing

Singulorum ℥ j.

Infundantur per decem horas, in aqua endiuiæ, posteà exprimantur, & in hac expreſsione diſſolue.

Mannæ electæ ℥ ij.

Quandoque appono

Floris caſsiæ ℥ j.

RENA. At rhabarbarum pituitam etiam educere videtur. BRAS. Bilem educit primò. ſi verò contingat bilem eſſe pituitæ miſtam, vtroſque humores ſimul educit, quia bilem educẽdo, humorem vnà ſimul miſtum educit. Hinc receptum eſt, quòd rhabarbarum bilem craſſam educat, cùm ipſius proprium ſit, bilem ſimpliciter euacuare. Nonnunquàm prædictæ infuſioni ſyrupum roſaceum ſolutiuum commiſceo, ad vncias duas, vel tres. hæc ſunt leuia cholagoga, quibus plerunque vtor, cùm puram bilem educere animo eſt. RENA. Vidi etiam te nonnunquàm ſenam addere. BRASSA. Imò plerunque rhabarbarum, & myrobalanos citrinos in ſenæ infuſionem iniici iubeo, atque infundi, & nonnunquàm fructuũ decoctionem ſumi præcipio. RENA. Cùm de leuioribus cholagogis plenè dictum ſit, mediocria nunc attingamus. BRASS. Quod nuper relatum eſt inter mediocria numerari

poteſt

poteſt, eóque vtor, cùm mediocriter e[...] cendum eſt. R E. Arbitrabar te intellig[...] mediocre, quo ad vehementiam, & nõ [...] ad eductionem. B R. Vtrunque intellig[...] oportet, quia vnum ad aliud ſequitur. [...] N A. Quomodo id fieri poteſt? B R A S. H[...] modo, quia mediocre medicamentum [...] mediocriter vehemens, cùm verò ſit m[...] diocriter vehemens, mediocriter etiã e[...] cere neceſſe eſt. Niſi quiſpiã in tanta p[...] beret copia, quòd vehementer educer[...] R E N A. Tunc inter illa numerãdum e[...] medicamẽta, quæ à recentibus debilia [...] tia nuncupantur. B R A S. Ita prorſus v[...] cari poteſt, quia imbecilla medicame[...] in magna exhibita copia, vehementer e[...] cere poſſunt. R E N A. Iam mediocre chol[...] gogum, quo vteris referto. B R A S S. Pl[...] runque medicamenta ſuperiùs enarrat[...] accipio, & illis duo, vel tria vel quatu[...] Scammonij præparati grana adiicio. Ve[...] rùm & hoc quod ſequitur, parandum i[...] beo atque ſeruandum.

℞. Expreſsi ſebeſten
Expreſsi prunorum ibericorum
Singulorum ℥ iij.
Mannæ electæ ℥ ij.
Cinnamomi
Zingiberis

Gaio

Gariophyllorum
Masticħes
Gummi arabici
Maceris
Singulorum ℈ j.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ℥ j.
Scammonij præparati ʒ ij. ß.

Misceantur: & cum syrupo rosaceo solutiuo fiat electuarium. RE. In quanta præbetur copia? BRA. A tribus drachmis, vsque ad sex. REN. Arbitror probè educturum. BRAS. Mediocriter educit. Si verò quispiam sit, qui aliud à catapotiis transglutire non posit, pro eo hoc catapotiorum genus seruandum erit.

℞. Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ iij.
Aloës lotæ ʒ ij.
Scammonij præparati G xxiiij.

Misceantur: & cũ electuario de succo rosarum fiat globus, ex quo præberi potest ab vna drachma vsq; ad vnam cum dimidia. REN. Possent & prædicta simplicia in puluerẽ redigi, & in iure, aut re quapiã liquida ebibi? BR. Nihil impedit, nũc verò vehemẽs, quo vtor cholagogum audito, quod à

remo-

remotis etiam educit partibus.

℞. Pulpæ prunorum ibericorum ;
Sebeſten ℥ j.
Aloës lotæ ℥ v.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ vj.
Cubebarum
Pſyllij
Sandalorum rubrorum
Cithrach
Seminum petroſelini
Amidis
Millefolij
Scillæ
Aceti
Singulorum ℈ v.
Scammonij præparati ʒ iiij.

Miſceantur:& cum ſyrupo roſaceo ſol uo fiat in modum electuarij, cuius ſum quantitas eſt à drachmis quatuor vſque ſex. R E. Eſt quidem vehemēs, ſed vehe tiſsimum haud videtur, at ſi quiſpiam tius diligeret catapotiorum ſumption quibus vtereris ad bilem puram euacu dam? E R A S. His quæ ſequuntur.

℞. Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Aloës lotæ

Singulorum ℥ ij.
Scammonij præparati ʒ j.
Cubebarum
Psyllij
Sandalorum rubrorum
Cithrach
Seminum petroselini
Amidis
Millefolij
Scillæ
Acori
Singulorum G̃ vj.

Misceantur:& cũ syrupo rosaceo solutiuo fiat globus. REN. Non videntur mediocres eiuscemodi pilulæ. BRAS. Hoc perpendendũ est ratione quãtitatis sumendæ. RENA. Quæ est maxima,& quæ minima ipsorum quantitas? BRAS. Minima est scrupulorum duũ, maxima drachma vna & semis. REN. Arbitror quòd bilem probè educant. BRAS. Id faciunt à partibus etiam remotis, verùm & omnes educunt humores,quos in viis inuenerint,ipsarum verò proprium est solam bilem educere,& tenuem,& crassam. RENA. Iam de cholagogis tam simplicibus,quàm cõpositis expeditum esse arbitror, nunc tamen scire optarem,quomodo hæc tua chologoga indicare soleas. BRAS. Nondũ his cholago-

gis finis impositus est, at pro eo quo[...] tis, cùm leue indicturus sum cholago[...] ita indico. ℞. Cholagogi leuioris, [...] secundo ℞. cholagogi mediocris, [...] tertio ℞. cholagogi vehementioris, [...] tamen & nonnunquàm vsus sum vehe[...] tiori cholagogo, quàm sit præscrip[...] REN. Ni pigeat, illud referto. BRA[...] hoc quod sequitur.

℞. Tamarindorum ℥ iiij.
Sebesten
Prunorum ibericorum
Singulorum ℥ ij.

Intelligito hanc quantitatem esse contusorum, & per cribrum setaceum linteum expressorum.

Aloës
Myrobalanorum citrinorum
Rhabarbari electi
Singulorum ℥ j.
Mannæ electæ ℥ iij.
Succi violarum ℥ v.
Mucilaginis psyllij ℥ ß.
Thlaspi ʒ vj.
Thapsiæ ʒ vij.
Scammonij præparati ℥ ij. ß.
Galangæ Hyssopi
Radicum Iridis
Radicum capparum

Absynthij
Amidis
Cithrach
Maioranæ Saluiæ
Nucum myristicarum
Stœcadis
Singulorum ℥ vj.

Misceantur:& cum syrupo rosaceo solutiuo, fiat electuarium, cuius quantitas sumenda est à scrupulis duobus vsq; ad quatuor. RENA. Non est mediocriter vehemens. BRAS. Eo vsus sum ad purã bilem educendam, in morbi Gallici initio. REN. Alia nunc prosequaris quæ idem efficere apta sunt. BRAS. Multa contingere possent ad hunc intentum finẽ exequendũ, sed illa tantùm in medium adducere placuit, quæ hoc efficere apta sunt, & quibus ego nonnunquàm vsus sum. RENA. Ad alia igitur sermonem conuertamus. BRAS. Ita agendum est.

De medicamentis tam simplicibus, quàm cõpositis puram pituitam educentibus.

CAPVT II.

RENATVS.

De his secundo loco agere conuenit medicamentis quæ puram pituitam

educere apta ſunt,& nullum alium præ
ipſam humorem. BRAS. De his agam.
poſteaquàm tibi placet,commodius tu
viſum fuiſſet poſt flauæ bilis medicame
ta,atræ bilis eductoria proſequi,vt de v
que bile ſucceſsiuè , verba facta eſſent.T
men modò de illa agamus.ſiue tertio il
ſecundo ſit loco,haud magni refert. RE
Tu ordinẽ illum proſequaris,qui tibi m
gis arrideat , nam vel de hóc, vel de i
prius agatur , haud magnifacio , mod
dixiſti) de omnibus exquiſitè peragat
BRASSA.Cùm de pituitam educenti
ſermonem propoſueris,tibi obſecun
dum eſſe decreuimus. RENA. At eg
tuo conſilio non diſcedam. BRAS. N
tato,pituitam puram educendam,aut e
in ventriculo ,.& in inteſtinis,aut in pa
bus ſemotioribus. Illa quæ in ventric
& in inteſtinis continetur , ab illis etia
ſimplicibus facilè educitur medicame
tis , quorum officium eſt bilem educer
nam rhabarbarũ cùm omnia educat, q
in viis ſunt,pituitam etiam quæ in vent
culo eſt educere poteſt , idem facit aloë.&
alia omnia idem faciunt , quæ à viis ip
educunt , & ἐκκοπρωτικὰ, id eſt , ſtercor
eductiua , & illa omnia de quibus agem
in ſexto huius tantùm ſermonis & cõſid
ratio

rationis capite. Nũc verò simplicia omnia contemplanda sunt, quæ pituitam propriè à quacunque sit parte educunt, de compositis posteà agẽdum veniet. de vtrisque vero, quomodo illis vsi sumus discerendum erit. REN. Si hoc ordine incesseris, nõ modicam vtilitatem recepturus sum. BRAS. In delicatioribus & illis, qui toto nixu medicamenta refugiunt, ad pituitam educendam nonnunquàm chebulis myrobalanis vsus sum, hi absque vlla molestia, absque vllo angore pituitam eduxerunt. REN. In qua forma, & quomodo, & in qua copia præbuisti? BRASSA. Eodem non sum vsus in omnibus modo, sed aliquibus duas chebulorum præbui drachmas in catapotia redactorum, quia quæ potu sumũtur, & quæ masticantur, abhorrebãt. REN. Eduxerúntne vehementer in tanta copia? BRASSA. Mediocriter eduxêre, neque hæc est magna in his benedictis medicamentis copia. RENA. Educúntne citò an tardé? BRASSA. Tardé. nam post quinque, aut sex horas, subducere incipiunt, & oculata fide pituita visitur, quæ ab his educitur, & simul præterea edunt stercora, & alia quæ in intestinis continentur. RENA. Non mirum, quia omne medicamentum idem efficit. BAASSA. Non-

nunquàm in infusione præbui in aqua sa-
uiæ,vel amaraci,vel rutæ,& quandoque i
iure,ad drachmæ quatuor sumi debent i
infuxione, vt in iuris patera sex vel oct
vnciarum infundantur, & summo man
præbeantur. REN A. In tanta copia infu
sio fieri debet? BRASSA. In tanta copia
& etiam mediocriter educet, nam leuissi-
mum est medicamentum, nonnullis præ-
bui drachmas duas chebulorum in pulue-
rem redactorum in iure, aliis in vino cre-
tico, aliis in aqua aliqua vi ignis eliquata
vt aqua saluiæ aut amaraci, nonnunquàm
flori casſię misceri iussi. REN A. In eadem
copia? BRAS. In eadem, & non multum
eduxit. REN. Nónne casſia bilem educit?
BRAS. Educit etiam & pituitam, nõnun-
quàm zucaro rosaceo miscui, vt his place-
bat, quibus exhibui. REN. Nónne & em-
blici myrobalani & belirici pituitam edu-
cere apti sunt? BRAS. Et est illorum pro-
prium, sed raró his vtor, cùm chebulos ha-
buerim, in chebulorũ autem defectu (quod
raró contingit) his chebulorum loco vtor.
REN. Quo alio vsus es simplici medica-
mento ad pituitam educendam? BRAS.
Agarico. REN. Nónne & bilẽ simul edu-
cit? BRAS. Equidẽ, sed bilem secundariò
primò verò pituitam. REN. In quãta pro-

bes copia? BRAS. Ad drachmam vnam cũ dimidia adhibeo,& magnopere non educit,id verò quod primò educit,pituita eſt, ſi vis adhuc medicamenti ſuperſit,cùm pituita euacuata eſt,bilis ſubducitur, ſi autẽ agarici vis ſubducta,pituita exinaniretur, ſolam pituitam eduxiſſet, & non bilem. REN. Corrigíſne agaricum? BRAS. Neque à Dioſcoride, neque à Gal.ſcriptũ eſt, quòd corrigi debeat, in miſcellam ipſius ex aliquo quod ventriculi os roboret,non reprehendo, purgatorium eſſe,& Dioſcorides & Gal.teſtantur. At quem purgent humorem non exprimunt,à Meſue & ab Arabibus exprimitur, qui de pituita ſola mentionem non faciunt,ſed & bilem educere aſſerunt,tamen experientia oſtendit bilem ſecundariò edũcere. Nonnunquàm agarico ſalgemma miſcui, tamen multò aptiora ad os ventriculi roborandũ adhibui,fortè hoc quod à Dioſcoride dicitur.ſ. habita ratione ętatũ,& viriũ,huic in aqua, huic in vino,illi in aceto mulſo, alteri in melle miſto,eſt agaricum præparare,præbui calidioribus,naturà,ex aqua endiuiæ, frigidioribus, ex vino, vel ex oxymelite admiſtis amidis, & aniſorum pulueribus, puerulis in minori copia præbui, vt ad ſcrupulos duos, vel vſque ad integram

drachmam, quando cum aliquo liqu
præbeo, in puluerem ſemper redigi iube
infantulis ac puerilis ita præbendum
beo:

℞. Agarici ʒ. ß.
Aniſorum
Amidis
Singulorum ℈ ß.
Salis gemmæ Ĝ vj.
Oxymelitis ſimplicis ʒ. ij.

Miſ. & propinetur, & ex aqua endiuiæ pr
bendum eſt, aut ex aqua graminis, Pau
maioribus, vt ſequitur præbeo:

℞. Agarici ℈ ij.
Aniſorum
Amidis
Singulorum ℈ ß.
Salis gemmæ Ĝ viij.
Oxymelitis ſimplicis ʒ ij. ß.

Miſ. & propinetur, vel ſi febriant, ex aqu
endiuiæ ſumatur, aut ex alia ſimili frig
dioro, Paulò autem maioribus, vt ſequitu
præbere conuenit.

℞. Agarici ʒ j.
Aniſorum
Amidis
Singulorum ℈ ß.
Salis nitri Ĝ vj.
Oxymelitis ſimplicis ʒ iij.

Miſ

Misc.& propinetur, & si febriant, biliosíque sint naturà, & in æstate, ex aqua endiuiæ præbeo, & aliqua frigida commisceo, vt lactucæ, ac portulacæ semina. His verò qui in robustissima sunt ætate, in hac copia præbendum est.

℞. Agarici ʒ j.ß.
Anisorum.
Amidis
Singulorum ℈ ij.
Nitri ℈ j.
Oxymelitis simplicis ʒ iiij.

Misc. & præbeatur, si verò febre correpti sint, ex aqua endiuiæ insumatur, senioribus verò detrahendum, ac si in iuniorum numero sint. detrahendum autem, vt conuenit. RENA. Mesue præbet vsque ad duas drachmas. BRASSA. Illi concedatur, ego nunquàm excessi drachmam vnam cum dimidia, sed ad duas posse peruenıri nõ dubitamus. Semper autem cùm præbui, probè euacuauit, & raró cum torminibus, quanquã ab authoribus scriptum sit viscera lædere. Galen. drachmam vnam per os prębet, Dioscorides tres obolos. RENA. Quæ mensura est obolus? BRAS. Aliâs de hac re differemus, tamẽ impræsentiarũ scito, obolum tres cõtinere siliquas, hoc est, tria à nobis vocata grana. RENA.

Est ergo modica quantitas illa, quam pr
bet Dioscorides, nam sunt tantùm noue
grana. BRAS. Vix educent, at non vid
tur educendi gratiâ præbere, quoniã d
præbet obolos ex vino mulso non febri
tibus, cum aqua & melle febrientibus:
tormina, cruditates, & contusis exhibet
sublimi deuolutis, prębet verò tres obol
in vino ad serpentium plagas, & morsi
& dat decoloribus drachmæ mensurã
aluum verò purgandam vnum præbet d
narium vel duos ex aqua mulsa. REN
Quæ mensura est denarius? BRAS. O
secro ne de mensuris me impræsentiaru
molestes, tamen denarium est mensura t
lis, quæ excedit Mesue quantitatem, na
Mesue prębet à drachma vna vsq; ad du
at Dioscorides denarium præbet: vel du
denarios: continet verò denarius drach
vnam cũ dimidia, vnde ad tres drachm
præbet Dioscorides ad aluum soluendam
Nonnullis præbui in forma pilularum
tanta copia, quanta prædicta est superiu
Iussíque pilulas ex Diaphinicone confor-
mari, vel ex expumato melle, nõnunquàm
verò in eclegmatis formam præbui, can-
dem quantitatem (vt dictum est) sempe
prębendo & modo Aromatico rosato com
miscendo, modò zucharo rosaceo, vt ætat

mag

magis conuenire videbatur, & tempori ac temperici, hócque ſemper obſeruaui, & tu obſeruare debes cum à capite educendum eſt, ſi hic eſſet calidæ temperici, & tempus eſſet æſtiuum, lignum aloës addendum eſſet, camphora & ſandali rubri, ac lutei, ſi verò eſſet hyems, & hic eſſet tẽperiei frigidæ, vel temperatæ, nux myriſtica addenda eſſet, ſtœcas, hyſſopus, ſpica nardi, & lignum aloës. RENA. Nónne ſunt multa alia, quæ ad caput ducunt medicamenta? BRASSA. Multa profectò, ſed prædictis ſolis vſus ſum. Cùm verò pituita à pectore educenda eſt, & hic ſit calidæ temperiei, & tempus æſtiuum, capillum Veneris addo, violas, hordeum, amygdalas dulces, paſſulas. at ſi frigidi ſint temperie, & hyems vigeat, commiſcenda ſunt, iris, naſturtium, myrrha, ariſtolochia, praſsium, hyſſopus, cardamomum, ſcilla. RENA. Multa præterea ſunt alia, quæ ad hoc conueniunt. BRASSA. Non eo inficias, ſed præſcriptis ſolùm vſus ſum, & quando ab hepate educere excogito, in hyeme, & frigida temperie ſpicam addo, eupatorium, abſynthium, amygdalas amaras, ſchænos, cinnamomum, at intemperie calida, & in æſtate ſpodium adddo, fumariam herbam, endiuiam,

diuiam,lactucam, & ſandala. Cùm ver
iuncturis euacuandum eſt, tragacantũ
dere oportet, ſuccum caulium, & ſimil.
in æſtate: in hyeme verò ſcillam, polii
cardamomum, aſſarum,acorum, oppo
nacem, ſcordeum, amomum,chamædr
& chamæpithin,at ſi à liene educẽdum
in æſtate addo tamaricem,ſalicis cortic
agnum caſtum, daucum, in hyeme ver
& frigida temperie capparin miſceo, ſci
lam, ſcordeum, ſcolopendrium, aſſarum
ſpicam, ſilgema, calamentũ,marrubium
eupatorium, abſynthium & aniſum. RE
NA. Plura etiam alia ſunt, quæ ad hu
conferunt vſum, & ad hanc rem faciun
BRASSA. Non me latet, ſed impræſe
tiarum illa tantum refero, quibus ad ho
propoſitum vſus ſum, ſi verò à renibus eu
cuandum ſit, & à veſica in quacunque tem
perie, quinque radices aperientes commi-
ſcere oportet, videlicet petroſelini, fœni-
culi, apij, aſparagi, ruſci, & ſaxifragiam
atq; milium ſolis,tamen in æſtate, & in ca
lida tẽperie peponum ſemina, ac cucurbi-
tarum miſcenda. REN. Audiui te nõnun-
quàm in hoc caſu addidiſſe cantharides,
BRAS. Addidi, ſed in modiciſsima copia,
ne partes illas exulcerare poſſent. Nihil
verò eſt,quod vehemẽtius ad renes & veſi-
cam

cam decumbat, cantharidibus, & quod ad has partes vehemẽtius ducat medicamenta: sed cauendum est, ne in copia præbeantur, quia intestina erodunt, & sanguinem attingere faciunt. Audito quod contigerit mulieri cuipiam, quæ filios gignẽdi facultatem quærebat. cùm menses illi deessent, quispiam, malè feriatus vir, illam edocuit, vt tres cantharides ederet: tres edidit, post tres sanguinẽ mingere cœpit, & maximus in dextera coxa erupit abscessus, & octo dierum spatio obiit, idcirco horum vsus cauendus est. RENA. Illis igitur cãtharides dimittamus, qui homines interficere volunt, non sanare. BAAS. Tamen & in multis aliis commodis in re medica vsui esse possunt, sed extrinsecus potiùs, quàm intrinsecus applicandæ. Si mulieribus nonnunquàm agaricum exhibiturus sum ob pituitam ab vtero educendam, in æstate capillos Veneris cõmisceo, pimpinellam, rubeam, tinctorum, in hyeme verò, & in frigida temperie, pulegium, calamentum, sabinam, rutam, matricariam, iuniperum, myrrham, & huius generis alia. Hæc verò quæ in pituita educenda scripta sunt, intelligenda sunt, & in bile educenda, atra bile, ac aliis humoribus, obseruari oportere. RENA. Nemo est, qui hoc non intell

telligat. nam ſimplicia prædicta, cho-
gogum medicamentum æquè deducũt
illa membra, vt ducere poſſunt phlegm
gogũ, & æquè illud educent, quod atr
bilem euacuare aptum eſt. Nota eti
me vti agarico ad pituitam educenda
quando in capite eſt, vel in thorace, vel
iecore, vel in liene, vel in ipſo ventricu
at multa ſemper addo, quæ ventriculi
roborare poſſunt, ne ab agarici quali
tibus, ipſius vis deiiciatur. REN. De ag
rico iam ſatis dictum eſſe videtur, vnde
alia quibus vſus es, & pituitam ſolam ed
cunt, pedem conferre conuenit. BRA
SAVOL. Galen. mentionem non fac
quòd pituitam educat, ſed purgatoriu
eſſe fatetur, verùm & ad pituitam educe
dam hyſſopo nonnunquàm vſus ſum. RE
NA. Non arbitrabar hyſſopum ventre
ſubducere. BRASSA. Subducit prorſu
ſed non valenter, nam imbecillum eſt ed
ctorium. RENA. Quomodo præbuiſt
hyſſopum? BRASSAV. Duobus præbu
modis. Primò, eius decoctum exhibui e
aceto mulſo, ſecundò, ficubus commiſcui
recentibus, & exhibui. RENA. Quid in-
telligis per acetum mulſum? BRASSA.
Acetum, in quo mel decoctum ſit, & pro-
bè expumatum, tamen in hoc caſu, Dio-

ſcoridis acetum mulſum fieri iubebam. RENA. Nônne eſt oxymeli,quod nunc vocas acetum mulſum? BRAS. Eſt prorſus, & de eo ampliſsimè locutus ſum, in Commentariis ſupra Hippocrat. de ratione victus in morbis acutis. RENA. Cur ſecundum Dioſcoridẽ paras? BRAS. Quia ipſe cum hyſſopo, aceto mulſo vtitur. Ego autem arbitror tale ſumendum eſſe oxymeli,vel acetum mulſum,quale ipſe conficere iubet. RENA. At denique quomodo illud conficit Dioſcorides,ſi memoria habes?ne cogar nunc librum aperire, & compoſitionem perſcrutari. BRAS. Audito quid dicat, temperatur aceti heminis quinque, & ſalis marini libra, mellis decem.p.aquæ ſextariis quinque vnà coctis decies deferueſcente cortina, deinde refrigeratis elutriatíſque atque ita inueteratis, id poſteà quod in Dioſcoride ſequitur, oſtendit pituitæ conferre, & illam educere, nam addit craſsitudines detrahere potum. RENA. Aliter fieri non poteſt, quia acetum incidit, ſal mordicat, mel vtrunque agit, & aperit, propterea mirum in modũ hyſſopum ad educendum adiuuare debet. RENA. At ſcire optarẽ,quomodo pharmacopôlis indicebas, quando hoc fieri elegeras, & ſub quibus põderum nominibus. BRA.

Aud

Audito: iubeo recipi hyſſopi, & potiſ-
mùm cimarum vnciam vnā, & ebulliri i
aqua ſecundum artem, poſteà accipi hui
decocti vncias duas, oxymelitis modo Di
ſcoridis confecti vnciam vnam. Miſc.
conuenienti hora propinetur, modus ver
oxymelitis Dioſcoridis, ita à me pharma
copôlis indictum eſt.

℞. Aceti heminas quinque, id eſt, ℥.
nam acetū ad vini pondus, & aquæ men
ſuratur, cōtinet verò hemina cyathos ſe
& cyathus vini vel aquæ vel aceti vnc.
drachm.v.& ſcrupul. j. continet. Secus e
de aliis rebus, nam cyathus olei vnciam
vnam continet, & ſemiſ. cyathus verò m
lis vnc.ij. & drachmam vnam continet.

Salis communis ℔ ß.

Mellis x. pondo

Aquæ ſextarij quinque, hoc eſt, vnc.
Miſc.& bulliāt ad mellis expumationem.
nam hoc modo in his, in quibus coqui-
tur mel, coctura fieri debet. RENA. E-
ſet nimis operoſum ſingula vice, quo præ-
betur hoc oxymeli parare. BRAS. Singu-
la vice non fit, ſed ita cōfectum ad vſus ſer-
uatur. at audias, quónam modo mulieri-
bus fieri iuſſerim, & ſemper pituitam edu
xit, & humores craſſos, iuſsi vt hyſſopi pu-
gillū abſq; pondere acciperent, & in aqu

bu

ebullire facerent, nullo alio seruato aut hyssopi, aut aquæ pondere, at quantitas aquæ erat, vt hyssopus bene demergeretur, ebullitio autem fieret ad tertiæ partis resolutionem, deinde iussi vt probè per linteum excolarent, deinde illius decocti libram vnam acciperent, & illi salis pugillum imponerent, qui erat fortè ad drachmas quatuor, & mellis vnciæ quatuor adderentur, aceti verò duæ: posteà iterum ebullienda iussi, quoad probè expumatum sit, posteà huius decocti tres vnciæ præbeantur. RENA. Supra modum educere debet. BRASS. Imò mitissimè, si experiri volueris. RENA. Quid ergo dicit Mesue, quòd decoctum ipsius præberi debet à drachmis quinque vsque ad decem? BRASS. Experiaris obsecro: nam haud multum educere percipies, etiam si copiosè præbeatur, vt ego nonnunquàm salgema addiderim, arbitror Mesuen de simplici decoctione locutum esse, & non de ista, quæ mel recipit, salem, & acetum. Veruntamen ego huius simplicis decoctionis sex vncias præbui, & mediocriter eduxit, imò & in nonnullis minimè eduxit, vt arbitrari cogar Mesue contextum esse deprauatum, & in eo legendum esse ab vnciis quinque vsque ad decem, quãquam

Gal.nullam mentionem faciat quòd e-
cat,sed tantùm dicit hyssopũ desiccare
calefacere ordine tertio, sed & tenuiũ
partium.RE.Fortè ita esse potest, vt oc
vnciæ in drachmas fuerũt cõuersæ, atq
buistíne sub alia forma? BR.Hyssopum
lum in potu prębui,ex iure ad duas dra
mas.REN.Eduxítne? BR.Aegrè,imò q
doq; in hoc casu addidi salis gẽmæ,dra
mam semis , & melius eduxit, quod v
expertus sum non mediocriter educere
cit,sumere hyssopũ & ficus siccas hoc m
dò,vt quatuor recentes ficus extima pe
exutæ accipiantur,& in mortario cont
dantur,& interim dum cõtunduntur,qu
tuor drachmæ pulueris hyssopi cõmisce
tur,& conueniẽti hora edantur, euacua
hoc modo plenior successit.RENA.Ma
illa ex ficubus & hyssopo, cassiæ bolus
deri debebat. BR. Magnopere non diff
rebat,tamen magis albicabat.audias ve
quod vnà cõtigit nostro communi amic
iussi vt hyssopi puluerem intra ficus po
ret,ac transglutiret, & essent quatuor v
quinque ficus,at hic hora statuta, cum hi
quatuor drachmarũ puluere quadragint
edit ficus.RE.Fuítne euacuatus? BR.Plus
quàm voluisset,illum interrogaui cur to
ficus edisset,respondit se non potuisse tan
tam

tam pulueris copiam diſtribuere,quin tot ficus ederet, nam pollicis & indicis ſummitatibus puluerem capiebat, & inſitum ficum,ſingulam pulueris portionẽ, quantam ſemel poſſet capere, imponebat, vt neceſſarium fuerit ad tantam pulueris copiam exhauriendam tot ficubus vti. REN. Deiecítne puram pituitam? BR. Magnam pituitæ copiam excreuit, & vnà atram bilem. RENA. Fortè erant ficus quæ apparebant atra bilis? BRASSA. Non erãt fici: nam & hoc etiã anima luerti,& ficus acceperat mundas,abſque,ſcilicet cortice,imò vt dicebat, maior pars erat ficuũ alborũ, & fortè putas me in tanta ætate adhuc diſtinguere neſcire atram bilem ab aliis rebus nigris, & atram bilem, quæ eſt ſanguinis fæx,ab illa,quæ eſt ſanguis craſſus? RENA. De hoc non dubito,at quia ita mihi menti occurrerat, propterea & ita dubitaui. BRASSA. Hyſſopum in catapotiorum formam nonnunquàm confingi iuſsi,difficulter ſoluit,& illa vix quę in inteſtinis continentur. nec admiratione afficiaris,quòd & hyſſopus atram bilem eduxerit, quoniam & hoc à Meſue notatum eſt quoſdam,ſcilicet dixiſſe, quòd atrã bilem inſuper educit. REN. Fortè etiã in pilularum forma faſtidio venit. BRAS. Imò

in maximo fastidio, nam multis opus
conficere pilulas & crassas. RENA. Q
liquore confici iussisti? BRASS. Diap
nicone aut succo saluiæ, vel alio simili
tres præbui drachmas, hi sunt modi q
bus hyssopo vsus sum ad educendam
tuitam, inueníque esse valde imbeci
medicamentum, tamen tutissimum es
& sumentem minimè turbare. REN
Nonnulli arbitrati sunt ventriculo ob
se. BRASS. Id est, quia amarum, & ap
riens, absynthium verò ventriculum r
borat, quia amarum & adstringens. R
NA. Amara igitur ventriculum non r
borant, quia amara, sed potiùs quia a
stringunt. BRASS. Nulli dubium esse
citur, nam amara vt amara ventriculo
splicent, & illi aduersantur, licet vt am
ra calida sint, & ob hoc coctioni ali
modo prodesse possint. RENA. Vsus
es alio simplici ad pituitam educendam
medicamento? BRASS. Et multis sum
vsus. nota verò tunc potissimùm me hy
sopo esse vsum, quando à capite & thorace
pituitam euacuare animo erat. RE. Hæc
de hyssopo satis esse videntur. ad alia te cō
feras pituitam educentia simplicia. BRA.
Nonnunquàm cyclamine vsus sum. RE.
Et quónam modo? BR. Diuerso modo. RE.
Educ

Educítne vehementer? BR. Imò adeò mitè, vt vix educat, nonnunquàm tamen cuipiam præbui in acetario, & is vehementer deiecit & potiſsimùm pituitã craſſam, & glutinoſam. RE. Fortè acetum, oleum & ſal vnà opem tulere. BR. Non dubito, nam iuſsi vt acetariũ eo modo condiretur, quo communiter fit. RE. Cur ergo tam vehementer eduxit? BR. Quia iuſſeram, vt ſemiunciam acciperet, ipſe verò abſq; delectu duas aut tres vncias edit. RE. Fuit maxima copia illa, nam Meſue ſolùm præbet à duobus aur. vſque ad drachmas quatuor. BR. Meſue de ſucco intelligit, at ego in ſubſtantia præbui in acetario vſq; ad vnciam, & tamen nõ vehementer eduxit, veruntamen & ſuccum præbui vſque ad ſex drachmas, neque etiam vehementer eduxit. RE. A' Dioſcoride ſcriptum eſt præberi cum mulſa, ſed modum non exprimit, quo verò modo accipi debet, & in quanta copia? BR. Arbitror præbuiſſe ſuccum ex mulſa, quantitatẽ verò nõ expreſsit, & addit etiam educere incipientes aquas. RE. Præbuiſtíne in catapotiorum forma? BR. Nunquàm. nam in puluerem redactũ nõnunquàm præbui, & non ſucceſsit, præbui verò vſq; ad vnciã in iure, iccirco deinceps ſolo vſus ſum ſucco, pro pituita euacuãda,

& solo,& oxymeliti misto, & carnē ip
edi iussi, aut simpliciter, aut in aceta
nunquàm eo vsus sum exiccato, nisi bis
euacuatio nō successit. RE. Arbitror c
muni vsu non esse, quia plenè non e
cit. BRASSA. Ob id fortè est, tame
eo vtaris, educere percipies. Et eo p
sertim vsus sum, quando à capite, th
ce, vel splene, vel vtero pituitam e
re placuit. RENA. Es'ne vsus quand
huius herbæ floribus aut seminibus? B
Nunquam, sed sola radice sum vsus. R
NA. Ad alia igitur te conferas, quibus
pituita educenda vsus es. BRAS. Ad
tuitam educendam capparibus nonn
quàm vsus sum, sed infeliciter succe
RENA. Quomodo infeliciter. BRA
Quia neque semina eduxère, neque f
ctus, neque radix. nam præbui fructum
semina in acetariis & non eduxère, pul
rem radicum præbui, neque etiam v
trem commouère. REN. Dioscorides t
men dicit pituitam educere. BRAS. For
tè non intelligit per aluum, sed quòd i
lā resoluat ac attenuet, iussi nōnunquā
quempiam acetarium integrum edere e
salsorum capparorum fructu cum suo f
le, hic quinquies fortè deiecit, & pituitā &
stercora, & alia quæ in intestinis contine
bant

bantur. RE. Hoc fortè salis ratione contigit. BR. Ita arbitror, sed adde quòd ob salem ille potenter bibere coactus fuit. RE. Inferendum igitur est, cappares minimè educere. BR. Hoc non assero, sed in experientiis quibus vsus sum, non eduxit. Veruntamen quid domi meæ contigerit, audito. Famulum quempiam habebã, qui excernere non poterat, & cappares in coquina coquebantur pro acetario in cœna parando, vt per cocturam sal à capparibus abigeretur, interrogauit me famulus hic, quid pro soluẽda aluo esset acturus, nam clysteres summopere abhorrebat, mihi in mentem venit illi dicere, bibe decoctũ illud capparorum, ipse post cœnam illud bibit; & dormitũ profectus est, is ad tres horas vehementer excernere cœpit, vt ferè vigeties cũ magno impetu excreuerit. RE. Quid excreuit? BR. Crassa quidem, sed & stercora simul mista, & aquositates. REN. Fortè hoc fuit gratia salis. BRAS. Proculdubio sal fuit, imò ancilla illa coquinaria, quæ igni cappares suspenderat, illos prius nõ lauerat, sed cum toto sale in lebetem aqua ad tertias plenum posuerat. RE. Sal illud prorsus fuit, quod tam vehementer euacuauit. BRAS. Et fortè capparorũ vis simul admista, nam quod à sum-

mis proditũ est authoribus, protinus c
spiciendum non est, neque arbitrand
est, quòd temerè, & absque experim
locuti sint, quanquam nobis experime
minimè successerint, in prædicto vero
mulo ad sanguinem vsque eduxit. R
Nõ solùm Dioscorides hoc testatur, q
crassos humores educat, sed & Gal. BR
SA. Non me latet, Gal. dixisse, quippe c
apertè crassos lentósque humores hoc p
cto sumptum euacuet (intellige decoctu
in aceto aut in oxymelite) nec eos ta
tùm per vrinas, sed & per ventrem sæp
etiam sanguinolentos defert. RE. Arb
tror hoc de sanguine à Gal. dictum esse,
eductionis, quam facit, vehementiã ost
dat. BRASS. Neque ego dissentio. RE
Præbuistíne decoctum in aceto, vel in ox
melite? BRASS. In puro aceto nunquã
præbui nisi extrinsecus ad lienes extenua
dos, at in oxymelite decocta radice sum
vsus, neque eductionem illam vidi, quæ à
Gal. refertur. testari tamen possum illos
qui sumpsêre, multam vrinæ copiam de-
iecisse. RENA. Fortè si in maiori præ-
buisses copia, per aluum etiam eduxisset.
BRASSA. Hoc me latet, sed aliâs expe-
riri occasio præstabitur, nam hi in qui-
bus expertus sum, fortè erant ad excer-

nend

nendum inepti,& materiæ erant penitus crudæ,ac glutinosæ,verùm aliâs experiemur,quod nobis facillimum erit. RENA. Imò sequens dies non dilabetur, quin experiar, ad alia verò te conferre potes. BRASS. Thymo nonnunquàm vsus sum, & pituitam egregiè duxit. RENA. Quónam modo vsus es? BRASSA. Thymum recens in acetario edi iussi, nam Dioscorides ad pituitam educendam præbet, ex sale, & aceto, at ego nonnihil olei addidi, & in acetario sumi iussi, præbui & in puluerem & in catapotia, & decoqui feci, ac præbui, semper verò educere expertus sum. RENA. In quanta copia, & quomodo? BRASSA. In puluere ex iure bibendum præbui, vel in catapotia ad semiunciam,& quandoque ad sex, & vsque ad octo drachmas.at pro maiori parte cùm in puluerem exhibeo,in iure bibendum præbeo,si in catapotia cõficiatur,necesse est magnam catapotiorum quantitatem efficere:ab his verò qui sumere debent, negligitur. hæc copia facilis est in iure præbere, vel in eclegmatis formam nonnihil zucari rosati addendo, vel aliud simile & transglutiendo. RENA. Et huic etiam electuario mistum magnopere crescere debet. BR. Tamen non est ignotum

in decoctione quatuor decoctionis vn: præbeo vsque ad sex,& ventrem subdu RE.At quantam thymi copiam in d: ctionem ponis?BRA.Manipulum vn. decoctioníque nonnihil addo aceti,a lis,vt id obseruem,quod à Dioscoride ptum est,non præberem verò ex solo to,& sale,nisi cum viride est, oleum i: per adderem. RENA. Educítne sem; BRA.Pro maiori parte,imò nunquàm bui quin educeret, vel modicum, vel vt is erat dispositus qui insumebat,ex tus etiam sum thymi infusionem ad vncias probè educere, vt etiam exper sum hyssopi infusum, licet superiùs r annotauerim.REN.Et quos educit hun res thymi infusum?BRAS. Pituitosos mnino,sed & vnà atrabilares,eóq; poti mùm vtor,cùm à thorace, & pulmone tuitam educere statui,quod & à Gal.not tum est,cùm ait,Viscera potum expurg: educendis ex thorace & pulmone confer RENA. Arbitrabar thymum atram b lem potius educere.BRAS.Imò illam s cundariò educit, tamen capillamentu circa thymum,quod epithymum vocatu illud est, quod atram bilem subducit.A pituitam prætereà euacuandam, vite alba vsus sum,& flore, & radice, flore in aceta

rus

riis, radice in puluere, & ipsius radicis expresso vsus sum, ad duas drachmas aquæ hordei mistas. RENA. Præbere non auderem, cùm à Dioscoride exulcerare scriptum sit. BRAS. Multa sunt, quæ extrinsecas partes exulcerant, intrinsecus verò minimè lædunt, vt allium, & cæpæ, cuius rei ratio à Gal. notatur in libro de simplicium medicamentorum facultatibus, radicis puluerem ad duas drachmas in iure præbui, & in pilulas conformari iussi, & adhibui. RENA. Arbitrabar vitem illam vocatam albam, potius adstringere, quia ita à Gal. scriptum est, & quia pelles ea depsant, quod sola adstringentia solum præstare possunt, imò & à Gal. dicitur esse edulium ob adstrictionem stomacho gratum, & esse subamarum, & modicè acre, ac adstringens. BR. Et rhabarbarum adstringit, atque myrobalani, tamen educunt, huius vero albæ vitis eductio fit, cùm educendo & attrahendo sua caliditate pituitam, tum etiam comprimendo, nam hæc duo ab vno fieri medicamento non inconuenit. multa nimirum inueniuntur, quæ ventrem subducunt, tamen ab antiquis inter adstringentia numerantur, æquè & si alba vitis adstringat, ab ea (ratione diuersarum partium) non re-

mou

mouetur eductio, & pituitam eligen
illam comprimēdo eiicit. RE. Debet eti
& fæces educere. BRASS. Nihil eſt, qu
ventrem ſubducat (ſit quo luis genus
moris id quod ſubducit) quin fæces
ſemper educat. BRASSA. In his verò
ad pituitam expertus ſum euacuanda
experientiæ non reſpondit anemone. R
Quid per anemone intelligis? BRAS
Herbam illam, quæ in ſegetibus naſci
purpureo flore decoratam, & quæ folia
bet coriandro ſimilia, teneriora tamen,
in terram inclinata, quæ exili pediculo
res habet papaueris, in medióque ſunt c
pitula coloris nigri, aut cærulei, & ra
cem habet, quæ oliuæ implet magnitu
nem. RENA. Eſt illa, quæ apud vulgus r
ſella vocatur? BRASSA. Poteſt quidem e
nomine appellari, at Ferrariēſe vulgus
papauer rhoeas roſellam nominat, ita o
mnia confundunt, imò & eadem rubrum
papauer appellant, at anemone aliud eſt
& non ſolo inſignitur purpureo colore, ſed
& albicante, & ſanguineo, & lacteo, at ego
ſemper anemonem accipi iuſsi, quæ pur-
pureos flores haberet. RENA. Quid ſit,
iam habeo: flores apertos habet, cùm ven-
tus haud ſpirat, ſi verò ſpirauerit, claudun-
tur. BRASS. Herbam iam tenes quæ à
vento

vento nomen accepit, quoniam sine vento esse debet, si flores expansos videre cupias, quanquàm nonnulli oppositum censeant, quod, scilicet tunc aperiantur, cùm ventus spirat, sed hos experientia coarguit, & ex aduerso pugnat. RENA. Quam partem huius herbæ præbuisti? BRASS. Radices, quoniã vt Dioscorides ait, cõmanducatæ pituitam educunt. RE. Eduxêréne? BR. Minimè omniũ, sed qui sumpsêre maximè expuebant, vt cõiectatus sim cùm nõ sit à Dioscoride locus expressus, per quem pituita educenda sit, per os educendam esse ab aenemone intelligat. RENA. Iam iam & hoc ego imaginari cœperam, & præsertim quia à Gale. dicitur, itaque radix commanducata pituitam euocat, & succus ex naribus purgat, BRASSA. Optima vsus es coniectura. Nam si succus ex naribus pituitam educit, radix commanducata, pituitam ab ore euocare poterit. At hoc & ter & quater experiri haud difficile erit. Verùm hactenus præbui neque finem assecutus sum, quòd, scilicet per aluum pituitam educerent, vsus tamen sum spondylij radice ad pituitam per inferna educendam, & finem egregriè assecutus sum. RENA. Nónne per spondylyon herbam intelligis satis amplam, quæ ad cub

ad cubiti magnitudinem crescit plus n
nus,quæ folia habet inter panacem,& p
tanum media,cuius caules fœniculo a
milantur,& semen habet in cacumini
fœniculo simile, latius tamen & dupl
magis album & cristis magis plenum,
graue olens,florémque candidum hab
vel pallidum,& radicem albam habet r
phano similem? B R A S S A. Illam præ
intelligo, & ita descriptam à Dioscori
vt dixisti. R E. Vbi spondylium inuen
B R A S. In conuallibus samartinæ voca
ibi etenim copia inuenitur in illa par
quæ Rheno torrente aluitur. R E N A. Q
modo præbuisti? B R A S S. Edi ex sale
si, vt sit radicula ad vnciæ quantitatem.
eduxit nec molestè, nec vehementer.
nõnunquàm ex sale edi, oleo, & aceto. R
Erat igitur acetarium. B R A S. Acetarium
prorsus. R E N. Edebántne ex pane? B R
Ex pane, sed nonnunquàm, succum expri
mi iussi, & ad semiunciam præberi, pitui
támque eduxit. R E. Hoc didici quod igno
rabam. Audiui prætereà & opopanacem
pituitam educere. B R A S. Hoc tamen ne
que à Dioscoride, neque à Gale. scriptum
est. R E. Mesue id refert, qui ait solutione
pituitam educere crassam, & glutinosam
à partibus remotis, & propriè à iuncturis,
cer

cerebrúmque mundificare ac neruos. BRASSAV. Nonnunquàm præbui pro educenda ab oculis pituita. RE. Et Mesue dicit visum præ omnibus roborare, imò & thoracem. BRASSA. Iccirco illud exhibui ad educendam à thorace pituitam. RENA. Eduxítne? BRASSA. Aegrè id fecit, vt potiùs non eduxisse dicendum sit. RENA. A' Mesue tamen scriptum est, ab vna drachma vsque ad duas præbendum esse. BRASSAV. Ego ad tres vsque drachmas exhibui, & tamen ægrè educit: fortè non erat exquisitus opopanax. RE. Et fortè erat antiquus. BRASSAVO. Cùm à Dioscoride, Gale. Paulo, & Aetio hoc non dicatur, quòd pituitam educat, nedum quòd educat, proptereà non educere arbitrandum est, iccirco educere visus sit: cùm tamen illa non esset eductio, sed is, qui accepit, sponte excreuit. RE. Tamen & Arabibus, qui multa experti sunt, fides adhibenda est. imò cùm non omnia possimus omnes, in multis rebus Arabibus credendum est, nam multa detexêre, quæ apud antiquos erant ignota, at cras iterum experiemur in quodam, in quo est à capite educenda pituita, & quatuor drachmas opopanacis electi præbebimus, tunc enim planum erit, quid in hoc corpore mo-

lietur hic cyrenaicus ſuccus. R E. Deo
lum notum eſt vnde fuerit allatus. B R.
Nos illum probabimus ex indiciis, quæ
Dioſcoride ſcripta ſunt, & illum accip
mus qui omnibus indicijs erit inſtr
tum. R E. Hoc non erit nobis factu diff
le. B R A S S A. Niſi à Meſue ſcriptum eſ
ſolutione educere pituitam craſſam, int
ligerem ore commanducatum id effice
nam ſi maſticetur (licet amarum ſit) m
tam pituitæ copiam à capite detrahit. R
Cur ita intelligi non poteſt? B R A S S. Cũ
à Meſue hic loquendi modus vſurpatu
ſcilicet ſolutione educere, de ſolution
quæ per aluum fit, ſemper intellige
oportet. R E. At ſi experiemur per aluu
minimè educere, cur intelligi non deb
ore maſticatus educere, nam tunc & à ca
te & à thorace attrahere poterit, pituitã
que craſſam attenuare, & ad exitum præ
rare? B R A S S A. Ita prorſus intelliger
oportebit, vt à nobis author ille facile de-
fendatur. R E. Ad alia te conferas, cùm de
hoc ſatis dictum videatur. B R A S S. Vſus
ſum & ſparto ad pituitam educendam, &
egregiè ſucceſsit. R E. Nónne ſpartum eſt
herba illa, quæ vulgò geneſtro vocatur?
B R A S S A. Illa inquam. R E N. À Dioſco-
ride nõ dicitur quod pituitam educat, ſed
quod

quòd purgat egregiè ſemen.& flores obolis quinq; in aqua mulſa pota ellebori vice citra periculũ. Dioſcoridéſque monere videtur, ſemen ventrem euacuare, neque à longinquis partibus educere, nam his vtitur verbis, Semen ipſum exinanit, aluum trahendo. BRASAVOL. Ego huius ſtirpis anatomen feci, id eſt, diligenter conſideraui, & experientia comprobaui, cùm à Dioſcoride dicitur, ellebori vice educere, arbitrandum eſt intellexiſſe omnes humores educere, vt facit elleborus. nam de nigro dixerat, bilem attrahere, pituitam & aquas. ego floribus vſus ſum, radice, & ſeminibus in diuerſis modis, diuerſíſque compoſitionibus. RENAT. Omnes (ni piget) referto. BRASAVOL. Referam ad vnum, vt quicquid inuenerim addiſcas. Imprimis floribus in acetario ægrotos veſci iuſsi, ad quatuor bolos, & non ineptè eduxit. RENAT. Dioſcorides quinque tantum obolos præbet, hoc eſt grana quindecim. BRASSAVOL. Nos maiorem præbuimus copiam, flores quos nonnulli in acetario ederunt, erant ferè vncia. RENA. Euacuatio igitur vehementiſsima eſſe debuit. BR. Fuit cõueniẽs euacuatio. Plinius præbet ad ℥ j.& ß. Meſue de floribus præbet à drachmis

duabus vſque ad quinque in experient quã exercui, plus erãt, quàm ſex drachma iidẽ flores in infuſione ad tres vncias edu cunt. Nonnunquàm ſuccũ florũ præbui a drachmas duas, & non ineptè eduxit, non nunquàm & puluerem florũ exhibui i aqua mulſa, neq; minor fuit, quàm præce dens ſubductio: pulueris autẽ copia fuit a tres drachmas, & ex caule ipſo ſuccũ adh bui ad ℥ iiij. (nam & ſuccum hunc præb Gal.) ſubduxit & ipſe. miſcui verò nonn hil iuleb, hi ſunt florum vſus. cùm eſſe Romæ. 1535. noſtratibus euacuandis h præbebam, experientiáq; oſtendit, Rom melius educere, quàm Ferrariæ. REN Fortè eſt ſoli humiditas, quæ vires auſe ſparto, nã & in montibus vehementior ſunt herbarũ vires, quàm in planis. RE Quomodo radice vſus es? BRAS. Succu præbui ad quatuor drachmas cũ melicr to, & nõ ineptè ſubduxit, puluis verò exi cata ex radice confectus fuit, præbui inſu per ad duas drachmas in iure, eduxit qui dem, ſed vehementius id fecit, quando a tres drachmas vel quatuor præbebatu nõnunquàm ex oxymelite exhibui. REN At Dioſcorides prębet cũ melicrato. BRA Non negat autem quin poſsimus etiã vti oxymelite, imò magis cõuenire arbitror quia

quia aceti ratione craſſas materias incidit, quæ à ſparto deinceps faciliùs educuntur. RENA. De ſeminis vſu nondũ locutus es. BRAS. Nũc de illo verba faciemus, cùm & à Dioſcoride ſcriptũ ſit, ſemen ipſum exinanire aluum trahẽdo. RENA. Meſue ſemen præbet à drachmis duabus vſque ad quatuor. BRAS. Ego quandoque iuſsi ſemen hoc ſaccaro condiri, & veluti aniſa edi, præbuíque ad ſex drachmas, & mediocriter eduxit, præbui & in puluerem redacta ſemina ad duas drachmas, ex melicrato, & quandoque ex oxymelite, & ex gallinaceo iure. RENA. Denique quid eduxit medicamentum, id eſt, quas materias, & quos humores? BRAS. Pituitoſos, & pituitam craſſam, ac bilem eiuſdẽ generis, & denique quicquid continebatur in inteſtinis. RENA. Spartum educere quidem legeram, ſed quid educeret, & quomodo educeret, non eram per recentem experientiam edoctus. BRASSA. Iuſsi & plerunque decoqui ſemina ad tres drachmas in iure, & ius ad ſex vncias bibendum exhibui. RENA. Vereor ne in maiori præbeas copia, quàm præberi debeat. BRAS. Súmne adhuc puer & furioſus? experiaris tu, & percipies non educere niſi in tanta copia præbeatur. quod tibi ſemel

dico,id pro rato ac firmo habeto,nõ enī
ambiguè loquor,ſed aſſertiué. REN. N
ui,te non eſſe mentiri conſuetum,& to
vitæ tuæ curriculo,nouis experimẽtis e
delectatum. BRAS. Imò noua fugio expe
rimenta,& illa tantùm ſequor,quæ ab an
tiquis prodita ſunt,& ab vſu deſciuêre,i
láque iterum in publicum reuocare nito
nihil enim mihi gratius eſt,quàm res an
tiquas experiri,& an ita re ipſa conſtet,
literis proditur percipere,vt pro mea vi
li poſteritatem, & humanũ genus iuua
poſsim,& facultatem medicam illuſtrare
REN. Hoc non me latet. BRAS. Duo ſu
communiſsima medicamenta, quibus à
ſimplicibus ad pituitam educendam vſu
ſum,colocynthide inquã & turbith. REN
De his igitur agamus. BRAS. Id libente
efficiã,ſi in primis te admonuero, me hi
haud libenter vti, tamen cùm opus eſt
longinquis & à penitioribus noſtri cor-
poris partibus educere, his vtor,de colo-
cynthide autẽ primò verba faciamus. RE.
Hæc ob ſuam maximam amaritudinem
mandi non poteſt. BRASSA. Et in deco-
ctione amariſsima eſt, vt ferè bibi nõ poſ-
ſit,rarò ſola colocynthide ad pituitã edu-
cendam vſus ſum, plerunque tamen tro-
chiſcos alandaha vocatos, qui ſunt colo-
cyn

cynthis præparata, accipi iussi, sed cùm colocynthidem præbui, ipsius pulpam sumi præcepi. RENA. Quomodo pituitam solam educere volebas, cũ à Dioscoride scriptum sit bilem trahere, pituitam, strigmẽta, & interim sanguinẽ. BRAS. Et Mesue ait illam educere pituitam, & crassos humores, & atram bilem, Paulus verò inquit, quòd bilẽ euacuat, & mucos. RENA. Cur ergo illa vsus es ad pituitam solam euacuandam? BRAS. Quia illam primò euacuat, & quia vehementissimũ est euacuatiuum, vt Gal. monet, iccirco alios consequenter euacuat humores, & vt Dioscorides ait, vsque ad sanguinem. REN. In quãta præbuisti copia? BRAS. Paulus vsque ad drachmã præbet, ego nunquàm in tanta copia exhibui. Mesue præbet à characte sex vsque ad decẽ, at ad integram drachmã decem & octo ceratia secundum Paulum exiguntur, nõnunquàm præbui grana decem in puluerem redacta, additis zingibere, cinnamomo, seselide, & mosco. RENA. Cur moscum addebas? BRAS. Ad corroborandum. RENA. In quanta copia hæc commiscebas? BRASSA. Hoc modo confici iubebam:

℞. Pulpæ colocynthidis ℥ x.
Cinnamomi ʒ

Zin

Zingiberis
Seselidis
Amidis
Singulorum ℥ iij.
Musci ℥ j.

Mis. & conficiatur pilula vna. tormina in-
ducit, nonnunquàm in gallico affectu vs-
ad semidrachmam præbui, à iuncturis ve-
hementissimè, & à capite eduxit. RENA.
Decoctum ipsius fortè nunquàm exhibu-
sti. BRAS. Imò exhibui, sed raró, drachm-
in aqua ebulliri iussi, in qua & mel aderat
& nonnihil anisorũ, ac amidis, posteà h-
ius decocti quatuor vncias præbui, nõnun-
quàm nitrum & mirrham addidi, quæ &
Dioscoride colocynthidi commiscentur
RENA. Vidistí ne oculata fide pituitã edu-
ci? BRAS. Oculatissima, verùm & omn-
vsq; ad sanguinẽ subduxit, & ex Gal. colli-
gitur in initio primi libri de cõpositione
medicamentorum secundum locos in alo-
pecia, quando pituita est euacuanda acci-
piendam hieram diacolocynthidis, quan-
quàm & addat alios etiã præter pituitam
educere humores. RENA. Pauli sententia
esse videtur, quòd pituitam, & bilem edu-
cat, nõ quidem à sanguine, vt scammonium
ac ellcborus faciũt, sed à neruis, & neruo-
sis partibus, ac si velit à venis minimè edu-
cere

cere, ſed à remotis partibus extra venas. BRAS. Sinamus Paulum id dicere, quod mauult, & nos dicamus à venis educere, & à ſanguine, imò & ſanguinem ipſum ſubducere, & dyſenteriam excitare, quod in aula contigerit audito. Cùm eſſem in ætate vigenti, & Illuſtriſs. Dux noſter adhuc puer eſſet, ob ſolem in quo diu moratus fuerat, deſtillationem incidit, quæ ad pulmones deſcendẽs anhelitus difficultatem pariebat, nocte quadam ad me miſit hoc affectu preſſus, vt illi opem ferrẽ, medicamentũ adhibui, quod ſummopere iuuit, at quia id ſumere ægrè ferebat, Ioãnes Gambarus Principem hortabatur, vt libenter acciperet, promittebátque ſe aliud medicamentum accepturũ, interim aulici quidam iuniores ad pharmacopôlam miſerunt, qui illis colocynthidem pręberet, hic integrum colocynthidis pomum miſit, iſti aulici in aquæ cyathũ infudêre, & pluries expreſsêre, poſteà cyathum illũ aqua plenum Ioanni Gambaro præſentarunt, hic totam aquam exhauſit, quam amariſſimam eſſe prædicabat, inde ad horam vehementiſsimè excernere cœpit, & poſteà, quàm centies cum maximis torminibus excreuiſſet, ſanguinem deiicere cœpit, & inteſtinorum ramẽta, & niſi prouidiſſem,

opémque tulissem, arbitror quòd eade
die aut sequẽti desideratus fuisset. REN.
Est ergo vehementissimum medicame
tum. BRAS. Et tale, vt eo carere malur
nõ esset. RENA. Illud igitur nemini pra
beto. BRAS. Quantũ possum ab illo a
stineo, neq; vnquam præbeo, nisi quispiai
sit, à cuius iuncturis educere indigeamu
& à neruosis partibus, & à capitis pellicu-
lis. nam ab his partibus mirum in modum
educit. RENA. Audiui nonnunquàm me-
dicos differentes, an in tenuissimum pul-
uerem redigenda sit colocynthis, an cras-
siusculo modo tundenda. BRAS. Et dissi-
dent inter se authores. Serapio monet n
esse multũ terendam, licet Mesue opposi-
tum dicat. RENA. Fortè Serapionem no
vidit Mesue. BRAS. Ita arbitror, nã Me-
sue Auicennam secutus est, qui maximè te-
rendã esse iubet, & Auicẽna à Paulo accel-
sit, Paulus verò rationem reddit, cur egre-
giè terẽda sit, quoniã, inquit, asperæ ipsius
partes interioribus inhærentes vlcera fa-
ciunt, quibus nerui compatiuntur. REN.
At mihi videtur, si in tenuissimum pulue-
rem redigatur, quòd potius intestinis in-
hærere possit. BRAS. Arbitror hoc consi-
derandũ esse, quando in puluerem redacta
bibitur. at si decoquatur, vel in pilulas re-
digat

digatur, cùm pilulæ ad ſui cõfirmationem tertium quoddam recipiant, nõ magni faciendum eſt, an tenuior ſit puluis, an minus tenuis, nam cùm pilulæ in ventriculo diſſoluuntur, puluis non eſt ſolus, in decoctione verò non redigitur in puluerem colocynthidis pulpa, nam hæc ſemper accipienda eſt. RENA. Nam ad Turbith contemplationẽ conuertere debemus. BRAS. Scito cùm de turbith ſermo futurus ſit, intelligendum eſſe vulgare turbith, id eſt, hoc, quod in vſu eſt apud pharmacopôlas. RENA. Scio eſſe multa à diuerſis de turbith ſcripta, & quod apud Dioſcoridem videtur tripolium, & quod pitiuſæ radicem etiam vocat turbith, & quod etiam videtur eſſe tithymali mirtitis radix. BRA. Gaudeo te diuerſitates iſtas noſcere, & nõ me cogere ad ea explicanda, quanquã ego te remitterem ad noſtrũ ſimplicium examen, in quo hæc vbertim pertractata ſunt, at impræſentiarum de communi illa radice loquamur, quæ turbith impræſentiarum vocatur, & quæ ex gargano monte, qui vulgo Sãcti Angeli vocatur ad nos affertur, & quæ pituitam ſolam educit craſſam, ac lentam, niſi in tanta præberetur copia, vel poſt eductã pituitam alios etiam humores educere cogatur. de hoc igitur

loquamur, nec quódnam sit disputabim
nos verò hac radice ad pituitam educe
dam & in catapotiorum forma, & in iu
& in decoctione plerunque vsi sumus in
tapotio, nimirum conformatum ita pr
buimus:

℞. Turbith ʒ j.
Ziginberis
Piperis nigri
Amidis
Seselidis
Singulorum G̃ vj.
Mastiches ℈ ß.

Misc. & fiant pilulę quinque, quãdoq; pa
ciora addidi, quandoq; plura, vt mihi
sum est, nũquam verò drachmam exce
RENA. At Mesue præbet ab vna drach
vsq; ad duas. BRAS. Id à Mesue pro
scriptum est, at drachmam vnã vehem
ter educere expertus sum. RENA. Cur
go à Mesue dicitur. quod est imbecillæ
tardæ operationis? BRAS. Ego vidi d
chmã egregiè educere, hócq; opus à spa
trium horarum à sumptione cœpit, no
nunquàm ita in puluerẽ parari iussimu
& in iure exhibuimus:

℞. Turbith optimi ʒ j.
Zingiberis
Piperis nigri

Aniſorum
Cinnamomi
Singulorum ℥ vj.
Zucari ad duplum ponderis omnium.miſ. & fiat puluis ſubtiliſsimus, qui in gallinaceo iure ſumẽdus eſt. RENA. Educítne? BRASSA. Nec mediocriter, quandoque ex zucaro roſaceo in eclegma confectum eſt, quandoque in rotulas, & omni modo eduxit. Decoctum prætereà ipſius ad duas & tres vncias exhibuimus. RENA. Quid eſt hoc, quod audio? Meſue dicit præbendum eſſe decoctũ à drachmis duabus vſq; ad quatuor, & tu tres vncias exhibuiſti? BRASSA. Fortè Meſue magnam turbith quantitatem decoquebat, ego verò dracham tantùm cum eiſdem aromatibus in iure decoqui faciebam, vel in aliqua aqua vi ignis eliquata, vt in aqua ſaluiæ, vel maioranæ, vt pituita à capite vel ab alio membro erat educenda. RENA. Nónne quandoq; vomitum cit? BRASSA. Nauſeam ciet, ad quam nonnunquàm vomitus conſequitur, tormina etiam inducit. Notato verò medicameuta omnia, quæ pituitam & craſſos humores attrahunt, dolores ingerere, cùm materias has per inteſtina mouẽt, & cùm flatus incutiũt. RE. Quicquid ſit, vẽtriculo obeſſe fertur. BRAS. Id quidem

dem facit, si solum insumatur, at sem
cum eo sunt aromata commiscēda, vt
triculũ roborent, ne à vi medicamen
dantur, quandoque absque vlla adiect
Diaturbith, vel medicamen de turbith
dico ad drachmam vnam. RENA. N
quid sit, recipit solum turbith, cum his
illum emendare valent, sed vsúsne es
simplici ad pituitam educendam? BR.
Nõnunquàm hermodactylo sum vsus,
raro, tum quia non est antiquorum her
dactylum, tũ quia id quo passim vtim
est Dioscoridis colchicum, quod inter
nena ab omnibus antiquis numeratur
nunquàm degustaui hermodactylum, s
gutture persensi, ac si esset manus quę
quæ me in illis partibus adstringeret. R
NA. Hoc est, quod dicunt suffocando
care, vt fungi faciunt. BRASSA. Inte
ge fungos venenatos, nõ Ferrarienses fu
gos qui optimi sunt, si probè decoquãtu
& is qui edit, fungos probè conficere s
leat, neque aliquem lædunt, nostrates fu
gi modò conficiantur, nonnullos curaui
fungis læsos; sed hi nullam persentieban
gutturis adstrictionem, neque suffocatio
nem, sed potius maximam ventriculi pe
turbationẽ, euomebántq; ac excernebant
fungos nõdum confectos, neq; probè ma
stica

ſticatos. RENA. Fortè in maxima copia comederant. BRAS. Et maximã ederunt copiam, qui non erant probè in fidelia cocti, & illos etiam abſq; maſticatione deuorauerant. RENA. Tamen nunquã vidiſti, quòd ſtrangulando necarent. BRAS. Nedum quòd aliquid adſtrictionis circa guttur inferrẽt, vidi tamen ex fungorum eſu, mulierem quampiam deſideratam eſſe, at hoc nõ contigit ex fungis, vti veneno, hæc nimirũ fama laborabat, ipſius coniux fungos emit, quos veneno inſperſit, vt ſub hoc fungorum prætextu illam impunè interficeret, hoc illi bellè ſucceſsit, imò finxit primus ſe euomere, & maxima affici anguſtia, at mulier haud fictum quidem, ſed verum incidit vomitum, cum magna ventriculi perturbatione, ventriſque mirifica ſolutione, denique tertio obiit die, finxit vir oleum bibere, & euomere, & verè euomuit fungos, ſed non venenatos, at ipſe eodem obiit anno. RENA. Quomodo hoc palàm fuit, quod vxori fungos venenauerit? BRA. Hoc detectũ fuit ab ancilla coquinaria quæ fungos venenauerat, illã etenim ſubagitabat, at deinde illam deſerere noluit, & illi cõuiciabatur, vnde ira percita interfectę vxoris ſcelus detexit. RE. Fungi igitur ſuffocãdo nõ necãt? BR. Hoc nõ aſſero,

sed me id non vidisse affirmo. RENA. Lege impræsentiarum quomodo es hermodactylis. BRASSA. Iussi semel quispiam illos eo modo ederet, quo castaneæ edi solent. RENA. Coquíne fecit vt castaneæ coquuntur? BRASSA. Minimè, sed crudos edidit, nam edendo sunt castaneæ ferè vel bulbi saporem habēt, mihi gustu displicēt, iussi verò drachmam accipi, & in piperis ac zingiberis pulverem inuolui. RENA. Eduxítne hæc drachma, quia Mesue iubet accipi ab aureo no vsque ad duos? BRAS. Eduxit & crassos humores, vt experiri possis, quod pituitosos, & crassos humores educunt. RENA. Alios refer modos, quibus hermodactylis vsus es. BRAS. Exhibui etiam decoctione, ita verò fuit cōfecta decoct.

℞. Hermodactylorum ʒ ij.
Zingiberis
Piperis
Gariophyllorum
Masticheś
Singulorum ℈ ß.

Misceantur: & contundantur crasso mod & in aqua saluiæ vel amaraci, vel in iur. ebulliant secundum artem, posteà huius decoctionis ab vnciis duabus vsq; ad quatuor exhibui in formā etiam pilularum e

eisdem

eiſdem aromatibus,deglutiri feci. RENA. Perſenſéréne, qui accepêre, ac ſi pulmonis canna adſtringeretur, ac guttur? BRAS. Nō perſenſêre,at arbitror aromata id prę-ſtitiſſe, ſcito autem ab authoribus dici vti capiſtrum ſtrangulare, & id verùm eſſe, cùm recentes eduntur,& vocati ſunt refugium ſeruorum, quia ſerui, qui ab eorum heris iniuſtè ac dirè tractabantur,colchico eſitato ſuffocabantur,vt impias dominorũ manus effugerent,nam cùm recens eſt hermodactylus, & tūc cùm à terra euellitur,ſi edatur,adeò guttur adſtringit,vt ſuffocet, ſi in copia manſus ſit. RENA. Naſcitúrne apud nos? BRAS. Naſcitur prorſus,ſed non frequens,& minus efficit,quàm is qui in mōtibus oritur.copia habetur in Appennino mōte Mutinã verſus, ac Rhegium Lepidi. RENA. Video te hoc medicamento haud libenter vti. BRASSA. Imò vti negligo, raróque pilulas de hermodactylis præbeo,licet craſſas materias educant,& à iuncturis. RENA. Hoc igitur quod nunc dixiſti, verè præſtant? BRASAVOL. Et verè & indubitatè, neq; medicum fallunt, at modum alium audito quo hermodactylis vſus ſum, Recenter euulſos contundi feci, & veluti in paſtæ formam cōfingi, id facilè fit, cùm tenelli ſunt,iuſsíq; aromata addi,

addi, & adhibui. RENA. In qua copia, quomodo illa misceri admonuisti? BR. Compositionem ita parari institui:

℞. Hermodactylorum ℥ ß.
Zingiberis
Gariophyllorum
Masticbes
Cinnamomi
Singulorum ℈ ß.

Misc. & cum syrupo de corticibus ci. quantum sufficit in eclegmatis formam reducatur, è quo drachma vna, & semis a. hibenda est, & ita exhibui probéque e. xit. RENA. Cùm de hermodactylis sa. dictum esse videatur, ad alia pituitam. lam educentia te conuertito. BRASS. Aliud est medicamentum quod pituit. educit, & glutinosas materias vehemen tissimum quo etiam raro vsus sum. RE NA. Quódnam est hoc? BRASSA. Eu phorbium. RENA. Miror aliquem ad. temerarium esse, qui per os ausus sit Eu phorbium propinare BRAS. Ad euacuan dū raro per os exhibui, sed ad fœtus euocã dos, & secũdas frequenter sum vsus, tamẽ cũ aliis miscẽs simplicib. & sex ipsius gra na exhibui, hoc modo pro aluo educend.

℞ Euphorbij Ğ vj.
Seminum lactucæ.

Portulacæ
Scariolæ
Endiuiæ
Rhu obſoniorum
Balauſtiarum
Roſarum rubrarum
Singulorum ℥ ij.

Miſceantur:& ex ſucco limonum cõficiatur pilula vna, vel duæ. RE. Eduxítne? BR. Eduxit, ſed per os immenſa exiuit pituita, nam illam à profundis etiã corporis partibus attrahit. RENA. Erátne craſſa pituita illa, quæ per os exibat? BRAS. Partim craſſa, partim tenuis, ſed fortè medicamenti vis illam, quæ tenuis erat, attenuauerat, & niſi tam conſtanter authores per aluum inferiorem educere faterentur, arbitrarer eductionem hanc per os eſſe intelligendam, ſi ex gummi arabico, tragacantho, maſtiche, & balauſtiis maſticaretur. RENA. Mihi videtur Dioſcoridẽ nimis præbere, nam ad drachmam vſq; exhibet. BR. Hoc profectò nimis eſt. nã neq; auderem ſemidrachmã exhibere. Meſue præbet ab vno chirath vſq; ad tres, decem verò & octo chirath drachmã perficiunt. ab Auicẽna præbentur tres anoloſat, hoc eſt tres oboli, Serapio duos exhibet obolos, licet alibi videatur excedere aur. RE.

Quicquid ſit,igneum eſt medicame
intrinſecus euitandum, extrinſecus
applicandum. BRAS. Superioribus m
ſibus arbitror me decem olei de eup
bio libras conſumpſiſſe in ſæua illa a
renda ægritudine, qua Illuſtris Germ
cus Sauergnanus afficiebatur. RIN.
dem conualuit. BRAS. Non tantùm
ualuit, ſed cùm penitus immobilis
nunc vndequaq; propriis pedibus a
lat,ac equitat. Quãtum igitur fieri p
euphorbium per os præbere euitem
ſi nonnunquàm exhibeatur,tunc fiat
homo ventriculum habet pituita ple
quia illa miſtum partes,quas tangit
rere haud poteſt. memini me euphor
guſtare voluiſſe, adeò mihi linguam
cenſit,vt per totam illam diẽ ardere
ſenſerim. RE. En ſi vehemens ſit,quo
cũ Auicẽna,Raſi,& Serapione tres d
mas interficere iudicatur, propterea
Dioſcorides ac Paulus vnam exhib
drachmam,faciũt hominem è tribus
tibus duabus tantùm à morte diſtan
verúmne eſt,quod à Paulo dicitur, a
ſcilicet potius educere, atq; magis q
pituitã craſſam? BRAS. Pituitam cra
eductam conſpexi,& etiam tenuẽ, at
euphorbij vis eſt,quæ craſſa ſunt atte

re,iccirco Paulo visum est,quòd tenuia potius educat, quàm crassa. RENA. Nõ legi apud Dioscoridem, quòd euphorbiũ educat,sed ait,si bibatur,diem integrum cõtinere feruorem,iccirco & melle tẽperatur. BRA. Mihi videtur temperiem aptiorem fieri,si frigida misceatur, quàm si mel. De eductione verò iam tibi dixi non educere per aluum,sed per os id vehementius efficere. & pituitam crassam ac tenuem euocare.tamen in coxendicum dolore à Dioscoride præbetur,potionibus odoratis affundens,hoc verò ob eam fit causam, vt pituitosæ materiæ educantur, & vnâ resoluátur,verùm euphorbio prætermisso quo raró intrinsecus vti volui, sed extrinsecus frequẽter.at de Serapino loquamur,quod Sagapenum à Græcis dicitur:iuxta Mesue sententiam à drachma semis vsque ad vnũ aur.pituitã crassam educit, & simul aquã citrinam. RENA. Est ne id verum? BRAS. Non solùm est verum,sed est insuper Arabum inuentum, nam à Græcis quòd per aluum educat,nulla fit mentio,At Dioscorides dicit crassos humores ex pulmone expurgare. RENA. Hoc fieri debet masticando. BRASSA. Et masticando & degluttiẽdo,nõnunquàm iussi hoc modo drachmam deglutiri.

℞. Sagapeni ʒ j.
Mastiches
Gummi Arabici
Colophoniæ
Cinnamomi
Zingiberis
Singulorum G̃ iij.

Misceantur:& ex Diaphinicone confic
tur pilulæ quinq;. REN. Eduxêre ne is
Eduxêre & per aluum,& magnã sputi
piam euocarũt,nam à capite educit,à t
race,à iuncturis,& à neruis, proprium
neruorum medicamentum, id verò q
eduxit, fuit crassa pituita, tenuiori co
mista ichori,hoc modo facilius recipi
quàm alio quouis, quoniã ipsius odo
mentibus displicet.RE. Nec sapor pla
BR.Tamen si masticetur magnam edu
pituitæ copiam,quãdoq; præbui ad dra
mam vnã ex despumato melle,& ma
che, ac aliis prædictis. RE. Rarò vsus e
debes ad euacuãdum Sagapeno.BR. V
cinatus es,verùm à quinto meæ ætatis
no vsq; ad quadragesimum,fui magnus
his rebus ardelio,omnia etenim simpli
experiri tentaui, vt an simplicia suis ef
ctibus,vel his, qui illis attribuuntur co
responderent inuenirem, multáq; inue
probè dicta,& non pauca aliter, quàm

authoribus ſcriptum ſit, nunc poſt quinquageſimum noſtræ ætatis annũ, his vtimur, quæ aliâs experti ſumus, & raro, vel nouo, vel inuſitato medicamento vti volumus. RE. Hoc videtur eſſe ſeniorum proprium, cùm ſanguis tepeſcere incipit, non audere. BR. Fili chariſsime, ſi tot experimenta feceris, quot ego ad hanc vſq; ætatem feci, quæ nondum quinquageſimum ſecundum exegit annum, facultas medica non modicè ampliabitur: nunc verò ſi noua experiri negligam, non eſt quia minimè audeam, cauſa verò eſt, quia cùm de aliquo medicamento experimentum ſumimus, ea die hominem illum decies viſitare debemus, & omnia contemplari, quæ circa illum contigerint, at impræſentiarum non mihi ſuppetit hoc agendi tempus. RENA. Rogo te, atque obſecro, ſiquis debeat eſſe parentis erga filios amor, & ſi qua eſſe debeat filiorum in parentes pietas, vt negotium hoc decies, ac vigecies illos viſitandi de quibus experimentum ſumere placuerit, mihi committas. nam nihil vnquàm ardentius, ac lubentius ſubibo. BRASS. Tu ſolus inexplebile illud deſiderium inueniendi noua, ac experiundi reuiuiſcere facies, nam cùm laborẽ ſubire volueris, multa experiar, quæ tu poſteà

obſeruabis admonitus. RENA. Nihil mihi gratius. BRAS. Neque vtilius, runtamen & ſarcocollam, crudam pi tam ac craſſam educere teſtatur Meſue vnà alij Arabes, expertus ſum ego, ſpu quidem eduxit, ſed non per aluum, &c. expuebatur, erat materia craſſa pituita tenui etiam commiſta, vnã præbui dra mam, & poſteà duas, neque quicquam xit, quod conſideratione dignum eſſet. ſi maſticetur, materiam egregiè per euocat, hoc vnum eſt, quod à nobis ex riundum eſt, erunt drachmæ duę, & ſem. hoc modo exhibendæ, & poſteà tres.

℞ Sarcocollæ ʒ ij. ß.
Salis gemmæ ℈ ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Gariophyllorum
Aniſorum
Singulorum G̃ vj.

Miſceantur: & conficiantur pilulæ, qu ægrotanti placuerit. RENA. Erit mag pilularum copia? BRASS. Sint quotcu que, illas emito, & noſtro præbeto ſtab lario famulo, qui pituitæ eductione ind get. RE. Tu ſtatim aptiſsimum homine inueniſti, ad hoc periculum faciendum, cr ſtina dies nõ exigetur, quòd ero expertu

& omnia quæ contingent obſeruabo. BR. Diligenter obſeruato, neq; vnũ prætereas, vel minimum, ex his quæ poſt ſumptã ſarcocollam contingent, quod non obſerues, & ſcriptis mandes. Nitrum præterea inter illa, quæ pituitam educunt, ab Arabibus numeratur, quod Baurach vocant. RE. Vſúsne es quandoque nitro? BRAS. Et frequenter, & diuerſo modo, vt audies. RENA. Eduxítne? BRAS. Quis ambigit? nam materias craſſas educit, & ſimul etiam tenues, fortè craſſæ ipſæ ab eo attenuantur, & tali modo affectæ exeunt. Nam vt Gal. monet in 9. de ſimplicium medicamentorũ facultatibus, ſecat, & extenuat craſſos lentóſque ſuccos potentius multò, quàm ſal. Dioſcorides præbet illi vires ad ea, quæ euacuanda ſunt. RENA. Tamen ab his authoribus non refertur, quòd aluum educat. BRASSA. Non profectò, niſi in clyſteriis, ſed hoc eſt Arabum inuentum. per aluum verò educit, à drachma vna & ſemis, vſque ad drachmas quatuor. RENA. Hoc à Meſue non dicitur. BR. De quantitate ſumēda haud loquitur Meſue, ſed eſt illa, quã retuli, in iure drachmam vnam & ſemis adhibui, & craſſas materias eduxit, & quandoque mortuos vermes. nã mirum in modum vermes necat,

infinitis puerulis ad ſcrupulum vnum
bui,& vermes omnes interfecit. & ab
quibus in aquam diſſoluti,ab aliis mor
exiuêre, Aptior, ac melior ſumendi m
dus in iure eſt,verùm quia ius hoc ſalſ
efficit,iccirco zucarum miſcere conuer
& cinnamomum,vt guſtui magis apte
aliquibus in vino adhibui,aliis in aqua
qua vi ignis eliquata,vt ægrotanti co
nire deprehendebam. RENA. Correcti
ne aliqua indigere non videtur. BRAS
Nulla prorſus,at ſolùm opus eſt ſapore
corrigere,illud vel iuri,vel liquori cupi
ex zucaro,cinnamomo, vel iuleb comm
ſcendo,imò nonnunquàm hoc adhibem
ad alia corrigenda medicamenta, & ad
la roboranda. Cùm imbecilla ſunt, p
puerulis ientacula nonnunquàm fieri i
ſi ex zuccaro, in quo nitrum imponere
& placentulas. REN. Ex paſta? BRASS. E
paſta,& in hac forma non ſolùm puerul
ſed & viris adhibui,& in rotulas ad pitu
tam educendam. ſua caliditate humor
attrahit, ſalſedine verò, quia inſignitu
inteſtina ad vehementer excernendum e
timulat,Itaque nitrum educere perſpicu
eſt,idem facit & aphronitrum, id eſt nitr
ſpuma,quæ eſt nitri tenuiſsima pars, ne
arte paratur, vt nonnulli arbitrati ſunt.

Idem

Idem efficiunt omnia ſalis genera, ſed inter ipſa aliqua magis, aliqua minus hoc efficere poſſunt, à Gal. notatur victus genus Alexandrinorum, quod in prima menſa ex ſalſis erat ad deiectiones facere, hoc verò notauit in Aphoriſmis, muriam piſcium adhibui ad duas vncias, & pituitam eduxit, experientia ipſa hoc oſtendit, veruntamen hæc de naturali nitro dicta ſint, & de naturalibus ſalibus, at noſtro tempore nitrum adeſt artificio cõfectum, quo ſolùm vtuntur ad pulueres ignem facilè recipientes, pro bellicis machinis accẽdendis, verùm & hoc arte factum nitrũ educit. RE. Arbitror non fuiſſe apud antiquos eiuſmodi nitrum. BR. Quicquid ſit, educit, nam ex ſalſuginea terræ parte per artem extruditur. RE. Sumpſiſtíne de hoc experimentum? BR. Non ſumpſi data opera, ſed audias quid Romæ viderim. 1535. cùm in vrbe per multos dies cum Illuſtriſſi. Duce noſtro immorarer, qui Paulum III. Pontificẽ Maximũ viſitatum iuerat, Germanus quidam, Romæ ęgrotabat, qui fratrem habebat probum virum, & mihi perneceſſarium, orauit me vt fratrem viſitarem, libenter illuc acceſsi, & ægrotantem inueni puluerem quempiam nigrum in ligneo orbe habentẽ, & inſuper cyathus

aderat nigerrimo vino plenus, pulueren hunc in vinum iecit,& totum exhausit, interrogaui quínam esset puluis,& quid per illius sumptionem expeteret. RE. Quid, respondit? BRA. Puluerem illum ex eo esse, quod bellicę machinę ferreas pilas emittũt, accepisse verò vt deiiceret, in cubiculo ignis aderat prunam supra ligneum orbem imposui, crepitare cœpit, ac ardere quia nonnulla relicta erant pulueris granula in ora,& sulfur redolebat, vt plenè deprehenderem illius generis puluerem extitisse interrogaui, quantam pulueris deuorasset copiam, ipse retulit, quòd absque mensura acceperat, quantum pugillo capere poterat, arbitror ab vncia nõ magnopere defuisse, ego quid futurum esset, diligenter obseruare constitui. RE. Hoc audire vehementissime aueo. BRA. Totum illum diem apud hunc Germanum consumpsi, post tertiam à sumpto puluere horam deiicere cœpit. RE. Quoties deiecit, si memoria habes? BRA. Decies,& nouies & in maxima pro singula vice copia, dúmq; primis vicibus stercus exiret, canebat, stercoreas emitto glandes. RE. Quos tandem deiecit humores? BRA. Vniuscuiusq; generis, nam aderant stercora, pituitæ in magna copia,& biliosi ichores. RENA. Omnes igitur

tur sales aluum subducunt. BR. Subducunt prorsus. RE. At qua vi puluis hic bellicarum machinarum subducere potest? BR. Arbitror id effecisse nitri ratione, & non alterius simplicis, compositionem ingredientis, nam duo alia simplicia huius pulueris compositionem ingrediuntur, sed nō educunt. RE. Quæ'nam sunt? BRA. Sulfur, & carbo, fortè verò sulfur suæ caliditatis ratione, aperit, ac attenuat, carbo verò hęc efficere nequit, nā aliòqui adstringit. RE. Audiui & huic pulueri ardentem aquam addi. BR. Non additur diuerso pulueri, sed illi tantùm, qui finus, id est exquisitus vocatur, quo sic vtuntur, qui machinas bellicas incendunt, supra paruum foramen, vt puluis ille faciliùs accēdatur, qui in machina continetur, glánsq; impetuosè emittatur, verùm neque ardens aqua ventrem educere potest, tamen aperit, & attenuat, vt necessariū sit totam eductionis rationē nō in nitro fuisse artificiali, sulfure tamen, & aqua ardente opem ferentibus. RE. Omnes igitur sales ventrem educere apti sunt? BRA. Experientia id testatur, & ammoniacum sal id præ cæteris præstat. RE. Non putarem nostrum vulgare sal hoc efficere posse. BRASS. Nónne & ipsum stimulat, ac mordicat? si ex nostro vulgari

sale

ſale, balanum tibi imponi iuſſeris, an educat & ſtimulet experimẽto percipies, imò Dioſcorides de aqua marina ex quo conficitur, ait, ventrem turbare, & pituitã educere, & de thalaſſomeli dicit, quòd idem efficit, ſed blandiús. RE. A' ſalibus iam digrediamur, nónne & bene pituitam per ventrem educere poteſt? BRA. Et etiam per vomitum, nam à Meſue dicitur per vomitum, & ventrẽ pituitam crudam, ac craſſam educere, præbétque à ſemidrachma ad drachmã vnam, & ſemis. REN. Nónne eſt apud antiquos μυρεψικὸς βάλανος, id eſt vnguentaria balanus? BRA. Illa inquã eſt, qua & noſtri temporis myropôlæ balaninum oleum conficiunt ſednot, quidem inodorum, ſed quod facilè odores omnes recipiat, Galenus drachmam carnis ipſius ex melicrato præbet, & inquit, inde experiri per vomitum educere, imò & quandoq; per aluum vehementer educit, vt hinc colligi poſsit in aliquibus vomitum prouocare, in aliis per aluum educere. RENA. Es'ne hoc balano vnquàm vſus? BR. Quid petis, ſi vnquàm ſim vſus, cum millies experimentum ſumpſerim, & diuerſis modis. RE. Dioſcorides & ipſe vomitum commouere dicit. At illi potius attribuit, quòd aluum ſubducat, nam dicit aluum ſoluere

ex

ex aqua mulsa, veruntamen illam facit stomacho valde contrariam. BRA. Hanc ob causam ego nunquàm myrepsica balano sola vsus sum, neque in tam pauca copia præbeo, aut præbui, vt Gal. facit, tamen neque fieri vidi euacuationes modum excedentes. RENA. Cùm sit amara, stomacho potiùs conferre videretur, si vnà nonnihil stypticitatis haberet. BRA. De carne verum est, quòd stypticitate caret, at corticem aliquid stypticitatis habere, authores testantur, & præsertim Dioscorides. REN. Modos quibus illam præbuisti edoceto. BRA. Primò iussi simplicia grana excorticata ad drachmas duas edi, sed in zingiberis puluerem cinnamomi, & salis gemmæ inuoluebantur. REN. Nónne sunt amara? BRAS. Sunt amara prorsus, sed multi etiam aloëm masticant, quæ longè amatior est, & rhabarbarũ eodem modo à multis esitatur, cùm tamen amarum sit, adde puluerem, quo inuoluitur balanus amaritudinem mitigare. REN. Ego potiùs augeri arbitrarer, quia harum rerum puluis illam potiùs penetrare facit. BRA. Imò potius illam sopit, nam sensus ab illis acribus quodammodo sopiuntur, & ipsamet suũ imprimunt saporem, vt amaritudo nõ tantùm amara sentiatur, sed aliarũ rerum

acre

acredo ſuperet. RE. Induxerétne nauſeā? BR. Minimè, imò nec tantillum ſtomach ad vomitum cõmouêre. RE. Quid eduxere? BRASS. Et fæces & pituitam copioſe. RENA. Quo alio modo vſus es? BRA. Balani carnem cõtundi iuſsi, zingiberémque, cinnamomum & ſal gemma miſceri, placentuláſque addito zuccaro fieri, quarum vnaquæque receperat

Balani Myrepſicæ ʒ ij.
Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum G̃ vj.
Salis gemmæ G̃ iiij.

Miſceãtur: poſteà iuſsi, vt vna aderetur placentula, & eodem eduxit modo, vt fecerat, cùm ſimpliciter illam adhibui, itaq; condita minus videtur amara, eadẽmet eduxit. nõnunquàm iuſsi, vt ex mulſa aqua biberetur, vt Dioſcorides præbere docuit, & hoc etiã modo haud mediocriter eduxit. RE. Præbuiſtíne alio modo? BR. In formã catapotiorum præbui, cùm prædictis pulueribus, & in eclegmatis formã, ſempérq; eodem modo eduxit. RENA. Euariaſtíne quandoque quantitatem? BR. raró, tamen potius augebã in adultis, in puerulis drachmam haud excedebam, veruntamen & eius expreſſo, vel ſucco, vel oleo ad euacuan

cuandum vſus ſum, neq; vehementius eua cuauit, quàm faciat huius ſeminis ſubſtantia. REN. Arbitrabar, cùm oleum ſit pinguiſsima huius balani pars, vehementius educere poſſe. BRAS. Tamen experientia oſtendat haud magis educere, imò potius minus, fortè craſsiores partes illæ ſunt, quæ eductionem parant, oleum verò eſt tenuior pars. REN. Quantam olei copiam adhibuiſti? BRAS. Ad tres & quatuor drachmas hoc modo commiſcendo vt minus ſentiretur amaritudo, & ne ventriculo obeſſe poſsit.

℞. Olei balanini ʒ iij.
Zingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Singulorum G̃ viij.
Salis gemmæ G̈ iiij.
Iuleb violati ℥ j.

Miſceantur. RE. Educebátne pituitã? BR. Pituitam quidem, & non mediocriter, tamen & cum aliis ſimul excrementis, & humoribus, omnibus ferè diſplicebat. REN. Non dubito. BR. Et quod in hoc oleo vtiliſsimũ exiſtit, eſt, quòd poſt eductionem lubricam aluum ſinebat, & hoc per dies aliquot. RENA. Præbuiſtíne in alia forma? BRASS. In decoctione hoc modo.

Bala

℞. Balani vnguentariæ ℥ ß.
Mentæ
Abſynthij
Singulorum M. ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Singulorum ʒ ij.
Salis gemmæ ℈ ß.

Miſceantur:& bulliãt in ſufficiẽti quãti te aquæ ſecundũ artem, poſteà ex hoc decocto tres vnciæ bibantur, vſq; ad ſex, magnam pituitæ copiam abſq; moleſtia educit, hi ſunt modi, quibus vſus ſum balano myrepſica, id eſt, glãde vnguẽtaria. RENA. alia igitur te cõferas. BRA. Vſus ſum etiam cartamo ad pituitam educendam. RENA. Nónne illud eſt, quod cnicum à Græcis vocatur? BRA. Id inquam, quod impræſentiarum cartamum corrupto vocabulo nuncupatum eſt, & hoc etiam egregiè educit: neque vllus eſt, qui vel pauxillum diſſentiat. RENA. Legi Arabes ita dicentes, imo & addentes pituitam per vomitum educere. BRA. Vomitum quidem inducit, ſi per ſe ſumatur. Verùm eo modo quo ego præbeo, non vomitum quidem, ſed neq; nauſeam mouet, nam ſemper odoratis cõmiſceo, & os ventriculi roborantibus. RENA.

Dioſ.

Dioſcorides non meminit, quòd pituitam educat, ſed ait quòd ſuccus eius ex aqua mulſa, vel iure gallinaceo potiùs aluum ducit, & deinde emollire dicit. BRAS. Et Gal. in 7. de ſimplicium medicamentorum facultatibus libro ait, cnici ſemine duntaxat ad purgationes vtuntur. RENAT. In quinto etiam ſalubrium libro idem Gal. cnicum ſenibus præbet, & in hac ætate ipſum aloë præfert, in purgando. BRAS. Ex his tamen humorem quem euacuet, minimè refert. præter Meſuem verò, Auicennam, ac Serapionem, Auerrois ait eſſe nobiliorem medicinis omnibus purgantibus, additque pituitam euacuare abſque timore. REN. Quid euacuari à cnico percepiſti? BRAS. Ex omnibus ferè humoribus euacuatum percepi, ſed potiſsimùm pituitam. REN. Quibus modis præbuiſti, & quam partē? BRAS. Seminibus tantùm vſus ſum, & nulla re alia de cnico, iuſsi ſemina præduris corticibus emūdari, poſteà drachmas duas accipi, ex maſtiche, zingibere, & cinnamomo maſticādo. REN. Hi, qui maſticabant, pſitaci videri debebant. BRAS. Si cortices habuiſſent, fortè pſitacis ſimiles viſi eſſent, cùm eiuſmodi edunt grana, at cochleari ędebant. RE. Eduxeréne? BRAS. Et amplè fęces, ac pituitā. REN.

Mesue præbet ab vna drachma vsque
aur.ij. BRASSAV. Ego semper in adul
drachmas duas educere expertus sum,
minoribus natu drachma satis est. REN.
Tamen & eiusmodi granum amarum
BRASSA. Est potius subamarum, nam
amaritudo nõ vehemens, quam zingib
& cinnamomũ sopire possunt, cauend
verò ne rancida sint eiusmodi grana
ægrè educũt, nec thoraci conferre po
ego carthamo potissimũ vtor, cum à t
race, & pulmone pituita educẽda est,
& myrepsica balano vtor cùm idem
dum erit, nõnunquàm in placentulas
bui, quæ ex cnici excoriatis granis, &
sis erant confectæ mastiche addito, cin
momo, zingibere & anisis. REN. Ad qu
tam copiam erant hi pulueres? BRAS.
Carthamus erat ad duas drachmas, p
res verò ad sex grana singulorum, his p
centulis nõnunquàm addi zuccarum,
cepi & his qui sumpsere sapiebant,
nunquam iussi grana excoriata contu
& ex eisdem pulueribus in aqua m
bibi. RENA. Quanta erat cnici quãti
BRASSAV. Quantam superius enarra
mus, ex granis succus quidam oleagin
exprimitur, pinguis, quẽ præbui ad drac
mas tres cum prædictis pulueribus, & p
tuitam

tuitam eduxit, ac alias materias quę in venis continebantur. præbui etiam horum granorū decoctum hoc modo. primò iussi vt cum corticibus crasso modo contunderentur, postea ita agendum institui.

℞. Granorum cnici contusorum ℥ ß.
Mentæ
Pulegij Stæcadis
Singulorum M ß.
Anisorum
Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum ℈ ß.

Misc. & bulliant in sufficienti quantitate aquæ secundū artem, postea tres vnciæ huius decocti zucaro dulcorati bibantur. REN. Vehementer educere dicunt. BRAS. imò mediocriter eduxere, & nonnullis quatuor vncias adhibui, plerunque in iure pulli ebullire iussi, vt Dioscorides facit. RENA. Præbuistíne alio modo? BRAS. eo modo præbui, quo Dioscorides fecit, cū iussit fieri coptaria. REN. Quid intelligit per coptaria. BRAS. Placentæ genus. RENA. Quónam modo conficiebat Dioscorides coptaria? BRAS. Hoc modo.

℞. Cnici albi
Anisorum
Singulorum sextarium

Amygdalarum tostarum expurgatarum cyathos tres.

Aphronitri. ʒ. j.

Ficuum siccorum triginta carnem.

Ex omnibus his medicamentum illud cõponis, scito verò cyathum continere quatuor parua mistra, mistrum verò paruum quod & siclum vocabatur, duo cochlearia continebat, cochlear verò dimidium denarium pendet, at denarium, drachmam vnā & semis pendet, vt cyathus drachmas sex contineat. RENA. Erunt ergo amygdalæ tostæ, & purgatæ drachmæ sex. BRAS. Ita erunt in Dioscoridis coptario. RENA. At quę'nam quantitas est sextariũ? BRAS. Quidam volunt decem & octo capere vncias, alij viginti, alij sexdecim, ego singulorum octo vncias solum accepi, & etiam addidi mellis despumati quātũ erat satis. REN. Et Dioscorides mel apponit. BRA. Ob hoc & ego apposui, verùm & ex zuccaro fieri quandoq; iussi. REN. Illi fortè cõpositioni assimilatur, quæ vulgò Copeta vocatur, ac si Coptariũ dictũ sit. BRAS. Inde nomen deductũ esse non dubito, tamen diuerso fit modo. REN. Hi ergo sunt modi quibus vsus es cnico semine? BRAS. Si inquam & non plures, nonnunquā verò ad eandem pituitam educendā minoris ser-

pe-

pentariæ radice vſus ſum, quã Arabes pituitam educere dicũt,& iuxta Gal. in libro de alimentis edendo eſt, tamẽ neque Dioſcorides, neque Galenus, neque quiſpiã alter ex Grecis purgatoriã vim illi attribuit. REN. Imò Gal. vim purgatoriã illi ineſſe fatetur, quia inquit à Dracũtio viſcera expurgari. BRAS. Idem dicit Paulus Gal. ſecutus, at non intelligunt de purgatione illa, quæ eſt per ſeceſſum eductio, ſed de illa, quæ eſt obſtructiones aperire & vias reſerare, nam Gal. ait, quòd precipuè craſſos, & tenues humores attenuat, hoc verò non eſt per aluum educere. RENA. Tamen à Plinio ſcriptum eſt, folia ex ſale & aceto inſumpta aluum inanire. BRAS. Multi ſunt, qui folia edunt, & tamen nõ educunt, iuſsi quandoque ex oleo edi folia in acetario, & minimè eduxere, ventrem verò cõmouere, fortè ſi in maiori eſſent exhibita copia eduxiſſet, radicem & crudã, & coctã præbui in acetario, ex zingibere, pipere, ac cinnamomo, pauca copia non educit, eo potiſsimum vſus ſum ad pituitam à renibus & veſica trahendam, & etiam à thorace. RENA. Subduxitne huius generis materiã? BRAS. Haud probè, iccirco ipſius vſum prætermiſi, ſum & daphnoide vſus, & pituita mirè ſubducta eſt, foliorum ſo-

ſolam drachmam præbui in puluerē redactorum, ex iure, in quo ebullierint, endiuia, portulaca, & lactuca. REN. Nónne illud ſimplex medicamentum, quod aliqui putant apud Arabes laureolam eſſe, id mezereon? BRASSAV. Illud inquam est. RENA. Folia præbuiſtíne integra, an pinſa? BRAS. Pinſa. REN. Arida igitur eſſe debebant. BRAS. Arida erant, à Dioſcoride tamē dicitur pituitoſo folio recenti, & ardo exigere per aluum. RENA. Præbuiſtine vnquàm folium recens? BRAS. Nunquàm ſed ſemen pro euocando ſputo maſticare feci, & à capite mirificè educit, ac circumſtantibus partibus: at ille qui maſticauit ob ardorē lactucas maſticare coactus eſt & os ob ardorē in ore, lingua, & faucibus derelictū frigida aqua ſexcenties abluere. RENA. Et à Dioſcoride hoc dicitur folium maſticatū pituitas extrahere? BRAS. Arbitror ſemen eſſe folio vehementius, tum & foliū vehementer iuuat. Arbitror Dioſcoridem pro pituita educenda nūquàm maſticaſſe. REN. Satis eſt alijs imperari potuiſſe, vt maſticarēt. BR. Hoc eſt ferè medicorum munus, aliis imperare vt illa faciāt que ipſimet in ſeipſis nō exercerent. REN. Arbitror hoc nō eſſe probi medici munus. BRAS. Non eſt prorſus, nam probus medicus

dicus nihil præbere debet, quod ipse si ægrotaret, eóque indigeret, non acciperet, tamen prouerbium circunfertur medicos illa adhibere, quæ pro ipsis nõ acciperent, & aliis pro obolo cõsilium adhibere, quod pro centum aureis ipsi non acciperẽt. RENA. Hæc missa faciamus, & ad rem ipsam reuertamur. BRAS. Nonnulli arbitrati sunt omnia resinarũ genera, & piciũ & colophoniam, pituitam educere posse. REN. E'stne verum? BRAS. Vigeties expertus sum, neq; inueni, quòd vel minimũ pituitæ educerent, tamen in copia sumpta aluum quidem emollire vidẽtur. RENA. Et hoc à Dioscoride notatur. BRAS. Masticatà verò, & ex melle sumpta, vel alio simili per os pituitã educunt, vt mastiche, quanquàm Aetius libro octauo capite 67. in pleuritide moneat esse aluũ emolliendã ex nouem scrupulis mastiches tenuissimè triti, ex aqua, aut lactis aqua, sed deinde vult octo amygdalas excoriatas esse superingerendas, & deinde calidam aquã superbibendã. RENA. E'sne hoc expertus? BRAS. Nunquã experiri volui, quia rationi repugnare videtur, tamen ab hoc viro refertur, nisi de educenda aluo tam planè ab Aetio exprimeretur, intellexissem, per os erupturam pituitam, Galenus in octauo de

ſimplicium medicamentorũ facultatib. libro, picem præbet cum melle ad educendas è thorace materias. Hoc verò intelligere oportet per os expuendo, non autem per ſeceſſum. De aliquibus autem reſinis vt de Sarcocolla, ſerapino: ſuperius docuimus nos illas expertos eſſe. Verùm enumeratæ reſinæ vt terebinthi, pini, piceæ laricis per aluum pituitam minimè educunt, licet aluum emollire poſsint, terebinthinam nonnullis adhibui per quadraginta dies ſingulo mane ad duas drachmas, aluum quidem molliorem reddidit: pectoris affectus abſtulit, obſtructiones aperuit, & vrinam prouocauit, tamen per aluum nõ eduxit, vt catharticum dici poſſit, imò in multis erat laricina, & non vera terebenthina, naualem picem nũquam exhibui ad hunc finẽ, vt experirer, an ventrem ſubduceret, ſed ea plerunque extrinſecus vſus ſum. fertur, & de bdellio perlucido, ac flauo, ſed potiſsimùm de arabico, quod pituitam educat, at hoc neque à Dioſcoride, neque à Gal. ſcriptum eſt. RENA. Nónne & hippophæſtum pituitam educere aptum eſt? BRAS. A' Dioſcoride quidem dicitur ſuccũ foliorum ſiccatum præberi ad aquas cõtra pituitas, ſi tribus obolis exhibeatur ex aqua mulſa, at à Dioſcori-

ride nõ exprimitur quòd educat, quia multa contra pituitas valent, quæ non educunt, & prætereà per os educere posset. Nam Dioscorides ait in comitialibus maximè valere, imò adde, an herba illa, quam pro hippophæsto habeo, hippophæstum sit, adhuc sum anceps. RENA. De hyssopo montano quid sentis? Nam recentiores inquiunt pituitã educere. BRASSA. Idem iudicium facio de mõtano hyssopo, quod de hortensi faciebam, hoc solum moneo efficaciorem esse mõtanum. RENA. Audiui & scordeon pituitã educere. BRA. Eo frequentissimè vsus sum ad puerorum vermes abigendos, hos mirum in modum necat, aquas expurgat, & ea quæ in intestinis cõtinentur ipsius pulueris drachma insumpta, puerulis scrupulũ præbeo, & educit, ipsius decoctum, vel recens, vel exiccatum sit, in quo maniplus in aqua ebullierit ex melle eas educit quas retuli materias, fortè à vi herbæ vermes eliquantur. possunt verò ab vnciis quatuor huius decocti vsq; ad sex bibi. RENA. Quódnam efficacius est recens, an siccum? BRAS. Recens efficacius est. RENA. Vbi Scordion in Ferrariensi agro reperisti? BRAS. In Illustriss. Ducis nostri Leporario, tãta adest huius herbæ copia, vt totã Italiam im-

pl ere posset, ad eosdē vsus bryo thalas hoc est vocata corallina vtor, vētrem e[...] cit vermes necando, & materiæ, quæ ex[...] aquosæ sunt, fortè est pituita crassa, ex q[...] vermes gignuntur, quæ huius medicam[...] vi attenuatur, eodē modo in puluerē pr[...] beo ex iure, vel aliqua aqua ad drachm[...] vnā, in decocto etiam educit, puerulis pu[...] uerē præbeo ad scrupulū vnum, verm[...] necat, atq; educit, idem experimentū exe[...] cui in sementina vocata. RENA. Est'ne il[...]la, quam nōnulli absynthij Seriphij sem[...] esse arbitrati sunt? BRAS. Illa inqu[...] quæ vermes necat, atq; educit, interim v[...]rò dum vermes educuntur, multæ aliæ ex[...]eunt materiæ, & potissimùm liquidior[...] RENA. Audiui & cucurbitæ radicem, a[...] vrticæ pituitam educere. BRASSA. De c[...]curbita experiri volui, quia à Dioscori[...] scriptum est, decoctæ verò vniuersæ succ[...] cum exiguo melle, atq; nitro potus aluum modice liquat, ita esse reperi, aluū scilic[...] emollire, nō tamen pituitā attrahere: co[...]munes fæces exiuêre, & quæ in intestinis ac ventriculo continebātur. At dicere pos[...]ses, hoc etiam contigisse ratione nitri, a[...] mellis, sed hoc nō negamus. Verùm de ra[...]dicis succo (quia Dioscorides de ipsius cu[...]cucurbitæ succo locutus est) huius generis

expe[...]

experimentum ſumpſi, aliquæ ſunt ámaræ cucurbitæ. RENA. Hoc in minutalibus plerunque expertus ſum. BRASSA. Illæ, quæ amaræ ſunt, amaram etiam habent radicem, harum ſuccum vẽtrem ſoluere arbitratus ſum, iccirco ſuccum hunc præbui ad vnciam integram ex melle deſpumato, vt dulcoraretur, & ex modicó cinnamomi & zingiberis ad os ventriculi roborandum, fortè ob amaritudinem qua infectæ ſunt, aliquid habent cõmune cum colocynthide. Adhibui verò dulcis cucurbitæ radicis ſuccum ad duas vſque vncias, tamen non eduxit, neque ventrem vel tantillum commouit, fortè in maiori copia eduxiſſet, quod etiam credere nõ poſſum, quia frigidas habet & humidas vires, ac inſipidiſsimum ſuccum. RENA. Iuſsiſtine hunc ſuccum decoqui, vt Dioſcorides facit? BRASSAVOL. Decoqui non iuſsi, ſed præbui, vt à radice expreſſus fuit, melle addito, zingibere, ac cinnamomo. Arbitror verò cocturam aliquid potiùs virium eductricium auferre, quàm addere. RENATVS. Hoc rationabile videtur, quòd amaræ cucurbitæ radix edúcat. Adde, ſi Dioſcoridis modo cucurbitæ amaræ ſuccus ex melle, & nitro coquatur, magis educturus, quàm ſuccus dulcis facturus ſit.

ſit. De vrtica verò an pituitã educat, igno. at aluum emollire ſcio, imò à Dioſcoride dicitur, difficilem ventrem folia cum conchulis decocta molliunt, verùm conchulæ ipſæ nonnihil habent ſalſuginis quo ad excernendum proritant, quáquam dici poſsit hoc de herba ipſa à Dioſcori. ſcriptum eſſe, de ſemine verò, id eſt quod circunfertur, pituitam, ſcilicet educere. REN. De Ariſtolochia quid ſentis? BRAS. Scio à recentibus nonnullis pituitam educere moneri, verùm an aliquid educat, in certus ſum, cùm nullum de ea fecerim experimentum, conſtat verò apud Dioſcoridem & Galen. inter illa, quæ purgant minimè enumerari. RENA Facilè poterimus de ipſa experimentũ ſumere. BRAS SAVOL. Id cras fiat, ne diutius retardemus. RENA. Vt lubet. Fortè verò qui de Ariſtolochia hoc dicunt, quòd ſcilicet pituitã educat, id ob Gal. dicunt, qui in ſexto de ſimplicium medicamentorum facultatibus libro inquit, Ariſtolochiæ radicem multò eſſe ad medicamenta vtiliſsimam. BRAS. At non dicit ad medicamenta cathartica, & ad euacuationes, quæ per aluũ fiunt. RENA. Piretrum quoque pituitæ eductiuũ facere videntur recentes. BRAS. Per os verum eſſe fateor, non autem per

aluum,

aluum,nam Dioſcorides dixit, & ad pituitam oris ſiccandam tenetur in ore commanducatúrque , hoc ego frequenter iubeo his,qui pituita in capite abũdãt,vt pyretrum maſticent, quo pituita ad os elicitur & facilè expuitur,vnde & à Romanis herba ſaliuaris vocatur,à ſaliua quam copioſiſsimè excitat, hanc eandem radicem illis præbeo maſticandam,qui multum expuunt,vt id expuendi negotium acceleremus,& id citius expuant, quod in magno expuerent ſpatio. RE. Medicus plerunque ita facere debet, accelerare, ſcilicet morborum & actionum conſiſtentias,vt finem breuiùs aſſequantur. Ad pyretrum redeuntes,per ventrem igitur pituitam non educit? BRA. Minimè omnium,omnino ſi inſumeretur, exiccaret, ac adureret, per os verò pituitam educere nulli dubium eſſe arbitror,imò ita ab ore educit,vt à natura ad hunc finem factum eſſe videatur. A Paulo etiam proditum eſt oleæ radicis corticẽ pituitam ſubducere. REN. Alia igitur proſequaris,quibus vſus es ad pituitã ſolã per aluũ educẽdã. BR. Thymbra à Dioſcoride inter illa numeratur, quæ pituitã per aluũ eximunt,vt thymus etiã efficere poteſt, ex ſale,ſcilicet & aceto. RE. Nónne & anemones radix inter illa quæ pituitã educunt

cunt à Dioſcoride connumeratur? B R A. Connumeratur quidem, ſed inter illa quæ per os educunt, nam dicit Anemo radix commanducata pituitam trahit, verò fit illam à capite trahendo, dum ma ducatur, idem à Plinio ſcriptum eſt, lib. 20. cap. 23. at de ſucco ampelos leuces, hoc eſt vitis albæ, Dioſcorides quidem dic pituitam educere, & ego vſus ſum tenuioribus cauliculis in acetario & pituitam educere expertus ſum, & Plinius idem radice dicit libro 22. capite 49. R E N. Idem iudicium facit in ampelo melana, id eſt te nigra. B R. Et verum eſt iudicium quod medicos haud fallere poteſt, nam ita experientia conſtat, à Plinio etiam notatur lib. 20. capite. 14. mentam pituitas corruptas purgare in mulſo, & aqua. R E N. facit per os. B R A S A. Per os omnino illam elicere poſſet, at per ſeceſſum educere non ſum expertus. de Aegypti moris Plinius lib. 23. cap. 7. ait, quòd aluum ſoluunt & pituitas trahunt. R E. De his nihil ad nos, cùm in Aegypto non ſimus, nec huius generis mora habeantur, at expertúsne es lauri baccas quas eodem libro capite 8. pituitam coquere & extrahere prodidit? B R A S. Non ſum data opera expertus, ſed pro capitis pituita educenda tre-

qui

quenter illis vſus ſum in ægrotis, quos curaui, illam à capite mirificè educunt, arbitratus eſt etiam Plinius ſemine tithymali charatias ſale adiecto in potu pituitam educi libro 26. capite 8. REN A. Arbitror cruditates eſſe pituitoſos humores. BRA. Sunt quidem pituitoſi, ſed etiam non pituitoſi, crudi dici poſſunt, tamen cruditates ad pituitas potius ſpectãt, ſed quorſum hoc petiiſti? REN A. Hęc fuit cauſa, cur petierim, quia à Plinio dicitur libro 27. capite 7. abſinthium cruditates detrahere cum ruta, pipere, & ſale, iccirco pituitam educet. BR. Superius bilẽ educere notatũ eſt, & hoc Plinius etiã cenſet eodẽ capite, quod adduxiſti, fortè verò aliorũ ſimpliciũ ratione cruditates detrahit. Nota verò cruditates propriè eſſe ciborum nõ autem humorum. REN A. Ita arbitrabar. BRA. Imò & quæ craſſa vocantur, pituitoſa dici poſſunt, hæc verò quæ craſſa ſunt, à Dioſcoride æris flore per aluum exiguntur. REN. Memini me apud Aetium legiſſe chamæleontis nigri radicem, quam & iſcoron vocant pituitam educere. BRA. Non ſum expertus, neque etiam expertus ſum, quod à Paulo proditum eſt, videlicet lauri folia viridia pituitam educere. REN A. Hæc breui experturus ſum. BRASS. Imò ne præ-
ter

tereas, illas in puluerem prębeto ac in di coctum. R E. Ita efficiam, ſed fertur & mo rorum maturorum ſuccum pituitas pellere atque tineas. B R A. Imò & hoc idem de arboris radice ſcriptum eſt. R E. Et rhu erythros pituitam educere fertur, at his prætermiſsis ad illa quæ expertus es, ſermonem vertamus. B R A S. Nihil prorſus mihi in mentem venit, quod ſim expertus: veruntamen apud Serapionem ſcriptum eſt, granum Nil, quod habeh, & granum Indicum vocatur, per aluum pituitam ſubducerę, & à Dioſcoride proditum eſt apios radicem habere, cuius pars ſuperior bilem per vomitum & inferior pituitam per inferiorem aluum educat. R EN. Putáſne hoc eſſe verum? B R A S S. Arbitror fabuloſum. R E N A. Multa alia à recentibus numerantur, quæ pituitam per aluum ſubducũt. B R. Nihil amplius extat (quod ſciuerim) pituitam ſolam per aluum educens præter illa, quæ à me ſuperius enumerata ſunt, & in vſum recepta. at non me latet multa à recẽtibus proponi, quæ pituitam euacuare dicunt, ſed & alios ſimul humores ſubducũt, de quibus ſuis agemus locis cùm illa pertractandi occaſio præſtabitur: quæ duos ſimul eliciunt humores, vel tres, vel quatuor, vel vniuerſim omnes. R EN.

Si

Sic ordo mihi ſummopere placet, reliquum verò eſt, vt de phlegmagôgis medicamentis compoſitis rerba facias. BRAS. Vt lubet, in publico vſu ſunt pro educenda pituita pilulæ cochiæ, pilulæ de agarico, & Diaphinicon. RENA. Verùm huius generis medicamenta alios etiam educunt humores, nam cochiæ vocatæ pilulæ bilem, & pituitam educunt, eoſdémque humores ſubducunt, pilulæ de agarico, idem quoque efficere poteſt Diaphinicon. BRASSA. Non me latet, verùm, vt de his loquamur quæ in publicis ſeruantur pharmacopôliis, ſi aliquid ſit, quod puram pituitam educat, erunt trochiſci Alãdaal, quanquam & ipſi præter pituitam bilem educere valeant, tamen primæ partes pituitæ præbentur. REN. Nihil ergo aderit, quòd ſolam pituitam abſq; alio humore educere poſsit, quod in pharmacopôliis compoſitum ſeruetur? BR. Rariſsima ſunt, nã tãtùm adſunt Diaturbith, & pilulæ de Sarcocolla. RE. Cupio impræſentiarum compoſita illa audire medicamẽta, quibus vſus es ad ſolã educendã pituitam. BRAS. Hoc nonnunquã vſus ſum in catapotiorũ formã, quod phlegmagôgum facilè voco.

℞. Agarici

Myrobalanorum chebulorum

Singulorum ℈ ij.
Salis gemmæ
Anisorum
Amidis
Mastiches
Singulorum ℥ iij.

Misceantur: & ex Diaphinicone conficiatur pilulæ quinque. massam in pharmacopôliis seruari iubeo, & drachmam vnam vsque ad duas præbeo, facilè pituitam educunt, si verò quispiam sit, qui pilulas transglutire nequeat, quod sequitur phlegmagôgum facilè conficiatur.

℞. Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ j.
Zingiberis
Anisorum
Salis gemmæ
Singulorum ℈ ß.

Misceantur: & infundantur in aquam saluiæ, vel amaraci vel Absinthij, ad sex vncias, per decem horas, posteà exprimantur & expressum hoc solum zuccaro tantum dulcoratum accipiatur, vel absque infusione, ita præberi potest in substantia.

℞. Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℈ ij.

Zin-

Zingiberis
Aniſorum
Salis gemmæ
Singulorum ℥ vj.

Miſceātur: & fiat puluis ſubtiliſsimus, qui in iure diſſoluatur, vel in aliqua ex prædictis aquis, vi ignis eliquatis. nonnullis eandem quantitatē præbui ex zuccaro in placentulam redactam, vel in vocatum morſellum. RENA. Fortè & mediocri vſus es nonnunquàm ad hoc propoſitum medicamento. BRASS. Imò eo vſus ſum, & hoc eſt quod ſequitur phlegmagôgum mediocre nuncupatum.

℞. Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℈ j.ß.
Turbith ℈ ß.
Salis gemmæ
Aniſorum
Maſtiches
Amidis
Seſelidis
Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum ℥ iij.

Miſc. & ex aqua ſaluiæ cōficiantur pilulæ quinq;, quæ hora conuenienti adhibeātur. Si quis verò pilulas abhorruerit, hæc in

puluerem redigi debent,& ex aqua saluiæ aut roris marini, aut amarici, aut ex iure recipiat. RENA. Nónne & in potionem infusum præbes? BRASSA. Hoc confici iubeo,quod mediocriter educit.

℞. Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℥ j.
Turbith electi ℈ j.
Cartami ℈ ß.
Anisorum
Mastiches
Zingiberis
Gariophyllorum
Cinnamomi
Singulorum Ǧ vj.

Misceantur & infundantur in uncias sex aquæ saluiæ per horas decem, posteà exprimãtur,& expressum ipsum zucaro dulcoretur. Præter hæc vero, electuarium seruari facio, quod pituitam solam mediocriter educit, est verò hoc:

℞. Agarici ℥ vj.
Myrobalanorum chebulorum ℥ i
Turbith electi ℥ iiij.
Cartami ℥ iij.
Anacardi ℥ j.
Hermodactylorum ℥ ß.
Zingiberis

Cin

Cinnamomi
Gariophyllorum
Aniſorum
Mentæ
Abſinthij
Maſtiches
Maceris
Singulorum ℈ ß.
Salis gemmæ ℈ j.
Succi glycyrrhizæ ʒ ij.
Zucari quantum ſufficit.

Miſceantur,& conficiatur electuariũ ſecũdum artẽ, cuius ſumenda quantitas eſt,à drachmis duabus vſq; ad quinq;. RENA. Arbitror hoc debitè eſſe vehementiſsimũ. BRAS. Non eſt vehementiſsimũ,ſi in conuenienti copia ſumatur. Nam ſi in copia excederetur,vehementiùs omnino efficeretur. REN. Quæ erunt vehementiſsima phlegmagôga? BRASSA. Illa,quibus plerunque vſus ſum, & ſeruari facio. RENA. Et hæc (ni pigeat) referto. BRASS. En refero,hoc eſt in catapotiorum forma:

℞. Pulpæ colocynthidis ʒ ß.
Turbith ʒ j.
Hermodactylorum ʒ v.
Anacardi ʒ ij.
Thymi ʒ iij.
Myrobalanorum chebulorum

Agarici
Singulorum ℥ I.
Euphorbij ℥ ß.
Camphoræ
Boli armeni
Aniſorum
Maſtiches
Zingiberis
Cinnamomi
Salis gemmæ
Amidis
Singulorum ℈ ß.

Miſceātur:& ex melle deſpumato,ac modico tragacantho maſſa conficiatur. REN. Quæ eſt huius compoſitionis quantitas exhibenda? BRASS. A' ſcrupulis duobus vſque ad drachmas duas. REN. Qui duas inſumũt drachmas excernere debent vſque ad inteſtina. BRAS. Cùm ad hanc quantitatem peruenitur, iam expertus eſt multa alia vehementia non eduxiſſe,& eſſe ruſticum robuſtum,& qui etiam Gallica ſcabie laborat , tunc à penitioribus corporis partibus pituita educitur. Eandem compoſitionem (melle ablato) in puluerē redigi iubeo,& in iure prebeo,vel in aliqua aqua vi ignis eliquata,vehemēs etiam electuarium parari moneo ad ſolam pituitā per aluum exigendam. RENA. Quónam modo

do? BRAS. Isto qui ſequitur:

℞. Turbith ℥ j. ß.
Pulpæ colocynthidis ℥ j.
Hermodactylorum
Anacardi
Singulorum ʒ vj.
Myrobalanorum chebulorum
Agarici
Singulorum ʒ v.
Euphorbij ʒ j.
Aniſorum
Fœniculorum
Zingiberis
Cinnamomi
Camphoræ
Abſinthij
Roſarum rubrarum
Maſtiches
Gariophyllorum
Mentæ
Singulorum ℈ j.
Conſeruæ ex floribus ſaluiæ ℥ vj.

Mellis quantum ſufficit, vt in tenelli electuarij formam reducatur. REN. Dicitur præberi poſſe in maiori copia, quàm pilulæ. BRA. Imò à drachmis quatuor vſq; ad octo, exhiberi conuenit. REN. Si octo ſumũtur drachmæ, vehementiſsimè educere debẽt. BRA. Vehementiſsimè, iccirco non

exhibetur nisi rusticis robustissimis. RE-
NA. Vsúsne es aliis compositis phlegma-
gôgis? BRASSAVOL. Infinitis aliis, ob-
ter vsus sum ex duobus simplicibus, vel
tribus pituitam educentibus, vt tunc mihi
commodum videbatur, at illa nõ sunt af-
ferenda, quia numero carent, neque hæc
numero comprehendere conuenit. REN.
Superest igitur vt de Melanogôgis verba
faciamus. BRASSA. At priùs notandum
est, multa esse pituitæ genera, salsa inqu-
insipida, dulcia, vitrea, acida, gipsea: o-
mnia autem genera prædictis educuntur
medicamentis, sola salsa, & illa presertim
quæ ex miscella ichoris biliosi & pitui-
talis fit saporis, eductione indiget medi-
camenti cuiuspiam ichores biliosos edu-
centis medicamentis pituitam educenti-
bus iuncta. Plerunque syrupum rosaceum
solutiuum cõmisceo ad hunc finem,
quando salsa pituita subducenda
est. RENA. Hoc prætereun-
dum non erat, nunc rem
ipsam de Melano-
gôgis aggre-
diamur.
★

De medicamentis tam Simplicibus quàm Cõpositis atram bilem solam euacuare potentibus.

CAPVT III.

BRASSAVOLVS.

DE melanogôgis acturi, ab his incipere visum est, quæ cõmunia sunt, atq; facilia. RENA. Imò à simplicibus exordiri oportet, vt præscriptus ordo seruetur, & de his solùm agendum est, quæ tu ipse expertus es. BRAS. Et de his solùm agere animo est, nam illa, quę non sum expertus præterire decreui, quoniam illa quæ tibi dicturus sum, firma ac stata esse iudicató. RENA. Nec liceret patrem erga filium mentiri. BRAS. Imò cùm nulla in re mentiendum sit, in illa autem potissimùm à mendacio abstinendum est, in qua de humana vita agitur, ac salute. RENA. Illum & in Deum & in homines peccare arbitror, qui de medicis rebus mentitur. BRA. Lingua igitur tua fili, ne vel iota vnum labatur, sed vera semper proferat, ac fateatur, & hoc non solùm in arte ipsa medica, quæ diuina est, sed & in aliis omnibus rebus. nã Deus qui omnibus præest, omniáq; cognoscit, impiorum cõsilia & mendacia

destruit. RENA. De his hactenus, nac Dei præceptis nunquam discedere stat. qui ait: Noli mentiri. Ad rem verò ipsa reuertamur. BRAS. Primum quod m lies expertus sum, & solum, & in compo tione, est Myrobalanus indus, cuius vis nigram bilem attrahere, si adhiberi p sunt in catapotia ad duas drachmas, q catapotia ex diacatholicone conficiant vel puluis ille in iure bibatur, vel in a qua aqua ex his quæ vi ignis eliquit. RENA. Educúntne ample hæ duæ drac mæ? BRAS. Imò modicè, vt quandoq; a diderim salis gemmæ ℈ v. vt aluus ad ex cernendum proritaretur. REN. Præbui stíne decoctum? BRA. Præbui, sed in m iori copia, quandoq; etenim in iure dec qui iussi, & nonnunquàm quatuor dra mas accipi, nonnunquàm sex monui, de dè huius iuris sex vnciæ supramodum educebant, & in ebullitione cinnamom similiter zingiber ebullire feci, ne obstr ctionem inducerent, quandoque in inf sionem hoc modo imposui.

℞. Myrobalanorum Indorum ℥
Zingiberis
Cinnamomi
Salis gemmæ
Singulorum ℈ ß.

Miſceantur & infundantur in ſex vncias aquæ fumi terræ per decem horas, poſteà exprimãtur,& expreſſum hoc zuccaro dulcoretur,ac bibatur,nonnunquàm adhibui in caprini lactis ſero,nõnunquàm bubuli, & hoc modo in ſubſtantia bibi iuſsi:

℞. Myrobalanorum Indorum ʒ iij.
Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum ℈ j.
Salis gemmæ ℈ ß.
Seri ℔ j.
Miſceantur & calidum bibatur.

RENA. Eduxítne? BRASSA. Et non mediocriter,primò materias atras,poſteà pituitam craſſam ac glutinoſam,ſimúlque biles aderant, atque ichores, niſi id,quod ichor videbatur, ſerum fuiſſet, nonnunquàm iuſsi fieri caulium ſuccum ad quatuor vncias,in quo duas myrobalanorum Indorum drachmas cum prædictis aromatibus imponi iuſsi, & atram bilem haud mediocriter eduxêre. REN. Fortè & cauliũ ratione ſubductio facta eſt,nã paſsim fertur hunc ſuccum atrã bilem educere. BR. Fertur quidẽ, ſed non à probis viris. nam Dioſcorides crudæ ſuccum emollire alvum prodidit. quòd verò nigra educat haud ſcripſit,imò neq; hoc per ſe facit, ſed cum

cum iride,& nitro. RE. Es'ne hoc expert
BRA. Sum. & percepi non tantum vent
mollem redditum, quantum quòd ne
nulla nigra eduxit. REN. In quanta co
& quomodo præbuisti? BRA. Hoc mod

℞. Succi caulium ℥ iij.
Pulueris radicis iridis ʒ j.
Nitri ℈ j.
Misc.

RENA. Non mirum, si eduxerit, quon
& iris, & nitrum vētrem excitare possu
tamen atra nō educunt. At mirū videt
quòd brassica atram bilē educere pos
cùm ex ipsa atra bilis generetur, & at
bilis qualitates habet frigiditatē, scili
& siccitatē. BR. Ne admiratione afficia
quia attractio illa à substātiali quadā p
prietate fit, ac similitudine iuxta Gale
quam tantò facilius habere potest, quan
manifestas humoris qualitates habet. R
Hæc disputatio de humorum per medi
menta attractione nondum finem hab
quomodo, scilicet attrahant, an à simili
dine substantiali, an à forma specifica,
à qualitatum similitudine, an quia me
camentum ita sit à Deo dotatum, an si
naturæ à medicamento vti veneno irri
tæ motu, an alio quouis modo? BRA. N
que vnquam finem habebit eiuscemo
di

diſputatio: quoniam actiones, quas homo non videt, difficile eſt inuenire, quomodo fiant, ſenſu hos & illos humores attractos videmus, quomodo verò & à qua medicamenti vi ſint attracti ignoramus: nunc verò tempus non eſt de hoc diſſerendi negotio, de quo & aliâs à nobis diſputatum eſt, veruntamen & braſsicæ iure ex oleo vſi ſumus, & ſolo, & ex myrobalanis Indis, & atra etiam eduxêre, quando, ſcilicet cum indis fuit commiſtum. RENA. Legitur primam cocturam aperire, & ventrem commouere, ſecundam verò adſtringere, imò & ab Ariſto. ipſo in problematibus hoc ſuadetur. BRAS. Omnes in hanc ſententiã deſcendunt, primam braſsicæ cocturam ventrem ſubducere, & non ob aliam cauſam, quam ob partes quaſdam ſalſugineas ac nitroſas ſuperficiales, quæ ex ſecunda coctura auferuntur, & hæc ſecunda coctura adſtringit, ſi prima abiiciatur, & in noua aqua braſsica decoquatur. nam Ariſtot. in problematibus ita fieri iubet. REN. Si diutius in eadem ebulliret aqua, amiterétne eandem vim educendi? BRAS. Amitteret prorſus, vt omnia illa faciunt, quæ longa non indigent coctione: tamen ego frequētiſsimè vſus ſum braſsicæ iure ex oleo: & prima coctura ad aluum emolliendam,

non

non autem ad atram bilem educendam de ipso in emollientibus verba faciem. RENA. Audiui ozimi semen atram bilem educere: ésne expertus? BR. Expertus sum vsque ad tres drachmas in puluerem redactas, & ex iure adhibitas, non solùm atram bilem non eduxit, sed ne aluum quidem commouit, præbui & decoctum ipsorum in iure, & in aqua ad quatuor vncias, & minimum vncia in decoctione aderat, expertus sum & in infusione, educere non percepi, neque aliquis quòd educat scripsit, quamquam Dioscorides dixerit, ozimi semen contra bilem atram, & difficiles quoque vrinas bibi. At fortè intelligit contra bilem atram alterando valere, & non educendo, neque aliquid in hoc semine reperitur, cuius ratione atrã bilem educere dici possit. RE. Fortè est nigredo. BR. Neq; ingressus, neq; color alius educit. RE. Intelligo nigredinẽ, eductiuã qualitatẽ ostẽdere, quæ per similitudinem fit substantialem. BRAS. In mẽtem mihi venit, vt experiamur, an eiusmodi semina ex nitro & sale eduxerint. RENA. Tunc ratione propria non educent, sed ex horum miscella. BRAS. Nonnulla recipiũtur simplicia, quæ educũt quidem, sed imbecilliter, at si aliquo roborentur stimulante, tunc probè educunt, inter illa

illa verò, quæ stimulant, & medicamentorum vim augent, sunt sales, & potissimùm sal gemmæ, & sal nitrum, nunc sal iudaicum prætereo & alia genera à Mesue posita. RE. Nónne & ammoniacum sal idem efficere potest? BRAS. & vehementius etiam, cóque nonnunquam vtor. In proposito igitur ozimi semina sunt fortè in educendo tam imbecilla, vt ex his sint, quæ calcari indigent, & non fræno, hócq; pulcherrimum in salibus notandum est, cùm medicamenta imbecilla ad educendum adiuuant, illum humorem educendum adiuuant, qui est illius medicamenti proprius, vt si medicamentum bilem educat, sales ad bilem educendam adiuuant, si atram bilem, ad atram bilem educendam adiuuant, si pituitam, pituitam educendam adiuuant, & hic est proprius humor quem sales educunt, tamen alteri medicamento iunctum sal, quod alios humores educat, à sale pituita non educitur, & ratio esse potest, quia cum aliis medicamentis in pauca miscetur copia, vt solùm stimulare possit, & proprium humorem non educere. medicamenti verò, cui iungitur, vires augentur ad humorem sibi propriũ educendum. RENA. Iterum igitur ozimi eminibus ex melle, & nitro, vel salgemate

vel

vel ſale ammoniaco experiemur. BRAS.
Nec ab re erit, vt in his rebus quæ hum
nam vitã adiuuare poſſunt, vniuerſam di
gentiam adhibeamus, origanum etiã tal
naturæ eſſe conſtat, nã vt Dioſcorides ai
atram bilem per aluum educit, ſed calca
indiget, vt hoc probè efficiat. RE. Quomo
do origano vſus es? BRA. Diuerſis modi
Primò olerum modo in iure coctum a
dito in patera nitri ſcrupulo ſemis, iuſſi
integram edi huius minutalis pateram
atrámq; bilem eduxit, nõnunquam co
iuſsi ex aqua, oleo, & ſale, & idem effec
Aliâs in puluerem adhibui ad ſemiũcia
in iure, idémq; feciſſe conſtat, at quid m
hi contigerit audito. domi meę elixos p
ſiolos pro minutali pararant, ego origa
pugillum ſupra phaſiolos ſparſi, vt flatu
ſa horum leguminũ natura exhauriret.
phaſiolos vnà & origanũ comedi, ſexti
vel ſepties fortè deieci, at quæ'nam eſſe
materiæ non aſpexi, liquida verò eſſe ſen
tiebã, primò arbitratus ſum deieciſſe e
phaſiolos, poſteà cogitare cœpi, cùm mil
lies phaſiolos comediſſem, id mihi nun
quàm cõtigiſſe, iccirco noui fuiſſe grati
origani ſubductionẽ. RE. Fortè erat cre
tenſe origanum, quod vti piper ferè mor
dicat. BRA. Imò erat Cretenſe, ex eo quo

Exc

Excellentissimus ac probissimus Marcus Catarozus Cretensis ex vrbe Cidonia pręceptor tuus, Ferrariam ad nos afferri curauit, cũ vir ille esset nobis cõtubernalis, cuius probi & sancti mores effecêre, vt ipsius cognomini (dum illi doctoratus insignia præberem) agnomen addiderim, Partheniũ, scilicet vt deinceps vocatus sit: Marcus Catarozus Parthenius. at de Cretensium herbarũ exquisitiore natura, nihil attinet dicere, cùm à Gal. cæteris præferantur totius orbis herbis, & Cretam ipsam herbarum feracissimam nominauerit, imò cùm Romæ esset, Cretenses herbas Romam asportari iubebat, nostrates verò herbas Cretenses tam longè superant, vt breuia virgulta, à procerioribus superantur cupressis. RENA. Hoc in Cretensi origano expertus sum, nam à nostrate tantum differt acredine, quantum à cinnamomo piper. BRAS. Et ita in aliis rebus contingere arbitrandum est, quæ calidam habent, ac siccam temperiem, de frigidis verò ac humidis Cretæ non cedit Italia. Verùm cùm easdem vires habeat origanum onitis, cum nostro vulgari origano, quòd heraclioticum vocatur, & nos illud non simus experti, iccirco de eo nihil agamus. RENA. Cùm inueniendi onitim otium

P præ

præſtabitur, experiri poterimus, interi: verò dicito num de pulegio experimen: vnquàm feceris. BRAS. Et experimen: feci, & non ſemel, nam eiſdem ferè mod: quo de origano dictum eſt, expertus ſum ineptius ac infirmius educit, quàm orig: num. RENA. Præbuiſti ergo in minuta pulegiũ? BRAS. In minutali præbui, & e nitro, ac cinnamomo, decoctúmque ipſi: adhibui ex aceto & ſalgemma, & nonnu: quàm ex nitro, adhibui & ipſius puluerem ad drachmas tres hoc modo in iure:

℞. Pulegij ʒ iij.
Nitri ℈ ß.
Cinnamomi ℈ j.

Miſc. & fiat puluis ſubtiliſsimus. REN. Educítne egregié? BRAS. Egregiè quid: non, ſed potius ægrè, & nigra quædam: mnino educuntur, ſed adſunt vnà & pitu: ta, & ichores aliqui. REN. Omnia fere: faciunt. BRAS. Non omnes procedũt eo: modo euacuationes, ſed illæ tantùm it: procedunt, quæ in euacuando ſuũ propr: excedunt humorem, tunc enim poſtqu: proprium eduxêre humorem, & medic: menti vis adhuc non ſit extincta, alij e: cuntur per hunc ordinem humores, prim: tenuiores, poſteà craſsiores, vſque ad ſa: guinem. expertus ſum in placentulas e: pari:

pasta pulegium imponere, at non educit, in magna etiam copia sumptum ex sale, nõnunquàm mel addidi, & ventrem commouit. RENAT. Fortè mellis ratione id contigit. BRAS. Et salis etiam ratione, quòd in magna copia cõmisceri iussi, tamen & mel ipsum adiuuit, imò & pastam melle subigi iussi modico addito cinnamomo ac zingibere, feci & periculum in Cretensi dictamno. RENA. ex illo quod è creta Ferrariã allatum est? BRAS. Ex illo inquam. RENA. Cur hoc experiri tibi in mentem venit? BRAS. Quia à Dioscoride dicitur à quibusdam appellari agreste pulegiũ, dicítque ad eadẽ valere, ad quæ pulegiũ satiuum, proptereà & ad atram bilẽ educendã conueniet, imò & ad omnia efficacius esse fatetur. RENA. Quid successit ex experimento? BRAS. Intentum finem haud probè sum assecutus, nam solum non eduxit, nitro addito ac melle ægrè eduxit, ac imbecilliter. REN. Quomo illo vsus es? BRAS. Eo modo, quo pulegio & origano, in minutali, in decocto, in puluere, & ex nitro & melle, verùm & ex pseudodictãno idem sentit Dioscorides, & de tertio dictãno, & de tragorigano etiã dicit, quòd ventri facile est, & atram bilem educit decocto insumpto. RENA. Es'ne vnquàm Par-

thenium expertus? BRAS. Sum prorsus expertus, at atram bilem educere nõ percepi, licet (vt Dioscorides ait) melancholicis præbeatur, bilem verò potius educit, ac pituitam, at pro Parthenio herbam expertus sum, quæ vulgò Marella dicitur, & illã quę vulgò dicitur, Brusaculo. hęc verò magis educit, quàm prædicta matricaria. præbuimus verò & in minutali, & omnibus illis modis, quibus præbuimus origanum. RENA. Cur ergo à recentibus scriptum est, quòd bilem atrã educat? BRAS. Vnde illud acceperint ignoro: quod autem experientia vidi, tibi indicaui. RENA. Ad reliqua igitur accedamus. BRAS. Ferunt & recentiores tartarum bilem atram educere, quod penitus absurdũ esse experientia testatur, cùm tartari drachmam experiri poteris, in iure ventrem deiicere percipies, at atram bilem eductam non percipies, sed communes fæces, pituitam, & aliquid aquositatum. RENA. Ergo inter illa numerandum non est, quæ atram bilem educunt. BRAS. Ego nullo modo inter ista tartarum numerarem, quia experientia oppositum ostendit, quanquàm fieri posset, vt nõnunquàm nigra essent in vi[...] quæ à tartaro educerentur. RENA. Ego breui hoc experiar, at quid censes de ser[...]

BRAS.

BRAS. Quid censeam? esse mirificam herbam, quæ apud antiquos haud inuenitur, nam Arabum est inuentum, ipsi enim soli, & primi de illa locuti sunt, & eius vires expresserunt, hæc mirum in modum atram bilem educit, & folio, & folliculo, quanquàm aliqui dixerint, & bilem & pituitã simul educere. RENA. Quid de hoc sentis? BRAS. Nihil de sena sub dubio censeo, sed quæ oculata fide percepi, tibi aperiam, sena omnes humores educit, sed primò atrabilares, ac biliosos adustos, vnde à Mesue probè notatũ est atram bilem educere & biles adustas. RENA. Accipitúrne alio modo, quàm in infusione? BRASSA. Mille sunt modi (vt ita dicam) illam sumẽdi, sed notissimus ac vsitatissimus modus est in infusione, floribus simul corroborãtibus additis, ac zingibere. RENA. Quónam modo? BRAS. De hoc modo in syruporum examine locutus sum, imò plerunque & cinnamomum addidi illi infusioni, & passulas & aranciorum flores ac alia, quatuórque præbentur infusionis vnciæ, vsque ad octo, & atra bilis educitur, ac alij etiam humores, & præsertim aquosi, imò & si eiusmodi medicamentum inter leuiora, & inter illa, quæ à recentibus benedicta vocantur, numerandũ videatur, tamen & à

penitioribus etiam educit partibus, natura & ipsa in vacua loca illa expellente, quæ in penitioribus sunt locis, & illa potissimùm quæ à medicamento attrahuntur. quandoque infusionem in iure parari iubeo, & eandem præbeo ad æqualem quantitatem, neque pondus infusionis noto, sed tantùm animaduerto, quòd pateram sumant. REN. Quomodo indicis? BRAS. Hoc modo indico, & ipsis domesticis mulieribus iubeo, vt ad pharmacopôlam proficiscantur, & quòd in schæda, quam exhibeo, scriptum est accipiant, hoc verò scriptum est, quod sequitur:

℞. Senæ. ℥ j.
Florum boraginis
Buglossi
Violarum
Rosarum
Singulorum ʒ ij.
Zingiberis ℈ j.

Misc. mulieribúsque præcipio, vt duas communes pateras iure bene plenas accipiant, si verò ius non valde salsum, in ollam deinde ponant, ignìque suspendant, & prædicta in ius iniiciant, deinde vna ebullitione ebullire faciant, hoc est tantum, vt vehementer ferueat, deinde ab igne eximatur, & amplius ebullire non sinatur; sed op-

operculo olla cooperiatur. deinde sacculo vel ceruicali tegatur, hoc autẽ vesperi fieri iubeo, mane patera vna percolanda est, & per densum linteum excernenda, dein zucaro dulcoranda, & cui conuenit præbenda, nonnullis mirè educit, aliis mediocriter, sed nulli sunt, quibus ventrem nõ subducat. RENA. De reliquo iure quid faciendum? BRAS. Sequenti die præbendum, posteà per tres aut quatuor dies immorandum, antequàm intentum accipiat. RENA. Infusioni senæ simile est. BRAS. Imò est eadem prorsus, sed ius hoc medicamentum mollius facit, & à natura non despicitur. RENAT. Præbésne alio modo senam? BRAS. Nonnunquàm præbeo in substantia hoc modo, ℞. pulueris senæ simplicis drach. ij. addo particulam simplicis, ne puluis senæ accipiatur, qui alia recipit, præter senam cathartica simplicia. RENAT. At quomodo hunc puluerem præbes? BRASSA. In iure bibendum, si alicui placeret, vt in catapotia redigeretur, nihil impediret addito zingiberis modico, cinnamomi, & nitri, quæ etiã commiscebam, cùm in iure puluerem bibendum adhibebam, tamen rari sunt, qui puluerem hunc in catapotia velint cõformatum, quia opus est vsque ad decem con-

ficere catapotia, hic verò numerus sumentibus fastidio venit. RENA. Quomodo pulueris senæ quantitatem indicis cum zingibere, & aliis? BRAS. Hoc modo:

℞. Senæ puluerizatæ ℥ ij.
Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum ℈ j.
Nitri Ǧ x.

Misc. & fiat puluis subtilissimus. iussi nõnunquàm pastam accipi, & melle optimè despumato subigi, & puluerem hunc misceri, addito etiam piperis scrupulo semis. deinde pastã in placentulam redigi, & sub cineribus, vel in furno decoqui, huius placentulæ genera libenter edunt pueruli. RE. Educítne in hac forma sena? BRA. Et probè, absq; vllo incõmodo. REN. Audiui aliquos, qui senam probè decoquunt, tamen educere dicunt. BRAS. Receptum erat, senam decoctionem minimè ferre, quin vires amitteret, at experientia ostendit, vires penitus nõ amittere, etiam si diu ebullierit. Notandum verò est hoc efficere senam in magna copia sumptam. nam si in illa copia, qua infunditur, ebullierit, vires amittit. Vnde si in infusione vncia vna recipiatur, in decoctione tres, aut quatuor vnciæ sumi debent, electuarium præterea

ei

ex ſena hoc modo confici iuſsi:

℞. Senæ ℥ j.
Zingiberis
Cinnamomi
Piperis
Singulorum ℈ ß.
Nitri G̃ x.
Lætificantis Almanſoris ℥ ß.
Syrupi de pomis ſaborũ quantũ ſufficit.

Miſc.& conficiatur electuariũ,de quo drachmæ quatuor accipiantur,quandoq; pręſcriptũ ſuperius puluerem præbui in ouo ſorbili, & pro pueris iuſsi fieri ientacula, quæ vulgò *cialdoni* vocãtur,adeò bellè puluis hic ientaculis commiſcetur, vt pueruli libenter veſcantur. præſcriptum etiam puluerem puerulis in intinctum præbui, iuſsi petroſelini folia & mentam in mortario contundi, quoad liquida effecta eſſent, poſteà mollem panis partem in aceto iufuſam, zucarum & cinnamomum miſceri iuſsi, denique duas drachmas prædicti pulueris ex ſena cum aliis aromatibus, in hac forma libenter à puerulis editur ſena. RENA. Eduxítne in hoc intinctum? BRASSA. Eduxit. RENA. Cur tot modi ſenã expertus es? BRAS. Quia illam præ aliis catharticis diligo,faciléq; educit, imò & illã in ſinapium quandoq; imponi

præcepi, & non mediocriter eduxit. RE. Fortè sinapi ipsius vires acuit. BRASS. Imò acuit, & melius eduxit, his omnibus modis vsus sum sola sena. RENA. Imò (vt video) aliis rebus semper cõmisces. BRA. Intelligo sola me vsum esse sena pro cathartico, nam in prædictis cõpositionib. nihil aliud adest præter ipsa, quod catharticum sit, reliqua adiiciuntur ad eius vires corrigendam, & ad os ventriculi roborandũ, miscellas verò cũ aliis catharticis nunc referam. nam illam nõnunquàm cum Indis myrobalanis commiscui, nõnunquàm cum epithymo, & cum aliis similibus, quæ & ipsa atram bilem educunt. RENA. De his in compositis medicamẽtis, quæ atram bilem educunt, agendũ erit. BRAS. Ita efficietur, interim verò de polypodio verba faciamus. RENA. Dioscorides inquit pituitam educere, ac bilem. BRASSA. Et Græci hoc testentur, tamen experientia debis atram bilem educi, & semper cũ eo vsus sum, atram bilem eductã percepi, veruntamẽ de modis, quibus eo vsus sum deinceps verba faciemus, cùm de his, quæ pituitam & bilem educunt pertractabimus. vnum verò est polypodiũ ipsum atram bilem educere, & hoc etiã dici ab Auicenna planũ est, at de epithymo agamus. REN.
Omni-

Omnes in hoc conſentire videntur ac conſpirare, quòd atram bilem educat, tamen & Dioſcorides dicit pituitam etiam educere. BRAS. Hoc verum eſt, at ait priuatim melancholicis pręberi, quo notet atrā bilē magis educere, ipſo vſus ſum in decocto, & in infuſione. in infuſione hoc modo:

℞. Epithymi ℥ j.
Nitri ℈ ß.
Violarum ʒ ij.
Paſſularum ʒ iiij.

Miſc. & infundātur in ius pulli per decem horas, poſteà huius decoctionis ſex vnciæ accipiantur, vel cõmunis patera abſq; pondere ſumatur, aut in violarū aquam infundantur, aut in caprinū lac, vèl in bubulum ſerum, omnibus his modis præbui in infuſione, & in decoctione, in decoctione verò duas vncias ipſius ebulliendas præberi volebam. RENA. Educebátne? BRASSA. Mediocriter, non enim vehemens eſt medicamentum. RENA. Ob hoc fortè à Meſue dictum eſt, eſſe ex his medicamentis, quæ imbecilliter & tardè deiicere faciunt. BRASSA. Quandoque in puluerem redactum in iure adhibui ad ſemiunciā, & eduxit, in pilulas conformari poteſt, & in eclegmatis formam, ex zucaro roſaceo, præbui, atque violaceo, omnibus modis

educit

educit & atram bilem, licet vnà videre teris & pituitam. RENA. Expertúſne vnquam alipo? BRASSA. Neque no RENA. Fortè quia ſolùm naſcatur in m ritimis Aphricæ. BR. Hoc non dico, q nec à Dioſcoride ſciptum eſt, quòd ibi ſ lùm naſcatur, ſed quòd quã longiſsima naſcatur copia: arbitror tamen me illã diſſe in Illuſtriſs. Ducis noſtri maritim Verùm diligenter non animaduerti, de Dioſcorides dicit, quòd atras biles educ cum aceto, & ſale, eadẽ menſura qua e thymũ. REN. Ex eo ergo acetarium fie poterit, quia oleum eius actionem potii adiuuabit, quàm reprimet. BRAS. Nih impedit, & in acetariis præberi. REN. In quanta copia præbetur polypodium BRAS. Dioſcorides dicit ab acetabulo que ad quatuor drachmas. RENA. Ha herbam tam diligenter quærã quòd illa prorſus inueniam, cùm vna ex illis ſit, qu atram bilem ſolam, & non ſimul om humores educunt. BRASSA. Imò ad h agendũ te hortor, non ſolùm in alypo, ſ & in omnibus aliis ignotis herbis, & qu impediet te ioci gratia Illuſtriſsimi Duc noſtri maritima loca inuiſere? in quib cùm eris, non hanc ſolam herbam, ſed multas alias quas tibi indicabo quæres,

inuenies fortè, hoc verò post publicas lectiones efficere poteris recreãdi animi gratia, vnà & humanum genus iuuandi, nam homo semper niti debet, vt homini Deus euadat, & omnibus quoad fieri potest opem ferat. RENA. A' te hoc didici & perenniter obseruabo, à quo nemo recedit, aut verbis, aut rebus ipsis non satisfactus. BRAS. Ad hoc omnes nati sumus, vt totis viribus aliis omnibus obsecundare conemur, & nemini vnquàm iniuriam inferre, hac proceres iere Romani, nunc verò alia prosequamur. RENA. Vt prosequaris expecto. BRASSA. Apud Serapionem aliâs legi viscum atram bilem educere, ob hoc experiri volui, & egomet tria aut quatuor grana edi. RENA. Nónne à Dioscoride inter venena numeratur? BRASSA. Non est commune viscus illud, quo ad capiendas aues vtimur, nam Dioscorides ait hoc quod toxicũ est, ozimi odorem habere, & inter bibendum saporem, quo lingua insigniter inflammatur, at viscus quo ad capiendas aues vtimur, & quod in aliena semper nascitur arbore, subdulce est, cum insipiditate quadam, nec ozimi odorẽ habet, nec vllum in lingua odorem inserit, vt tibi dixi, ego tria aut quatuor grana edi, at famulus meus triginta fortè edit

gran

grana,& pituitosa potiùs ac crassa exen: quàm atrabilaria, hoc solũ de visco sum: experimentũ in Gallia apud sanctum Ge manum, Ferrariæ non adest neque in ag: Ferrariensi viscũ, icciro aliâs & cum m: cõmodo experiri non potui, per totam: rè Italiam nascitur præterquam in nost: Ferrariensi agro, nisi aliquis sit locus,: quo vireat, quem ignorẽ. RENA. Cura: debebas vt ad te afferretur. BRAS. H: neglexi, cùm tot alia in promptu habea: tur, quæ hoc munus atram bilem educe: efficere possint, at si tibi lubuerit, faci erit ex Mutinensi agro recens viscum h: bere, tuncq; diuersis modis experimẽtu: sumere poterimus. RENA. Audiui & dr: cuntij radicem bilem atrã subducere p: se. BRAS. Audiuisti fortè, & legisti ap: recentes, at Mesue dicit pituitam cras: educere, de qua re superiùs locuti sum: experiaris tu, nunquàm aliud educi vid: bis, quàm id, quod superiùs diximus, cù: de his verba faciebamus, quæ pituitã so lam educũt. RENA. Illa adhuc memor: seruo, quæ de hoc Dracuntio disseruisti, : audiui & centaureum maius atram bil: educere, à multisque recentibus hoc su: detur. BRASSA. Hoc neque apud Græ cos legi, neque apud Arabes, nam Græ illi:

illud faciunt adſtringentis naturæ, Arabes verò vt Meſue, dicunt bilem & pituitã ſubducere, hócque teſtor ego centaureæ maioris ſuccum me præbuiſſe, & bilem craſſam eductam eſſe, at non ſubducit, niſi in copia accipiatur. RENA. In qua copia? BRAS. Ad vnciam vnam, imò ſi centauriũ illud accipiatur, quod in aliquibus hortis nunc Ferrariæ viret, opus eſt ſuccum ad duas vncias accipere, ſi educere debeat, ídque etiam ineptè facit. RENA. Fortè eſt, quia ſolum humidum eſt, vel ſibi non proprium. BRASSA. Ita eſſe non dubito, verùm de ſumendi modis poſteriùs verba faciemus, quia de illis impræſentiarũ agendũ non eſt, cũm atram bilẽ non ſubducãt. REN. Legi apud Serapionẽ ius Galli antiqui atram bilem ſubducere, expertúſne es? BRAS. Sum omnino expertus, ſed verum eſſe nõ reperi, tamen leniendo omnia educit, quæ in ventriculo & in inteſtinis continentur, à Græcis omnibus vẽtrem ſoluere notatur, & ita eſſe conſtat, & Dioſcorides ait, ius è vetere Gallinaceo alluum ſoluit, itaque faciendi eius hæc ratio ſit, interanea Gallinaceo detrahuntur, inuicem ſal inditur, atque inſumitur, deinde in ſextariis xx. aquæ ad tres heminas coquitur, ita refrigeratum ſub dio, mox bibitur. aliqui

qui efficacius arbitrantur cũ brassica marina incoctũ, aut herba mercuriali, aut polypodio, aut cnico, detrahit crassitudine crudas lentásq; atq; nigras. RENA. Etiam simpliciter decoctum, & sine tãta diligentia aluum subducit, tamen nõ est opus intelligere, quòd quatuor vel sex vnciæ sumantur, sed ad duas vsq; libras bibendum vt à Mesue notatur, qui prudenter de hoc iure locutus est. Nam dicit, varia educere si cum variis misceatur rebus, huic iuri senam quãdoq; miscui, & atram bilem eduxit, quandoq; turbith & pituitam eduxit quandoq; myrobalanos citrinos, & bilem flauam eduxit, & ideo aliis mistũ rebus secundum ipsarum actionem, illos humores educit, qui illi medicamento cui miscetur proprii sunt. RENA. Atrã igitur bilem educit. BRAS. Non profectò, sed illa à lapide lazuli optimè educitur. REN. Quo modo ab antiquis vocatur hic lapis? BRA. Illum esse arbitror, qui cyaneus & cæruleus ab antiquis nominatur. REN. Neq; apud Dioscoridẽ, neq; apud Gal. reperitur quòd atrã bilẽ educat, nédum simpliciter educat, imò reprimendi vim habere dicitur. BRASSA. Quicquid sit, & quicquid Græcis authoribus dicatur bilem atrã educere certum exploratúmque est, & ego:

diu-

diuersis formis plerũq; expertus sum. RE. Præbuistíne illũ nõnunquam solum? BR. Imò frequenter absq; alia re vẽtrẽ exoluẽte, veruntamen rebus ventriculũ roborantibus commiscui, & lapidis venenosam quandam vim retundentibus. RENA. Est ergo vehemens medicamentum? BRAS. Vehementissimum, neq; simpliciter præbendum est, nisi nouies lotus sit eo lauandi more, quo Dioscorides ac Mesue illum lauandum monent. RENA. Quot modis lapidem hunc præbuisti? BRAS. Omnibus ferè modis, quibus catharcticum medicamentum præberi potest, primò in forma catapotiorum ad scrupulos duos, & in duram aluum habentibus ad drachmam vnam, nunquam verò drachmam excessi. RENA. Tamen Mesue de loto præbet à drachma vna vsque ad duas. BRAS. Non lotum nunquàm experiri volui, lotum expertus sum, & drachmam nunquàm excessi, & semper profuit, neq; tormina induxit, qualia putabã antequàm essem expertus inducere debere. neque ori ventriculi multum obesse percepi. RENA. Præbuistíne simpliciter ac semper in pilularum forma? BRAS. Quid per hæc verba intelligis? RENA. Nunquid præbueris solùm in forma pilularum, & nunquid so-

lum præbueris nulla alia addita re? BR.
Ita præbui in pilulas conformatum.

℞. Lapidis lazuli præparati ʒ j.
Camphoræ
Aniforum
Cinnamomi
Zingiberis
Mastiches
Singulorum Ǧ vj.

Misceantur: & cum succo saluiæ, vel diacatholicone reformētur pilulę numero quinque. RE. Eduxêréne plené? BR. Exquisitè: cùm aliquibus drachmā præbuerim, aliis scrupulos duos, vt conuenire videbatur. REN. Quibus aliis modis adhibuisti? BR. In puluerem redactum cum eisdem aromatibus, in iure quandoq;, quādoq; in fragraginis aqua, sed opns est, vt in tenuissimum puluerem redactum sit, ne ob sui grauitatem in pateræ fundū descēdat, posui quandoq; prædictos pulueres in vnā zucari tabulaginati vnciā, & deglutiendos præbui, vt eclegmata deglutiuntur, nōnunquàm cuidam puellulo in ientaculi formam scrupulum præbui, nonnunquàm in placentulam ex pasta, sed qui masticabant, semper dentibus puluerē habere arbitrabantur, tamen si probè supra porphyriū lapidem porphyrino pistillo cōtractetur, haud p-

fer.

ſentitur, in vino etiam odorato bibendum iuſsi, vt in vino Cretico aut alio ſimili. RENA. Eiſdem modis vſus eſſe debes in lapide Armeno: qui & ipſe atram bilem educit. BRASSA. Eiſdem modis & in eodem pondere, & mirum in modum atram bilem educere percepi, huícque prædicta aromata addidi. Notato autem me eſſe expertum lapidem Armenum ex Germania lotum ac præparatum, & eoſdem feciſſe effectus, vt ille qui ex armenia Venetias aſportatur, vel aſportari dicitur, minus verò moleſtat, quam faciat nigrum elleborum Armenus lapis, & vehementiùs educit, quàm cyaneus lapis, & hoc non ſolùm Auicenna notauit, ſed etiam addidit nigrum elleborum eſſe dimiſſum ob eductionis moleſtiam quam haud facit lapis armenus. REN. De ſtellato lapide atque lyncis, quos atram bilem educere fatentur, quid ſentis tu? BRA. Hos lapides nondum noui, niſi fortè ſtellatus lapis is ſit, qui marchaſita vocatur, quanquã & pyrites nominetur, quicquid tamẽ ſit, marchaſitam ablui iubebo, & experiar quid in hu magno corpore euacuando agat. RENA. Nõdum ergo expertus es? BR. Nondum, tamen tertius dies non explebitur, quòd nõ ſemel experiar. RE. In cane aut in alio

bruto animante experiundum est.BRA.
Imò in homine experiar,& in longè mi-
ri copia,quàm de suo stellato lapide præ
beat Mesue, posteà iterum in maiori co
ipa experiar.& ita paulatim incedam,
neque animalculum quodpiam interim
possit.RENA.Iudaico lapide èsne vnqu
vsus?BRASS.Plerunque, sed non ad at
bilem educendam,at ad lapidem in reni-
bus comminuendum,atque expellendum
ídque effecisse deprehensum est,tamen il-
lum nunquàm præbui solum,sed aliis sec
per commistum,quæ & ipsa minuendi la-
pidem vim habebanr.neque percepi iud-
cum hunc lapidem per aluum subducere
RENA.De scilla verò quid censes?BRA.
Dico humores crassos educere,ac glutino-
sos,iuxta Mesuem, Halímque dicere at
bilem subducere,quando cocta fuit,nun-
quàm vidi atram bilem eductam, perce-
píque materias eductas,quæ in intestin
continebantur:multis verò præbetur mo
dis, nam scilliticum acetum conficitur
quod iuxta Mesuem à drachmis quinque
vsque ad duodecim subducit.quatuor dra
chmas præbui, vnciã præbui, & non edu-
xit, in nonnullis vncia educit, in frigi
verò materiebus ac crassis vnam præbu
vnciam,cum alio syrupo & aquis ad illa
incid

incidendas atque attenuandas, nunquàm verò ſubducere percepi, vel id rarò contigit. RENAT. Fortè non erat probè confectum ſcilliticum acetum, neque acre erat, vt ipſius expedit natura. BRASS. Hoc non conſideraui, fiunt & trochiſci de ſcilla, qui iuxta Meſuem à drachmis duabus vſque ad quatuor educunt, tamen nonnunquàm præbui drachmas ſex, neque etiam valenter eduxêre, De oxymeli autem ſcillitico Meſue adhibet ab aur. vj. vſq; ad ℥. iij. ego ℥ ij. adhibui, neque in educendo magni quidpiam fecit. RENA. Audiui & iuncum anguloſum atram bilem ſubducere. BRA. Ita à recentioribus quibuſdam proditum eſt, ego autem non ſum expertus. RENA. Experiemur breui, ſi tibi placuerit. BRASS. Et cur placere non debet? RE. Fortè es circa alia negotia occupatus. BR. Nunquàm ſum adeò occupatus, quin pro experimento aliquo ſumendo horam nõ ſeruauerim, quam expendere poſsim. RE. Multis indigebis horis. BRASS. Quam ob rem? RE. Quia tam breui non educet, ſi educturus ſit. BR. Ob hoc ſúmne ibi ſemper commoraturus? mihi ſatis eſt, quid agendum ſit præcepiſſe, poſteà bis & ter regredi, & quæ excreta ſunt inſpicere, num atrabilaria ſint, an alterius generis. RE-

NATVS. Si nihil educeret? BRASSAVO. Et hoc notarem, & aliâs in maiori copia præberem, interrogarémque an persenserit in ventre commotiones, & rugitus ac si excernere voluisset, & nunquid tormina, & sitis excitata sint, hæc enim si fateretur, specie præberent esse eductorium medicamentum. RENA. Visus es nigrum elleborum prætermitere, in hoc atræ bilis eductiuorum catalogo. BRASSA. Nondum finis est. RENA. Arbitrabar te prætermisisse, quia à Mesue bilem crassam educere proditum est, pituitam, & atram bilem, vt illud reseruares, cùm de his humoribus vnà à te agendum erit, & illos euacuare contingit. BRASSA. Imò ob illa quæ de elleboro nigro expertus sum hîc de eo mentionem facturus eram. RE. Et quæ'nam expertus es? BRAS. Atram bilem semper educere, si pituita aliqua commista esset, videri non poterat, neque bilis ipsa ob atræ bilis nigredinem, imo in Anticyram mittebantur insani, in qua copiosissimè prouenit niger elleborus, & non ob aliam causam, quàm quòd eo bilis atra euacuatur, & poëtæ fingunt Prœti filias furentes hoc ipso elleboro fuisse sanitati restitutas. Vnde Melanpodium vocatum est, à Melanpodio pastore, qui
pri

primus hoc atram bilem educere inuenit, & easdem Prœti filias furentes eo curauit, & in sanitatem restituit. Dioscorides ait bilem & pituitam synceram deuoratum per aluum educere. RENA. Cur de atra bile mentionem non facit? BRASSAVOL. Ego nullum alium humorem præter atram bilem ab hoc eductum vidi, in desuetudinem venerat, vt nemo illud præbere auderet, ego primus (absit iactantia) nigrum elleborum præbere cœpi, & solum & cum aliis roborantibus mistum, à scrupulo incepi, & ad drachmam vsque perueni, absque molestia atram bilem semper educere percepi, cui fortè bilis & pituita erãt admista, at ob atræ bilis colorem, qui omnia inficit, non videbantur. REN. Recordarísne de Malatesta fatuo in sancta Anna, quem Ioannes Imolensis, cacodæmone agitatum fatebatur, & ab eo dæmonas abigere nitebatur? RENAT. Et quis tantæ fatuitatis non recordaretur? BRASSA. Verùm hunc Malatestam mihi commendauit Illustriss. Dux, vt si possibile esset illi opem medicam ferrẽ, nam melancholicus erat, & furiosus, iccirco illum ferrea catena ligarũt. RE. Omnium recordor, nam puer eram, & ab vno ex

nostris seruis illuc fui ductus, qui & ipse magis cupiebat fatuum illũ videre, quam ego cuperem, imò ibi aderat præceptor quidam meus, qui posteà me domum duxit. BRASSA. Huic Malatestæ nigrum elleborum in puluerem redactum in minutali ex pane contrito præbendum iussi, hoc fuit mane, quando illum vesperi visitatum iui, ipse manibus in terram depositis, & anum versus cœlum eleuans ac si videretur Socraticus ille Aristophanis, qui Geometricas figuras in terram scribens tubera colligere videbatur, & per anum atram bilem in album parietem iniiciebat, quæ attramentum videbatur, imò totum parietem adeò deturpauit, vt videretur atramento perlotus. RENALT. Conualuítne? BRASSAVOLVS. Denique conualuit. Verùm ex sola illa prima euacuatione, furor cessauit, neque cum omnibus amplius excandescebat, sed quietus viuebat, & ab aliis omnibus quibus nigrũ elleborum exhibui, bilem atrã semper educi percepi. RE. Quibus modis præbuisti? BR. Omnibus ferè quibus medicamẽtum aliquod exhiberi potest, veruntamen hoc modo frequenter adhibui:

℞. Ellebori nigri ℈ ij.

Zingiberis

Mastiches
Rof. rub.
Cinnamomi
Aniforum
Dauci
Camphoræ
Singulorum ℥ iij.

Misceatur,& fiat puluis subtilissimus, qui iure bibatur, nonnunquàm semidrachmã adhibui, nonnunquàm integrã drachmã, & aliquibus in oxymelite præbui, & non in iure, aliis in aqua boraginis vel acetosæ, huncmet puluerem in catapotia digeri facio,& alias feci, nonnunquàm zucaro miscui boraginato, & in eclegmate præbui. REN. Educítne semper? BRASS. Semper & atram bilem, nonnunquàm drachmam integram in iure decoqui iussi, & iuris pateram bibi zucaro dulcorati, & sine aromatibus prædictis, & cum aromatibus. RENA. Nônne Galenus in libro, cui titulus est, quibus medicamentis quenque oportet purgare, elleborum ponit in raphanum, & raphanum in oxymeli infunditur? BRASSA. Hoc facit in albo elleboro, quoniam vehementer commouet, & ventriculum mirè perturbat, at nigrũ millies præbui solum, hæc'q; minimè facit. RENA. Neque vlla etiam

inducit tormina? BRA. In aliquibus nu: inducit, in aliis modica, at idem & ab al efficitur, & à rhabarbaro, & à manna, à similibus, quæ medicinæ benedictæ vo cantur. RE. Hoc scio, sed petebam nu quid in omnibus tormina faciat? BRA. Non quidem in omnibus, imò in mino parte facit, puerulis scrupulum vnum pr bui in ientaculis, vel in placentula ex p sta zucaro subacta. RENA. In tenella et ætate præbes? BRASS. Cur præbendum non est, si hæc ætas atræ bilis eductione indiguerit? quandoque in puluerem redu ci feci, & ex zucaro in paruissimas pilas rotundas redigi, quas vocant folegnati & hic modus sumentibus minimè displi cuit. REN. Arbitror placuisse, tum qui nouus sumendi modus, tum quia zuca rum ab elleboro aufert, si quid molestum gustui in se habuerit, in infusionem etiam adhibui & in oxymelite & in iure, & in aliis aquis vi ignis eliquatis, arbuscula Fer rariæ habetur senæ similis, quam & nos in nostro habemus viridario, folia habet senæ similia, & foliculos ferè similes, qu expertus sum atram bilem educere. REN. Nónne illa est, quam coluteam vocamus Multi senam esse arbitrantur, at quomo do illam præbuisti? BRASSA. Omnibus

mod

modis quibus & ſenam ipſam adhibeo, in infuſione, in decoctione, in puluere, in pilulis in eclegmate, & breuibus, omni illo modo quo ſenam ipſam præbui. RE. Præbésne in eadem copia, in qua ſenam tribuis? BRAS. In paulò maiori copia prębeo coluteam. ſemper verò illi zingiber addo, cinnamomum, nitrum, & alia quæ os ventriculi roborare poſſunt, & flatus reſoluere, ac expellere. RENA. Audiui inieptiùs educere, quàm ſena. BRAS. Ita profectò eſt, neque ſolam educit atram bilem, ſed & pituitam, & bilem ſimul. Arabes de ſena dicunt, quòd atram bilem ſolam educat, & aduſtam bilem, Aetius & hoc ipſum ſentire videtur. RENA. In hoc frutice ſatis ſum expertus, flore, folliculo, & folio, iccirco alia quæ atram bilem educunt, proſequaris. BRASSA. A Plinio ſcriptum eſt libro 21. capite 19. aſſarum album purgare ellebori modo. at elleborum atram bilem purgat, igitur & aſſarum eandem purgabit. RENA. E'sne expertus? BRASSAV. Nunquàm ſum vſus ad hunc finem aſſaro. RENAT. Legi apud Plinium libro 22. cap. 25. hæc quæ tibi referam, ad verbum, granum ſeſamæ datur in vino dulci ad detractiones, quantum trinis digitis capitur, miſcéntq; elle-

bori

bori albi vnum & dimidium, purgationi eam adhibentes etiam insanæ melancholiæ, comitialibus, podagris. BRA. Est ferè compositio hæc, nec à sesamo atra bilis educitur, sed fortè ab ellebore. RENA. De sparto in his, quę pituitam educunt locuti sumus: tamen si illa, quæ ellebori modo educunt, atram bilem educere credantur, de sparto hoc dicitur ab authoribus, nam præter Dioscoridem Plinius etiam libro 24. cap. 9. dicit, semen genistæ purgat ellebori vice drachma & dimidia pota in aquæ mulsæ cyathis quatuor ieiunis. BRASS. Idem dici posset de succo mandragoræ, nam à Plinio libro 25. ca. 13. scriptum est, succus mandragoræ bibitur & pro elleboro duobus obolis in mulso, efficacius elleborum ad vomitiones, & ad bilem nigram extrahendam, nonnulli volunt, & alyson per superiora, & inferiora atram bilem educere posse. RENA. Iam reliqua adducito simplicia, quæ atram bilem educere apta sunt. BRAS. Nescio an alia adsint à prædictis, quæ atram bilem solam educere valeant, at simul pituitam vel bilem flauam subducunt, iccirco de illis suis agemus locis, ne proprium locum simplicium catharticorum, quæ plures educuut humores, præoccupemus. RENA.

Rel

Reliquum igitur eſt,vt de compoſitis agatur catharticis, quibus ad atram bilem euacuandam vſus es. BRAS. In communi vſu ſunt pilulæ de lapide lazuli, de lapide Armeno,pilulæ Arabicæ. RENA. Ne pilulæ flauam bilem ſimul & pituitam educunt? BRAS. Verum prorſus eſt, icci rco diaſena tãtùm,& infuſio ſenæ ex his ſunt, quæ atram bilem puram educere poſſunt, eſt etiam diacatholicon ad hunc vſum, cùm vna & pituitam & bilem flauam educat. REN. Hæc non quæro medicamenta, quæ alios humores ab atra bile educere ſunt apta. BR. Hoc vſus ſum medicamento ad atram bilem ſolam educendam.

℞. Myrobalanorum Indorum ʒ iij.
Origani
Pulegij
Singulorum ʒ iiij.

Miſceantur, & infundantur in ſex vncias aquæ boraginis,per decẽ horas, poſteà exprimãtur,& hoc expreſſum zucaro,vel iuleb roſato,vel ſyrupo de pomis ſimplicis, dulcoratum bibatur. REN. Educítne? BR. Modicè educit,& abſque vllo tormine, at nonnunquàm in infuſione, in iure pulli imponi iuſsi,quandoque in puluerem redigi iuſsi,hoc modo & in iure adhibui:

℞. Myrobalanorum Indorum ʒ j.ß.

Pul

Pulegij
Origani
Singulorum ℨ j.

Miſceãtur:& fiat puluis ſubtiliſsimus, q ex iure bibatur, nonnunquàm in catapotia ex braſsicæ ſucco deduci iuſsi, & ſecundum omnem modum modicè eduxit, nonnunquàm puluerem illum cum zucaro boraginato commiſcui, vt veluti electuarium deglutiretur. aliàs plura & pauciora ex his, quæ atram bilem educunt, commiſcui ſimplicia, vt mihi viſum eſt, & ex his quæ ſunt facilia, nonnunquàm zingiber, & nitrum, ac alia quæ ventriculi os roborare ſolent, cùm ſimplicia erant vehementiora, ne ori ventriculi obeſſe poſſent. REV. Vix crederem prædictum melanogôgum educere. BRASSA. Educit tamen, ſed modicè, mediocre verò melanogôgũ eſt hoc quod ſequitur:

℞. Senæ ℨ j.
Origani
Pulegij
Singulorum ℨ ß.
Florum boraginis
Bugloſsi
Violarum
Roſarum
Singulorum ℨ ij.

Zi

Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum ℈ j.
Aniſorum ℈ ß.

Miſceantur: & infundantur in ſex vncias aquæ boraginis per decem horas, & exprimantur, deinde hoc expreſſum zucaro dulcoretur, & in eo diſſoluatur.

Myrobalanorum Indorum ʒ j.

REN. Aliud ab atra bile educet. BR. Nihil aliud educet, quàm atrã bilem, niſi alicui qui imbecillis ſit, præbeatur, & primò atrã bilem, poſteà adhuc medicamenti vis ſuperſit, qua humor alter ab atra bile educatur. quoniam & ſi ſena aquoſitates etiam, & bilem educat, tamẽ his omnibus miſta, ſolam atram bilem ſubducet, quam & ſena ipſa primò educit. RE. Si quiſpiam potiones negligeret, quid huic præbendum eſſet, quod hunc humorem mediocriter educeret? BRAS. Quod ſequitur, præberem medicamentum:

℞. Senæ
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j.
Lapidis Lazuli ℈ j.

Miſceãtur: & fiat puluis ſubtiliſsimus, qui ex ſucco cauliũ in pilulas cõformetur, & ſi non diſplicuerit puluerem ipſum in boraginis

ginis aqua accipere, vel in iure, nihil im-
diet, poteſt & ientaculis cõmiſceri ac pl-
centulis. REN. Vehemens medicamẽtu
expecto. BRAS. Noli expectare medic-
mentum, ſed erunt medicamenta, nã qu-
doque iſto vſus ſum, & atram bilem veh-
mentiſsimè eduxit.

℞. Senæ ʒ j.
Origani
Pulegij
Singulorum ʒ iij.
Myrobalanorum Indorum ʒ ij.
Florum boraginis
Buglosſi
Roſarum
Violarum
Singulorum ʒ ij.
Ellebori nigri ʒ j. ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum ʒ ß.

Miſceantur: & infundantur in octo vncia
aquæ boraginis per decẽ horas, poſteà ex
primãtur, & expreſſum hoc zucaro dulc
retur, ac bibatur. RE. Vehemẽter educe
arbitror. BR. Ita quidem facit, ſed nõ ve
hementiſsimè. Verùm hoc, quod ſequitu
vehemẽtiſsimè educit, ſi in ipſa iam fact
infuſione ſimul cum zucaro lapidis lazu

li præparati,& in tenuissimum puluerem redacti semi drachma poneretur. RENA. Si quispiã catapotia magis diligeret, quid agendum esset? BRAS. Hæc, quæ sequuntur, essent præparanda:

℞. Lapidis lazuli ℥ iiij.
Ellebori nigri ℥ vj.
Cinnamomi
Zingiberis
Singulorum ℈ j.
Masticheſ ʒ j.
Camphoræ ʒ ß.
Anisorum
Fœniculorum
Singulorum ℈ ij.

Misc. & cum succo caulium fiat globus, ẽ quo drachma vna accipiatur. RENA. Arbitror probè ventrem subductura eiusmodi catapotia. BRAS. Si puluerem seruabimus antequàm in globum cõformetur, in iure sumi poterit in aqua boraginis, in placentulis, in ientaculis, in eclegmate ex zucaro boraginato, & in quocunque alio modo, quo ægrotanti placuerit, possunt, & quæ sequuntur, catapotia parari, & inter vehemẽtia medicamenta, quæ solam atrã bilem educunt, connumerari, sumpta verò quantitas illa est, quæ vehementissima catapotia facit.

℞. Lapidis armeni
Lapidis lazuli
Ellebori nigri
Singulorum ℥ iiij.
Pulegij
Origani
Singulorum ℥ j.
Macedonici ℈ ij.
Camphoræ
Mastiches
Cinnamomi
Zingiberis
Singulorum ℈ j.
Myrobalanorum Indorum ℥ ij.

Misc.& fiat puluis subtilissimus, qui suc. caulium excipiatur, præbetur ex hac com positione à scrupulis duobus vsque ad q. tuor, & atram bilem tam bellè educit, nihil felicius. RENAT. Arbitror & vehe mẽtissimè, præsertim si quis quatuor scr. pulos attigerit. BRAS. Ita profecto e deprehendes. Veruntamen omnibus qu tuor scrupuli non adhibentur, sed forti mis solùm, & his qui atram bilem hab per artus à centro elongatos dissemina vt his qui diu Gallica scabie affecti fuer. medicamentũ ferre posse videantur. RE Habetúrne verè Armenus lapis? BRA An verè armenus sit, hoc est, ex Arme a.

allatus, ignoro, tamen talis eſt, qui bilem atram euidenter educit, imò & ex Germanicis fodinis in Italiam affertur Armenus lapis qui atram bilem educit, vt ille qui ex Armenia afferri dicitur. RENA. Fortè Armenus dictus, non quia in aliis non naſcatur locis ab Armenia, ſed quia in Armenia exiſtimatur perfectior antequàm puluis ille braſsicæ ſucco excipiatur. in iure ſumi poteſt, in placentulis, in ientaculis & ex aliquo eclegmate, vel alio ſimili modo. RENA. De his quæ ad atram bilem ſpectant, ſatis dictum eſſe videtur.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm cōpoſitis Ichores educentibus.

CAPVT IIII.

BRASSAVOLVS

De ICHORIBVS agamus. RENA. Nónne ichores ſunt omnium humorum aquoſitates? BRAS. Ita impræſentiarum intelligimus, nam aliàs apud antiquiſsimos medicos ichores pro ipſis humoribus accipiantur, nunc verò non ſolùm per ichores omnium humorũ aquoſitates intelligimus, quæ in totius corporis venis continentur, ſed etiam aquoſitates,

quæ inter peritoneum, & inteſtina cõgre-
gata ſunt, aſcitímq; faciũt. RENA. In ge-
nere igitur de hydragôgis agendũ eſt, quæ
vniuſcuiuſq; generis aquas, & in quacunq;
ſint parte per aluum ſubducunt. BRAS
De his agemus, ac de ipſorum exhibend
modis, vnũ verò ſcire oportet; omne me-
dicamentum, quod humorem quempiam
educit, illius quoque humoris aquoſitate
educere aptum eſſe, particulariter verò de
his agemus, quæ aquam ipſam educunt, &
hydragôga vocantur, nunc illa primò re-
feram, quæ expertus ſum, licet ab authori-
bus ſcriptum ſit, & alia pręter aquam edu-
cere. RENA. Nihil aliud ſcire opto, quam
iſtud. nam non ex libellis hæc ſcire per-
opto, ſed ex ipſa experientia, quam dilig.
aliquis ſumpſerit, qui verax ſit vir, non a-
tem mentiatur, vt ſuæ cuipiam abſur.
opinioni faueat. BRASSA. O' Dij im-
mortales, quot vidi homines hac pra
mente imbutos, vt pro vna quam habe
& falſa opinione de rebus ipſis, non ra
mentiantur, at quicquid dicemus, illi
pręter omnem animi paſsionem, tibi ap
riemus, nam pater cui nudam veritate
aperire debet, niſi filio aperuerit? Audi
igitur, quæ tibi enarrabo, & attentio
męnte contemplator. RENA. Nihil ali
e...

efficiam,quoniam hæc tanquàm oracula audiam , ac obſeruabo. BRAS. Ad aquas educendas,& quæ in venis,& quę ſub peritoneo in hydrope continentur,ſyrupo roſaceo ſolutiuo plerunq; vſus ſum,& finem intentum ad vota aſſecutus ſum. RENA. Arbitrabar bilem ſolam educere hunc ſyrupum. BRAS. Quod volueris arbitreris, & quod lubuerit,aquas educere experientia oſtendit,tamen ſunt aquoſitates bilioſæ,& abſente aquoſitate bilem educit,tamen cùm aquæ copia adeſt, aquas potiùs educit,& bilioſas,& deinde vniuſcuiuſque generis alias.Tu experiri poteris in his, qui hydrope affecti ſunt,aquas educere,& etiam non mediocriter. RENA. Hoc frequenter vidi , ſed bilem eſſe arbitrabar. BRAS. Poterant eſſe bilioſi ichores, nam (vt dictum eſt) vnuſquiſque humor ſuas habet aquoſitates,expertus etiam ſum iridis recentis ſucco ad hoc negotium peragendũ,duę vnciæ zucaro dulcoratę aquas quæ in vẽtre erant mirũ in modũ eduxêre, quãuis ab authoribus & à Dioſcoride ſcriptũ ſit,pituitam educere,& bilem craſſam, at in his,qui hydragôgo indigẽt, eſt mirificum hydragôgũ. REN. Es'ne vnquã vſus arida radice? BRAS. Imò illa vſus ſum ad drachmas duas in puluerem redactas,ac in

iure propinatas,& nonnunquàm adhibui in catapotia redacta ex syrupo rosaceo solutiuo. RENA. Educítne vt succus. BRAS. Tam vehementer non educit,& hæc radix crassos humores potiùs subducit, tamen aquositatibus commistis. RENA. Succum ex radicibúsne exprimi iubes, an ex foliis? BRAS. Aliqui sola accipiunt folia, alij solas radices, quādo tot habere possunt, alij simul accipiunt,& radices, & folia, ex his omnibus succus aquas educit, easdē aquositates plerunque à succo radicum ebulorum educi feci, & à foliorum succo, vel ab esu vnius acetarij, ex ebulorū cimis tenellis, ad quinq; bolos absque pondere. RENA. Fuêréne eductæ aquæ? BRAS. Et vehementer, est rusticorū medicamentum. RENA. De succo radicum vel foliorum quantam præbuisti quantitatem? BRASSA. Ad tres vncias adhibui, præscriptas cimas ex aqua & oleo decoctas, idem efficere expertus sum, si minutalis loco edātur, & ius ipsum bibatur, ius verò sit vna communis patera in hoc casu nō est opus tam diligenter pondera æquare, puluis radicis idem efficere potest, si in iure præbeatur, vel in catapotia, vel quomodolibet ad drachmas duas. Verùm & damascenæ vocatæ rosæ aquas summopere educunt. REN. Quæ'nam ra-

ſarum pars hoc efficit? BRAS. Folia, nam aſcitim patientibus quinque aut ſex horũ foliorum bolos plerunq; adhibui, & aquas mirificè eduxêre, & ſolas aquas. RENAT. Hoc ab authoribus referri non videtur. BRAS. Omnia ſcribere non potuêre, neque illis omnia patebant, ſed noua in dies ſedula experientia inueniũtur, earundem roſarum ſuccus ad duas vncias idem efficere planum eſt. RENA. Præbuiſtíne alio modo huius generis roſas? BRASS. His tantùm adhibui modis, imò rariſsimè ſuccum præbui, in acetario autem frequenter adhibui. RENA. Aegroti facilè edere debent acetariũ illud oleo, ſale, & aceto conſperſum. BRAS. Facillimè editur, præſertim cùm zucaro dulcoratur, quia ſubamaræ ſunt eiuſcemodi roſæ. RENA. Nónne & aliæ roſæ ſubducere poſſunt? BRAS. Poſſunt equidem, ſed non adeò vehementer, vſus etiam ſum ſyrupo roſaceo ex nouem infuſionibus ex his damaſcenis roſis, qui vehementiùs educit, quàm ſyrupus roſatus ſolutiuus ex communibus roſis. RENA. Si in puluerem præberentur, putáſne idem eſſe effecturas? BRASSA. Hoc non ſum expertus, tamen arbitror & aquas eſſe educturas, ſed fortè ineptius, imò & ipſarũ decoctum idem effecturum

non dubitarem, de infusione indubitatum est, quòd ichores educit. RENA. Inéstne eiuscemodi vis rosis illis, quæ summũ habent ruborem? BRAS. Non inest, imò adstringunt, nonnulli pharmacopólæ superiori anno ex illis syrupum rosatum solutiuum confecêre, de quo præbui vsque ad sex vncias, & nihil penitus eduxit, conquestus sum de pharmacopôla, qui syrupum confecerit, qui minimè educeret, errorem suum mihi fassus est, videlicet se confecisse syrupum illum ex rosis valde rubris cùm illi rosæ aliæ defuissent, ego homini admonui, ne id amplius efficeret, quoniam rosæ illæ adstringunt. RENAT. Erat ex tali errore puniendus, hoc, inquã est, quod illos plerunque errare facit, quoniam errores deprehendis & impunitos relinquis. BRASSA. Imò punitio non defuit quoniam prohibui ne syrupum illum amplius venderet, itaque coactus fuit multas eiusdem syrupi libras eiicere, quòd illi non fuit mediocre dispendium, & iureiurando affirmabat se ex illis rosis syrupum cõfecisse, arbitratus meliorem euasurum, quàm si ex communibus rosis confectum esset. RENA. Vt simpliciter interrogasti cur ita fecerit, ita suæ huic simplici excusationi acquieuisti, arbitror te credi-

tur

turum etiam esse cauponibus, cũ bonum vinum se habere fatētur. BRASSA. Imò superioribus mensibus. 1550. cũ Romam profectus sum, vt Illustriss. Ducē nostrum comitarer, qui ad visitandum Iulium III. Pontificem Maximum proficiscebatur, interrogabam, & fatebantur se bonum vinum habere, & ita esse inueniebam. RENA. Semper? BRASSA. Pro maiori parte, imò oppositum inueni, quàm scriptum esset à quodam Germano Viterbi, quàm de loco dicto scala ita cecinerat in trium regum caupona:

Qui vadis ac redis, scalam vitare memento:
Scala malum vinum, cætera mala dabit.

At ego oppositum inueni optima scilicet esse in illo loco vina. RENA. Quale iudiciũ de vino habere potes, cùm illud non diluas modò, sed perluas, ac iugules? BRAS. Non sum circa vina ineptioris iudicij. at ad rem propositam redeundum est REN. Hoc erit longè vtilius. BRASSA. Ad easdem educendas aquas plerunque vsus sum herba vulgò soldanella vocata, & præsertim in hydrope. REN. E'stne illa, quæ circa marina litora nascitur? BRAS. Illa inquam. RENA. Est ergo marina Dioscoridis brassica. BRAS. Illa prorsus est. at Dioscorides de hac marina brassica aluũ cieri

dicit, de aquis verò educendis mentionem nō facit, & à Plinio dicitur libro 20. capite 3. brasſicā marinā vehemētiſsimè ex omnibus aluū ciere, neq; de aquis vel minimum verbū dixit. BRAS. Hoc nihil refert, nam de vnoquoq; omnia dici nō poſſunt, neque vnuſquiſq; omnia ſcit, experiaris, nā aquas educere comperies, neq; etiā mediocriter. RENA. Quomodo hanc herbā exhibuiſti? BRAS. Nōnullis in acetario ex oleo, & ſale, & aceto. RENA. Tamen amara eſt herba. BRAS. Eſt ſubamara, & ſalſuginē quādam habet, & acritudinē, vt zucaro addito in acetario modicè amara videatur, quinq; aut ſex boli eſitati aquas mirè educunt in hydrope. nonnunquàm iuſsi illā in iure ebulliri, vt brasſica ſatiua, & coqui poſteà in minutali ex zucaro prębui, & hoc etiam modo aquas educit. REN. Dioſcorides dicit, elixa cibo coquitur ab aliquibus, propter acrimoniā cum pingui carne. BRAS. Et pinguedo illa iuris ad aluū ciendam ac emolliendā facit. RE. Ad quātam copiā in iure præberi debet? BR. Ad quantitatē pateræ cōmunis, in hoc ſumendi modo pondus haud ponitur, at in puluerē redactā in iure præbeo, à duabus drachmis vſque ad quatuor, ſucci verò ipſius ſemiunciā præbui, tamen pro maiori parte in puluerem

adhi

adhibui, quia recens quidem Ferrariam affertur, sed citò exiccatur, vt non posit nisi prima illa vice facilè in acetarij modũ esitari, pulverem nonnunquàm in catapotia redigi iussi, & ad duas drachmas adhibui puerulis hydrope correptis in iẽtaculis, & placẽtulis imponi iussi, nõnunquàm zucaro saluiato miscui, aut zucaro ex libanotide, & præbui. RENA. Est optima in hydrope herba. BRAS. Optima prorsus, & mille laudibus digna. Verùm & anguino cucumere ad idem purgandũ vsus sum, ad aquas scilicet subducẽdas. REN. Tamẽ Dioscorides dicit bilem & pituitam subducere. BRASSA. Et si ita scriptum relique. rit, & alij omnes Dioscoridem secuti sint, experientia tamẽ rerum magistra duce in hydrope mirum in modum aquam educere compertum est, nonnunquàm horum cucumerũ copiam habebam, quos omnes in succum redegi, quem per cribrum setaceum eliquari feci, posteà huius succi libram accipi iussi, & cum nonnullis aliis ebulliri, ascite affectis posteà præbui, & aquas vehementer excernebant. RENA. Quæ admiscebas, & quo modo coqui iubebas? BRASSAVOL. Ita compositionem parandam admonui:

℞. Succi cucumeris anguini ℔ j.

Daue

Dauci
Camphoræ
Aniſorum
Zingiberis
Cinnamomi
Maſtiches
Singulorum ʒ ß.
Zucari ℥ iij.

Miſc.& bulliant ad craſsitudinem mellis. poſteà iubebam præberi duo cochlearia noſtraria, quæ poterãt eſſe duæ drachmæ, & aquas vehementer educebat. Sum & foliis ipſius cucumeris vſus, & elaterio ad aquas inaniẽdas. elaterium verò adhibui in catapotia cõformatum,& in iure diſſolutum, vel in mulſa, vel in aliqua aqua vi ignis eliquata, tamen ſemper commiſcui aromata & illa, quæ ventriculi os roborare poſſunt. RENA. Ad quantam copiam præbuiſti elaterium? BRASSA. A' ſcrupulis duobus ad ſcrupulos quatuor,& puerulis ſcrupulum vnum præbui. RENA. Legi apud Serapionẽ chachilem herbã aquas educere, ésne vnquàm illam expertus? BRASSA. Neque expertus ſum, neque verè ſcio, quæ'nam ſcit eiuſcemodi herba. RENA. Nónne quidam putarunt eſſe vocatam ſoldanellã, de qua ſuperiùs mentio facta eſt? BRAS. Ita nonnulli cenſuerũt, quos

quos vt digni erant in ſimplicium examine,reprehendi. RENA. Miror te nullam habere de hac herba cognitionẽ. BRAS. Ne admireris, quia Serapio nullũ adducit Græcum authorẽ,qui de illa verba fecerit: ſed adducit Abbicem quendã Iſaac, & Raſim,nec probè herbam deſcribit,nam comparat illã vſnæ,& foliis erucæ. REN. Difformis videtur comparatio. BRAS. Difformis prorſus,ſcio tamen herbã hanc eſſe maritimã & ſalſugineam, ſi cõtingat Illuſtriſs.Ducem noſtrũ ad ſua maritima loca proficiſci,tam diligẽter illam quærã,quòd omnino inueniam, at ad hoc vſq; tempus nullum de illa experimẽtum feci. RENA. Nonnulli arbitrãtur moti lachrymam,vel ſolã radicem aquas educere. BRAS. Radicem ſum expertus,& in decocto,& in puluerem redactam, aquoſitates ducere percepi, lachrymam nunquàm ſum expertus, & quia nõnulli de tenui pellicula ſub cortice idem dicebãt,illam adhibui,& in puluerem redactam,& in decoctum,& tamen aquas non eduxit, nec aliud quicquam. RENA. Pellicula igitur illa non eſt cuiuſpiam rei eductiua? BRASSA. Non prorſus, niſi experientia me fefellerit. RENA. Audiueram de quadam interiori pellicula cuiuſpiam arboris, quæ hoc efficiebat.

BRAS.

BRASSA. Fortè est sambuci pellicula interior, sed nec ipsa educit aquas, quàmquàm ventrem subducat, si ad semiunciam accipiatur. & si vncia in iure ebullierit, iúsque illud bibatur, vnum verò semel tātùm expertus sum, quòd tam mirè eduxit aquas, vt præbuisse ægrè tulerim: nam in tanta eduxit copia, vt ægrotum mori debere vererer, tamen sanitati restitutus est. REN. Quódnam est tam vehemens? BRAS. Aeris squama. RENA. Quomodo præbuisti? BRAS. Hoc modo, Volphangus Germanus vir apprimè doctus, & qui in destillandi arte neminen æqualem vnquā habuit, ex Germanicis fodinis æris squamam Ferrariam attulerat, experiri volui, an aquas educeret, vt à Dioscoride scriptū est, cuipiam igitur hydropē patienti ex melle adhibui, timénsq; ne ventriculi os obléderet, cinnamomum, zingiber, mastichen, & anisa cōmiscui. RENA. Sciebásne esse os ventriculi læsuram? BRAS. Ita arbitrabar, quia in genere omnia ferè metalla pro venenis habebam. RENA. Nunc verò non habes? BRASSA. Imò & adhuc habeo, vanáque sunt, aurum potabile, & argentum, hæc enim viribus excedit optimum vinum, aurum verò potabile & argentum venena sunt. RENAT. In quanta copia

præb

præbuiſti æris ſquamam ? & quónam modo? BRASSAVOL. Hic fuit modus, & hæc fuêre pondera.

℞. Squamæ æris ʒ j.
Zingiberis
Cinnamomi
Maſtiches
Aniſorum
Singulorum ℈ vj.
Mellis deſpumati ℥ j.

Miſc. iuſsi, vt mel iſtud vti electuariũ ederet, quòd ſi efficere nõ poſſet, in ius puluis diſſolueret, ac biberet: fuit verò ſquamæ æris drachma, ſed boni põderis ac ſuperantis. REN. Vehementer eduxit? BRASSA. Tam vehementer vt præbuiſſe ægrè ferrẽ. REN. Nemini vnquàm deinceps præbuiſti? BRAS. Neque præbebo, tamen domi ſemiunciã fortè habeo eiuſdem æris ſquamæ, quam mihi reliquit Excellentiſs. Volphangus. RENA. Ego experturus ſum, cùm aſcite captus, ſub curationem meam veniet. BRASSA. Caue ne erres admonitus. RENA. Non errabo: nam in minori copia adhibebo, neq; etiã adhibebo, niſi integras vires habuerit, tradũt & lycij ſemẽ aquas educere, éſne vnquàm expertus? BRAS. Neq; expertus ſum, neq, à Dioſcoride vel Gale. hoc dicitur, ſed Dioſcorides de

de lycio agens, cuiuſpiam, arboris mētio-
nem facit, è qua fit indicum lycium, ar-
bórque illa lonchitis appellatur, de qua
hæc dicit, quòd ipſius ſeminis duobus mi-
ſtris aquas detrahit potu. RENA. Deus
nouit, quæ'nam ſit hęc indica lōchitis. BR.
Non eſt valde difficile illam inuenire, ta-
men impræſentiarum prætereunda eſt, ne
à noſtro intento diſcedamus, at vnum à
Dioſcoride notatur, amurcam ſcilicet a-
idem valere, ad quod lycium. RENA. Igi-
tur amurca aquas educet? BRASSA. Non
ſum expertus, tamē id conſequitur, vt pro-
bè intuliſti, at ad aquas educendas inue-
terata herinacei carne nonnunquàm vſus
ſum, & aquas eduxit, at non vehementer,
imò nec acceſsit purgatio ad mediocrita-
tem. REN. Memini me legiſſe apud Dio-
ſcoridem herinacei terreſtris carnem bi-
ex aceto mulſo contra aquæ vitia ſubter
cutem fuſæ. BRAS. Ego cum oxymelite
hoc modo præbui, carnem decoqui iuſsi,
poſteà edi, deinde oxymeli ad ſex vncias
bibi. RENA. Arbitrabar carnem inuete-
ratam intelligendam eſſe, huius animalis
carnem exiccatam, vt in puluerem redi-
poſſet. BRAS. Ego autem carnē illā ſa-
le condiri feci, poſteà ſequenti anno adhi-
bui ad duas ferè vncias cum pane, neque

cali

taro illa edenti diſplicebat, tamen hydragôgum eſt nullius ferè momenti, maximum verò hydragôgum, ſunt cantharides. RENA. Es'ne vnquàm expertus? BR. Neque vnquàm experiar. REN. A' Dioſcoride dicitur cãtharides hydropicis pro aqua conducere. BRASS. Ipſe ſuis præbeat ægrotis, ego nunquàm ſolis vtar cantharidibus: à cantharidum nimirum exhibitione me deterruit Excellentiſs. Vincentius Crema Chirurgus inſignis. hic enim ſumpto medicamento in vaſe diſſoluto in quo cantharides contuſæ fuerant, totus ab ore ad anum vſque excoriatus eſt, & prætereà Hippocrates de nonnullis verba facit prope calcem quarti libri de ratione victus in morbis acutis, qui aſciticis tres tantùm cantharidas præbuêre, & ab aqua quidem liberati ſunt, verùm in coxam extuberauit, & tertio die obiêre, nonnunquàm granum cantharidum cũ aliis multis rebus adhibere tentauit, & hic ſanguinis mictum incidit, hæc à cãtharidum exhibitione me impediuêre, præſertim cùm multa alia habeantur, in quibus nullum adeſt diſcrimen. REN. Tamen ab re non eſſet experiri, cùm à Dioſcoride & à ſummis aliis viris hoc dicatur, imò & ab Hippocrate ipſo, ac Gal. BRA. Tu in tuis ęgro-

tis experiri poteris, in meis autem nunquàm experiar, cùm sint pessimum venenum,& erodens, quod quò diutius in corpore moratur, tantò magis offendit. RENA. Tamen Gal. dicit ad centesimā drachmæ partem exhiberi posse,& nihil offendere. BRASSA. Neque ad millesimam partem cantharidas solas præbebo. RENAT. Et ego tua sequar vestigia. BRA. Syluestrem lactucam potius præbeto. RENA. Quomodo aducere potest, cùm sit frigidissima, & papaueris vires habeat, in & melonio misceatur? BRASSA. Scito etiam esse amarissimam, quòd notat partes aliquas habere calidas, quarum ratione aquas educere poterit, ita enim à Dioscoride scriptum est, succum ipsius cum aceto mulso potum ad duos obolos aquas per inferna detrahere,& ita verum esse experientia constat. Tamen vehementer subducit, vt nõnulla faciunt superiùs enarrata. REN. Nónne illa est, quam in viridario habemus, quæ satiuæ similis est, folio candidiore, tamen graciliore, ac magis aspero? BR. Illa inquam est, cuius flos a... cat modicè lutescēs. Quod verò in sacris literis scriptum est Ioannem Baptistam syluestres lactucas edisse, de alio lactucarum agrestiū genere intelligere oportet: nā

herbam tam amarulentam nõ edisset, qui fauis mellis aliôqui delectabatur. RENA. Ad quantam præbuisti copiam? BRAS. Succum ipsius in hoc pondere præbui:

℞. Succi lactucæ syluestris ℥ j.

Aceti mulsi ʒ iij.

Misceantur. RENA. Tu ergo in maiori copia præbuisti, quàm Dioscorides faciat. BRASSA. In maiori copia præbui, quia duo oboli haud eduxêre, iccirco vnciam attigi, neq; supramodum eduxit. RENA. Potéstne præberi in acetario? BRAB. Posset quidẽ, sed esset nimis amarũ acetariũ. REN. Si nonnulli absinthium, & marrubium in acetario edunt, cur & hanc lactucam edere non possent? BRASSA. Id fieri posse nõ nego, neque cuiquam prohibeo, sed haud placiturum, affirmo. RE. Nemo ambigit, verùm in quanta copia præberes, si acetarium ex ipsa masticandum iuberes? BRAS. Sex bolos cũ pane præberẽ, & ante prandium edi voluerim. REN. Boli possent esse maiores & minores. BRAS. Intelligo, vt os illius, qui insumit, facilè capere potest, ac commodè, & à sua cõsuetudine non diuaricet, modò ex his mulieribus non sit, quæ videntur indices salutationis angelicę in filum imponere, cùm bolos in os insigunt, his etenim imponẽdum

est vt magnos insumant bolos, fortè idem
efficeret exiccata, & in puluerem ac mo-
tapoma redacta, at non sum expertus. R
Futura æstate experiemur, posteaquàm
nostro viridario scaturit, at præbuisti
vnquàm sampsuci decoctum? BRASS.
Præbui ad incipientes ascites: nam cū
confirmatæ sunt, nihil agit sampsucus
imbecilliter agit. RENA. Quantam sam-
psuci quantitatem ebullire fecisti? BRA
Manipulum commune in aqua, cui & n
nihil salis addidi, posteà iussi pateram t
bi, absque pondere statuto, poterant e
septem vel octo vnciæ decocti, & nonn
quàm addidi aliquid olei. RENA. Forte
ius herbæ puluis idem efficiet. BRA. N
sum expertus, sed facillimè experimēt
sumemus, in primo qui nobis occur
ascite incipiente capto, poterimus qu
cunq; quantitatem præbere absq; vllo
more, etiam si ad vnciam præberem
imò sua siccitate aquam illam modic
exiccabit, & in nihilum rediget, etiam
illam per aluum non attraheret. REN
Eduxitne aquas decoctum, quod præb
sti? BRASSA. Nescio quid materiem
vix eduxit, arbitror in intestinis adfui
adhibui nonnunquàm succum ad vn
sex, & idem effecit: tamē aquas quæ p

cæ erant, sua caliditate dissoluit: & hoc fortè est, quod Dioscorides scripsit, succum decocti ad aquas intercutes morbo incipiente vtilem, non enim dicit, quòd aquas educat, sed vtilem esse resoluendo. REN. De androsace à Dioscoride notatur, quòd data drachmis duabus in vino hydropicis copiosam vrinam ciet. BRASS. Androsacem quidem vidi in Illyrio & Ferrariam tuli, sed non sum expertus. RENA. Nónne hæc herba est ciri illi albi, quos supra calculum complantatos seruas? BRASS. Illa inquam est, quam mihi dono dedit Reuerendus ac insignis theologus Augustinus Riginus compatriota noster, nescio impræsentiarum vbi illa sit, quam Ferrariam attuli, at difficile non est illam habere, iccirco vt experiamur curabo ex Illyrio ad nos aduehi, quod mihi erit ita facile, vt in forum proficisci. RENA. Es'ne vnquàm tripolium expertus? BRASSA. Ignoro, an viderim, quanquàm circa maritisima Illustriss. Ducis nostri loca me vidisse suspicer, & si nõnunquàm illuc proficiscar: quod prorsus fiet, & hanc & alias maritimas herbas diligẽter perquiram, & an aquas subducant experiar. REN. Dioscorides dicit in vino pota denariorũ duũ instar aquas per aluum trahere, & vrinas.

nunquàm hunc puluerē in catapotia cinnamomo, zingibere, & masticne, semper additis. REN. In quo pondere? BR. In isto
℞. Pulueris radicum platyphylli ℥ j.ſ.
Zingiberis
Cinnamomi
Mastiches
Nitri
Camphoræ
Singulorum G̃ vj.
Misceantur: & fiat puluis subtilissimus, tamen ad duas vsq; drachmas quandoq; præbui, & in aliquibus vnam tantùm drachmam. de huius herbę foliis idem iudicium faciendum est, hunc puluerē in quamcūq; formam placuerit præbeto. RE. Cur zingiberem addis, cinnamomū & mastichē? BRAS. Vt ventriculi os roborent. RENA. Ob quid ista addere cùm ab authoribus non dicatur? BR. Omnes omnia referre no possunt, sed diligens medicus ea addere debet, quæ sibi conuenire videntur, etiā si ab authoribus scripta non sint, hæcq; in medicamētis generalis regula esse debet, quam summopere seruare debemus, cùm vehementia præbentur medicamenta, illa semper esse addenda, quæ os ventriculi roborent. REN. In genere verò quæ'nam illa sunt, quæ ventriculi os roborare possunt

sunt? BRASS. Sunt odorata calida, & frigida etiam odorata, in ventriculi inflammationibus, calida erunt vt anisum, ammi, fœniculum, seseli, amomum, zingiber, gariophylla, cinnamomum, amaracus, spica, ac similia, de quibus mentionem facit Gal. in secũdo de ratione victus in morbis acutis. RENA. Cur nitrum addidisti? BRASSA. Quia medicamentorum vim acuit, neque ventriculo obest, frigida verò odorata, sunt rosa, violæ, mastiche, camphora, & eiusdem generis alia, cinnamomum verò temperatum est, vt cum calidis ac frigidis iungi possit. RENA. De his iam satis, reliqua prosequaris aquam educentia. BRAS. Cicinum oleum aquas educere aptum est. RENA. Quomodo conficitur? BRA. Dioscoridis modos prætereo, cum quibus tamen & hic conueniet, cicina grana accipiuntur, & omnibus exuuntur corticibus, posteà in loco calido qui modicam excedat temperiem seruentur, vt incalescant, deinde pistillo contundantur, posteà iterum calescant, & in sacculum posita torculari exprimantur, ita nos impręsentiarum paramus hoc oleum. RENA. Eodem modo fit amygdalinum oleũ? BRASSA. Ita fieri nihil impedit. REN. Quomodo præbetur? BRASSA. Biben-

dum præbetur, ad vnciam vnam ex iure, vel solùm absque iure, nonnunquàm plus præberi debet, nonnunquàm minus, vt robustiores & minus robusti sunt illi, qui insumunt. RE. Memini Dioscoridem scriptum reliquisse, ad ventris purgationes conuenire. BR. Et addit etiam si qui aquis grauentur, vt notet aquas educere, quæ ventri insunt. REN. Educítne illas vehementer? BRAS. Non vehementer, vt alia faciunt, tamen educit & ipsas aquas, & illa omnia quæ in intestinis continentur, quoniam præter aquas pituitam vidi & bilem etiam eductam. REN. Et granum ipsum cicinum tria illa educere testatur Dioscorides. BRAS. Scito tamen oleum istud aquas magis educere, quàm alios humores, fortè grana ob alias partes ab oleo sa humores, alios educunt præter aquam, RE. Quomodocunque sit, ego multa ricini semina collegi, illa exprimi faciam, oleúmque colligam, & statim experiar, an aquas educat, vidi semina egregiè ventrem subducere, & diuersorum colorum educere humores. BRA. Tamen pituitam educunt, bilem, & ichores. RE. Et hi humores faciebant in tota massa, quæ è ventre exciderat diuersos colores, vt bilis erat, à pituita separata, & illi mista. BRAS. Ita

esse

esse planum est, sed de hac re agemus, cùm de mistis humoribus euacuandis verba faciemus. Legi apud recentes, Serapionis sententiam esse, liliorum radices aquas educere, priusquàm legerem Serapionem atque contemplarer, cuipiam liliorum radices adhibui in iure decoctas, ad vnciam vnam ex cinnamomo, & anisis. REN. Eduxêre ne? RAS. Nihil penitus, imò statim meipsum reprehendebam, qui prius authorem hunc non considerauerim, quàm per os præbuerim, cùm nihil penitus de hac eductione à Dioscoride vel Gal. scriptum sit, propterea Serapionem legi, & reperi nihil ab eo de hac eductione, in cõmuni lilio scriptum esse, at horum errorem deprehendi: quoniam cùm in eodem capite de Iride loquatur, & lilium vocet, de quo dicit, quòd aquas educit, citrinas, arbitror illos non considerasse, de qua re hoc dixisset Serapio, sed tantùm in capite de lilio legisse ad aquas citrinas cõferre, neque considerasse, de quo lilio loqueretur, sed tantùm legisse capitis titulum, qui est de lilio simpliciter, propterea lilio attribuerint, quod aquas educat. RENAT. Fertur & lonchitidis semen aquas educere, expertus ne es? BRA. Multa sunt, quæ sub lonchitidis nominationem

ven

veniunt, nam aſplenon apud Dioſcoridem lonchitis vocatur, adeſt & quam propriè lonchitim vocant, & hanc ſubſequitur altera lonchitis, nullam harum aquas educere ait, neque verè educunt, tamen in lycio à Dioſcoride notatur (quod ſuperius etiam docuimus) tradi lycium indicum naſci à frutice, qui lonchitis vocatur, eſt verò lonchitis iſta ſentis genus virgas habẽs ſubrectas, tricubitas, aut eo etiam ampliores, protinus ab radice multas, craſsioresque rubo, cortex abſcedens cruentus, folia oleæ. De huius fruticis ſemine ait, quòd duobus myſtris potu aquas detrahit. At neſcimus, quid ſit iſta lonchitis, neque illam vnquàm vidimus, quanquàm aliâs arbitratus ſim, eſſe fruticem illum qui in Ferrarienſibus oritur foueis & ſanguano vocatur, at ne memoria excidat quòd æſtate futura de huius ſanguinarij fruticis ſeminibus an aquas educant, periculum faciamus, ob ſimilitudinem ſaltem quam cum lonchite Indo habet. RE. Memoria non excidet, quoniam ſtatim in illa ſchæda notabo, in qua omnia deſigno, de quibus periculum facturi ſumus, de murium autem ſtercore quid ſentis? BRA. De eo nihil ſentio, cur ita me interrogas? REN. Quoniam nonnullos audiui & legi, qui

qui ad educendas aquas muſcerdam conferre dixerint. BR. O' infeliciſsimi ægroti tales, qui in tales incidunt medicos, qui & ſtercora etiam exhibent inſumenda, cùm infinita alia ſint potiora, quòd balanus fiat ad ventrem excitandum, à Galeno in decimo de ſimplicium medicamentorum facultatibus ſcriptũ eſt, & à me in multis puerulis expertũ, in balanorũ defectu ex melle, ſed an per os aquas educat, neq; expertus ſum, neq; vnquàm experiar: primò quia indignũ mihi videtur muſcerda vti, vbi alia adſunt potiora, quãquàm neq; crediderim vim illã obtinere, preterea ne derisioni aſsiſtentibus eſſem, quã ſubiit medicus quidam Galeni tempore, hic nimirum à cuiuſpiam puerulì familiaribus quid agendum vt excerneret interrogatus, reſpondit accipiendam eſſe muſcerdam, illi omnes in riſum ſoluti ſunt, cùm inibi multa alia in promptu haberentur, & hic muſcerdam proponeret, vt omnibus deriſui eſſet, quando ego iniici feci ex muris ſtercore balanum. deerant balani, & nihil erat magis in promptu, quàm muſcerda, ne adeſſet deridendi locus, ſi inibi alia fuiſſent quæ apponi balani loco potuiſſent, iccirco Galenus eodem loco his vtitur verbis, Nam re vera pudendum eſt

est alia etiam experiri velle, cùm omnes ceu curiosum & præstigiatorem condemnent eũ, qui talia, aut faciat aut dicat. Ad rem verò neque expertus sum, neque experiri volo, ad aquam educenda muscerda. RENA. Audiui ac legi apud recentiores nonnullos labruscæ radicem aquas educere, ésne expertus? BRAS. Neque sum expertus, neque experiri volo, cùm apud Dioscoridem, Galenum & antiquiores omnes & labruscæ partes, & œnanthe & vinum nigrum è labrusca adstrictione prædita esse iudicatum sit, ob hoc experiri nunquàm volui. RENAT. Cùm & rhabarbarum, & myrobalani, naturæ sint adstringentis, tamen educere valent, cur fieri non potest vt hæc radix, quamuis adstrictoria sit, educat? multa enim sunt, quæ comprimendo educunt, & hæc quæ ita educunt, adstringentia sunt. BRAS. Posteaquàm tibi placet experiemur, an hoc efficere possit, illámque in puluerem redigemus, in catapotia, in decoctum, & in omnem modum, quo accipi posse medicamenta ducemus, at hoc non esse effecturam arbitror. REN. Si ita inueniemus, palàm dicere poterimus aquas minimè educere, neque alios humores. Si verò educent, è contrario dicere poterimus, esse aquarum eductiuas & ali-

aliorum humorum,quos eductos videbimus. BRASSA. Ne amplius de hac re te torqueas,quoniam breui periculum faciemu,tu interim curato, vt radicem habeamus,quod facillimè fiet, nam in promptu ægrotum habeo in quo experimentum sumemus, qui ascite affectus est. RENA. Id breui efficiam, neque magno incommodo,at quid dicis de hæderæ baccis,quas educere aquas scriptum est? BRASSA. Apud Græcos non constat, legi tantùm apud Plinium iuxta Erasistrati sententiam vnius hæderæ generis baccas id efficere,cùm viginti numerentur hæderæ genera. RENA. Quódnam genus hoc est, de quo illi intelligunt? BRAS. Plinij verba adducam ex libro 24.cap.10. ex quibus cognosces, & quódnam genus hederæ sit illud, & quomodo præbeatur, inquit vero hæderæ quam chrysocarpon appellauimus, baccis aurei coloris viginti, in vini sextario tritis,ita vt terni cyathi potentur,aquam quæ cutim subierit,per vrinam educit Erasistratus. REN. Tamẽ an ita sit nondum es expertus? BRA. Non sum expertus,verùm facilè experiemur,cùm nobis non desint ægrotãtia subiecta. REN. Illud supra modum mihi placet,quòd cùm de re aliqua experimentum sumis ægrotanti

tanti experimentum persoluis. BRASS. Vt plurimùm sunt pauperes illi, in quibus pericula fiunt, vt necessarium sit, aut illis medicamenta emere, si vendantur, aut inuenire sit in pharmacopôliis non adsint, & plerunque illis (vtpote ignaris) meis manibus paro. RENA. Hoc mirum videtur, quòd paupertas sit pro maori parte ignorantiæ iuncta. BRASS. Tamen & sub pauperum pelle illustria inueniuntur ingenia. RENA. At illa iure quieta sunt, neque suo permanent statu, sed plerunque hi ad diuitias euolant, & magna aliqua ac egregria facinora perpetrantur. At ad rem propositam redeamus. audiui Paulum Aeginetam scriptum reliquisse chimæleæ folia aquas educere. BRASS. Quid chimælea sit, apud authores inueniri non potest neque apud Paulum, probè autem scio quid sit thymelea, quæ & aquas & pituitam & bilem educere fatentur. De illa verò mentionem faciemus, cùm de medicamentis tot humores educentibus verba habebimus. RENA. Illi ergo nomen aberrarunt. BRAS. Aberrarunt prorsus, verùm occurrit id simplex quod à Mesue mezereon vocatur, de quo dicit citrinas aquas educere, eóq; sum expertus, & plus eduxit quã voluerim. RE. Fortè in pluri copia exhib

hibuisti, quàm conueniret. BRASS. Drachmã semis adhibui, quæ est minima portio, quæ præberi debet. nam Mesue inquit præbendum esse à semidrachma vsque ad integram drachmã, tamen & ipse ait, quòd aquam citrinam vehementissimè educit. RENA. Educítne solam aquam, an & alios humores? BRAS. Pituitam simul educit, atque bilem. RENA. Cur ergo de illo hîc sermonem habuisti? BRAS. Obiter locutus sum, quia à Mesue dicitur, quòd solam citrinam aquam educit, neque de aliis humoribus mentionem facit. RENA. Quid est mezereon? BRAS. In simplicium examine, docui Arabes in hac herba summè deceptos esse, quoniã duas herbas sub vna complectuntur, nam Dioscoridis chamæleam & thymæleam, sub mezereon confundunt, signáque vnà miscent, & figurã, at de his aliàs verba faciemus, quando de pituitam, bilem, & aquam educentibus pertractabimus. RENAT. Nónne arbitrandum est illa, quæ aluum inaniunt, in hydrope aquas educere? BRAS. Ita arbitrandum censeo. RENA. At à Plinio libro vigesimo, cap. 6. scriptum est, allium iuxta Dioclem hydropicis, cum centaurea aut fico duplici ad euacuandam aluũ, quod efficacius præstat viride cum coriandro in

aceto potum. BRASS. Fortè competiti
tympanite,nam allij natura est flatus e
cere,si illa,quæ humores alui cient & pr
bentur in hydrope, aquas educere intel
gerentur. De radice labruscæ,de qua sup
riùs locuti sumus, idem dici posset, nar
Plinius libro 23. cap.primo ait, labrusc
radix decocta in aqua pota in vini C
cyathis duobus, humorem alui ciet, id
hydropicis datur. RENA. De hac re expe
rimentum sumemus,licet tibi animo es
nunquàm experiri. BRASS. Experiem
vt tibi mos geratur,quãquàm & de œnar
thino oleo à Plinio scriptum sit libro 2
cap.primo aluum soluere heminæ mens
ra cum vino,& calida aqua potum,aut p
sanæ succo,sed Dioscorides Plinio penit
oppositus est,cùm de œnanthino vngue
to agens, dicat, quòd neque aluum ci
neque emollit. RENA. Nescio vnde P
nius id acceperit. BRASS. Ab aliquo a
thore, nam nullum est tam publicũ me
dacium, quod teste careat. Sed & Plini
lib.24.cap.6.de sphagno dicit, quòd aq
ducit in hydrope. RENA. Es'ne expert
BRASS. Non sum expertus, at expert
sum fraxini semina,neque multam per
pi eductionem,quamuis à Plinio scriptu
sit lib.24.cap.8.fraxini semen,aquam

ſubit cutem,extrahere. RENA. In eodem etiam cap.ita à Plinio ſcribitur,vtriuſque ſambuci decoctum in vino veteri foliorũ vel ſeminis, vel radicis, ad cyathos binos potum,ſtomacho inutile eſt,aluo detrahẽs aquam. BRAS. De his ſuperiùs locuti ſumus,& multos modos inſumendi ſambucorum genera edocuimus, tithymalum charatias Plinius libro 26. cap. 8.dicit lac ipſius excipi fico ad quinque guttas,tutius purgari hydropicos dicunt ficu ſumpta, quot guttas lactis exceperit. RENA. Intelligis per hoc hydropicos purgari,aquas educi? BRASS. Ita intelligendum cenſeo. RENAT. Et lib.etiam 27. cap.7.ait, ampelon agriam aluum ſoluere,ideò hydropicis dari, illud verò quod aluum ſoluere dicit,eſt ventrem aqua exinanire.Vnde & Dioſcorides ait ventris aquas educere. BRASS. Eodem lib. 27. cap. 10. de hypophæſti radice idem Plinius ait radicis ſuccum exprimi æſtate ad ſoluendam aluum tribus obolis, maximè in comitialibus morbis, & tremulis hydropicis, in his verò ſolas aquas educere clariſsimum eſt. RENA. Legitur etiam de ammoniaca gutta,quòd aquas ſubducat. BRASSA. Non ſum expertus: præbui tamen quandoque anagalidis ſuccum ex aqua mulſa,

& in hydrope aquam eduxit. RENA. Ad quantam copiã præbuisti? BRAS. Ad duas vncias, de vinca pro vinca à Plinio scriptũ est lib.21.cap.27.quòd arida tusa hydropicis datur in aqua cochleari mensura, celerriméque reddunt aquam, & de onice cunila legitur, quòd aquosa educit, sed hoc est per vomitum. RENA. Alia igitur prosequaris. BRAS. Nihil aliud mihi impræsentiarum succurrit, quàm hemerocalles, de qua Plinius lib.21.cap.21.ait, quòd cum melle imposita ventri aquam pellit. At hoc facit extrinsecus apposita, non per os sumpta, imò & ineptè hoc efficit. RENA Neque hoc prætereundum erat. BRAS. Dioscorides verò dicit, quòd cum melle imposita (de radice loquẽs) vellusculo pessus fit ad aquam pellendam. RENA. Arbitror in mulieribus pessos esse in vterum indendos, in viris autem in rectum intestinum, quanuis & in mulieribus in rectum intestinum imponi possint, verùm intelligi etiam posset vellusculum illud supra ventrem esse extendendum, ad aquas verò in hydrope pellendas, & alios humores, qui in ventre sunt, mirè facit linimentum quoddam, quo nõnunquàm vsus sum. RENA. Quódnam est? BRAS. Hoc quod sequitur.

℞. Fel

℞. Fellis Taurini lib. j.
Aloës ℥ vj.
Pulpæ colocynthidis ℥ iiij.
Scammonij ℥ iij.
Succi cucumeris anguini ℥ v.

Misc.simul,& coquantur ad succi consumptionem, posteà venter inungatur. REN. Nónne idem efficit vnguentum de artanita? BRASS. Idem prorsus si recens sit. RENA. Nunc composita referto medicamenta,quibus ad solam aquam educendã vsus es. BRAS. Hoc fuit facile ac imbecille medicamentum.

℞. Syrupi rof.sol. ℥ iiij.
Sampsuci decocti in aqua ℥ iij.

Misc.& hoc etiã,quod sequitur,facile est:

℞. Rosarum Damascenarum ℥ ß.
Sampsuci ʒ ij.

Misc.& fiat acetariũ, quod ex pane comedatur,fiat autem ex oleo aceto, & sale,addito zucaro,posśúntque hæc in puluerem reduci,ac in pilulas cõformari.at hoc quod sequitur,mediocre est medicamentum.

℞. Succi radicis iridis ℥ ß.
Syrupi rof.sol. ℥ iij.
Inf.senæ ℥ ij.

Misc. RENA. Arbitror medicamentum hoc aquas vehementisśimè educturũ esse. BRAS. Non tam vehementer educit, ve-

rùm & hoc mediocre eſt.

℞. Succi radicum Iridis ℥ ij.
Vini ex cucumere anguino ℥ iij.
Cinnamomi
Zingiberis
Gariophyllorum
Aniſorum
Dauci
Singulorum ℈ ß.

Miſc. RENA. Arbitror ego quòd ſupra modum educet. BRAS. Non educet ſupra modum, ſed egregiè ſolúm. RENA. Cur addis ſemper aromata, cũ & ipſa ſint calida? BRAS. Addo, ne os ventriculi afficiatur. RENA. Cuperem vt vehementiſſimum hydragôgum in forma catapotiorum cõficeres. BRASS. Hoc eſt magnum hydragôgum quo vſus ſum:

℞. Radicis iridis ℥ iiij.
Radicis ebulorum ℥ iij.
Braſsicæ marinæ ℥ ij.
Lactucæ ſylueſtris
Radicis labruſcæ
Hemerocallis
Singulorum ℥ j. ß.
Baccarum hederæ chryſocarpi ℥ j.
Cinnamomi
Zingiberis
Camphoræ

Ar.

Aniſorum
Ameos
Seſeleos
Nitri
Singulorum ℈ ß
Miſc.& fiat puluis ſubtiliſsimus. RENA. Quid de hoc puluere faciendũ eſt? BR. In pulli iure ſumi poteſt ad duas drachmas. REN. Eſt'ne ipſius ſumenda quãtitas drachmæ duæ? BR. Minimè, ſed ab vna præbeo drachma vſq; ad duas, imò puerulis ſcrupulũ tantũ exhibeo,& ſi quis in iure ſumere noluerit, in aliqua bibat aqua vi ignis eliquata. REN. Nónne poteſt in catapotia redigi? BRAS. Quid impedit?nã ex oleo cicino & hoc puluere globus efficitur, ex quo deinde catapotia cõformãtur. RE. Debéntne in eadẽ accipi quãtitate? BRAS. In eadem prorſus, quanuis catapotia ſint vehemẽtiora quàm puluis, ob oleum cicinum quod recipiunt, aquas educere aptiſſimum, ſi tibi etiam luberet zucaro roſaceo, aut alio ſimili puluerem commiſcere, nihil impediet. RENAT. Apud Aetium duo hydragôga legi, fúntne vehementia? BRASSAVOL. Non ſolùm non ſunt vehementia, vt prædicta, ſed præter aquas alios etiam educũt humores. REN. Ob hanc fortè cauſam illius partis apud

Actium descriptio est, hydragôgum Oribasij pituitam & aquas ducens, quod hoc modo conficitur:

℞. Seminum rutæ
Piperis
Ramentorum eboris
Euphorbij
Singulorum partes æquales.

Dantur scrupuli tres cum melicrato condito. BRASSA. Nescio an eduxerit. RENA. Si quid educat, potissimùm euphorbium est, at hoc pituitam educit, ac aquas. BRAS. Id verum est, quod dicis, at aquas validiùs educit, propterea hydragôgum vocari potest. RENA. Tu aliud referas ab Aetio positũ, si memoria habes. BRAS. Memoria habeo, & hoc est quod refero.

℞. Petroselini
Anisi
Corymborum thymi
Singulorum ℈ iij.
Foliorũ aridorum chamæleucæ ℥ j.

Mellis quod sufficit, ad eclegmatis formã. integra purgatio quatuor cochlearibus redditur, quòd si vim augere velis, addito squamæ æris drachm. vj. tunc integra purgatio cochlearibus tribus perficitur. RINA. Iam sum satur tot hydragôga audire medicamenta, verùm in hydrope solùm

præb

præberi cenſeo. BRASSA. Imò & mulieribus præbeatur, quæ aquas vtero gerunt, & viris etiam vlcera habentibus, quæ ob nimiam corporis humiditatẽ & ichorum abundantiam ſanitati reſtitui nõ poſſunt, & his qui in toto venoſo genere ichoribus abundant.

De medicamentis tam ſimplicibus quàm compoſitis, ſanguinem ſolum educentibus.

CAPVT V.

RENATVS.

TEMPVS iam imminet, vt ad illa pedẽ conuertamus medicamẽta, quæ ſanguinem purgare atq; euacuare ſunt apta. BRAS. Rem impræſentiarũ commoues, quam nemo vir probus exequi tentare debet. RENA. Cur hoc dicis? nónne adſunt medicamenta quæ ſanguinem ſubducere valent? BRAS. Imò adſunt: veruntamen omnia ſunt deleteria venena, ac pernicioſa, quibus nemo vir iuſtus vti debet, modus verò quo ſanguis euacuari debet, eſt per venę ſectionem, per cucurbitulas, per cornicula, per hyrudines, per ſimplicem ſcarificationem, non autem per medicamenta, quæ per os inſumere oporteat. RENA. Arbitrabar non adeſſe huiuſmo-

di medicamenta, cùm haud exequendum esse monuisti. BRASSA. Imò adsunt, & omnia medicamenta cathartica si copiosè insumantur, sanguinem denique subducunt, hoc verò in fine semper est, cùm alij scilicet fuerint subducti humores, nam à natura sanguis vltimo loco reseruatur, vtpote quem amet, obseruet, quo oblectetur ac viuat, cùm sit ipsius thesaurus & vitæ fomes. RENAT. Neque me latet, reliqua medicamenta ideò præberi, vt reliqui euacuentur humores, & sanguis purior reddatur. BRASSA. Ita Galen. docet in libello de virtute, quæ medicamentis purgatoriis inest, in quo etiã loco sanguinem haud educendum esse monet, & nunquàm per medicamenti vim educendum, simúlque ostendit sanguinem educentia medicamenta, esse venena præsentissima. RENAT. Arbitror te intelligere medicamentum aliquod inuenisti, quod sanguinem primò educat. BRASS. Ita intelligo, sicuti scammonium primò bilem educit, & si vis aliqua adhuc ei superstit, alios educit humores, & colocynthis pituitam primò educit, posteà hac euacuata si educendi vis adhuc superfit, cæteri educuntur humores, & lapis Armenus atram bilem primò educit, & si vis adhuc super-

ſit, alij humores ſubducuntur. Idem intelligendum eſt de medicamento ſanguinem ducente, ita diſpoſitum eſſe oportere, vt primò ſanguinem educat, & ſi homo priùs non obiret ſanguine euacuato, reliquos ſubduceret humores, tamen de hoc medicamento ſanguinem educente Gal. notat, non ſequi ad ipſum aliorũ humorum ſubductionem, ſed mortem, refert verò in præcitato libello caſum, qui contigit in Bithynis Thraciæ populis, quiſpiam ſuillum iecur domum aſportabat, cùm verò excernendi cupiditate teneretur, iecur in herba depoſuit, ac excreuit, cùm iecur accipere voluit, vidit vti riuulos quoſdam ſanguinis, qui à iecore diſcedebant, & ad herbam quandam perueniebant, hoc contemplatus ſceleſtus hic vir, coniectari cœpit, ſi quis hanc herbam inſumeret, quod ſanguinem eiiceret, & hoc expertus eſt, & ita eſſe deprehendit, vt deinceps illa herba multos necauerit, fuit apud magiſtratum accuſatus, qui iubens illum capi, faſſus eſt ſe multos illa herba interfeciſſe, & quòd copiosè in illa regione naſceretur, tamen & faſſus eſt ſe nemini illam indicaſſe, propterea duxerunt illum ad mortem, clauſis oculis & obligatis

tis, ne in itinere alicui herbam illam ostenderet. RENA. Herba igitur ista sanguinem primò educit, secũdò vitam, quia sanguis purgari, hoc est excerni non debet. BRAS. Imò Gal. in eodem libello docet cætera medicamenta dici purgatoria, quia sanguinem purgant, & ab aliis prauis humoribus liberant. RENA. Arbitraríſne veram Hiſtoriam illã in Bithynis factam? BRASSA. Id mihi illam ſuſpectam facit, quod eſt ſuillo iecore mortuo, & extra ventrẽ educto, à quo emanarat iam totus ſanguis, neque habebat caliditatem in actum ducẽdi herbam iecur, ſanguis potuiſſet vti riuuli ad herbam emanare. RENA. Fortè vi ſolis in agendi actũ fuit deducta, & iecoris ſubſtantia in ſanguinem ſoluta fuit. BRASSA. Ne de his digladiemur, ſat eſt à Gal. hiſtoriam eſſe relatam. RENA. Memini cuiuſpiam pulchræ ſententiæ in eodem libello à Gal. ſcriptæ. BRASSAVO. Quæ'nam eſt? RENA. Hæc, cauſam reddere medicamenta, quæ per inteſtinorum & ventris venas ſanguinẽ deiiciunt venenis adnumerãtur. BRASSA. Priùs etiam dixerat, atque nemo eſt adeò prudens medicus, vt vniuerſum ſanguinem euacuare, reliquos autem humores intus relinquere velit. RENAT. Cognoſcíſne tu herbam illam,

illam, quæ ſanguinem ſubducit? BRA. Ita illam cognoſco, vt tu ipſe mihi notus es. RENA. Quæ'nam eſt? BRASS. Si Gal. iubet nemini eſſe indicandam, cur illam tibi pandendam petis? RENA. Arbitror te tale de me iam ſumpſiſſe experimentum, vt ambigere non debeas, me illam alicui propinaturum, aut reuelaturum eſſe. BR. Imò minimè ambigo. At ſatius videtur illam ignorare, veruntamen cùm ex his, quæ noui, nihil vnquàm tibi occultaturus ſim, propterea neque herbam hanc præteribo, quin illam tibi pandam, nolo autem cuipiam alteri quàm tibi illam reuelare, iubens per paternam obſeruationem te illam vlli nunquàm eſſe reuelaturum, at ne alij audiant aurem inclinato. REN. Iam audiui, herbámque noſcebam, ac pro veneno habebam, an vero ſanguinem ſubduceret, & ita homines reuocaret, ignorabam. BRASSA. Nunc ſcis illam eſſe, & id efficere poſſe. RENAT. Es'ne tu expertus, an ſanguinem ſubducat? BRA. Admonui nonnunquàm ſuillum iecur, at ſanguis non exiuit, forte quia non erat eodem die interfectus ſus, tamen arbitror, ſi per os ſumatur, id effecturam. RENA. Per os ergo non es expertus? BRA. Neque experiri volo: nam non ſunt temerè præben

benda venena, at maximam enãciſcar experiundi commoditatem, cùm quiſpiam reus capite mulctandus erit: illum nanq; mihi donari faciam ab Illuſtriſs. Duce, & herba exhibita deinde totis viribus conabor, & omni medica diligentia (vt aliâs in aliis venenorum generibus feci) vt ſanitati reſtituatur. REN. Hoc vtile erit cunctis mortalibus, nam herbã experieris, & quibus præſidiis opem ferre poſsis his qui illã ſumpſerint, inuenies, & fortè pauperculum illum à morte liberabis. BR. Negandum igitur non eſt, medicamenta inueniri quę ſanguinem educere poſsint, & hoc primò. RE. Fuítne hoc quandoque negatum? BRA. Fuit, vt Gal. teſtatur. RE. Nónne & cantharides ſanguinem educere valent? BRAS. Et educunt, ſed per vrinarias partes ac vias, cúmque cantharides ad vias vrinarias naturaliter proficiſcantur, arbitror, quòd hoc efficiant erodendo ac exulcerando. RE. Cur exulceratio non fit in ventriculo? BRA. Fit, & in ventriculo, & in iecore, & in inteſtinis, & in omnibus partibus, per quas tranſeunt cantharides. Nónne aliâs tibi dixi de Vincẽtio Ciemẽti chirurgo inſigni, qui ob epotũ medicamentũ in mortariolo pinſum, in quo famulũ quiſpiam cantharides contriuerat, ſangui-
nem

nem minxit, & ab ore ad anum vsq; exulceratus est? REN. Recordor te hunc casum retulisse, at hominem non noui. BR. Hoc non me latet, nam nondum eras cõceptus, quando vita functus est, neque ego vxorẽ adhuc duxeram, ego solarum cantharidũ vsum per os semper obiurgo, & obiurgabo, licet in hydrope illas præbeat Hippocra. in calce lib. 4. de ratione victus in morbis acutis. REN. Dicitur & de colocynthide, quod sanguinem educat. BRA. Imò est Dioscorides, qui ait pituitã, & bilẽ, & sanguinem, & pigmenta subducere, sed hoc magno cum ordine facit. Nõ enim primò sanguinem educit, vt nos impræsentiarum de sanguinem educentibus medicamentis verba facimus, at primò pituitam educit, si eius vis perseuerabit, bilem educet, si adhuc perseuerabit, educet atram bilem: si adhuc eius vis perstet, quia copiosè fuerit sumpta, sanguinem educit, & ex mora in corpore intestina exulcerat, & strigmenta educit. Hic est ordo, quo colocynthis euacuat, neque de illa hoc modo potius dici potest, quòd sanguinem euacuat, quàm de scammonio, quàm de elaterio, & de omnibus aliis educentibus medicamentis. RENAT. Opus igitur esset medicamentũ inuenire, quod primò

sanguinem subduceret. BRASSA. Imò si inueniatur exerceri non debet iuxta Gale. in libello de virtute, quæ medicamentis purgatoriis inest. quoniam hoc præbere est hominem necare, non purgare, nimirum est ipse sanguis, qui à medicamentis purgatur, hoc est purificatur, & à prauis humoribus absolutus redditur. REN. A' Plinio tamen scriptum est, radicem hemerocalles cum melle ventri imposita sanguinem inutilem pellere. BRASS. Imò & à Dioscoride idem dictum est, cum melle imposita vellusculo pessus fit ad sanguinem inutilem pellendum. RENA. Hinc ego coniicio sanguinem esse quandoque educendum, cùm inutilis est. BRAS. Sanguis tribus modis inutilis esse potest. Vno modo, quia superfluus, & de suffocatione fit timor, vel de apoplexia, vel de alio morbo ex his, qui summam sequuntur plenitudinem, & hic per venæ sectionem educendus est: alio modo inutilis est, quia fit sanguinis fex, tamen sanguis non superabundet, vt cùm hæmorrhoides plenæ sunt, in quibus sanguis atra bilaris inutilisque redundet, & tunc per hyrudinum applicationem, vel per hemorrhoidarum apertionem quomodocunque facta educitur. Fortè si authores de hoc

inu-

inutili ſanguine intelligunt, qui peſſo in melle, & radice hemerocallis educitur. tertiò is inutilis dicitur ſanguis, qui venas exiuerit, & in aliqua corporis cauitate contineatur, vt in illa (exempli gratia) cauitate, in qua etiam aqua in aſcite continetur, & tunc etiam educi dicitur. Hoc verò fit per medicamentum, veruntamen medicamenta in hoc caſu ſanguinem nõ educunt, vt ſanguis, ſed vt ſuperfluum quoddam in corpore, quod amplius ſanguinis naturam non habet, nec venas iterum ingredi poſſet, & corpus nutrire, ſed penitus inutilis eſt, & iam putrefieri incipit, hócque ſanguis ab hemerocalle educi poteſt, & fortè ſimul cum aqua educitur, quia & aquas pellendi vim habet. RENAT. Nullo igitur modo ſanguis per medicamentum educendus eſt, niſi inutilis ſit? BRASSAVO. Neque etiam ſi inutilis ſit, debet per hæmagôgum medicamentum educi per os ſumptum, quia ſi eſſet verè hæmagôgũ, id eſt, ſanguinis primò eductiuum, eſſet proculdubio venenum, & præſentiſsimum. REN. Quid ergo de porro paſsim dicitur, quòd ſanguinem purgat? BRAS. Nónne aliâs dixi tibi multa eſſe, quæ purgant, id eſt purificant ſanguinem? inter hæc verò porrum numera-

tur, quod tamen ſanguinem non educ[illegible]
licet purificet, ac expurget. R E. Quomo[illegible]
ſanguinẽ purificat, & in quo purificatio[illegible]
genere? B R. Hoc modo purificat, quia ſa[illegible]
guinem craſſum attenuat, & glutinoſ[illegible]
incîdit. Ruſticos vidi, qui in vno pran[illegible]
viginti capitatos porros comederent, ta[illegible]
men nec ſanguinem, nec aliquod aliud e[illegible]
creuêre. Imò à Dioſcoride notatur, po[illegible]
ſuccum ex aceto ſanguinis profluuium [illegible]
ſtere. R E N A. Mihi videtur hoc eſſe por[illegible]
naturæ oppoſitum, nam cùm ſit valde c[illegible]
lidum & acre, aperit potius, quàm adſtri[illegible]
gere valeat, quod etiam id teſtatur ſa[illegible]
guinem craſſum attenuare, & glutinoſ[illegible]
incidere, cùm hi ſint calidæ rei effectus[illegible]
aperientis. B R A S S. Optimè diſcurris, pr[illegible]
pterea opus eſt dicere porrum exiccan[illegible]
adſtringere, & à Dioſcoride notatur ſa[illegible]
guinem ſiſtere, præſertim è naribus flue[illegible]
tem thuris polline adiecto aut man[illegible]
R E N A. Me non latet & calida ſangui[illegible]
profluuia cohibere, cùm exiccando, tu[illegible]
cruſtam inducendo, porrum verò cruſta[illegible]
non inducit, aceto præſertim addito, qu[illegible]
frigidum eſt. B R A S S. Et ſi frigidum [illegible]
tamen vnà cum porro exiccat, & pene[illegible]
re facit. Vnde opus eſt huic ſiccitati in[illegible]
ſi in eo defendẽdi ſunt authores quòd p[illegible]
rum

rum ſanguinem adſtringat, túncque magis exiccabit,& viæ ac meatus obturabuntur, ſi pollen addatur, vel manna thuris, quanuis Dioſcorides vim quandam adſtrictoriam, qua hoc efficiat, illi præbere videatur, imò notat maiorem ineſſe ſemini acrimoniam, nec ſine vi quadam adſtrictoria. RENA. Quicquid ſit, ne in hoc negotio difficultates ingerantur, quæ nos à noſtro fine dirimant, colligamus porrum ſanguinem purgare, hoc eſt purificare, nō autem educere. BRASS. Ita intelligendum eſt. RENA. Quid dicemus de tertia volubilis ſpecie apud Meſuen, quæ folia habet lanuginoſa, & ſanguinem educere fatetur? BRASS. Quid ſit hæc lanuginoſa volubilis adhuc ignoro, tamen ſi ſanguinem primò educat, venenum eſſe non dubito, & ab eius vſu penitus abſtinendum eſſe cenſeo, imò & magna volubilis apud Dioſcoridem ſanguinem ſubducit, quia ora venarum aperit iuxta Meſuen. RENA. Quid eſt maior volubilis? BRAS. Quidā arbitrantur eſſe Dioſcoridis periclymenon, ſiue clymenon, quod Romani inuolucrū maius appellabant. RE. At quomodo venarum ora aperire poteſt, & ſanguinē aliquo modo ſubducere, cùm à Dioſcoride ſcriptū ſit ſuccū ipſius, ſcilicet peri-

clymeni ad ſanguinem eiectantes valere alui ad profluuia rubicunda, & rationem reddit, quia ſpiſſat; ac refrigerat, ſequitur deinde ſanguinem quoque fluentem è naribus ſupprimit. BRAS. Hæc eſt clymenon licet etiam vocetur periclymenon, & à Romanis inuolucrum maius, quàm adduxiſti. At poſt hanc ſequitur herba periclymenos nuncupata, & etiam à Romanis inuolucrum maius dicitur, de hac aliqua coniectura ſumi poteſt, quòd ſanguinem educere valeat, quia à Dioſcoride dicitur vrinam à ſexto die (poſtquàm, ſcilicet fuerit ſumpta) cruentam ciet, partum quoque adiuuat, nonnulli arbitrati ſunt eſſe caprificum, alij ſenam hanc herbam. RENA. At vtraque opinio abſurda eſſe videtur ſed illa potiſsimùm deridenda, quæ caprificum eſſe fatetur. BRASS. Neſcio profectò quorum ſententiæ iſti innitantur, & quibus moueantur indiciis, ingenuè fatebor me lanuginoſam hanc volubilem ignorare. RENA. Neque ego illam cognoſco. At quid dices de cocodrilo herba, de qua Dioſcorides ait, radicem ipſius feruefactam in aqua, & potam ſanguinem copioſum per nares pellere. BRAS. Quid dicam? cognoſciſne tu hanc herbam? RENA. Cognoſco, nónne illa eſt, quę herba ſpin-

ſa vulgò nuncupatur? BR. Illa inquã, at ego nunquàm ſum crediturus niſi fuerim expertus, nam præter rem videtur, radicis decoctionem potu ſumptam ſanguinem è naribus trahere, opus nimirum eſſet id per vapores fieri, qui ad caput aſcenderẽt, viáſque ac venarum capita aperiant, ſecus eſſet ſi eiuſcemodi decoctum naribus iniectum ſanguinem attraheret, aut radix ipſa naribus perfricaretur, vt quandoque à nonnullis aſpera quædam graminis ſpecies inter nares perfricatur, & ſemina ſcabioſæ arida, ſanguíſque perfluit, tamen non arbitror ex illarum herbarum vi ſanguinem educi, ſed potiùs ex illarum aſperitate naris venulas pungente ac aperiente. REN. Tamen & à Gal. dicitur, ſanguinẽ per nares trahere crocodylion ipſum. BRAS. Ita prorſus ait Gal. ſed de radicis decocto non loquitur, fortè intelligebat ipſe, aut radicem perfricando per nares, aut per eaſdem nares decoctum exorbendo. RENA. Res proculdubio admiranda videtur epotum decoctum id efficere poſſe. Veruntamen & multa alia extant medicamenta, quæ diuerſas materias à capite educunt per os, per ſeceſſum, & per vomitum, & tamen potui ſumuntur. BRAS. At hoc de ſanguine præter naturam ma-

gis videtur, quia medicamenta illa ad ſe trahunt, cõtingit verò portionem aliquã per nares exire, verùm crocodylion neceſſariò ora venarum, narium aperire debe-ret. At breuibus dico me hanc radicem nõ eſſe expertum, ſed facilè experiemur. RE. Redeamus parumper ad tertium Meſue volubile, nam audiui eſſe clematida Dioſcoridis. BRASSAVO. Tu ipſe ex authoris verbis, an verum ſit iudicato. RENAT. Scio à Dioſcoride de clematide ita ſcriptũ eſſe, ſemen huius tritum cum aqua vel hydromelite ad bilem bibitur, & pituitam exigendas per aluum, an verò tertium Meſue volubile clematis ſit, aſſerere non auſim. BRASS. Adde indicium illud non fuiſſe à Dioſcoride prætereundum, quod eſſet herba lanuginoſa, ſi lanugine eſſet obſepta clematis. Verùm cùm hoc indiciũ præterierit, arbitror non fuiſſe lanuginoſam clematida, & ex conſequenti non eſſe tertium apud Meſuen volumen. RENA. Diſperéam, niſi quid ſit inuenerim. BRA. Non eſt magna iactura huius generis volubile ignorare. Tamen vnà experiemur, an inueniri poſsit, primóque circa ſmilacis & taxi contemplationem verſabimur quanquam hæc non eſſe huius generis volubile non dubitamus, quia à Dioſcoride

trad

traditur, hæc per aluum ad periculum vſque ducere, ab his verò in cognitionem ducemur illarum herbarum, quæ ſanguinem educunt, nam quæ ad periculum educunt ſanguinem educere, & inteſtinorum ramenta neceſſe eſt. RENA. Cùm lubebit, ſupra hæc & alia multa examen faciemus, at eruum ſanguinem per vrinam educere videtur, imò & per aluum Dioſcoride teſte. BRASS. An id faciat, tu & ego, ac vniuerſa noſtra familia, quæ non eſt modica experti ſumus, nam ſuperiori anno eruum frequenter edimus in minutali, erátque ſuaue minutal, quod omnibus placebat, & nullus vnquam domeſticus ex tot, qui ſumus, ſcilicet ex vigintiquatuor ſanguinẽ minxit, inter hos verò erant infantes, puellæ, iuuenes, & ſenes. RENATVS. Tu eras in hoc numero ſenex. BRASSA. Hoc inficias non eo, nam quinquageſimumprimum meæ ætatis ago annum. RENAT. Multa arbitror ſcripta eſſe, quæ poſteà ita conſtare haud inueniuntur, hos vulgò legumen hoc Rouioni vocamus, & ſunt Dioſcoridis orobus, qui à Romanis eruũ vocatur, & boues mirè ſaginat. BRASSA. Imò & ſaginaret, citra mingendi ſanguinem periculum, de alui perturbatione, quam illi attribuit Dioſcorides dicimus

nullam aliam inueniri in hoc legumine, quàm quòd flatuosum est, hæc verò ob flatus aluum perturbant, & commotionẽ faciunt, Eruinam autem farinam non sum expertus, de qua Dioscorides ait, quòd supramodum esa, vel potata, per aluum, & vrinam sanguinem ducit. RENAT. Erat etiã opimus orobus ille, quo vescebamur, erántque candidissima grana. BRASS. Et adhuc domi copiam habeo, & quando placuerit edemus, sed tunc potissimùm eduntur, cùm multa non adsunt quibus in minutali vti possumus. REN. De ammoniaco etiam thymiamate à Dioscoride dicitur, quòd crudas detrahit vrinas. BR. Dioscorides intelligit, non quòd è venis sanguinem detrahat, sed quòd sanguinẽ vrinis iam mistum, & extra venas detrahit, quia nullam vim habet à venis sanguinẽ educendi, & fortè de orobo eodem modo intelligebat, quòd per vrinas sanguinem pelleret, his quibus iam esset extra venas, & illum minimè educeret, qui in venis cõtineretur. Cùm verò nos essemus vti pisces sani non indigebamus, vt sanguis educeretur, quia nulla sanguinis portio erat vrinæ mista, vel erat à venis segregata. RENA. Eiuscemodi excusatio mihi non displicet, vt Dioscoridẽ à calumnia defendam

damus, nunc præterire nolo (licet superiùs de ipſis mentio facta ſit) quæ à Dioſcoride de cantharidibus ſcripta ſunt, inquit ſanguinem per vrinam pellere, & ſedimenta alui qualia in dyſentericis excerni, id verò eſt libro 6. cap. 7. BRASS. Superiùs dictum eſt omnes partes exulcerare, per quas tranſeunt, & vias vrinarias petere, at hoc non eſt ſanguinem attrahere, ſed partes excoriare & venas excedere, iccirco non erit medicamentum ſanguinẽ attrahens. Nam medicamenta, quæ ſanguinem attrahere debent, illum corrodendo & exulcerando attrahere non debent, ſed extra venarum tunicas, & extra illarum ora exugere debent, hoc nimirum eſt attrahentium medicamentorũ munus, nam & hoc modo calx, & cauſticum capitelli vocatum, hæmagôga vocari poſſent, cùm exedendo ſanguinem exire faciant, & aqua, quæ per cinerem & calcem excolatur, & ſaponis miſtra dicitur, cùm exulceret hæmagôgum dici poſſet, idem iudicium eſt de aqua forti, qua aurum argento commiſtum diſtinguunt, ac ſeparant. RENAT. Nónne idem faciunt venena? BRAS. Calida idem facere poſſunt, nõ autem frigida. REN. Hydrargyrium tamen id non facit. BRA. Quoniam neque agit

calíditate, ſed ſuo pondere tantùm venenum videtur, at neque corrodit, neq; exulcerat, ea lege, quæ de hydrargyrio ſcripſimus in noſtro ſimplicium examine. REN. Nónne & argentum ſublimatum ſanguinem ſubducere valet? BRA. De his quę planè venena ſunt, haud loquimur, quoniam nemo tam fatuus eſt, qui ad ſanguinem educendum illa præberet, nam ſimul & vitam educunt: multa etenim ſunt venena & à Dioſcoride & ab aliis deſcripta, quæ partim erodendo, partim attrahendo, partim ſummè naturam irritãdo ſanguinem pellunt, at in vſu medico non ſunt, niſi ratione, qua medicus ſymptomatibus opem fert, quæ ab illis geri contingunt. RENA. Raphani tam ſylueſtris quàm ſatiui decoctum in vino à Plinio libro 20. cap. 4. ſcriptum eſt, ſanguinem inutilem extrahere, veruntamen ſimpliciter non dicit ſanguinem detrahere, ſed addit inutilem, hoc eſt illum, qui è venis iam exiuerit, & inutilis eſt, & qui cruor potiùs nuncupandus eſt, quàm ſanguis, nam corpus amplius nutrire non poteſt. BRAS. De hoc etiam inutili ſanguine intelligit, cum libro 21. cap. 19. de lilij radicibus ait, quòd è mulſo potæ inutilem ſanguinem cum aluo trahunt. REN. Iam ſuperiùs de eiſdem radicibus locuti

cuti

cuti sumus. BRAS. Et 25. eiusdem libri, cap. de heliocryso, ait sanguinem concretum ventris & vesicæ absumere cum mulso, nota verò de eo, quòd superius de crocodylio dubitabamus, quónam modo sanguinem per nares excitaret si biberetur, à Plinio ratio redditur, quia scilicet sanguinem qui in liene est, ad nares transmittit, & ita lien absumitur, hæc sunt ipsius verba libro 27. cap. 8. pota. (scilicet radix) sanguinem per nares pellit, copiosum crassúmque, atque ita lienem consumere dicitur. RENA. Verùm & hoc mihi perdifficile videtur. BR. At experiri facile est, & sabina ipsa ex vino pota sanguinem per vrinam exigit. RENA. De eo fortè, qui iam venas exiuerit intelligendum est. BR. De eo inquam, nam & si muliebres locos aperiat, id tamen eodem modo facit, quo aperiētes radices efficere possunt, vt fœniculi radices, petroselini, & apij. RE. Quot igitur modis sanguis è corpore reduci potest? BRAS. Medicamenta prætereamus, quæ venena sunt, & deleteria, & illa, quæ nō sunt venena, sed inutilem solùm subducunt, & qui extra venas incubuerit, reliqui modi sanguinem è corpore educendi per extrinsecas actiones fiunt. Vnus est modus per venæ sectionem, quæ in omnibus

corp

corporis partibus fieri poteſt, in qua vena appareat, vel ſi non appareat tactu ſaltem perſentiatur. alius eſt modus per cucurbitulas, aut cornicula cuti cuiuſcunque aptæ partis applicata, tertius modus eſt per ſcarificationem abſque cucurbitulis, vt in poplitibus fit, & in aliis etiam locis, quartus modus eſt ſanguiſugas hæmorrhoidibus admouendo, aut poſt aures, aut naribus, aut alicui alteri parti, hi ſunt omnes modi, quibus ſanguis ab humano corpore vi artis educitur, modos illos prætereo, cùm quiſpiam vulneratur, ſanguis etiam educitur per frictionem intra nares ex re aliqua aſpera, vt ſcabioſæ floribus, aut coronopode, aut re alia ſimili, quæ narium venas pungit, quanquàm inficias iri non debeat, aliqua eſſe medicamenta, quę naribus perfricata ſanguinem educunt. Reliqui modi ſanguinem attrahendi per medicamēti vim ſunt pernicioſi, & lethales, neque vnquàm exercendi. REN. Illi tamen erunt exercendi, qui fiunt ad ſanguinem prouocandum ab hæmorrhoidibus, & in mulierum menſibus. BRASSAV. De his ſermo non fit. REN. Adsúntne alia ſimplicia apud authores, quæ ſanguinem educere dicantur? BRASS. Plinius libro 24. cap. 6. de tertia chamæpyti inquit ſanguinem

nem densatum extrahere, si bibatur, & eodem libro cap. decimo ait, ciston erytræon sanguinem vrina detrahere. REN. Legi & apud eundem Plinium de myacibus pisciculis, quòd horum ius aluum & vesicas exinanit, sanguinem adipémque minuit, hoc verò est libro 32. cap. 9. BR. Hoc intelligo, si quispiam illis pisciculis nutriatur, & per aliquot dies illis vsus fuerit, nam sunt modicissimi nutrimenti, neque in sanguinem addunt, iccirco potius minuitur. RENA. Ita authorem intelligendum esse haud mihi displicet: verùm & libro 25. cap. 15. ab eodem authore dicitur, alumen sumi ad trahendum per vrinam sanguinem. BRASS. Hoc intelligendum est de sanguine, qui iam venas exiuerit, nonnulli arbitrati sunt, scriptísque tradidère centaurij minoris decoctum sanguinem detrahere. RENA. Hoc absurdum esse arbitror. BRAS. Neque ego verum esse puto, imo oppositum expertus sum, de mercuriali etiam legi, quòd sanguinem purget, sed ego intelligo purgare, hoc est, purificare. RENA. Et ego idem legi de tiliæ folijs quòd scilicet sanguinem subducũt. BR. Intellige extra venas & in intestinis existentẽ, est Plinius, qui id dicit lib. 24. cap. 8. REN. Memini me quandoque apud Galen

lenum legiſſe cappares, craſſos, ſanguinolentos educere humores per ventrem. BRASSA. Hoc experientia nunquàm vidi. RENAT. Reliqua igitur proſequaris. BRASS. Nulla alia memoria habeo ſimplicia medicamenta, quæ ſanguinem ſubducere dicantur. REN. Compoſita igitur referto hæmagoga. BRASS. Quæ compoſita, ſi neque ſimplicia quæ illum verè primò educunt afferre nolui? Poſſem ego aliqua cõficere huius generis medicamenta, ſed non ſunt exercenda, neque digna vt ab aliquo ſciãtur, nam ſanguis per prædictos ſolùm modos educi debet, neque illis ſimplicibus per os vti debemus ex his, quæ ſanguinem ſubducunt. RENA. Tamen apud authores reperitur hoc nomen & frequens, ſcilicet hæmagôgum medicamentum. BR. Eſto, adſit, & adeſt, ſed eo vti non debemus, quia proculdubio venenum eſt. RE. Reperitur & plerunq; apud authores ſanguinẽ purgandum eſſe. BR. Reperitur quidem, ſed ſuperius dictum eſt hanc ſentẽtiam intelligendam eſſe, ſanguinem debere purificari, & à prauis aliis humoribus liberari. RENA. De his igitur, quę ſanguinem educere poſſunt, iam ſatis dictum eſt, vt ad reliqua exequenda progredi conueniat.

De

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis emollientibus, & quæ ſunt ſtercorum eductiua.

CAPVT VI.

BRASSAVOLVS.

MEdicamenta huc iam eſſent edacenda, quæ miſtos ſimul educunt humores, niſi alia ſimplex pertractatio nos ad aliud negotium excitaret. RENA. Quæ'nã eſt eiuſcemodi pertractatio? BR. De his agere, quæ ventrem emollire poſſunt, & ſuperflua quæ & in inteſtinis continentur, educere, & quæ ſua vi ad venas minimè pertingunt. REN. Ergo de lenientibus ac emollientibus pertractãdum erit? BRA. Non de his ſolùm ſimpliciter, quia reperiũtur lenientia, quæ à venis educunt. RE. Fortè eſt à propinquis. BRAS. A propinquis quidem, at ſi copiosè exhiberentur, à longinquis etiam educerent, nos autem in hoc loco de his tantùm agemus, quæ ventrem cõmouent, & illa excernere faciunt, quæ in viis continentur, cùm aliqui præduram aluum habent, & minimè fluidam. nam nõnulli reperiuntur, qui per tres & quatuor dies non excernunt, cùm eſſem iuuenis, nonnunquàm per ſpatium

nouem

nouem dierum, & nonnunquàm per spatium duodecim non excreui. REN. Neque edere debebas. BRAS. Imò iuxta consuetudinem edebam. RENA. Aegrotare saltem debebas. BRA. Neq; ægrotabã, imo eram maximè sanus quotidiéq; equitabã, eram apud Diuam Virginem Lauretanã, cùm semel excreui, posteà Romam versus cum Illustriss. Duce nostro 1535. profectus sum, duodecim dies in itinere consumpti sunt, cum Romæ fuimus, iterum excreui, tamen ex vitæ muniis nullum habui, vel in minimo deficiens. REN. Res videtur supra hominum credulitatem dicta, quòd in ventre saltem onus non sentires. BRASS. Neq; minimũ quidem molestiæ persensi, aliàs Ferraria discessi, & Venetias profectus sum, in accessu, recessu, & mora, qua Venetiis immoratus sum, nouem dierum spatium interfuit, & à die qua recessi, ad eam qua Ferraria redij nihil penitus excreui. RENA. Res mira videtur, cùm quotidie ederes. BRASS. Et plenè, si nunquàm plenè comedi. RENA. Neque vllam aliam habebas excretionem? BRAS. Mingebam supra modum, atque sudabam. RENA. Ob hoc paucæ erant excretiones, & excrementa ipsa torrida esse debebant. BRAS. Talia erãt in duritie, vt nihil penitus con-

spurc

ſpurcare poſſent. RENAT. De his igitur agendum eſt, quæ ventrẽ mollem reddunt, & illa quæ in ventre ſunt, ac in inteſtinis educunt. BRAS. In his qui excernere non poſſunt, quandoque primum braſsicæ ius præberi iubeo, quòd aluum emollire, non ſolùm Dioſcorides ac Gal. fatentur, ſed & Ariſt. in problematibus, qui petit, cur prima braſsicarum coctura ventrem emolliat, ſecũda verò adſtringat. RENA. Fertur braſsicam atram bilem ſubducere. BRASS. Fertur quidem, ſed non à probis authoribus (vt ſuperius notatum eſt) ventrem autem mollire planiſsimum eſt, & ita emollire, ſi ex aqua & oleo coquatur, ſicuti ſi ex iure, hoc tamen ex oleo efficacius facit, imò ſi ex oleo & butyro coquatur, id vehementius perficiet, à Plinio notatur libro vigeſimo cap. 11. Braſsicam criſpam aluũ modicè emollire, ſimplex præterea carnium ius ventrem emollit, ſi ad libram cum dimidia vel ad duas libras bibatur, & tantò magis hoc faciet, quantò erit pinguius ius, in quo tellinæ ſint coctæ ad libram epotum ventrem ſoluit. Galli veteris ius idem efficere proditum eſt, & experientia conſtat, addéque ſi eſſet capi veteris ius, idem effecturum eſſe, tamen non minus libra bibi debet, ius pingue

veruecis ventrem emollire constat, si inte-
gra bibatur libra, vel duæ etiã successiu:
ius olerum quæ passim in minutali com
eduntur, aluum emollit, ac subducit, idem
efficiunt oleum oliuarũ, præsertim si dul-
ce sit, & non omphacinum, & oleum amy-
gdalarum dulcium recenter expressum,
singulum verò horum ad quatuor vel sex
vncias præberi debet. RENA. Es'ne hæc
omnia expertus? BRASSA. Non semel,
nec bis, sed millies, imò & expertus sum
ius cicerum rubrorum, quod idem efficit,
sed opus est ad duas exhibere libras. Idem
efficit lac, idem lactis serum epotum, hæc-
que magis præstant asininum & caprinũ,
quàm alia lactis genera, quæ apud nos ex-
tant. RENA. Cur hoc dicis? BRASSA.
Quia camelino lacte caremus, quod idem
efficacius efficere potest. Tamen & ouill:
lac & bubulum aluum emolliunt, si co-
piosè insumantur. Brassicæ succum non
nunquàm bibendum præbui ad tres vn-
cias, ventrem subducere percepi, Diosco-
ride etiam ita admonente, in minori ver:
copia ventrem non subducit. RENA. Me
mini de oliuarum oleo à Dioscoride scri-
ptum esse aluum soluere heminæ mensu-
ra, cum ptisanæ succo pari portione, a:
cum aqua. BRASS. Ita profectò à Di-
scori

ſcoride ſcriptum eſt, nos verò ſolum præbemus oleum abſque ptiſanæ cremore, vel aqua, ego nonnunquàm crudum oleum in iure adhibui, faciliúſque, ac citius educere inueni. REN. Crudum oleum, quod omotribes Græci vocant, nónne eſt omphacinum? BRASSA. Omphacinum haud intelligo, quia potius adſtringit, ſed intelligo crudum, hoc eſt non in iure percoctum, ad aluum etiam emolliendam ac exonerandam, nonnunquàm iubeo, vt quiſpiam vulgarem caſsiam accipiat ad ſpithami quantitatem in ſua theca, & illam malleo contundat ac aperiat, poſteà vocatam pulpam cultri acumine eximat, & comedat, paulò pòſt prandeat, vel cœnet, ita vētrem tantùm ſoluit, & nihil aliud facit. RENA. Vidi etiam te iubentem pruna exiccata in iure decoqui, & ius bibi, prunáque edi ad aluum emolliendam. BRASSA. Hoc quandoque iubeo, ſed animaduerto pruna illa exiccata debere eſſe Iberica pruna, quæ vulgò Catalonica vocantur, vel pruna myrobalana, aut alia ſimilia, quæ penitus dulcia ſunt, & nihil habent ponticitatis, vel acerbitatis, nam eiuſcemodi qualitas adſtrictionem potiùs molitur, quàm ventris eductionem. RENA. Vidi etiam te iubentem in iure decoqui paſſulas ad eun-

dem affectum. BRASS. Et idem passulæ efficiunt, nonnunquàm iubeo vt eadē pruna cum passulis in iure ebulliant, veréque ventrem emolliunt, si ius bibatur, & pruna ac passulæ edantur, passulæ in cretico vino decoctæ ex zucaro ventrem probe molliunt, si creticum vinum bibatur, & passulæ edantur. RENAT. Qua hora edi debent? BRASS. Ante prandium vel ante cœnam. RENAT. Statim, vel interposito tempore? BRASS. Interposito tempore, sed breui, hæc est vniuersalis emollientiū regula, & vehementer educentium, quòd emollientia ante cibum sumi debent, per aliquod spatium, sed breue, vt per spatium semioctauæ partis horæ, colligitur hæc regula ex Gal. in 3. de alimentorum facultatibus, vbi de prunis agit, monétque illa per aliquod spatiū ante cibum edi debere. De vehemētibus autem catharticis regula sumitur ab Hippocrate in secūdo de ratione victus in morbis acutis, cùm docet medicamentum esse sumendum, & statim nullo interposito tempore esse edendum, ne vis medicamenti gulam lædat, & vt totum in ventriculum descendat, ne si ipsius partes hincinde essent sparsæ, ventrem quidem mouerent, sed nihil penitus subducerent. REN. Nónne & oleum amygdalarū

ama

amararum ventrẽ emollire poteſt? BRAS. Emollit quidẽ,& plenius educit, quã oleũ amygdalarum dulcium. De eo autem locuti non ſumus, tum ob amaritudinem, tum quia vt plurimùm rancidum eſt, vt nemo illud accipere poſsit, aut velit, tamen re ipſa ventrem ſubducit, quandoque in adſtricta aluo iuſsi in iure tartarum ſumi ad drachmam vnam, & illa plenè eduxit, quæ in inteſtinis continebantur, non autem atram bilem, vt nonnulli arbitrati ſunt. RENA. Imò neque vehementer educit. BRAS. Et decoctum ſebeſten eo modo vſus ſum, quo decoctum paſſularum & prunorum, in iure ſcilicet & iuſsi ſimul edi ſebeſten, & illi qui ſumpſêre, euacuati ſunt, ſatis verò eſt, decem & octo vel viginti ſebeſten percoquere, poſteà illa edere,& ius bibere. RENA. Nónne & manna idem efficit? BRAS. Idem ſi in pauca ſumatur copia, vt ſi vna ſumatur vncia in iure, quia ſi tres vnciæ acciperentur, à venis etiam educerent,& non ſolùm à ventriculo, atque inteſtinis, ſumendi verò hora eſt, ante cibum per ſemioctauæ partis horæ ſpatium. RENA. Ruſticos vidi, qui vuam vocatam bazeganam ſummo mane comederent, vt vehemẽter excernerent. BRAS. Hoc eſt ruſticorum efficax medicamen-

tum, vnumquodque verò maturum vuæ genus, quando ſummo mane adhuc cum rore eſitatur, ventrem ſubducit. RENA. Arbitror tamen vuam tantò magis educere, quantò vehementiori dulcedine prædita eſt. BRASS. Nemo ambigere debet, & muſtum ipſum ad duos cyathos noſtrates epotum, ventrem ſubducit, & à Dioſcoride de vua hoc dicitur, quòd ventrem emollit, licet vnà conturbet. RENA. Conturbat vt arbitror, quia flatuoſa eſt. BRASS. Et magis conturbabit, ſi rore aſperſa ſit, nam ros & humidæ naturæ eſt, & facilè flatuatur, iccirco eiuſcemodi vuæ magis conturbant, cùm ſummo mane ſumuntur, ac eduntur. RENA. Scias nullum probum virum recentes vuas edere debere, niſi prior per tres aut quatuor dies fuerint collectæ, & ſuperficiariam illam humiditatem, qua inſignitæ ſunt, quæ flatuoſa eſt, & ventris conturbatiua, amiſerint. BRASSAV. Sum & Linozoſtis, hoc eſt mercurialis decocto ex oleo & ſale ac in iure caponum vſus. RENA. Scio optimè educere eiuſcemodi herbæ decoctum. BRAS. Nõnullis febrem inferre vidi. Tamen ob hoc ab eius vſu non ſum dimotus, nam ex humorũ motu febrem fuiſſe inductam arbitror, & non ex herbæ caliditate,

nam

nam illam non faciunt valde calidam authores. RENA. Videtur Plinius illi attribuere, quod bilem detrahat. Nam libro 25. cap. quinto ait, Mercurialis aluo soluenda in febri decoquitur, quantum manus capiat in duobus sextariis aquæ ad dimidias bibitur sale & melle admistis, necnon cum vngula suis, aut gallinaceo decoctum salubrius purgationis causa, putauêre aliqui vtrunque dandum, siue cum malua decoctum bilem detrahunt. BRAS. Et bilem detrahere quæ in intestinis est, nemo ambigere debet. RENAT. Pepones & ipsi inter ventrem educentia numerantur, & in me ipso experior peponum tempore bonam mihi fieri aluum. BRASSA. Et mihi etiam lubrica efficitur dum pepones vigent, quanquàm in modica copia semper pepones edam. RENA. Nunquàm te vidi plusquàm buccellam edere. BRAS. Plerunque etiam si sit optimus pepo, buccellam cum dimidia esito. REN. Hoc rarissimum esse debet, quoniam non memini me vidisse quòd buccellam excesseris. BRAS. Ob persicorũ esum idem etiã mihi contingit. RENA. Tamen ego nunquàm vidi te persicũ excedere in cœna, vel in prãdio. BRAS. Nónne satis tibi videtur integrum persicum edisse? in principio cœnæ

aut prandij persicum hoc semper edo, lubricam aluum mihi reddit. RENA. Recentes etiã ficus mihi hoc præstant, at octo vel decem edo in vna cibatione. BRASS. Ego autem duo tantùm edo, & idem mihi efficiunt. Idem præstare possunt & pruna recentia, modò dulcia sint, & non pontica neque austera, quia hæc potiùs adstringũt. RENA. A' nigris moris, & ab albis idem fieri arbitror. BRAS. Plinius libro 23. cap. 7. de mori succo testatur, quòd aluum soluit, & de succo è radice & foliis mori, sed idem quoque præstant fraga, omnia hæc probè matura esse debent, aliòqui adstringunt. RENAT. Et omnes ferè immaturi fructus vim adstrictoriam habent. BRAS. Auicennæ, & Arabum inuentum est punicum dulce, & punicum austerũ in staneam lancem expressa, & alia tecta lance ad nocturnum aërem dimittantur, & hoc mane bibantur, quod in lance continetur, aluus subducitur. RENA. Expertúsne es istud? BRAS. Expertus sum, & ita esse comperi, sed nõ absque torminibus, imò idem efficit dulce punicum solum, & austerum solum, sed austerum hoc facit infrigidando, ac relaxando ventriculum, sempérque tormina inducit. RENA. Nonnullis hominibus vua sicca aluum emollit. BRASS.

Imò

Imò omnibus ſi copioſè edatur, & mel ipſum ad duas vncias eſitatum ventrē ſubducit. At præcauēdum, ne crudum ſit, quia crudum tormina inducit, verùm optimè deſpumatum eſſe debet, imò & zucarum ipſum, ſi ad ſex vncias edatur, ventrē emollit, ac ſubducit, ídque facit abſque vllo torminum periculo, quod in melle nō eſt: tamarindi ante cibum ſumpti vētrem emolliunt, ſi in pauca ſumantur copia, vt ad ſemiunciam, quia in maiori copia bilem educunt, & à propinquis venis, nō verò de his tantùm agimus, quæ ab inteſtinis, & à ventriculo educunt, & ſtercora, ac ventrem emolliunt, imò nonnullis iubeo, vt ſemiſcrupulum aloës lotę ante cœnam accipiant, quia à Græcis ἐκκοπρωτικὸν, id eſt, ſtercoris eductiuum nominatur, & in hac exili copia ventrem ſolùm mouet, humores autem minimè educit, in aliquibus tamen hæc tam modica copia vehementer educit. RENA. Tibi dicturus eram, nonnullos ex vna minima aloës pillula, quæ non erat quarta pars ſemiſcrupuli decies excreuiſſe. BRASSAVOL. Iccirco rariſſimè præbeo, ad aluum bonam faciendam. RENATVS. Aluus etiam lubrica fit, ſi homo extra conſuetudinem & ſupra modum comederit. BRAS. Verum eſt, niſi

euomuerit, at prauus eſt deiiciendi modus, nam ita deiicitur quia confici non poteſt, & eſt motus ſymptomaticus, id eſt, à natura minimè ordinatus, ac rectus. RENA. Quomodo à natura non rectus, ſi ipſa illum efficiat? BRAS. Illum quidem efficit natura, ſed ſupra modum irritata, & præter ordinem expellendi, nam non euicit copiam illam cibi, ſed ab ipſa euicta ſe excutit, vt pondus illud, quod euincere nō poteſt, abſq; ordine expellat, neque etiam per modum quem dicemus excernere conuenit. RENA. Per quem modum? BRAS. Audito, cùm Illuſtriſs. Dux Borſius Ferrarienſium habenas moderabatur, quandoque alui duritiem incidit, vt excernere non valeret, illi medebatur Michael Sauonarola vir eo tempore inſignis, Dux apud illum cõqueſtus eſt, quòd per triduum non excreuerat, cùm pro conſuetudine comediſſet, iuſsit medicus imponi clyſma, renuit Dux qui adhuc in lecto commorabatur, tunc Sauonarola iuſsit pueros pauimentum frigida aqua copioſiſsimè aſpergere, & Ducem è lecto ſurgere ac nudis pedibus ambulare, erat verò & pauimentum marmoreũ, quinquaginta paſſus non perexit Dux, quòd per ventrem dolorem ac voruorigmon ſentire cœpit, ſedem petiit

vt excerneret, & potētiſsimè excreuit, iuſſit Sauonarola aqua calida in qua calidæ herbæ odoratæ eſſent decoctæ Illuſtriſſimi Ducis pedes ac crura ablui, & ad ægros inuiſendos abiit, ob hoc Dux iuſsit Sauonarolam centum aureis donari. RENA. Periculoſum præſidium eſſe arbitror. BRASSA. Periculoſiſsimum: nam tormina inducere poteſt, & alui perfluuium. aluum mihi cōmoueri perſentio ſi ilia, & infernæ partes detectæ ſint. RENA. Hæc omnia, quæ ob frigus fiunt, periculoſa eſſe non dubito, neque admittenda eſſe voluerim, niſi quandoq; fortefortuna cōtingat, quia homo aliud efficere non poſsit, quin frigore afficiatur. BRAS. Multos vidi ex pedum frigore alui profluuia incidiſſe, tormina, & varia diſcrimina. RENATVS. A Dioſcoride dicitur oleum cnidium, & oleum cnicinum ad ventris purgationes bibi. BRASSA. Hoc re ipſa conſtat, & duplici ratione efficitur, tum quia olea, ac oleoſa, & pinguia, tum quia tales vires habent ſemina, à quibus exprimuntur. At de horum actione loquemur, quando de ipſis ſimplicibus agemus. RENAT. Mirum mihi viſum eſt, cùm apud Dioſcoridem legi vnguētum roſatum potum aluum ſubducere, nam quomodo bibi poſ-

ſit

ſit intelligere neſcio. BRASSA. De communi vnguento roſato, quo vtimur, haud intelligit Dioſcorides, ſed de illo, quod ipſe conficere docet, & roſæ vim egregie receperit, cui lentiſcum addit, hoc verò facilè bibi poteſt. RENA. Ad quam copiam præbendum eſt? BRASSA. Ad tres vncias. RENA. Veruntamen ad aluum ſubducendam ac euacuandam, cõuenit etiam ſuſinum oleum, iuxta Dioſcoridem & irinum. BRAS. Conueniunt & hæc cum ratione olei, tum ratione virium ſimplicium ex quibus conficiuntur. RENA. Quomodo hoc intelligis? BRASSA. Hoc modo ex iride, irinum fit oleum, at planum eſt iridis radicem pituitam craſſam educere bilem, & ichores, itaque irinum oleum pituitam craſſam educet, bilem, atque ichores, tamen & ventrẽ ſoluet, & vehemẽtior vis eſt in radice, quàm in floribus, imò oleum hoc multa habet cõmiſta, vt planum ſit à noſtris pharmacopôlis haud rectè fieri, & ab illis præſertim qui virgulta quædam pro xylobalſamo imponunt, quæ ita xylobalſamũ ſunt, vt tu es equus. RENA. Nũquàm igitur hoc oleo vtemur? BRAS. Nunquàm ſi errare nolimus, inter illa verò, quæ facilem ventrem emolliunt, ſtyrax eſt, ſi ex terebinthina bibatur. RENA. Ad quan-

quantam copiam? BRASSA. Ad tres drachmas, verùm cùm nō poſsit bibi ex terebinthina, iccirco ex oxymelite cū terebinthina bibatur. RENA. Arbitrabar & terebinthinā per ſe idem efficere poſſe. BRA. Id quidem efficit, tamen per vrinarias vias terebinthina potiùs expellit. RENA. Id planiſsimè oſtendit vrina, quæ ab his qui terebinthinam ſumpſère emittitur, nam violas redolet. BRASSA. At & ipſa ventrem ad ſemiunciam ſubducit, ſed ad vnciam ingurgitata id efficacius facit, veruntamen & abiegnū oleum ad æqualem ferè quantitatem eandem habet vim. RENA. Siliquæ & ipſæ nōnne aluum emolliunt? BRAS. Id efficiūt ſi recentes ſint ac maturæ, vt Dioſcorides docet, nam exiccatæ potiùs adſtringunt, eſt pars illa mollis ac dulcis, quæ in ipſis cōtinetur, quæ ventrem emollit, vt caſsia facit, ſcito autem hoc efficacius haberi, ſi in aqua coquantur & decoctum illud inſumatur. RENA. Et efficacior potio eſſe debet, ſi in iure coquatur. BRASSA. Imò & pro thorace in iure decoctas præbui, & ventrem ſubduxere, & quamuis à Dioſcoride ſcriptum ſit, quòd exiccatæ adſtringant, experiētia ipſa oſtendit, & exiccatas emollire, ſicuti & perſica ſecundum Dioſcoridem, quando ſunt matura

tura ac recẽtia, ventri facilia sunt, exiccata verò adstringunt, tamen non ita adstringunt, quin si aliqua edatur copia ventrem nõ emolliant, pręsertim cùm ex melle fuerint exiccata. RENA. Nónne & armeniaca mâla vẽtrem emollire possunt? BRAS. Emollire prorsus possunt, sed breui in ventre corrumpũtur. REN. Imò & extra ventrem facilè corrũpuntur: à Dioscoride verò proditum est, ventrem emollire melimela. BRASSA. Id verum est, hæc à sapore melleo ita vocantur, & à Varrone Mustea dicta sunt, omnia pręducia mâla, quę neq; acerba neq; acida, neque alio simili sapore prædita sunt, qui dulcedini misceatur, ventrem subducunt ac emolliunt, cùm essem puer, pater meus Franciscus Brassauolus insignis medicus ac extra aleam philosophus, misit me & Hieronymum fratrem meũ (qui posteà in florẽtissimo Ferrariensi gymnasio medicam facultatem gloriosè professus est) ad Franciscum Bouium Ferrariensem virum probissimum, & in humanis literis doctissimum, qui primis Grammaticæ rudimentis nos imbueret, tũc octauum agebam ætatis meæ annum, & Hieronymus quintum, hic vir probus nos solos duos habebat scholasticos, suásq; scholas nobis aperuit in cubiculo pomis

plen

pleno, cùm præceptor vel pauxillum à cubiculo recedebat, nihil aliud faciebamus, quàm edere poma, vt vterq; noſtrum alui profluuium incideret, erãt verò illa, quæ à nobis deiiciebãtur excrementa, poma maſticata. at profluuium iſtud non tantum ex pomorum qualitate, quantum ex inſumpta quantitate prouenit. RENA. Cùm me in humanioribus literis inſtituebat, nunquàm habuit poma, ſed vitis quædam in eius hortulo virebat, de qua nec vuæ omphacinæ granum vnquam videre poterat, tam citò pueri illã edebant, neq; an dentes ſtupeſcerẽt animaduertebãt. BRAS. Ad rẽ propoſitã redeũtes, ſorbilia oua multis vẽtrem ſubducũt, vidi Excellentiſs. Ioannem Manardũ, qui ouo ſorbili inſumpto quinquies & ſexcies excernebat, multóſq; alios audiui, qui ex ſorbilibus ouis molliorem ventrem habuêre. RENA. Oppoſitũ facit prædurum. BRASSA. Audias hiſtoriam quandam, Franciſcanus quidam Ferrariæ aderat nomine Rochus, qui erat illius cõgregationis veluti odoriſecus canis, nam totam vrbem circuibat precariò quærens, nihilque erat, quod precariò non quæreret, vt panem, vinum, piſces, carnes, oua, oleum, ligna, linum, filum, pannum, & breuibus à domo diſcedere nolebat,

quin

quin aliquid expilasset, instãte resurrectionis paschate, multa oua precariò inuenit, & alba ac rubra decocta ac prędura, hic Rochus in festo paschalis resurrectionis, tot oua ex his præduris esit, vt amplius neque vi clysmatis, neque vi medicamenti excernere quiuerit, sed ipsius animam præduris ouis plenam omnipotenti Deo reddidit, si tamen tali gratia fuit dignus. RENA. Fortè & vnà edit caseum, vt ex caseo & ouis in suo ventriculo pastillum fecerit, qui nunquàm coqui potuerit, at ad rẽ propositam redeamus. BRASSA. A Dioscoride scriptum est citri semen aluum laxare, quod verum esse expertus sum, non tamen in pauca copia, nam opus est ad quadraginta edere grana, & melius ventrem soluunt, si ex corticibus edantur, quàm absque corticibus, quódque de citri seminibus dicitur, in arantiorum seminibus, limonum ac pomotum Adami vocatorum, & eiusdem generis reliquorum, nonnunquàm iussi hæc semina emundari & condiri, vt coriandra zucaro in gratiam Illustriss. Ducis nostræ Renatæ Gallæ ob malatiam & ventriculi perturbationem, qua vexabatur dum vtero gerebat, & contulere, posteà eiusdẽ seminibus in aliis sum vsus mulieribus, vtero gerentibus ob ma-

latiam & ſemper proficere expertus ſum. RENA. Ratio dictat id fieri oportere, quia amara ſunt, & nonnihil habent adſtrictionis, tu reliqua proſequaris. BRAS. Suillæ carnis vſus bonam facit aluum. RENA. Fortè quia humectat. BRASS. Ob id quidem, propterea paruorum porcellorum id melius præſtat, & ſanguiculi vocati idem efficere valent. RENAT. In his præter ſuillum ſanguinem, & adipem quę valde humectant, ſolent etiam vuæ exiccatæ imponi & mel, quę ventrem ſuā ſponte emolliunt. BRASSA. Et amaræ amygdalæ aluum emolliunt, iuxta Dioſcoridem & dulces aluum ſoluunt, eſitatæ. RENAT. Superiùs de harum amygdalarum oleis locuti ſumus. BRAS. Nunc de ipſis amygdalis, in quibus oleum includitur, verba facimus. Nam ſi ad ſexaginta numero edantur, aluum ſubducunt, & in minori etiam copia, ſimúlque ipſæ maſticatæ exeunt, niſi adeò maſticentur, vt in aquam ferè redactæ ſint. RENA. Hæc videtur eſſe omnium ferè nucleorum natura, niſi optimè maſticentur, non cōcoqui, ſed integra fruſtula excerni. BRA. Idem in vua paſſa cōperies, niſi optimè maſticetur, integra grana non coquuntur, ſed vt ingeſta ſunt exeunt. RENA. Iam millies vidi, & prima

vice malum arbitrabar, sed hoc contingere & calidissimis ventriculis, id prouenire cognoui ex vuæ cortice, & non ex ventriculo, nam est corium siccum, quod coctionem non admittit. BRASSA. Vsu etiam surfuracei panis, secundarij & autopyri, hoc est syncomisti bonam aluum faciunt. RENA. Quomodo hoc fieri potest, cùm talia exiccent? BRASSA. Ob hoc fortè contingit, quia pars maior in excrementum vtitur, & minima in nutrimentū, excrementis verò multiplicatis, natura sese excutit ad excernēdum, & præsertim quia eiuscemodi generis excrementa sunt abstergentia. RE. Mororum etiam succus ventrem subducit, Plinio teste. BRAS. De moris superiùs locuti sumus, cùm ipse idē efficiant si edantur: succus verò ipsarum, qui tenuior est, id magis efficere debet, hócque commodius præstat, si zucaro misceatur, & ad sex vncias bibatur, & alborum mororum succus id faciliùs efficit, quàm nigrorum: à Dioscoride verò notatur, quod & verum esse constat, hunc mororum succum in æreo vase decoctum aut sole tostum, adstringentis naturæ fieri. RENA. In simplici diamoro planum est quòd adstringit, non conueniret nimirum ad repercussiones in anginis, nisi esset adstring

ſtringentis naturæ. BRASSA. Nonnunquàm arbitratus ſum ſimpliciter adſtringere mororum ſuccum: at quia ventriculum infrigidat, icicirco relaxando excernere faciat, tamen & dulcedine ſua & humectatione hoc efficere poſſe credendum eſt. RENA. De ficubus, quòd aluum ſoluant, ſuperiùs dictum eſt. Sed hoc animaduerſum non eſt, quod à Dioſcoride ſcribitur, facilè ſcilicet ventrem ſiſti, qui à ficubus fuerit ſolutus. BRASSA. Huius ratio eſſe poteſt, quia ipſorum vis in ventriculo non perſeuerat, ſed ſimul cum ficubus abit. Eodem verò loco à Dioſcoride notatur, ſi tuſæ cum nitro & croco edantur aluum mollire. REN. Credendúmque eſt magis ſubducere, quàm ſi puręedātur abſque nitro, quod ſuapte natura ad excernendum excitat. BRASS. De chamis, quæ paruæ conchulæ ſunt, & de cæteris paruis conchulis in exiguo aquæ decoctis, & ex vino potis aluum ciere dicit Dioſcorides. RENA. Idem ergo officium efficere poſſunt conchæ illæ, quibus in dies veſcimur? BR. Illarum ius id efficere poteſt, quod ius tellinarū. at ſuperiùs dictum eſt. RE. Quid propriè ſunt apud Dioſcoridem vocatæ chamæ? BRAS. Conchylia illa quæ paſsim peueraze vocamus, ſicut tellinę ſunt peue-

racinæ dictæ, & quas vulgus cappas vocat in conchylium genere numerãdas iubet. RENAT. Quomodo præbetur ex vino? BRA. Hoc exempli gratia modo, conchilia triginta in quatuor aquæ vnciis ebulliuntur, quoniam ab ipsis aqua marina exit, quæ aquæ miſcetur, poſteà cum decocta ſunt, eiuſcemodi aqua in cyathũ iniicitur, & vini optimi ſemicyathus additur, atque bibitur. REN. Arbitror eſſe nauſeabundum potum. BRASS. Ob ſalſedinem ipſam non eſt multum nauſeabundus. RENA. Tamẽ ius ſolum idem efficere debet. BRAS. Idem prorſus efficit, & ideò abſque vino etiã bibi poteſt. RENA. Hoc ex marina aqua fieri arbitror. BRA. Imò & hæc animantia, emollientem quandam naturam habent, at idem efficere poteſt odoratus vnguis, quem Arabes blattæ byzatiæ vocant. RENA. Cochleæ etiam marinæ facilè deiiciuntur Dioſcoride teſte. BRASSA. Intellige ſi edantur, facilè excerni, & in ventrem diu nõ immorari. Secus eſt de illis, quæ in frutetis naſcuntur. Illæ enim aluum circumagunt, & ſtomachum, vomitiones mouent, ſed & aluum emolliendi vim habent. Intellige verò de paruis illis, quæ in arboribus & frutetis naſcuntur, nõ de maioribus, & hoc etiam

effi-

efficiunt si elixatæ fuerint ex petroselino, porro, oleo, & sale, & iusculum hoc simul edatur, illæ etenim quæ friguntur, & viridi sapore eduntur aluum non emolliunt, plerunque verò difficilioris sunt coctionis, ni si recta coctura percoctæ sint. REN. Illa optima cochlearum coctura est, qua ancillæ nostræ vtuntur, nam neque vllus sentitur callus, & mollissimæ effitiuntur, & ob cocturam friabiles. BRASS. Nulla certè his beluis melior potest contingere coctura ea, quam coquinaria nostra facit, si credere possem aliquem sepiarum atramentum esse hausturum, id Dioscoridis referrem, quod sepiæ decoctæ atramētum reses in stomacho, & concoctu difficile est, emollit aluum. RENA. Neminem prorsus inueniri arbitror, qui atramentum illud insumere voluerit. BRASS. De re igitur loquamur, quæ magis placet. Non rari inueniuntur, quibus ex vini cretici potu aluus lubrica euadit. RENA. Nescio cur hoc fiat. BRASSA. Excogitaui cretica vina Venetiis adulterari, inter alia verò adulteria vnum est ex melle, & tunc creticum vinum nō solùm ventrem soluet, sed & tormina nonnunquàm inducet, creticum autem vinum nō adulteratum ex butyro aluum optimè soluit. REN. Ad quàntam

tam copiam? BRASSA. Sit cretici vini libra, & duæ butyri vnciæ, quæ tantum incalescant, vt butyrum liquefiat, vnáque bibantur, aluum vehementer emolliri percipies. REN. Butyrum vino miscere nauseosum videtur, ac Germanicum. BRAS. His quibus butyrum sapit, nauseosum nõ est, at si duę butyri vncię cum duabus mellis vnciis edantur, idem effici percipies. RENA. Videtur antiquus cibus in sacris literis, quo scirent reprobare malũ, & eligere bonum. BRAS. Nonnunquàm edere volui vt experirer, meo haud sapuit palato, quanquàm seorsum sapiat butyrum, & seorsum mel. RENA. Multa eiusdem generis inueniuntur, quæ seorsum accepta sapiunt, simul verò mista tertium faciunt compositum, quod gustui displicet. BRA. Sed & lac ipsum & mel simul mista ventrem emolliunt.. RENA. Imò & lac ac zuccarum. BRASSAVO. Haud dubito, imò valde scio, sed & mel ac vinum creticum bonam faciunt aluum. RENA. Iam dictum est de cretico vino, cùm melle adulteratur, ventrem turbare, & deiectiones facere. BRASSA. Supra quæ vinum est maximè decoctum, vt ex quinque partibus vna relicta sit, & quandoq; ex tribus vna, si ad quatuor vncias bibatur, aluum ciet.

RENAT. Mirum eſt, quòd Dioſcorides de gobio ſcripſit, ſcilicet eius vim eſſe ventrem per inferna abſque vexatione purgare. BRAS. Millies edi gobios, nunquàm verò percepi, quòd vel tãtillum ventrẽ emollirent. RENA. Non dicit id per ſe fieri à gobio Dioſcorides, ſed quòd recens gobius, in aluum ſuillam conſutus decoquatur in ſextariis aquę duodecim, quoad duo ſextarij ſubſidui ſint, deinde ſuccus colatus, & ſub diuo contentus, bibẽtes per inferna ſine vexatione purgat. BRAS. Hoc nunquàm expertus ſum, ſed adeò facile eſt experiri, vt nihil facilius: ad illa verò redeamus, quæ prius erant propoſita, diximus lac ventrem mouere ex melle, vel ex zucaro, at hoc vehementius facit ſerum, ſi melli aut zucaro miſceatur. REN. Hoc ab re non eſt, quia & ſerum ſimpliciter vehementius educit, quàm lac & lac ex melle & ſale, vel ex zucaro & ſale, hoc vehemẽtius efficit, ac ſerum melle & ſale, vel ex zucaro, & ſale, lac in hac actione ſuperabit, imò & butyrum ac zucarum aluum emollit, & ſi ſal addatur illud egregiùs facit, & ſal etiã quando cum melle butyrum editur, facit vt vehementius exoluat. RENAT. Dioſcorides dicit, & butyrum ſolùm vẽtrem ſubduce-

re. BRASSA. Id quidem dicit, verum notat, quod largius ſumptum eſſe debeat. REN. Ad quantam copiam? BRAS. Ad integram libram & etiam in maiori copia, ſed & recentem caſeum citra ſalem eſitatum ventrem modicè laxare dicit Dioſcorides. RENA. Opus eſt huius recentis caſei libram ſaltem edere. BRA. Satis eſt ſemilibra. REN. Ego in vno menſe ſemilibram non ederem. BRA. Neq; etiam in vno anno illam ederem, ſed neque venter ſubducetur. RENA. Siluri recentem carnem potius ederem, quam Dioſcorides ventrem emollire dicit. BRA. Si haberes, edere nihil impediret, at tibi erunt magis in promptu Anguillæ, & menæ, nam vtrunque horum piſcium ad ſemilibram eſitatum ventrem emollit, id verò facilius efficit libra. REN. Non dubito ob ſuarum carnium mollitiem id effecturas, licet ab authoribus non ſit proditum, at nónne eſſe deberent in eodem genere Reginæ? BRASS. Tanta mollitie non ſunt præditæ, quanta menæ & anguillæ, intelligo autem de menis in ſuperiori pelle, quia menarum caro Reginarum carne denſior eſt. RENA. Arbitrabar menarum corium eſſe glutinoſum, & potiùs aluum retinere, quàm ſubducere. BRAS. Et ſi nonnihil habeat glu-

tini,tamen valde molle eſt, atque humectum, inteſtináque lubriciora reddit, veruntamen de Reginarum carne idem iudicium fieri debet, quòd ſcilicet comeſta lubriciorem aluum reddit, multi præterea ſunt eiuſdem generis piſces, vt vocati perſici, & alij qui valde molli ac humecta conſtant carne, hi omnes aluum humectant ac molliunt. RENA. Memini Dioſcoridem de recentium petroſorum piſcium iure dicere modò per ſe, modò concomitatum vino ventrem emollire. BRAS. Nota tu hoc piſcium ius iuxta Dioſcoridem in loco, quem citaſti, in aqua fieri oleo addito & anetho, non poſſum autem arbitrari illud effeciſſe Dioſcoridem abſque ſale, niſi intellexerimus piſces, quos è mari ſumi iubet, nonnihil ſalſæ aquæ commiſtum habere, ſed & in hoc iure Gale. porrum commiſcet, & ius album vocat, hoc ius per ſe potum ad communis pateræ quantitatem ventrem emollit, præterea ſi aliquid potentioris vini addatur, aluum magis emollit, ſi tertio aquæ loco ad coquendos piſces vino vtamur, porro, anetho, oleo, & ſale id vehementius efficitur. RENA. Arbitror adhuc melius contingere, ſi vinum ſit dulce, vt plerunque domi noſtræ piſces in optimo dulci vino coquuntur.

BRAS. Nos aromata addimus, & copiosè. ſúntque maiores piſces, qui percoquuntur adduntúrque cæpæ vel porrum ſuo tempore præter oleum, & ſalem, & nonnunquàm tantillum aceti addimus, túncq; aluum probè emolliunt, millies expertus ſum in me ipſo aluum emolliri, cùm ius hoc in dulci vino ediderim, & quanuis Dioſcorides dicat eſſe optimum ius è phycidibus, ſcorpionibus, iuliis percis, & ſaxatilibus teneris, nec virus recipientibus, nos ſaxatiles iſtos raró tantùm habemus, quia ex mari aduehuntur, ſed habemus vocatos ſtrigiles ex Pado flumine, quod noſtram inclytam patriam Ferrariam alluit, ſunt verò piſciculi albi vt argentum, facilis coctionis & optimi nutrimenti. REN. Vidi te in febribus plerunque hos piſciculos præbuiſſe, cùm ab ægrotis petebantur. BRAS. Et ſi obſeruaſti, nemini vnquam obfuêre. RENA. Nunquàm, quod ſciuerim. BRASS. At aluum etiam ſubducunt, ſalſi omnes piſces ante cibum eſitati, & à Galeno Alexandrinorum mos refertur in Aphoriſmorum commentariis, qui eſt in prima menſa ſalſa edere ad deiectiones: nam ſal inteſtina mordicat, & deiicere facit. Vnde Plinius capite 7. lib. 30. ait ſalſum ius aluum ciere, ob hanc cauſam non

nul

nulli garum ad hoc officium insumpsére, quod nonnulli vocatum cauiarum esse putant. Verum hoc non est, quia cauiarum videtur apud antiquos cotarichos, vel fortè potarichos, id est quod vulgò dicitur botarga, alia verò res est omotarichos, quam alij tuninam vocant, est verò tunina salsus thyni piscis venter, & morona vulgò vocata existimatur eiusdem piscis dorsum, imò & schinale esse dicitur, ac si dicatur dorsum, & pars illa in qua spina continetur, veruntamen quicquid sit & ligulæ, quæ & sardellæ & anchioæ dicuntur, ac cæteri salsi pisces in prima mensa insumpti aluum subducunt, quia sua salsedine intestina mordicant. Idem iudicium faciendum est de omni salsa carne in prima statim mensa esitata. RENAT. Opus est, vt hæc deinde adstringant. BRASSA. Cùm posteà exiccent, deinceps adstringere necessarium est, & stypticitatem inducere, sed dum salsugo illa remanet semper necessariò mordicat, & ad excernendum irritat, quod planissimum est, si per anum immittatur, salsedo nimirum illa perurit, & excernere facit. Ego nonnunquàm vsus sum ligulæ capite, id est sardellæ salsæ balani loco in puero, cũ deficerẽt alia, & egregiè excreuit. RE. Et Dioscorides in aliarũ

rerum defectu, muscerdam pro balano im ponit, híque non modicè excernunt, quibus imponitur. BRAS. Ad hoc etiam propositum vestis fimbriam imponit, taurino felle delinitam. REN. Quantum erit munda vestis illa cuius fimbria anum ingressa sit? BRASS. Hoc sano modo intelligendum est, accipiendam esse modicam lintei portiunculam, quæ est veluti vestis præsegmen, & in pessi formam, vel glandis redigendam, posteà taurino felle delinenda est, & ano subducenda, à Plinio dicitur libro 30. cap. 8. vt & hyrundinum fimum adiecto melle subditum. RE. At ne ab his, quæ per os sumuntur, ad ea, quæ per anum iniiciuntur transeamus, propositum sequaris. BR. Baiulum quendam vidi ex his qui in teloneo pro soluendis vectigalibus onera ponderant, qui aluum adstrictam habebat, & cyathum muriæ bibit, & aluus soluta est. RENA. Miror, cur siti non obierit. BRASSA. Siti prouidebat ipse: nam raros vidi oleo feliciter ingurgitare, vt ille faciebat, denique verò ethicam incidit, arbitror muriæ siccitatem illuc denique ipsum perduxisse. REN. A' Dioscoride notatur Tragum aluum emollire, si subsisterit, at quid tragus sit, ignoro. BRAS. Neque ego impræsentiarum

rum illum tibi commonstraturus sum, hoc sit impræsentiarum satis de trago, si panem ex trago ederis, ventrem emolliri, vbi de frumentaceis agemus, tragum tibi ostendere conabimur. De lente à Dioscoride dicitur, quòd excorticata aluum adstringit, cum cortice igitur ventrem mollit, videtúrq; Dioscorides velle, quòd biscocta, hoc est vehementer cocta absque cortice adstringat, in prima verò coctura cum cortice ventrem laxet. RENA. Prouerbium adest Ferrariæ vulgatum, videlicet lens lenticula, qui ex ea pateram edit, excernit situlam. BRAS. Emollire aluum primam cocturam planissima res est, & recentes etiam phasioli aluum emolliunt, imò & non recentes, licet de recentibus id solum à Dioscoride scriptum sit. RENA. Fortè ita dixit, quia id melius efficiunt recentes. BRASS. Et maiorem simul habent humiditatem, & magis flatuosi sunt, aluum verò emolliunt, si integra edatur patera in quocunque sint cocturæ genere. RENA. Hoc est, vel sint elixi, vel sint cum iure decocti, hoc dico, quoniam puerulos vidi, illos sub prunis coquẽtes ac edentes. BRASSAV. Imò & hoc modo ventrem emolliunt, licet non tam efficaciter, cerebrum animalium vomitum ciere dicitur, sed

ſed & ventrem mollire,& præſertim ſuillum,& hoc magis efficit elixum,quàm frixum,coqui vero debet in albo Galeni iure ex anetho,ſcilicet porro, oleo, & ſale. REN.Frigidum eſſe arbitrabar & potius adſtringere. BR.Frigidum prorſus eſt, ſed ſuperfluam habet humiditatem, & mollitiem talem,quæ inteſtina emollire poteſt, & Raphanus ipſe ventrem ſoluit. Verùm à Dioſcoride ſcriptum eſt,ſi id efficere debeat,poſtremo cibo edendum eſſe non primo,nam primo cibo vomituris conuenit. REN.Dioſcorides rationem reddit quia ſpiritum colligit,ac flatus, iccirco ſi prius edatur, cibos inſumptos ſuſpendit, & vomitum ciet,quod non facit, ſi vltimo loco edatur. BRA.At mira videtur agrioraphani,id eſt ſylueſtris raphani radix, nã ipſius ſuperior pars vomitum ciet, inferior verò aluum per inferna mouet. REN.Multa ab authoribus ſcriptis mandata ſunt, quæ an ita conſtent, incertum inexploratúmque videtur. BRA.Hoc verò boni habent,quod experiri haud difficile eſt,de radicula ipſa hoc millies expertus ſum,& nemo eſt qui ignoret flatum mirè excitare,& bonam aluum facere, ſed & blitum aluum facilem reddit, quod etiam cauliculi maluæ præſtant. Mediolani publicè venduntur,& in

mult

multiplici vſu ſunt, nam in minutali edũtur, & in acetario elixi primò, poſteà frixi, & oleo, ſale, ac aceto conditi, & cucurbitarum cauliculi ſiue aſparagi eodem modo manſi idem efficiunt, quod & ipſa malua ex iure vel oleo decocta, in quem vſum venit etiam atriplex in carnium iure, vel ex oleo decoctum, & braſsicæ ſatiuæ ſuccum ex nitro & melle ventrem emollire dicit Dioſcorides. RENA. In quo pondere? BR. In iſto, qui ſequitur:

℞. Succi braſsicæ ℥ iij.
Nitri ʒ j.
Mellis deſpumati ℥ j.

Miſceantur. RENA. Hoc fortè eſt, quod à nonnullis recentibus dicitur, hunc ſuccum atram bilem educere. BRAS. Experiaris tu, nam percipies nihil aliud educi, quàm ſtercora, & reliqua quæ in viis cõtinentur, & aluum tãtum emolliri, imò & hoc facit ſolus ſuccus abſq; nitro, & melle, cũ his verò id vehementius facit. REN. De braſsica marina ſcriptũ eſt, quòd aquas educit, ſed Dioſcorides ait, quòd cit aluum, & de aqua mentionem non facit. Plinius verò lib. 20. cap. 9. ait braſsicam marinam vehementiſsimè ex omnibus aluum ciere. BRASS. Non omnia à Dioſcoride vel Plinio dicuntur, ſed id efficere experientia oſtendit. At

Dioſc

Dioſcoridi ſatis viſum eſt dicere aluum c
tare, quanuis fortè neſciret an aquas, ar
alios humores educere poſſet. verũtamen
quæ aquas in aſcite educere ſunt apta, illa
etiam quæ in inteſtinis continentur, edu-
cere valent. RENA. Nónne & cucurbitæ
ſuccus aluum liquat? BRASS. Liquat qui-
dem, at non ſimpliciter, nam à Dioſcoride
ſcriptum eſt, Decoctæ verò vniuerſæ ſuc-
cus, cum exiguo melle, atque nitro potus
aluum modicè liquat. REN. Fortè probè
dicit modicè, quoniam cucurbitæ natura
ob frigiditatem adſtrictoria potius eſſe
deberet. BRAS. Ob maximã verò, quam
habet, humiditatem, emollire debet. Ni-
trum prætereà ac mel eductoria ſunt. RE.
De lactuca idem iudiciũm fieri debet, quia
à Dioſcoride ſcriptum eſt, vim habere
emolliendi aluum, vt hoc ex ſua fiat humi
ditate, quæ ventrem emollit, & non ex
frigiditate. BRASSA. De lactucis à Pli-
nio hoc dicitur lib. 20. cap. 7 lactucæ ſatiuç
aluum copioſiores ſoluunt, modicæ ſiſtũt.
RENA. Cur hoc? BRASS. Arbitror ſub-
ducere in magna copia, quia ventriculum
infrigidant, in pauca verò copia adſtrin-
gunt: quia eundem ventriculũ modicè in-
frigidãt, at cucumis, id eſt, anguriæ ſuccus,
qui & ipſe ventrẽ emollit, ob partes tenui-
ores

ores ac dulces vim quandam habet calidã, ob crassas verò frigida est anguria, vt succus ille meritò emollire possit, nonnulla verò sunt, quæ aluum subducunt, ventriculũ infrigidando, vt de lactuca dictum est copiosè sumpta, & cucumer, qui sycis dicitur, aluum subducit, ventriculum infrigidando, & coctionem prohibendo. RENA. At scandix suapte natura ventrem mollit humectando. BRASS. Videtur apud antiquos herba illa, quam nonnulli vocant barbam presbyteri, sed ozimum ob calidas quaspiam partes simul cum humente natura ventrem mollit. RENA. Idem iudicium de porro faciendum est, nam ventrem mollit, & sua caliditate aliquid agit. BRASS. Cùm puer essem, & raucam vocem nonnunquàm haberem, vt cantillare minimè possem, porros sub cineribus decoctos & melle delinitos ad vocem claram reddendam, comedebam, cúmque arctissima esset aluus, ventrem tamẽ mihi emolliebant, verùm & in minutali idem efficiunt, & crudi ex pane esitati. RENAT. De lactuca quomodo præbenda sit vt educat, ac emolliat à te dictum nõ est, nam & mel porros adiuuare debebat ad excernendũ. BRAS. Adiuuabat omnino, verumtamen lactuca, atriplex, scandix, & huius generis

alia aluum emolliunt, si vel in iure coquũtur, vel in aqua ex oleo, & sale, vel in acetario, ex aceto, oleo, & sale, hoc verò lactucæ tantùm conuenire videtur: quia aliæ herbæ in minutali potius eduntur, ideo faciunt vocata spinachia. RENA. Quænam herba sunt apud antiquos spinachia? BRASSA. Authores certant, & adhuc sub iudice lis est. atriplicis genus esse videtur: alij putant betæ genus, quicquid verò sit, frigidæ sunt temperiei ac humidæ. REX. Minutal fit à nostris mulieribus ex spinachiis, quod aluum mirè subducit, ac emollit. BRASSA. Scísne quomodo conficiatur? RENA. Edi & mihi placet, nunquam tamen fui in coquina, dum condiretur. BRAS. Audias igitur quomodo cõficiant. spinachia accipiunt, & probè mundant, in lebetémque absque aqua imponunt, & oleum dulce oliuarum paulatim superingerunt, ignique suspendũt, quo ad omnia spinachiorum folia flaccescant, hoc vocant desfrizere, vt scilicet defrigantur, posteà addunt salem quantum satis est, denique mel adiiciunt, vel sapam, sed nostræ mulieres, quibus non deest mellis copia, ex melle conficiunt, & nõ ex sapa, quæ inuenta est in adulteriũ mellis, posteà lebetẽ supra prunas paulatim ebullire sinunt oper-

cul-

culo tegentes, quoad fuerit exquisitè percoctum: mihi verò cui mel obest, vxor mea iubet ex zucaro fieri & passulis, nonnihil cinnamomi addito. RENA. Non miror igitur si emolliant, quia præter spinachia adsunt etiã oleum, sal, ac mel, vel sapa, vel zucarum, & passulæ, quorum natura est retardantem aluum citare. BRASS. Et cæpa ventrẽ purgat. RENA. A' Dioscoride notatur, quòd statim fastidium stomacho faciunt, & purgant. BRASS. Scito verò crudas cæpas hoc efficere, videlicet stomachũ fastidire ac purgare. De illis Plinius dicit libro 20. cap. 5. quòd ventrem emolliunt, suntque ventri facilia, & facilè coquuntur, notatóq; efficacius purgare longas, quàm rotundas, & rubras quàm albas. RENA. Id contingere debet, quia sunt magis acres, at quibus modis insumũtur coctę? BRAS. Coquuntur in minutali ex oleo & sale, itaque paratum ferculum ventrem subducit, sub cineribus coquuntur, postea ex sale, zucaro, aceto, & oleo comeduntur, vel ex melle, sale, aceto, & oleo, vel ex sapa, sale, aceto & oleo, vel ex sapa, oleo, & sale, & omnibus his modis ventrem lubricum faciunt, nonnunquàm in sartagine illa coquuntur, quæ carnibus quæ assantur supponitur, vt pinguedo colligatur,

quæ à carnibus decidit, posteà prædictis modis aptantur, nonnunquàm in sartagine friguntur, posteà ex melle, aut prædictis modis eduntur. RENA. Ego millies edi hoc modo conditas in acetario, tamen nunquàm ventrem mihi subduxêre. BRAS. In omni re debita quãtitas seruari debet, si actio sit cõsecutura, si vigesimam partem grani ex scammoneo acciperes nunquàm educeret, quia non est in tanta copia vt educere possit. Idem iudicium in cæpis cõtingit, tu in acetario tres aut quatuor cæparum bolos edis, & etiam paruos: propterea mirum non est, si non educant. At si integrum insumeres acetarium, ex duabus cæpis, etiam mediocribus, statim educere percipies, non quidem statim à sumptu sed post quatuor, aut quinque horas. Cùm puer essem, & Rusculum meum peterem, Misericordiam nuncupatum, coloni elixos phasiolos coxerant, & frequẽter coquebant, ego illorum pateram comedebam, sempérque aluus mollior efficiebatur, & hoc non semel contingit, sed plusquàm vigeties, tamen eram astrictissimæ alui. RENA. Fortè & phasioli ad excernendum opem ferebant. BRAS. Non dubito, verùm & allium ventrem subducere proditum est. RENA. A' Plinio scriptu-

ptum est lib.20.cap.17.de allio, quod Diocles hydropicis præstitit cum centaurea, aut fico duplici ad euacuandam aluũ, quod efficacius præstat viride cum coriandro in aceto potum, tamen aluum conturbat, & flatu replet. BRAS. Et ob hoc etiam subducit, quia fæces eliquat. RENAT. Quomodo id efficit sumptum? BRAS. Et crudum, & coctum, sed modicum edere non est opus, at tria vel quatuor capita edenda sunt. Quidam edunt in brassica coctum, alij sub cineribus. RENA. Arbitror decoctum cum brassica vehementius educere. BRAS. Ita esse oportet, quia brassicæ vis aliquid addit ad subductionem, tamen & sub cineribus coctũ idẽ efficere planũ est. Rustici oleta stercora, ac flatus, tam fœtida fœtidè emittunt, cùm allia ederint, vt totam domũ fœtore superfumigent. REN. Adsúntne alij insumendi modi? BRASS. Vnus est modus, quomodocunque sit decoctum allium spicula accipere, & pipere ac sale aspergere, deinde ad tria capita comedere, hic edendi modus ventrem magis laxat, sed & recens allium antequàm spicas efficiat, hoc melius efficit. RENA. Nonnullos valde laxari vidi, qui in mense Maij recens allium edunt, cum testuario ex bleta. BRAS. Tunc multa concur-

runt, quæ deiectiones parant, imò & nonnulli cum testuaciis ex floribus sambuc edunt, & aluus etiam emollitur, & non nunquàm qui ederint pluries deiiciunt, testuarium mel receperit. RENA. Tur arbitror hoc nunquàm defuturum, quo ventriculũ semper conturbabit. BRAS. I est allij propriũ ob illos quos excitat flatus. RENA. Nónne in acetario edi potest BRAS. Consuetum non est, neque condituram illam pati videtur, at nõnulli sunt qui dum acetaria ex lactuca aut alia herb edunt, simul & recentia allia comedunt & ita etiam aluus turbatur & liquidior efficitur. RENA. A' lactuca in hoc cas adiuuari debet. BRAS. Esto imò & à tota acetarij cõditura, sed & nasturtij semen aluum ciet, si ad duas drachmas ex vino insumatur, vel si ipsius folia ad drachmam vnam & semis in acetario edantur. REN. Scio esse calidæ & aperientis naturæ, & stomacho inimicum. BRAS. In minutali etiã esitatum eosdem effectus agit. REN. In zingibere contradictio quædam mihi esse videtur, quoniam nonnihil habet adstringentis naturæ, tamen à Dioscoride scriptum est, aluum mollire. BRASS. De adstrictione res ambigua videtur, quãquàm ad gustum nonnihil adstrictoriæ vi-

in lingua sentiatur. Gal. lib. sexto de simplicium medicamentorum facultatibus, substantiã crassam habere iudicat, & esse humidæ atque aqueæ naturæ, & hæc est causa cur facilè perforetur, vnde & ventrẽ emollit, idque facit ad quatuor drachmas insumptum. Ego in elixis capis magnam zingiberis copiam edo, & aluum mihi bonam reddi persentio. RENA. In capis elixatum suã illam propriam humiditatem amittit, & vnà iuris humiditas inanitur. BRASSA. Imò & ius hoc in quo ebullierit in potu sumptum ventrem subducere potest. RENA. Si capi ius hoc efficit, cur præsente zingibere efficacius non efficiet? BRASS. Probè infers, at struthij radicem aluum soluere à Dioscoride proditum est. RENA. Multæ herbæ sunt lanuginosæ, id est, quarum folia sunt lanugine cõspersa, & aliquæ maiorem, aliquę minorem lanuginem nactæ sunt, at quæ nam herba sit hæc, quam struthion & lunariam vocant ignoro. Arabes illam vocant condes, vel condisi, vel condesi, & sub hoc nomine passim intelligitur. Auerrhois in quinto suarum collectionum libro, arbitratus est, esse albi ellebori radicem, quæ sternutamenta mouet tamen: & struthion sternutamenta mouere potest, cum Gal.

in 8.de ſimplicium medicamentorum facultatibus illud faciat in quarto ordine quodammodo calidum, imò & dicat ſternutamenta prouocare, vt cætera omnia, quæ calida ſunt temperie, & guſtu acria, hæc eſt herba, cuius radicibus vtuntur, qui lanas lauant ad eas dealbandas. RENA. Cùm à Dioſcoride dicatur dracunculi minoris radicẽ ventrem laxare è vino potam, quomodo bibi poteſt? BRAS. Tribus modis, quorum vnus eſt, ſi exiccetur, & in puluerem redigatur, tunc erunt ſatis tres drachmæ cum vino ad aluum ciendam, ſecũdus modus eſt illam exprimendo recentem, & ſex ſucci drachmæ præbendæ cum vino, ſempérque potens vinum intelligito. RENA. Scio hanc eſſe regulam, cum medicamentorum vires in vinum recipiũtur, potens vinum ſumendum eſſe, quia in hoc medicamẽti vis faciliùs irrepit, quàm in vinum oligophorum. BRAS. Tertius modus eſt infundendo illam in vinum, vnciam huius radicis accipiendo, & in fruſtula incidendo, & in ſex vini cretici vncias infundendo, per decem horas, poſteà exprimendo, ſi potui præbeatur, ventrem ſubducet. Adde alium modum, radicem adeò pinſendo, vt cum vino bibi poſsit. Nota verò, & ſi à Dioſcoride de potu in

vino dicatur, quòd laxat, tamen & in iure Gallinaceorum elixa idem faciet, vel ex oleo, sale, ac porro, idem quoque efficere poterit, si sub prunis torreatur, & ex melle ad vnciam edatur, si etiam ex hac radice exiccata, & in puluerē redacta fiat ex melle linctus eundem præstabit effectum. RENA. A' Dioscoride etiã de asphodelo scriptum est, quòd radix & flores in vino pota, ventrem laxant, intelligítne simul & radices, & flores accipienda esse? BRAS. Et simul id faciunt & seorsum, & hoc multis modis vel exiccata, & in puluerem redacta, vel succum ipsorum accipiendo, vel in vinum infundendo, & nunquàm in minori copia sumantur, quàm vncia, radices prætereà sub cineribus tostæ ex melle edi possunt, quoniam & hoc modo ventrem subducēt, & flores in acetario edi possunt, vt acetaria Ferrariæ communiter parantur. Possunt & coqui in iure, quo etiam modo subducunt. RENA. De scilla etiam à Dioscoride dicitur, quòd vnius cochlearis mensura, vel duorum molliendo ventri ieiunis datur. BRASSA. Cùm à Dioscoride hoc dicitur, multifariam multísq; modis scillam præparari monet. Primò, torret scillam, & vnicuique scillæ portioni octenas salis tosti addit partes. RENAT.

Sal ad ventris ſubductionem multum fa-
cere poteſt. BRASSA. Multum prorſus.
at in melle etiam coquitur, & adeò coqui-
tur, vt vnum fiat ſcillæ corpus & mellis,
poſteà tria ipſius noſtraria cochlearia præ-
bentur, coquitur & in iure ad eoſdem v-
ſus, túncque ſatis eſt iuris pateram præbe-
re, & in aqua coquitur ex oleo & ſale, hu-
iúſque iuris patera etiam ſumitur. Cùm
verò & ſcilliticum, fiat acetum, & vinum,
acetum ad tria noſtraria cochlearia idem
efficere poteſt, vinum autem ad ſex. Vnum
tamen animaduerſione dignum eſt, quod
Dioſcorides notauit, videlicet, cauendam
eſſe ſcillam his, qui vlcus interius ſentiũt.
RENA. Hoc videtur intelligere Dioſco-
rides de ea in cibo ſumpta. BRASSA. Li-
cet hoc tantùm in illa parte dicat, quando
illam decoctam in cibo præbet, tu quam
differentiam facis, ſi in melle cocta ſit, &
in eclegmatis formam deuenerit? RENA.
Nullam prorſus, niſi quia in eclegma ex
melle redacta nimis cocta eſt. Cùm vero
ad edendũ coquitur, partes integræ rema-
nent. BRASSA. At hoc ad emollitionem
nihil facit, ſcito tamen ad aluum emol-
liendam ſcillam tunc præbẽdam eſſe, cùm
pituitoſæ materiæ, craſſæ, & glutinoſæ
in ventriculo, & in inteſtinis continebun-
tur,

tur, quæ incisione & attenuatione indigebunt. In reliquis casibus consulerem, vt à scilla abstineres, ad eosdē vsus, & per easdem præparationes conuenit & pancratium. RENA. Ita à Dioscoride dicitur. nam & aliquam habet cum scilla affinitatem, & nonnulli illud scillam appellarunt. De capparibus verò quid dicemus, cùm aluum perturbare dicantur, fortè etiam educent. BRASSAVOL. Illa, quæ ventrem perturbant, etiam subducere solent, hoc est, perturbando ventrem commouere, tamen millies cappares edi, nunquàm verò perturbationem sensi. Fortè intelligunt si crudi edantur vel in magna quantitate, quia in acetariis sumunt decem vel duodecim, tamen ex eorum qualitate non vererer ventrem bonam inducere posse. RENA. Neque ego vnquam perturbationem in ventriculo persensi ex capparibus, fortè quia sale cōdiuntur, & sal ad subductionem adiuuat, ventrem subducere possunt. BRASSAVOLVS. Cùm eduntur, salsugo ab ipsis solet esse remota, tamen vis aliqua necessariò superest, quæ vim habet intestina mordicandi. At si cum sale ederentur, ventrem prorsus subducerent, & tunc fortè ventrem perturbarent. RENA. Absinthium seriphium cum melle

aluum purgare docet Dioſcorides, quomodo verò cum melle præbet? BRASSA. Multis modis cum melle præberi poteſt, vno modo herbam ipſam in melle coquẽdo & illam edendo, alio modo extorquendo ſuccum, & mel miſcendo, alio modo madefaciendo herbam ipſam in melle crudam, & illam mandendo, poſſet præterea & in aqua decoqui, & ſimul mel apponi, poſteà decoctum illud ebibi, his omnibus modis adhiberi poteſt, quanquam & in vmbra exiccatam in puluerem redigi valeat, & melle recipi, ac in eclegmatis formam præberi. REN. Ad quãtam copiam? BRAS. Ad ſemiunciam, nota verò, & ſantonicum abſinthium idem effecturum eſſe omnibus prædictis modis adhibitũ, quanquàm & ipſorum ſemen ad hoc efficaciſſimum ſit, & in puluerem redactum, & in catapotia ex melle, vel abſque melle conformatum, & in placentulas, ac in ientacula pro pueris diſtinctum. RENA. Nónne & abſinthium commune, quod ab Italis ruſticũ vocari monet Dioſcorides, ventrem ſubducit? BRASSA. A' Dioſcoride inter cholagôga numeratur, at ab inteſtinis tantùm educit, & illa vnà educit, quæ in inteſtinis continentur, imò Dioſcoridis verba à viis tantùm educere oſtẽdunt, cùm

cùm ait fel, id eſt, bilem, quod ſtomacho vel aluo cohæſerit, purgat, hoc autem efficere non poteſt quin & reliquæ quæ in inteſtinis ſunt, educantur materiæ, nam bilis ſola quæ in inteſtinis mouetur, illa vti medicamentum ad excernendum irritat. Plinius lib. 27. ca. 7. inquit, abſinthium bilem detrahit, & aluum mollit. Deinde ſequitur: Abſinthium antiqui purgationis cauſa dabant, cùm marinæ aquæ veteris ſextario, ſeminis ſex drachmas cum tribus ſalis & mellis cyatho efficacius purgat duplicato ſale. Diligenter autem teri debet propter difficultatem. Paulò pòſt dicit: Abſinthium marinum aluum mollit. RENA. Legi Dioſcoridem dicentem hyſſopum cum ficubus viridibus tuſum ac manducatum, aluum emollire. BRASSA. Ita ab hoc authore ſcriptum eſt, & verum eſſe expertus ſum, at opus eſt ad minus eſſe ficus quatuor, & quatuor hyſſopi drachmas in puluerem redacti, quanquàm & hyſſopi decoctũ idem efficere poſsit, nam & à Dioſcoride ſcriptum eſt, decoctũ eius ſumptum cum aceto mulſo, lentitiam pituitæ, craſsitudinéſque exigere per inferna. At hoc fuit contemplandum, quando de his verba faciebamus, quæ ſolam educunt pituitam, quanuis & hanc à ventri-

culo

culo & ab inteſtinis educat. RENA. In eo loco de hyſſopo locuti ſumus. BRASSA. Memoria non excidit. RENA. Et tragoriganum à Dioſcoride vētri facile dicitur, decocto inſumpto. BRAS. Plinius lib. 20. cap. 17. de eo dicit, Tragoriganum heracleoticum aluum emollit acetabuli menſura, tamen eſſe facile vētri intelligo, quia aperit & excalfacit, at ad alia vtile eſt, videlicet ad atram bilem educendam, vt ſuperiùs dictum eſt. RENA. Cognoſciſne libanotim illam, quam Dioſcorides dicit à Theophraſto ſcriptum eſſe cum erice naſci foliis lactucæ ſylueſtris, eius ſcilicet quæ amara eſt? BRAS. Illam nunquàm me vidiſſe ſcio, legi tamen, ſi bibatur, purgare vtralibet parte, hoc eſt, per os & per infernā aluum. RENA. Cùm illam ignores, de ea nihil agendum eſſe videtur. at peucedani ſuccum contemplemur, quem ventrem molliter ciere Dioſcorides dicit. BRASSAVOL. Quis ſuccum illum accipiet tam grauiter olentem? nimirum cùm de peucedani ſucco ab authoribus verba fiunt, de radicis ſucco ſemper intelligunt, & ſi ab aliquo hic ſuccus inſumeretur, ab vncia vna, ad tres vſque vncias cum oxymelite vel mulſa accipiendus eſt. Non mirum verò eſt, ſi ammoniacū thymiama vētrem

trem emollire valeat, cùm ipsius natura emollire sit atque calefacere. RENAT. At quomodo in potu sumi potest, cùm hoc à Dioscoride dicatur, aluum scilicet in potu soluere? BRASSA. Ignis vi potabile efficitur, & in puluerẽ etiam redigi potest, ne verò petas ad quantam copiam sit sumendum, ad vnciã sumi debet, & ad maiorem etiam quantitatem, ego nõnunquàm præbui quatuor vncias olei amygdalarum dulcium, & tam egregiè subduxit, vt nihil exquisitius tunc fieri potuisset, & littereà durities quæ in illius ventre, qui sumpserat, aderant, molliores effectæ sunt. RENA. De polio quid dicemus, quod aluum soluere proditum est? BRASSA. Fateamur hoc, addamúsq; præberi posse in puluerem redactum, in catapotia, in eclegma ad tres drachmas, decoqui præterea posse ex aqua, oleo, & sale, vel in Gallinaceo iure, & decoctum ad sex vncias bibi, veruntamen ex chamæpyti & ficu pilulæ fiunt aluum emollientes, si ad tres drachmas insumantur. Hęc verba addit Dioscorides; quæ pilulæ cum melle ac æris squama & resina ad aluum trahendam bibuntur. RENA. Hoc nihil magni videtur, quia & mel & æris squama per se sola aluũ subducere valent. BRAS. Et herba hæc per se cocta

vel

vel in infusionem posita decoctum aut infusum præstat, cuius sex vnciæ si bibantur aluus moderatè subducitur, mirum est, quantum hac herba oues putrentes ac cætera animalia in sanitatem restituantur, quando scilicet illa fuerint depasta, idem iudicium est,& de ventris subductione in secunda & tertia chamæpyti, & betonica ipsa aluum emollit. RENA. Quomodo id facit? BRASSA. Si in puluerem redigatur, & drachmæ ex gallinaceo iure bibantur, vel ex aqua oleo, & sale decocta ipsa herba cum suo hoc iure edatur, vel in infusione sumpta, aut in catapotia conformata, hoc verò ægrè quidem, sed absque vlla efficit noxa, neq; enim violenter neq; vehemẽter ac copiosè subducit, vt dici possit tantisper emollire, at continuus vsus efficit, vt vehementius emolliat. RENA. Publicè fertur, betonicam ad omnes prauos affectus conuenire. BRAS. Nulla igitur alia indigeremus herba, ad multos tamen valere affectus, haud imus inficias. REN. Cùm papauer rhœas frigidũ sit, miror cur aluum subducere possit. BRASSAVOL. Emollit, quia humidum est, semen verò emollit acetabuli mensura cum melicrato potum, à Dioscoride verò dicitur aluum modicè emollire. REN. Ergo in puluerem

redig

redigi debet, si bibendum sit. BRASS. In puluerem prorsus redigendum, tamen antiquitus in libis ac placentulis ad eundem vsum ponebatur. Verùm, & per se commãducatum idem efficere percipitur. RENA. Aliud dicit Plinius de hoc papauere libro 20. cap. 19. BRASSA. Quid dicit? RENA. Hoc, quod sequitur, scilicet, erratici papaueris aluum exinaniunt capita quinq; decocta in vini tribus seminis, at papauer ceratitis idem efficere vehementius potest, Nam à Dioscoride scriptum est semina cum aqua mulsa acetabuli mensura aluum purgare, de quo præcitato loco dicit Plinius, Papauer ceratitis aluum purgat dimidio acetabulo in mulso. BRAS. Id verò facit omnibus sumptum modis, quibus superiùs de papauere rhœas dictum est, vtitur melicrato in vtroque Dioscorides, sed & oxymeli etiam conuenit. REN. Hoc ad rem ipsam nihil facit, modò intentum assequamur. legitur vrticæ folia cum conculis decocta difficilem ventrem emollire. BRASS. Solæ decoctæ conculæ hoc efficiunt, at minutal ex tenuibus vrticæ cacuminibus in aqua ex oleo & sale decoctum, hoc idem efficit, quod etiã infusa folia præstant, & radix ipsa hoc egregius præstabit, si sub cineribus decocta ex melle

despumato commanducetur, & vrticæ se-
mina aluum emolliunt, si ad tres drac-
mas insumantur. Tamen non vehemēte
sed ægra sequitur emollitio, quæ & à so-
fit seminibus, & à solis foliis. RE. Cresc-
ne Ferrariæ cynoglosson? BRAS. Cresc-
& copiose in Padana insula, quæ supra D-
ui Georgij pontem in Pado visitur, lo-
amat sabulosa, iccirco locus ille sabulo-
situs est sibi proprius. Dioscorides iub-
folia in vino bibenda esse, quod vinum
integrum cyathum bibatur. RENA. Vi-
in quo bulliendum est, cuius quantita-
esse debet? BRAS. Sit flauum vinum p-
tens. Cùm primum hanc herbam inue-
illam experiri volui, in aqua decoqui iu-
ex oleo & sale, & cuidam ancillæ m-
præbui, quæ aluum adstrictam habeb-
ea die bis excreuit & communes fæces, -
quenti verò die semel, cùm esset assu-
ta singulis quinque aut sex diebus solu-
excernere. RENAT. Manifestissimè d-
prehensum fuit aluum emollire, at -
quantam edit copiam ille qui insumps-
BRASSA. Pateram communem edit -
minutali, ac ius bibit. REN. Dicebátne -
bi sapere hoc minutal? BRAS. Imò fa-
batur non magnopere placere, sed qu-
medicamenti gratia illud sumebat, ide-

in prandio ex pane edit, & nihil aliud accepit, vinum tantum superingeſsit, ad ſitim extinguendam, quam comedendo cõtraxerat. RENA. Cum a Dioſcoride dicitur balanum myrepſicam aluum ſubducere ex aqua mulſa, quónam modo ex aqua mulſa præberi poterit? Nam ſi exiccaretur, vt in puluerem redigi poſſet, emolliendi vires amitteret: ſi non exſiccetur, quomodo aquæ mulſę miſceri poſsit, haud video. BRA. Tibi verò oſtendam quomodo miſceri poterunt. Dic, peponum ſemina, & amygdalæ quando aquæ miſcentur in puluerémne rediguntur? RENA. Minime, ſed vti lac ab ipſis exprimitur. BRASSA. Idem in myrepſica balano contingit, quando contunditur, & aquæ mulſæ miſcetur, cúmque illi miſcetur, vti lac fit, & tota balani ſubſtantia liqueſcit, vt bibi poſsit, ſicuti tota amygdalarum ſubſtãtia liqueſcit, vt bibi valeat. RENAT. Iam video quomodo eliquari poſsit: verùm ad quantam copiam ſumi debet hæc vnguentaria balanus? BRASS. Ad vnciam vnam vſque ad duas, ſcito verò & ſequenti modo vẽtrem ſubducere, & ego ſum expertus, iuſsi balanorũ vnguentariorũ duas vncias recipi, & in vna aquæ libra ad dimidias ebulliri, poſteà ius hoc bibi, quod erat

valde pingue, huícque venter mollior est
ſit, imò ter aut quater deiecit. RENA.
Quando ebulliri feciſti, erántne glan-
emundantæ? BRAS. Erant, propterea ole-
gineam reddidêre aquã, & maximè emol-
lientem, verùm & oleum balaninum a-
tres vncias potum, ventrem emolliend
ſoluit, ad quatuor verò vncias plenè edu-
cit. RENA. Arbitror eodem modo ſolu-
re, quo oleum amygdalarum dulcium. BR
Imò & eodem modo quo omnia oleag
nea, vt oleaginea ſunt. RENA. A' Dioſc
ride dicitur pytiuſſæ radicem duobus de-
nariis in aqua mulſa potam ventrem p
inferiora purgare, debétne eiuſcemodi ra-
dix inter illa, quæ aluum ſimpliciter ſub
ducunt, enumerari? BRA. Scito pytiuſſam
proprios educere humores, pituitam vide-
licet, bilem & aquas, proptereà de illa ſu-
loco agemus. REN. An hoc à Dioſcori-
prætermittitur? BRA. Et ſi præterierit, ta-
men cùm in ordine ponatur eorum, quæ
proprios humores euacuant, & cum poſt
ſeptem tithymali ſpecies enumeretur, eoſ-
dem humores educere arbitrandum eſt,
quos lactariæ illæ propinquæ herbæ edu-
cunt. Idem iudicium in chamæſyce herb
facio, quòd ſcilicet bilem & pituitam de-
trahat, licet à Dioſcoride tãtum ſcriptum

sit, quòd aluum soluit, sed opus est propinquorum simplicium vires habere, cùm humores educere pituitosos, & biliosos experientia planum sit. Gale. nimirum in octauo de simplicium medicamentorum facultatibus libro de pytiusa ait, quod est tithymalorum genus, & quòd similiter purgat vt tithymali, & quòd in viribus est illis adsimilis, de chamæsyce verò an euacuet, an non euacuet, Gale. mentionem nõ facit, tamen in ordine illorum simplicium à Dioscoride non poneretur, nisi humores educeret, vnde & si ab authoribus de aliquo simplici humores proprios educente dicatur, quòd ventrem subducat, vel emolliat, vel aluum soluat, & nihil aliud addat, ob hoc non est arbitrandum, quòd proprios humores non subducat. Millia supra millia huius generis apud Plinium inueniuntur. RENAT. Tria aut quatuor enarrato. BRASSAV. En, libro 20. cap. I. dicit: Elaterium ad aluos purgandum, modus portione virium, à dimidio obolo ad solidum copiosius necat, en de elaterio tãtum dicit, quòd aluum soluit, & in eodem loco cap. 3. de colocynthide herbacea arefacta dicit per se aluum inanire, & nihil aliud, & deinde libro 21. cap. 20. dicit, quòd aluum purgat duabus drachmis cũ melle,

& cap. 21. libri vigesimisecundi dicit helitropium tricoccum in lacte iucundius aluum mollit, & si decocti succus bibatur efficacissimè exinanit, & lib. 25. cap. 5. dicit elleborum nigrum per inferna purgare, & paulò pòst humores explicet. RENA. Hæc satis sint ad id persuadendum, quod proposueras. BRASS. Vitis syluestris radicem in vino decoctam marina condito cyathis duobus humores alui ciere dicitur. RENA. Aquas in ascite ducere arbitrabar. BRASS. Et illas quoq; subducit: sed & omnia, quæ in ventre ac viis continentur, expellit. RENA. Vino caremus aqua marina condito. BRA. Iccirco in aqua decoquenda est, nam à Dioscoride notatur in aqua decoquendam, vel in vini marina conditi cyathis duobus. Tamen peculiare sibi videtur aquas educere, ob quam caussam ad alia pedem conferamus, quæ institutum nostrum non pertranseunt. REN. De thelypteri igitur verba faciamus, quæ aluum emollire dicitur. BRASSA. Emollit quidem, si folia sumantur, quæ non pridem germinauerint. REN. Quomodo erunt folia si non germinauerint? BRAS. Intelligit folia tenella, quæ adhuc in germen non creuere, hæc folia coquũtur cibo vt aluum emolliant. RENA. Et quomodo

cibi

cibo coquuntur? BRAS. Vt minutalia vel in iure pulli, vel in iure, ex aqua, oleo & sale. RENA. Hæc omnia ad aluum emolliendam conferre poſſunt. BRASSA. Ad aluum quoq; educendam cnici ſemen facit. REN. Quónam modo? BRA. Si vel ex mulſa, vel iure pulli bibatur. REN. Fortè contundi debet vt peponum ſemina contunduntur, & ſuccus in iure, vel in mulſa recipiendus eſt. BRASSA. Eo prorſus modo ex contuſis granis ſuccus eius excipitur. RENAT. Hæc ſunt ſemina illa, quæ à pſitacis eduntur, & medicorum vulgus carthamum vocat, at in quanta præbentur hæc ſemina copia? BRASSA. Ad vnciam ſumuntur, ſi corticibus ſint emundata. Ad vncias verò duas, ſi cũ corticibus terantur. Sed antiqui coptaria faciebant, hoc eſt, placentularum genus quoddam ex horum ſeminum ſucco, vnáque vinum miſcebant, amygdalas, aniſum ex melle decocto, & his ad emolliẽdam aluum vtebantur. REN. Nónne & cnicinum oleum ventrem mollit? BRASS. Id efficit ad tres aut quatuor vncias ſumptum, amarum verò eſt, & omnibus diſplicet, paſsímq; oleũ de carthamo vocatur. RENAT. Nónne quæ aluum turbant, eadem & ſubducere poſſunt? BRA. Equidem. REN. A' Dioſco-

ride ſcriptum eſt dulce vinum aluum turbare, igitur & ventrem ſubducere poterit. BRASSA. Nemo inficias ibit, imò cùm. Dioſcoride ſcriptum ſit, vinum dulce inteſtina muſti modo turbare, & muſtũ in hac ventris turbatione ſemper aluum ſubducere, etiam dulce vinum in ſua, quam facit turbatione aluum ſubducet. Dulce autem vinum aluũ emollire teſtis eſt ipſe Dioſcorides, qui de vino Albano agens ait dulce ſtomachum inflare, ventrémq; emollire. REN. Imò hoc videtur eſſe dulciũ rerum ferè munus, aluum emollire. BRASS. Icirco & zucarum ipſum per ſe eſitatum ad quatuor vncias aluum emollit, ac ſubducit, de melle ſuperiùs dictum eſt, & ſi quatuor zucari vnciæ in aqua diſſoluantur, & aqua bibatur, vehementius ſubducitur aluus. RENAT. Debétne aqua illa ebulliri? BRASSA. Imò debet, vt ſi quid adſit in ipſa flatuoſi, id totum auferatur. RENA. Quæ vina illa ſunt, quæ à Dioſcoride Albana vocantur, ſúntne illa quæ Romæ habentur? BRASSA. Illa prorſus. RENA. Fuit ergo Romæ Dioſcorides? BRAS. Quis ambigit? imò prius locutus erat de Phalerno vino, poſteà de Albano, de Cæcubo, de Surrentino, & de Adriano, quæ omnia ſunt vina Romæ venalia à lo-

cis diuersis Romam asportata, neque admiratione afficiaris Dioscoridē Romam profectum esse, quia miles fuit, & totum ferè orbem discēdi gratia peragratus est, húcque suum librum in Arij Imperatoris gratiam scripsit, iccirco fieri non potuit quin Romæ fuerit. RENA. Audiui multos arbitratos esse Albanum vinum, esse album, quos deceptos esse puto. BRASS. Et maximè deceptos. nam Albanum dicitur ab agro Albano vocato, in quo erat Alba, longa ciuitas, nunc adsunt vrbis vestigia, & est ferè suburbium, adhúcq; extant Horatiorum ac Coriaciorum mausolea & sepulchra. At de Albano vino quid Dioscoridis tempore extaret, nobis non constat, impræsentiarum verò constat Albana vina quæ Romam afferuntur, alba esse, & nigra, & rubra, oligophora, quibus Romani nobiles æstiuo tempore vtuntur, ne iecur, ac artus potentioribus vinis inflammentur, fortè adsunt potentiora vina, ac dulcia, quæ Romam non afferuntur, sed ab ipsis accolis seruantur. A' Dioscoride igitur probè dictum est, Albanum dulce illud esse, quod ventrem emollit, ad aliorum differentiam quæ dulcia non sunt. RENA. Fortè & ætas vina immutat, vt omnia alia facit. BRASS. De Lesbio vino

ſcribit etiam Dioſcorides, quòd aluum emollit. RENA. Ad nos nihil ſpectat, quia Lesbiis caremus vinis. BRAS. At hoc ſatis erit & nobis vtile Gal. contemplari, vbi de Lesbiis agit vinis, & qualitates conſiderare, quas illis attribuit, poſteà eiuſdē qualitatis vina apud nos inuenire, & aluum emollire iudicare. RENA. Hæc eſt conueniens methodus, ſed Lesbio ipſo caremus. Putamus autem poſſe quidem ſimilia in nonnullis qualitatibus inueniri vina, ſed in qualitate illa, quæ tali ſolo, ac tali cælo propria eſt, nunquàm eadem erunt, neque ſimilia. BRASS. De hac re diſſerendi impræſentiarum tempus non eſt, tamen dicimus & eiuſdem qualitatis ſolum in diuerſis locis inueniri poſſe. Verùm ad œnomeli accedamus, quod ventrem ſoluere dicitur, & ita eſſe experientia conſtat. RE. Ex ipſo nomine percipio compoſitum eſſe ex vino & melle. BRAS. Ex auſtero vino annoſo conficiebatur & melle. RENA. Fortè ſi dulce eſſet, magis emolliret, ac ſubduceret. BRAS. Ex vino autem dulci non fit, quia vinum dulce melle miſceri non eſt conſuetum, cùm ex ſe dulce ſit. RENA. At cùm vinum auſterum ſit, videretur potius adſtrictoria vi debere eſſe præditum, quàm aperiente. BRAS. Nota Dioſcoridem

dem in his vinis ex melle confectis differentiam facere in ætate, nam vult annosum ac inueteratum corpora augere, media ætate aluum vrináſque ſoluere. REN. Quomodo temperatur hoc œnomeli? BR. Duobus vini cadis, vno mellis adiuncto temperatur. RENA. Hæc ampla videtur mellis copia. BRASS. Hic eſt vnus conficiendi modus. Dioſcorides addit, quidam vt compendium operæ faciant, cum vino mel decoquunt, deinde ita in fictiles lagenas diffundunt. Sequitur deinde, Alij parcentes impendio, in ſextarios muſti feruentis ſextarium mellis adiiciunt, cùm deferbuit, decapulant, ita conditum dulcedinem continet. RENA. Iam quid œnomeli ſit, cognoſco, eſt antiquorum mulſum, quod apud ipſos in ſummo erat honore, nunc nec vſus adeſt, nec conficiendi modus ſcitur. BRAS. Ab his non ſcitur, qui conficere deberent, ſed ab his prorſus ſcitur, qui authores legere valent. Palladius in menſe Octobris cap. 17. œnomeli ita conficere docet. Muſtum de maioribus & egregiis viribus poſt viginti dies quàm leuatũ fuerit ex lacu, quantum volueris ſumis, & ei mellis non deſpumati optimi quintã partem prius tritam fortiter, donec albeſcit, admiſcebis, & agitabis ex cãna radicata ve

hem

hementer, nobis autem sic per dies quadraginta continuos, vel quod est melius quinquaginta, ita vt cùm moueris, mundo linteo tegas, per quod facilè confectio æstuabunda suspiret, post dies autem quinquaginta munda manu purgas quodcunque supernatabit, & in vasculo gypso diligenter includis, & ad vetustatem reseruas. melius tamen, si in minora & picata vascula proximo Vere transfundas & gypsata diligenter operias, & in terrena & frigida cella recondas, vel arenis fluuialibus, vel eodem solo, vascula ex aliqua parte summergas. Hoc nulla vitiatur ætate, si tam diligenter effeceris. hoc est œnomeli à Palladio confectum. RENA. Nónne hoc est mulsum illud, quod aluum mollire dicit Plinius libro 22. cap. 24. si frigidum bibatur, & si calidum, sistere? BRAS. De hoc eodem dicit loco corpora augere, & multos senectam longam mulsi tantùm nutritu tolerauisse, neque alio vllo cibo, celebri Pollionis Romuli exemplo, quem centesimum annum excedentẽ, cùm Diuus Augustus hospes interrogaret, quánam ratione maximè vigorem illum animi, corporísq; custodisset, ille respondit, Intus mulso, foris oleo. REN. Si ita esset, vtilissimũ fore arbitrarer, vt in vsum iterũ

reuocaretur,& illi mulſum biberent, qui diu viuere optarent, at ad quantam copiam bibendum eſt,ſi ventrem ſubducere debeat? BRAS. Ad ſex vncias. nam ſatis eſt cyathum communem bibere,oxymeli verò ſi ad ſex vncias ſemel,bis,aut ter inſumatur,aluum quidem ſubducere poteſt,at ipſius longus vſus iuxta Hippocra. præcepta ramenta educit,hoc eſt inteſtina excoriat, & ſanguinem ſubducit, rarò autem ſumptum ventrem ſubducere poteſt, & craſſa incidere,idem efficit ſcilliticum vinum,at vehementiori vti,nec tanta copia eſt inſumenda. nam ipſius vncia ſatis eſt, cum vehementius ramenta efficiat. REN. Vinum etiam Tethalaſſomenon à Dioſcoride ventrem ſubducere proditum eſt. BRASS.Ita aſſerit,& hoc eſt illud vinum, quod marinam aquam recepit, nonnulli illam ſtatim à vindemia commiſcent, alij priùs vuas ſole vrunt, ita inculcatis marinam indunt, quidam vuas paſſas demum in cadis mari perfundunt, deinde prælo ſubiiciunt, ita dulce perficientes. RENA. Aquæ marinæ ratione ſubducere debet. BRAS. Ita eſſe non dubito, à Dioſcoride notatur vina ex his generibus auſteriora præberi in febribus,& vētrem ſubducere. RENA.Ac verbum iſtud à Dioſcoride addit

ditur, si vehementiora desint. BRAS. Hoc addit, quia ad aluum emolliendam dulcia essent multo meliora. RENA. Et vinum quoque cathorchites, quod ab aliquibus scytites vocatur, est aluo facile? BRAS. Vinum hoc in Cypro conficitur, eodem quo palmeum modo, at eo carere melius est, cùm sit inutile stomacho, neque magni momenti res esset, illud habere, cùm Veneti singulis annis multas naues in Cyprũ mittant. REN. Verum quidem est, si nunc fieret, quoniam ad illud conficiendum ars adhibebatur: nunc fortè illa non vtuntur arte. BRASS. Non ab re loqueris, iccirco vinum hoc impræsentiarum negligamus. RENA. Et præsertim, cùm tot meliora habeantur, quę bonam faciunt aluum. BRA. De reliquis vinorũ generibus, quæ ex herbis, floribus, radicibus, mineralibus, aromatibus, ac aliis similibus conficiuntur, easdem vires habere iudicato, quas simplicia habent, quæ compositionẽ ingrediuntur. RE. Vinum igitur absinthites bilem educet? BRASSA. Educere deberet, experientia verò percepi illa educere, quæ in viis continentur, ad sex vncias epotum. RENA. Proptereà à Dioscoride non ab re dictum est, conuenire serò deiicientibus cibum, quia stercora excernere facit,
&

& ſuperflua, quæ ex cibo decidũtur. BRA. Et ſi in viis, hoc eſt in inteſtinis adeſſet bilis, illam etiam educeret. RENAT. Non ambigo. BRAS. Fit & vinum ex ſalis flore, efficacius ad aluum purgandam, quàm marina aqua croditũ. RENA. Id eſt, quod Dioſcorides vocat Haloſanthites. BRAS. Illud inquam eſt, tamen tot infert corpori incommoda, vt nunquam pro vno & minimo etiam commodo, illud confici voluerim. RENA. Iam quibus incommodis præditum ſit noui, nam guttur lædit, renes & veſicas. BRASS. Et quod peius eſt, ſtomacho aduerſatur, ob quam cauſam Dioſcorides, & valentium & ęgrotantium vſu illud damnat. RENAT. De illo igitur nec verbum dictum ſit. BRASSAVO. De flore etiam æris nihil loquamur, quoniam & ſi craſſa educat, tamen in his mineralibus ſi per os ſumantur, nõ multum fido, quia venena eſſe non dubito. RENA. Ad quantam copiã adhibetur? BRA. Dioſcorides præbet ad quatuor obolos, at quãdoq; in hac præbui copia, & neq; craſſa, neq; tenuia eduxit. RE. Valet & ad aluũ purgandam ſtomoma. BR. Valet quidem, ſed minùs efficax eſt, quàm æris ſquama. RE. Legitur & apud Dioſcoridũ buphtalmi radicem aluum ſubtrahere. BR. Nunquàm

quàm hoc legi apud Dioſcoridem. RENA. Ego autem legi. BRAS. In eo capite, in quo de buphtalmo agit, hoc ſcriptum non eſſe conſtat. RENAT. Si in Dioſcoride id inuenero, quid mihi erit muneris? BRAS. Nihil prorſus habeo quod tibi impartiri poſsim, nam omnia quę poſsideo, tua ſunt & tuorum fratrum, nam opes quas acquiſiui, pro me ipſo non paraui, ſed pro vobis: nolo tamen vt de me illud dicatur:

Sic vos non nobis vellera fertis oues.

Quoniam & ſi pro vobis diuitias aliquas parauerim atque acquiſiuerim, illis tamẽ pro commodo vti volo, & dum omnipotenti Deo placuerit, illis fruar, nam ipſe pro hoc modico tempore quo hîc immoraturus ſum, illas mihi mutuo tradidit, deinde cùm illi placuerit, vt ex his tenebris abeam, & in ſanctam Hieruſalem hoc eſt cæleſtem patriam aſcendam, has opes vobis mutuo relinquam, quoad & vos hinc abeũtes aliis relinquatis. Opus igitur erit te apud Dioſcoridem locum inuenire, in quo id ſcriptum eſt, abſque præmio. REN. At mihi ſatis erit præmij, locum indicaſſe. BRASS. Indicato igitur. REN. In calce octaui Dioſcoridis libri, decẽ & octo herbæ pertractantur, in quibus multa ab authore referuntur, & de effaſcinationibus, & de

& de Dæmoniis ac aliis ſimilibus, quæ ad magiam ſpectare videntur. BRAS. Pars illa Dioſcoridis minima eſt. RENA. Veruntamen in aliquibus Græcis codicibus illã inueneris. BRAS. Hoc nihil eſt, quoniã & Græci illi codices plus habent, quàm habere deberent, legi nonnunquàm hanc partem, ſed vti apocripham deſpexi. Scio prætereà quod dicit velli augente luna, & quando formidines, dæmonas, mala medicamenta, & defaſcinationes auerruncaſsit. RENAT. Addit deinde pituitam dentium reſiccare confeſtim, ſi quis protinus radicem manſam expuat, aluum trahit. BRA. An verò aluũ trahat ignoro, ſed adueniente æſtate experiemur, cætera verò ab eo fieri nõ poſſe, certi ſumus. RENA. De criſpa vocata braſsica, & de capitata nondũ locuti ſumus. BRASS. De his idem iudiciũ facito, quale ſuperiùs de cõmuni braſſica dictum eſt, vnde horum decoctum, & ipſæ herbæ in prima coctura ventrẽ emolliunt, & capitata braſsica, quæ vulgò à nobis capuzzo dicitur, ſale condita hoc efficacius peragit. RENA. Audiui & caſtaneas aluum citare. BRASS. Hoc eſt caſtanearum naturę penitus oppoſitum, cùm potius adſtringant, & contra alui profluuia adhibeãtur. Poſſent fortè ob duas cau-

ſas aluum commouere. Vna eſt, quãdo ſu-
mitur poſt cibum (vt ferè ſemper apu
nos fit) quod vi ſua adſtrictoria compr
mendo educat, vt rhabarbarũ ac myrob
lani efficere dicuntur, ſed in hoc ſenſu c
tonea, diacydonitis, cotoneorũ gelu, me-
ſpila, tricocci, pyra, & omnia acerba alu
ciere dici poſsint. Alter modus eſt, cùm ca
ſtaneæ flatuoſæ ſint, magna flatus cop
ſtercoribus commiſcetur, & ita eliqua
ſcunt, ac facilè excernuntur. Plinius hc
fatetur lib. 23. cap. 8. caſtaneas ſcilicet alu
ciere. RENA. Quas vulgò caratas voc
mus, ceratia à cornu forma nuncupata,
ſiliquæ, nónne aluum ſubducunt? BRAS.
Recentia aluum emollire nulli dubiũ eſt
exiccata verò potiùs adſtringere iudica-
tur, nam lignum eſt in aliquibus locis pe-
rumper dulce, de quo & ſuperiùs locu
ſumus. dulce verò eſt, vbi quædam fructu
pinguitudo adeſt, tamen ipſorum deco-
ctum, etiam ſi exiccata ſint, ventrem, ra-
tione dulcedinis qua inſignita ſunt, emol-
lire poteſt. RENA. Eiuſdem dulcedinis
ratione pectori conueniunt. BRAS. Et in
pectoralibus decoctis inſerantur. RENA.
Ad caſtaneas verò redeuntes, illæ quæ in
dulci vino decoquuntur, nónne aluum ve-
hementiùs emolliunt? BRASS. In ge-
neſ

nere adſtringunt potiùs caſtaneæ,niſi prędictis modis ventrem ciere intelligantur. Tamen id minus faciunt elixæ in vino, quia dulcedinis ratione magis emolliunt, vulgò cuchiaroli dicuntur. Vnde verò hoc nomen ſortitæ ſint, ignoro, niſi quia cochleari à vino,in quo ebullierint,extrahuntur, aptius nomen illæ habent, quæ in aqua coquuntur, eas enim baloſas, ac ſi dicatur balanos elixas, vocamus,& quæ in ignis flamma coquuntur, bruſtulatæ nuncupantur, ac ſi dicatur, balani vſtulatæ, hæ vſtulatæ balani, & quæ ſub cineribus coquuntur primò in ſcintillis vſtulatæ magis adſtringunt elixis, omnes tamen aluum emolliunt ob flatum,qui ſtercoribus miſcetur, & illa ad minima partitur,ac liquefacit,vt faciliùs exire poſsit. RENA. Fortè hac ratione inter cibos frequenter bibere aluum emollit. BRASS. Si ita ſit, eadem erit ratio. RENA. Cur dicis, ſi ita ſit? BRASSAV. Quia in me ipſo oppoſitum experior, & expertus iam ſum, ſcis me poſt quatuor, aut quinque bolos dum prandeo, & cœno, modicè bibere, & hunc ſemper fuiſſe meum morem, tamen cùm eſſem iuuenis, non ſolùm non habebam lubricam aluum, ſed erat valde adſtricta. Nam ſingulis

solùm quatuor, aut quinque diebus excernebam. Ratio tamē dictat aluum molle fieri oportere, quia crassa tenuibus miscetur, verum ne hoc quod dixisti absque authore esse putes, Plinius author est lib. cap. 1, cùm ait, mollire aluum conducit inter cibos bibere. RENA. Legi & de cicercula, quòd bonam aluum facit, ac educ BRASS. Tu iam diu expertus esse putes, quoniam in illis diebus, in quibus carnon editur, domi nostræ nonnunquàm minutali fit. RENA. Scio me frequenter edisse, at non percepi, an aluum emolliret an sisteret. BRASS. Idem efficit, quod aliæ eiusdē generis efficiunt legumina. RENA. Legi & siccomorum bonam aluum facere. BRAS. Non est sicomorus arbor, quæ nunc passim Ferrariæ viret, & siccomorus vocatur, at cum de siccomoro hoc legis, opus est intelligere fructum Aegyptiæ ficus, qui mediam habet naturā inter ficum & morum. RENA. Ita intelligebam, nam sciebam non esse sicomorum illum, qui passim sicomorus nuncupatur, veruntamen & ius hordei cum hordeo ipso sumptum, aluum emollire dicitur. BRAS. Est Hippoc. sententia in primo de ratione victus in morbis acutis, sectione 18. aluum emollire, quando hordeum maximè intumus

muerit,vnde & ptiſana,& ptiſanæ cremor idem efficere poſſunt,& ſi in aqua coquatur,& ſi albo Gale.iure,vel in quouis alio liquore,ſemper enim aluũ emolliunt, ſcitóq; & ptiſanã & ptiſanæ cremorẽ magis emollire, ac ſubducere, ſi melle condiantur,imò & ius ipſum Gal.album per ſe ſolum ventrem emollire poteſt. RENA. Legitur de turture cartilagineo piſce, quòd aluum emolliat. BRAS. Ita legitur,at nũquàm expertus ſum,nec piſcem vidi,quod ſciuerim,imò & idem iudicium ſit de torpedine piſce,ſi in cibo ſumatur. RENAT. Fortè neque torpedinem vidiſti. BRASS. Imò illam vidi Venetiis exiccatam,viuam tamen,& edi aptam nunquã vidi,ſed Marcus Catarozus Cidoniẽſis vir ingenio pręſtans, ad me illam miſſurum ſpopondit, neque dubito tanti viri probitatẽ ſuis promiſsis eſſe defecturam,nunquam enim virum magis veracem illo expertus ſum. RENA. Legitur & apud Plinium marrubium aluum ſoluere. BRASSAV. Verum quidem eſt, ſed id facit cum ſale, & aceto. RENAT. Quomodo bibitur cum ſale & aceto? BRASSAV. Decoctum in aqua ex ſale & aceto,poſteà decoctum bibatur, quod amariſsimum eſt, ſumenda verò eſt illius decocti cõmunis patera,poſſet etiam

edi in acetario ex zuccaro, ſed eſſet amariſsimũ acetarium. Vel Plinius intelligit decoctum quoddam bibendũ eſſe ex marrubij ſucco, quod ita cõfici docet: accipiatur ſuccorũ marrubij & fœniculi ad ſextarios ternos, & coquatur ad ſextarios duos, poſteà additur mellis ſextarium vnum, & rurſus decoquitur ad ſextarios duos. Pro tuſsi exhibet bibendũ ex hoc ad cochlearij menſuram in aquæ cyatho, & pro aluo ſoluenda erit hoc modo parandum, vt tres drachmæ ſucci marrubij recipiantur, ſalis ſcrupulus vnus, aceti vnciæ duæ. Ita aluum penitus ſubducet, quiſpiam verò poſſet illud exiccatum, & in puluerem redactum hoc modo bibere:

℞. Marrubij puluerizati ʒ ij.
Salis ℈ ß.

Aceti quantum ſufficit, vt in eo puluis diſſolui poſsit, ac bibi. RENA. Erit amariſſimus potus. BRASS. Non dubito, ſed qui ęgrotat labores omnes ſubire debet, vt ſanitati reſtituatur. RENA. Vidi mulierculas quaſpiam, quæ ex paſta, & marrubio placentulas ſibi cõficiunt, & paſtillos, quos ex oleo in ſartagine frigunt, ac comedunt: eas verò non interrogaui, ob quem finem id facerent. BRASS. His vtuntur placentulis, quãdo vterinis moleſtantur, & ſimul

iecur compatitur, & adſit obſtructio, hiſq; mulierculis aluum ſoluitur ex illis placentulis, quandoque abſinthium cum marrubio ſimul miſcent, & eodem modo conformant. RENAT. Ob hoc non efficiuntur magis amaræ. BRASSA. Lychnum ſylueſtrem aluum ſoluere Plinius teſtatur. REN. Docétne ſumendi modum? BRAS. Minimè, ſed id his omnibus modis efficere poteſt, in decocto, in puluerem redacta, in catapotia, iu placentulas, in ientacula. RENAT. Ad quantam copiam præberi debet? BRASSA. Ad duas drachmas, ſi in ſubſtantia ſumatur, enimverò in decocto ad quatuor vncias. RENAT. At ad hoc propoſitum non erant adducenda hæc verba, quia ſequitur Plinius ad detrahendam bilẽ efficaciſsima duabus drachmis. BRASSA. Si verò vna ſola drachma inſumatur, aluum ſoluit, & bilem non educet, niſi eſſet in inteſtinis, & in viis, per quas tranſit. RENA. Idem dici poſſet de vnoquoque medicamento, videlicet ſi in pauca ſumatur copia, quòd aluum ſoluit, & proprium humorem non educit, niſi in viis ſit. BRAS. Et Batis etiam aluũ emollire à Plinio dicitur, libr. 21.cap.27. REN. Fortè ſi eodẽ ſumatur modo, vt de lychnide dictum eſt. BRASSA. Eiſdem præcisè

modis, & in eadem menſura. mirum videtur de lapathi partibus, quoniã Plinio teſte radix eius in vino decocta aluum ſiſti: folia verò ſoluunt. RENA. Quomodo accipitur, & in quanta copia? BRAS. Edi poteſt in minutali, & eius decoctum bibi, potéſtque in vino decoqui, & vinum bibi, ac ipſa folia edi, & in aqua coqui ex oleo & ſale, & manducari. RENA. Non miror de hac pugna in partibus quas dixiſti, quia radices ſub terra iacent, folia autem ad ſolem extenduntur, itaq; diuerſas vires contrahere poſſunt, diuerſæ vnius herbæ partes. BRASSA. Si decoctum vino bibatur, communis cyathus inſumi debet, ſi verò minutal fiat, cõmunis patera edatur. RENA. De heliotropio Plinius mentionẽ facit lib. 22. cap. 21. & in lacte iucundius aluum emolliri dicit, & ſi decocti ſuccus bibatur, efficaciſsimè exinaniri. BRAS. Nõ mihi probè conſtat, quid ſit apud Plinium heliotropium, nam Dioſcoridis cicus eſſe non videtur, è quo cicinum oleum conficitur, quia cicus creſcit ad arbuſculæ ſimilitudinem. RENA. In noſtro viridario ad ſex cubitos, & etiam altiùs creuit. BRAS. Tamen Plinius duo ipſius refert genera, tricoccum, & heliotropium, & dicit vtrũque ſemipedalem altitudinem non excedere,

cedere,

cedere, additque ab vna radice ramosum, quod Dioscoridis cico haud cõuenit, nam caulem altum habet antequam se expandat in ramos, & è ramis folia prodeant. RENA. Cur genus vnum tricoccum appellatur? BRASSA. A' tribus granis quæ in vno folliculo continentur. RENA. Igitur erit Dioscoridis cicos cum tria habeat in vnoquoq; globulo grana. BRASSA. Hoc minimè sequitur, quia multæ herbæ tria habent in vno globulo grana, frutéxque adest tricoccus nuncupatus à tribus seminibus, quæ in fructu continentur, éstque in mespilorum genere, & genus illud lactariæ herbæ, quæ vulgò catapucia vocatur, tria complectitur in vno folliculo semina. RENA. Nullum aliud præter hoc signum inuenire possum, quo dici posset, Plinij heliotropiũ esse Dioscoridis cicum. BRASSAVO. Imò differre, & hoc quoque ostendit, quia ait cum sole se circum agere etiam nubilo die, tantus syderis amor est, noctu veluti desiderio contrahit cæruleum florem, at neque interdiu neque noctu in Dioscoridis cici flore cæruleus color non contrahitur, at semper eodem modo eodémque colore nitet. RENATVS. Nescis igitur quid sit Plinij heliotropiũ? BRASSAVO. Nondum valui honc Plinij

heliotropium. BRASSA. Nondum valui hoc Plinij heliotropium inuenire, & si esset Dioscoridis cicos, de illo essemus deinceps pertractaturi, cum de his verba faciemus, quæ bilem & pituitam subducũt, hos etenim humores Dioscoridis cicus educit. RENA. Hoc igitur heliotropium dimittamus, si non sit Dioscoridis cicus, cùm multa alia extent notissima, quæ aluum emollire possunt. BRAS. Neq; hoc prætermittam Dioscoridis cicum aluum vehementer educere, at Plinij heliotropium in lacte iucundius aluũ emollire, sed de re alia agamus. Herba, quã Plinius Thesium vocat lib. 22. cap. 22. quam dicit aluum purgare, & esse amaram. Poterit verò omni modo præberi quo & olera, & poterit etiã exiccari, & in puluerem reduci, posteà in catapotia conformari, vel in iure sumi, aut alio liquore ad drachmas duas. REN. Heliotropiũ ad quantã copiam præberi deberet? BR. Cùm herbã ignorem, ignoro etiã in quanta copia preberi debeat, at cõiector non minori semiunciæ, quia cũ lacte præbet Plinius, & iucundè aluũ emollit, licet posteà sequatur, quod efficacissimè exinanit, si decocti succus bibatur. De succo vero duæ drachmæ insumi poterunt, hæc verò te vti certa accipere nolo, sed potiùs pro cõ

iectu

iectura dicta,& quæ etiam rationi certę inhærent. Nam cùm de re aliqua nonnihil certò affero, tunc ita eſſe & me expertum eſſe intelligito. RENA. De Plinio miror, qui cum de ſylueſtri cicere lib. 22. ca. 25. loquatur, dicat, ſi largius ſumatur, aluum ſol uere: cùm hoc in omni ciborum genere etiam optimo verum ſit, videlicet ſi largius ſumatur, quòd aluum ſoluit. Nam in tanta copia confici non poteſt. Cùm verò confici non poſsit, ventrem perturbat, & crudus exit, vel parum immutatus. BRASSA. Planum eſt ſubductionem iſtam eſſe per modum ſymptomatis. At ſi id, quod inſumitur, flatuoſum ſit, illud poteſt plenius efficere, quàm illa, quæ flatuoſa non ſunt. Vnde non ab re Plinius ſequitur & inflatio cõtrahitur, & tormina. RENA. Quomodo accipitur? BRAS. In minutali, notat verò Plinius, quòd toſtum ſalubrius habetur. nam cùm torretur, partes multæ flatuoſæ abeunt, veruntamen & ſatiuum cicer abundantius inſumptum idem efficere non dubitamus, imò & quicunque alter cibus, qui in tanta ſumatur copia, vt confici non poſsit, ac ventrem turbet, idem efficiet, nam liquida exeunt, quæ inſumpta ſunt, & parum immutata. RENA. Omnia alia edulia hoc efficere poſſunt,

præt

præter oua dura, quæ Rochum Franciscanum interfecere, illa etenim & si confici non potuerint, tamen neque aluum commouere. BRASSA. Nonnunquàm aliqua contingunt, quando homo moriturus est, quæ aliâs minimè contingunt. Plinius insuper labruscæ radicem in aqua decoctam, & in vini Coi cyathis duobus potam, humorem per aluum ciere dicit. REN. Aquas educere (vt superius dictum est) arbitrabar. BRASSA. Et aquas educit, quæ in ventre continentur, proptereà à Plinio scriptum est, humorem alui ciere, iccirco hydropicis adhibetur. RENA. Quomodo radix illa in aqua priùs decocta, in vino bibi potest? BRAS. Pinsitur radix hæc bene cocta, vt liquefiat, ita enim in vino bibi posse facile erit. RENA. At Coum vinum habere non poterimus. BRASSAVO. Creticum vinum illius loco sufficiet. RENAT. Si ligneæ sunt illæ radices, quomodo coquentur? BRAS. Ex illis quæ magis tenellæ sunt, accipiuntur, adde antequàm coquantur, in puluerem redigi posse, & deinceps coqui. vel & si ligneæ sint, possunt in aqua decoqui, posteà exiccari, & in puluerem redigi, ac in vino bibi. Illa prima ebullitio in aqua aliquid aufert, quod euacuationem impediret. REN. In quanta copia

præb

præbes hanc radicem? B R. Ad duas drachmas præbenda est, vsque ad quatuor, neq; error esset, si ad sex vsque drachmas perueniretur. Legitur & apud eundem Plinium lib. 23. cap. 4. de œnanthino oleo, quod aluum soluit, heminæ mensura cum vino & calida aqua potum aut ptisanæ succo. R E. Hoc præter rem videtur, & sordidum vinum & aquam cum hoc oleo bibere. B R. Non est præter rem, neque sordidum, sed vinum diluitur, & cum hoc oleo bibitur, tamē facilius est ex ptisana accipere, nam cum vino nauseam commouet. R E N. Illa intelligenda vidētur aut de omni oleo, aut de omphacino. B R A. Tamen experientia ostendit idem facere œnanthinum, efficaciúsque educere. R E N A. Ex quibus conficitur œnanthinum oleum? B R A S S A V. Ex labruscæ floribus. R E N A T. Efficacius igitur educere non dubito. B R A S S. Imò & idem efficit, si solum absque aqua, vino & ptisana bibatur. R E. De elæomeli etiā eodem loco dicit Plinius aluum emollire. B R A S S. De hoc impræsentiarum agendum non est, quia addit bilem præcipuè detrahere, duobus cyathis in hemina aquę dulcis vt superiùs dictum est. R E N. Elæomeli in Syria ex his oleis manat, sapore melleo, non sine nausea. B R A S. Et ficuum

lac

lac à Plinio aluum soluere dicitur, eodem 23.lib.cap.7. RENAT. Quomodo insumitur ficuum lac? BRASSA. Accipitur ante ficus maturitatem,& in vmbra exiccatur. REN. Et quomodo insumatur, & in quanta etiam copia? BRAS. De sumendi modis si petas, dicimus posse in catapotia cōformari, in iure bibi,& in dulci aqua, posse in eclegma sumi ex zucaro rosaceo, posse in placentulas ex pasta conformari, & ientaculis misceri. De quantitate vero insumenda, cùm vim habeat adurentem in modica copia insumendum est, at à scrupulo vno vsque ad drachmam, notáq; semper alicui rei esse miscendum, ne os dum insumitur, adurat. RENA. Et eodem loco de caprifici lacte etiam dicit, quòd aluum soluit. Sed an in eadem copia id efficiat, vt de ficus lacte dictũ est, ambigo. BRASSA. Imò in eadem quantitate, vehementiúsque est caprificum lac, quàm ficus esculentæ, vnde in minori copia caprifici lac exhiberi poterit, quàm esculentæ ficus. REN. Non vtar, nisi coactus ad aluum educendum his ficuum lactibus. De cerasis, quòd aluum emolliant, manifestissimum est, præsertim dulcia cerasa, quia acerba & austera adstringant, nisi in tanta sumantur copia, quòd ventriculum relaxent, &

per

per viam symptomatis educant, quia confici non possunt, à Plinióq; eodem loco notatur, si quis matutino rosida deuoret cum suis nucleis, in tantum leuari aluum, vt pedes morbo liberentur. Idem efficit & ipsarum succus, de daphnoide etiam siue syluestri lauro. Hoc dicit Plinius, quòd aluũ soluit. RENA. Quomodo sumitur? BRASSA. In decocto sumi potest, in puluere, in catapotiis, & in eclegmate deglutiendo. RENA. Plinius lib. 24. cap. 6. de styrace dicit, quòd appositus aluum mollit, at cui appositus? BRAS. Ventri, vt si extendatur supra corium, vel supra linteum, & ventri supraponatur. RENA. Eodem quoque loco spondylion emollire dicit. BRASS. Nota etiam, si styrax ad tres drachmas per os insumatur aluum emollire, & idem est de spondylio iudicium, & per extrinseca applicatum, & per intrinseca insumptum aluum scilicet emollire. RENAT. Picem quoque aluum soluere dicit, eodem libro cap. 7. At de qua intelligit pice? BRASS. Cùm simpliciter pix dicitur, de nauali intelligitur, nota verò id effecturã esse si em plastri modo supra ventrẽ extẽdatur, vel si per os ad vnciam sumatur. RENA. Quomodo per os sumi potest? BR. Facillimè si zucaro inuoluatur, tũc enim casiæ bolus

videb

videbitur. RENAT. Si verò ita displicuerit, in ientaculum poni poterit ac degluti ri. BRAS. Nonnunquam iussi vt quispiã in iure acciperet, ius absorpsit, sibiq; haud displicuisse retulit, hócq; planum est, tam in spissata pice, quàm in liquida, & pisseleon idem efficere posse non dubitamus. RENA. Et meliùs fortè, quàm pix. BRA. Et palimpissa, quæ iterum decocta est, eũdem effectum præstabit, & pissasphaltum idem efficere non dubitamus. RENA. Plinius eodem lib. refert cap. 8. interiorem sambuci corticem tritam, & vino albo potam, ventrem soluere. BRA. Imò & soluit si in iure coquatur iúsque bibatur, & si in puluerem reddatur, & in catapotia conformetur, aut alio quouis modo ad duas drachmas accipiatur. REN. Quid intelligit per inferiorem corticem? BRAS. Sambucus primùm habet corticem, qui albicat, si auferatur, cortex quidã tenuis subest, qui viridis est, hic est cortex ille, de quo Plinius intellexit, cùm de interiori sambuci cortice verba fecit. Eodem etiam loco de teneris minoris sambuci caulibus dicit, quòd in patinis cocti aluum soluũt. REN. De his locuti sumus in aquam educentibus medicamentis, & cùm de interiori sambuci cortice loquitur, de vtriusque
samb

ſambuci cortice intelligit. BRASS. Plinij verba illud oſtendunt. RE. In nono eiuſdem libri cap. inquit agni vel agnicaſti ſemen cum pulegio & melle coctum, aluum purgare. BRAS. Opus eſt ſemina in aqua decoquere, & decoctum bibere, vt ita fiat.

℞. Seminum agni caſti ℥ j.
Mellis ℥ j.
Pulegij ℥ iiij.

Miſc. & bulliant in aquæ vncias duodecim ad cõſumptionem medietatis, vt mel ſit probè expumatum, poſteà bene exprimatur, ac bibatur. Tunc enim aluum purgabit, & quæ in viis ſunt educet. Arbitror verò idem effecturum ſemen ipſum abſque melle, & pulegio, ab eodem Plinio dicitur lib. 24. cap. x. ſmilacis clematitis ſemen aluum ſoluere acetabuli menſura in aquæ hemina, aut in aqua mulſa. Poſteà ſequitur dari ex eadem cauſa & decoctum eius. REN. Hæc verba oſtendere videntur, quòd abſq; decoctione, primò in aqua vel in mulſa præbebat. BR. Quid ſi hoc quod de decoctiõe dicit, de herba ipſa intelligeret & non de ſemine? RE. Quid putas tu? BRAS. Ita intelligi poſſe, nam & herba ventrem ſoluit decocta, ídque efficit, tam ſeminis decoctum, quàm herbæ, imò tenelli cauliculi ſi coquantur, & acetarij modo

ex sale, oleo, & aceto condiantur, ac ed[illegible]tur, aluum subducunt. RE. Nonne intel[illegible]gis per smilacem, clematida illam, q[illegible] supra arbores repit geniculatam? BRAS. Illam intelligo, sed in Ferrariensi agr[illegible] sponte non prouenit, in Campania ill[illegible] sponte nascentem vidi, & in decliui[illegible] quodam loco apud Sermonetam, túncq[illegible] quid esset ignorabam, nunc Ferrariæ [illegible] hortis passim habetur, & Ferrarien[illegible] mulieres semen decoctum libenter ed[illegible] REN. Mirum mihi videtur, cùm à Plin[illegible] cap. 21. eiusdem libri scriptum sit Rhu[illegible] erythros vocatur semen, vim habere a[illegible]stringendi & refrigerandi, & aspergi p[illegible] sale obsoniis. BRASS. Est rhus obso[illegible]rum, vulgò dicitur sumachium. RE. Po[illegible]eà sequitur, Aluos soluit. at quomodo s[illegible]uere potest, si adstringit ac refrigerat? [illegible] Id non facit determinatè & ex propria n[illegible]tura, quæ exoluat, vel emolliat, sed i[illegible] co[illegible]primendo facit, nam superiores intestin[illegible]rum partes adstringendo inferiores di[illegible]tat, atque aperit, ac si esset manus, quæ i[illegible]testinum in inferiori parte comprime[illegible]ret, & ea, quæ in illis continentur ad i[illegible]mam partem comprimerentur, vt muli[illegible]res faciunt, quæ farcimina, tuccet[illegible], & s[illegible]guiculos parant. RENA. Cùm de smil[illegible]

ce clematide facta fit mentio, memini me legisse apud Plinium eodem lib.cap.15.de alia clematide prope capitis finem, quam aliqui vocant echitem, alij laginem, nonnulli tenuem scammoniam. BRA. Est illa, quæ ramos habet pedales, foliosos, non dissimiles scammoniæ, nisi quòd nigriora minoráque sunt folia, in vinetis inuenitur atque aruis. REN A. Illa inquam est, de qua Plinius dicit, quòd estur vt rhus ex oleo, & sale, aluúmque ciet. BRASS. Non sum adhuc expertus, necdum bene cognoui. At aron cognosco, & expertus sum. RE. Et quis non cognoscit? BRA. Ille, qui non didicit. RE. De his loquor, qui circa simplicia medicamenta versantur. BRASS. Notat Plinius cap.16.eiusdem libri ipsius folia aluum inanire ex sale, & aceto sumpta, imò si cruda edantur oleum addimus, verùm decocta etiam in minutali ex sale & oleo idē efficiũt, scito verò acria esse eiuscemodi folia, propterea præstat, vt coquãtur, ita enim minus acria redduntur, & sine aliquo vel modico acredinis sensu in ore sentiuntur, tamen & Ari radix decocta & ex melle esitata bonam aluum facit, quandoq; folia masticaui, mihi linguam accendêre, tamen commorsio non est diu immorata in ore, & lingua, cum aliis de-

deinde præbere volui, ex oleo & ſale ſemper coqui iuſsi, & nonnunquàm aceti modicum addi præcepi, decoctas verò radices nonnunquàm ex ſale & melle edi iuſsi nonnunquàm ex ſale & pipere, nec edentibus diſplicuêre, bonámque aluum facere. RENA. Quid eſt, bonam aluum facere? BRASSA. Eſt retardantem aluum ad eiiciendum excitare atque accommodare, vt poſt coctionem exeant excrementa & diutius in inteſtinis haud immorentur. RENA. Cognoſcíſne Alypon? BRASSA. Quidni? cauliculus eſt, Plinio teſte lib. 27 cap. 4. molli capite, non diſsimilis betæ acris guſtatu, ac lentus, mordénſque vehementer, & accendens. RENA. Ita profectò dicit author, ſed ad oculum non vidi alypon. BRASS. Curabo, vt quandoque videas. RENA. De eo Plinius dicit, quod aluum ſoluit, in aqua mulſa, addito ſale modico. BRAS. At Plinius plura addit, quàm in aliis faciat ſimplicibus, nimirum ait minimam portionem eſſe duarum drachmarum, mediam quatuor, maximam ſex, in purgatione, quibus datur è gallinaceo iure. RENA. Ergo & in iure gallinaceo decoqui poteſt? BR. Imo niſi decoqueretur, linguam accenderet, & magnam caliditatis impreſsionē inferret, editur modo oleris

in

in iure vel in aqua mulsa, tamē & satis est in aqua coquere ex oleo & sale, posset præ tereà in puluerem redigi, & ex mulsa exsorberi, vel in iure gallinaceo, & posset in catapotia redactum transglutiri, posteà mulsam bibere, vel gallinaceum ius. De calla nunc agamus, de qua Plinius lib. 27. capite 8. dicit eius radicem bibi ad aluos exinaniendas. RENA. Opus est, vt sit exic cata, vel saltē vt pinsetur, posteà cuipiam liquori misceatur, vt bibi posſit. BRASS. His modis sumi potest, sed ex iure, vel ex mulsa bibitur. RENA. Ad quantam copiam? BRAS. Ad drachmas duas. RENA. De glycyside cap. 10. eiusdem libri Plinius ait, quòd eius radix ex vino aluum purgat, at quomodo sumenda est? BRASS. In puluerē redacta, & in vino ad duas drachmas pota, veruntamen & eodem loco dicitur, hypophæsti radicis succum æstate colligi ad soluendam aluum, tribus obolis maximè in comitialibus morbis, & tremulis, hydropicis. REN. Et polygoni femina à nonnullis aluum soluere dicuntur. BRAS. Legi apud Dioscoridē & Gal. adstringere. RENA. Nónne polygonō est herba illa, quæ vulgò corregiola vocatur? BRAS. Illa inquam. RENA. Cur ergo hi dicunt aluum subducere? arbitrabar ego

esse adstringentis naturæ. BRAS. Et in esse illud ostendit, quia profluuium san-guinis narium supprimit ipsius succus, a hos deceptos esse in alia herba nominis si-militudine putandum est. RENA. In qu herba? BRA. In polygonato, de hac enim Plinius lib. 27. cap. 11. agens inquit, polyg-nati semina aluũ soluere largiùs sump. Non est verò magna in his nominibus d ferentia, polygonon, & polygonatum. R Quid intelligendum est per largius sum ptum? BRA. Vt ad vnciam saltem sum tur in puluere redacta, & in aliquo liqu re, vel in mulsa pota. REN. Nónne polyg naton herba est, quæ vulgò fraxinellla v catur? BRA. Illa est, & quæ etiam genic laris dicitur, qua nonnũquàm rusticæ mu lieres fucantur. RENAT. Dioscorides & Galen. adstrictionem quandam illi attr buunt. BR. Imò & aliquam frigiditatem sed partes habet etiam non mediocrite calidas, ob insuauem amaritudinẽ, & acr dinem, verùm & si frigida esset, frigida & adstringentia aluum comprimendo sub-ducunt, præsertim si largius insumantur, eiusdem verò semina largiùs sumi debẽt, vt Plinius testatur, quanquam etiam fieri posset, vt semen educeret, & ipsius herba adstringeret, quamuis credere non potue-

rim

rim, vel vix credere, ex calido ſemine frigidam herbam poſſe prodire, licet non negarim in elemẽtari compoſitione, maiorẽ adeſſe in ſemine caliditatem, quàm in herba, vel ſaltem in illo caliditatẽ adeſſe herbæ formatiuam, licet & in herba ipſa adſit vis ſeminis formatiua. RE. Hoc igitur de polygonato intelligamus, quòd ſubducit, & non de polygono. BRAS. Ita coniector, quia polygoni ſemina minimè educunt. RENA. Plinius libro 32. cap. 6. ait, oſtreas ventrem leniter mollire, at non explicat quo modo ſumptæ id faciant. BRA. Superiùs de teſtaceis locuti ſumus, ſub quibus & oſtreæ complectebantur: nam ſub conchyliorum & teſtaceorum nomen veniũt: in genere verò huius generis omnia ſi primo lauentur, poſteà in aqua ebulliant ex oleo & ſale, vel ex oleo ſolo, quia ſalẽ ſecũ gerunt, & horũ ius bibatur, vẽtrẽ emollit, & leniter quandoq; anethum additur, ſed noſtri, petroſelino potiùs, quã anetho vtũtur, quia guſtui magis placet. Porrũ prętereà addimus, vel cæpas cum cinnamomo, vt Gal. iuri albo aſsimilari videatur. REN. Imò erit ius album, quanuis nonnulla addantur vel minuantur: quoniam neq; Gal. eodem ſemper modo conficiebat, & ius album ventrem ſponte emollit. BRA. Iam

dictum est, propterea hoc ostrearum ius magis emollit, cùm & caro ipsarum massa aluum emolliat. RENA. Quot ostrearum caro id efficere potest? BRASS. Ventrem emolliri non puto, si minus viginti edantur. Vnum verò est, quod in nostro consueto sumendi modo ostreas non parum facit ad subductionẽ. RENA. Quódnam? BRASS. Piper, solent enim ex pipere edi ostrea, nimirum à sua eximitur concha & pipere aspergitur, posteà masticatur. RENA. Nónne & piper ipsum ventrem subducit? BRAS. Si parcè edatur id facit, in maiore verò copia vrinam prouocat. Extat de hac re apud Aristo. problema libro 1. problemate 44. RENA. Aristo. verba adducito. BRAS. Hæc sunt, Cur piper si largè sumatur, vesicam soluet: si parcè, aluum? è contrario scammonea, si largè sumatur, aluum soluet: si parcè, & quæ vetus est, vesicam? an quia singula magis à singulis mouentur, piper enim magis vrinam ciet: scammonea aluum, itaque si piper sumptum copiosius est, ad vesicam defertur, nec in aluum diffunditur: sed si exiguum ceperis, rectum id aluum soluit, atque ita medicamentum eius existet: scammonea verò, quæ data copiosiùs est, retinetur vt resoluatur. resoluta iam medicamentum effic-

efficit,ob causam, quam superiùs proposuimus. At si exigua vna cum epoto humore per inuisibiles meatus imbibitur, ac celeriùs antè, quàm perturbet in vesicam defertur, qua pro sua facultate recremēta colliquamentáq; residentia per summa abducit, sed illa multa, vt dictum est, quòd diu ex virium soliditate permanserit, largè expurgat, sordésque terrenas potissimùm detrahit. hæc Aristo. REN. Nescio an hoc referendum sit, quod dicam, an potius silendum. BRAS. Referto, ni pigeat. RENA. A' Plinio scriptum est, cameli caudam arefactam ventrem soluere. BRASS. An verum sit, an falsum prorsus ignoro, cùm expertus non sim, neq; tot sunt apud nos cameli, vt pro vno sumendo experimēto interfici debeant, illi verò, qui apud nos sponte moriuntur, non sunt pro medicamento sumendi. REN. Quid intelligit author per exiccatam caudam, per pilósve caudæ? BR. Carnem intelligo, quæ in cauda est, & non pilos, neque ossa, arbitrórq; in magna copia esse accipienda, si educere debeat, quia in parua copia hoc minimè efficiet, aliud verò ab eodē authore in eodem loco scriptū est. si lib. 28. cap. 8. quod ventrem ciere posse nō dubito, sed obscœnum videtur, nēpe & inhumanum, feri-

númq; potius ac barbarum. REN. Quódnam est hoc tam tetrum? BRASSA. Cameli vrinam bibere. RENA. De cameli vrina non dubitarem, quòd educeret, sed de cauda potiùs, nam & humana vrina ventrem cit. BRASSA. Quomodo percepisti humanam vrinam subducere? RENA. Præter id, quod ab authoribus scriptum est, & præter acredinem, quam habet, quæ intestina stimulare posset, & præter salsedinem mulierculas vidi, quæ pro lienis duritie illam bibebant, & ex illius potu aluus prouocata est, cùm aliôqui essent adstrictæ aluus. BRAS. Hoc non est mediocre signum, quòd educat, at hoc de cameli vrina præ omnibus turpe est, quod barbari eam seruant quinquẽnio, & heminis pota ciet aluum. RENA. Putridam esse arbitror, ac fœtulentam. BRASS. Ambigendum non est, at cùm præsidium sit à barbaris seruatum, illud etiam barbaris ipsis relinquamus, quãquàm facillimum nobis esset cameli vrinã habere: præsertim cùm nonnunquàm in Illustriss. Ducis nostri stabulo cameli nutriantur. RENA. Ne huic vrinæ mentẽ adhibeamus, præsertim cùm infinita adsint ad hoc negotium exequendum potiora. BRAS. Plinius lib. 32. cap. 9. multa in vnum cumulum enumerat, quæ

aluum

aluum emollire poſſunt, vt ſunt, ſilurus è iure, & torpedo in cibo, de quibus ſuperiùs mētio facta eſt, & de marino olere ſatiuo ſimile eſt, quod ſtomacho inimicum eſt, & aluum facillimè purgat. REN. Si de eo olere intelligat, quod ego circa maritima naſci vidi, eſt valde acre. BRAS. Iccirco à Plinio dicitur ob acrimoniam cū pingui carne coqui, & omnium piſcium ius idem efficit, optimum verò ad hoc præſtādum (vt etiam ſuperiùs annotatum eſt) ius fit è ſcorpionibus, & Iulide, & ſaxatilibus, nec virus reſipientibus. REN. Fitne ſimpliciter ius hoc ex piſcibus? BRASSA. Plinius ex quibus fiat eodem loco oſtendit, inquiens, Coqui debet cum anetho, apio, coriandro, porro, additis oleo, & ſale, ſed & ius, quod ex myacibus conficitur, aluum & veſicas exinanit, imò & de peloridibus, quod aluū emolliant fatetur, item caſtoreum ex aqua mulſa drachmis binis. RENA. Et de ſepiis dicit, quòd aluū emolliunt. BRASS. De eorum atramento ſuperiùs locuti ſumus, de ipſis verò ſi aluum emollire debeant, opus eſt vt in cibo prębeantur, ex oleo, & ſale, & farina decoctæ. REN. Vnū quoq; à Plinio ad ventrē emolliendum eodem loco docetur, ſi extrinſecus adhibeatur. Eſt verò hoc, menæ ſalſę

cum

cum felle taurino vmbilico illitæ. BRA. Et menas ipsas recentes superiùs ventrem emollire diximus. BRA. At sum tibi edocturus aureum medicamentum. RENA. Est'ne tam præcipuum, ac pretiosum, vt aureum dici mereatur? BRA. En si præcipuum sit, cùm sit ipsum aurum. RENAT. Insumitúrne per os aurum? BRA. Audias, & modum percipies quo aluum subducit. REN. Iam audio, & attentis auribus. BR. Plinius lib. 33. cap. 4. de auro agit, & in capitis calce ait, ex melle verò decoctũ cum melanthio & illitum vmbilico leuiter, soluit aluum. RENA. Nescio an id crediderim. BRAS. Experiaris potius, nam nihil inde amittitur auri, & si diu in melle ebullierit, vel in alio liquore. RENA. Audiui te nonnunquàm arguentem auri ebullitiones in iure, vel in his quæ dicunt deperditas vires reficere. BRA. Et illum ebulliendi modum semper arguam, tum quia ex aureis numis nihil accipitur auri, cũ ebulliant, tum quia sola manuum sordes, quæ numis inheret dum tractantur, illa est, quæ per ebullitionem aufertur, tum quia aurum, argentum & cætera metalla quandam veneni naturam sapiunt. REN. Hoc experiri volo. BRASS. Hoc & breui, & facilè assequi poteris, nam mater tua aurum

ob:

obrizum tibi præſtabit. REN. Ego à te accipere volo. BRA. An neſcis & me neque numulum habere, niſi ab illa petierim? RENA. Iube vt præbeat, tunc enim facilè præbebit. BRASS. Iubeo cùm tibi lubuerit, & ad rem noſtram redeuntes, idem author lib. 29. cap. 4. de gallinaceorum cerebello agens monet ipſius ius potum aluũ ſoluere. REN. Multis indigebimus ad hoc peragendum cerebellis. BRA. Sex erunt ſatis, debet verò ius fieri ex oleo & ſale in aqua, ego quandoque in aliis aliorum animalium cerebellis petroſelinum apponi iubeo, & aromata, deinde ius bibi, de gallinaceis non ſum expertus, ſed ſtatim experiar, cùm Illuſtriſsi. Ducis noſtri filius quiſpiam alui emollitione indigebit. RE. At ego in me ipſo experiri volo. BRASS. Hoc non dixi, vt experimenti difficultatem oſtenderem, ſed potiùs vt huic tam nobili adoleſcẽtulo rem facillimam præberem, quæ medicamentoſa non ſit. Nam ego præ deliciis minutal ederem ex gallinaceorum cerebellis, oleo, & ſale, & petroſelini foliis conditum, neque in tam nobilibus Principibus ambigua ſumerem experimenta, neque in aliquo alio niſi illius ſimplicis medicamenti, de quo periculum eſſem facturus, iam mihi per

man

manifesta indicia notum esset, quoniam de humana vita temerè ludendum non est, etiam si miserrimi sit hominis vita: imò si nonnunquàm de re ignota sum experimentum facturus, illud in scelerato homine exerceo, ad præsentaneam mortem à prætore condemnato. RENA. Scite in capite mulctandis multa fecisse experimenta. BRASSA. Et talia, vt quandoque illos à capitali pœna liberauerim. RENAT. Ita faciendum esse arbitror, tentare inquam, an misero illi succurri possit omnium aliorum vitas adiuuabit. Nam si intereat, nihil dispendij est: qui & eodem die, cum magno pudore ac dedecore in spectaculum detruncandus erat: si superuiuat, vt plerunque nonnulli fecere, emendatus mala amplius non perpetrabit, & per aliquod tempus adhuc superuiuit, & experimentum sumptum est, quod omnibus hominibus prodesse poterit, & quod probis viris vitam nonnunquàm seruaturum ac prorogaturum erit. BRASS. At hoc gallinaceorum cerebella edere (vt ad propositum redeamus) & ius bibere, non est inter dubia experimēta numerādum, sed inter suauia edulia, quo experiemur, an aluū soluat, ac emolliat. Veruntamen & salis florem aluum soluere in

vino

vino & aqua sumptũ, testatur Plinius lib. 31.cap.7.RE.In quanta copia? BR.Ad duas drachmas. RENA. Meministi superiùs de vino ex flore salis nos esse locutos. BRA. Sed & in iure potus, idem efficere potest. RENAT. De hoc minimè sum anceps. BRAS.Plinius etiam lib.20.cap.4. hibisci folia ex aqua pota aluum soluere testatur. REN. Fortè in puluerem sunt redigenda. BRASS.Et in iure sumenda,& decoquenda, imò & radices idem efficere non dubitamus, percoctæ & ex melle esitatæ, & in eclegma redactæ, & eorum decocto epoto. RENA.Eodem etiam lib.cap.7.ait lactucæ syluestris succum aluum purgare in posca potum, ad duos obolos. BRAS. De ea locuti sumus, cùm de his, quæ aquã subducunt verba fecimus.Lapsana genus oleris est, de qua capite 9.eiusdem libri dicit, quòd aluum leniter mollit. RENA. Et ventrem leniter mollire dixit asparagos cap.10. BRAS. Imò & idem efficere asparagum syluestrem eodem loco asseruit. RENA.Capite autem 20.eiusdem libri de semine atriplicis ait, quòd aluũ mouet coctum aut per se, aut cum malua, aut lenticula. BRA.Intellige ius illud ebibendum esse, & semina contusa edenda. Nam cum suis acuminibus edi non possent, quãtitas

verò

verò decoquenda ſit vncia vna, ſed mirū videtur, quòd 22.cap. ſcriptum reliquit napi, ſcilicet aluum mollire, cum tam ſiccum ſit, & valde calidum. REN. Id fortè facit eliquãdo materias, quas in viis inuenerit, & ſua caliditate irritando ac aperiendo. At quomodo præbendum eſt m… rubij ſemen, quod dicit ex ſale & aceto ſ… tum, aluum ſoluere? BR. In puluerem r… digitur, & ad ſemiunciam bibitur. Narciſſum verò herbaceum, quod aluum ſoluere dicit lib.21.cap.19. in aqua coquendum … ad ſemiunciam, & ius bibendum, narciſſúmque edendum. REN. Intelligendúm… eſt de herba, an de bulbo? BRAS. De vtraque ſimul, & ſeorſum. RENAT. Batis etiam libro 21.cap.27. ventrem emollire ait. BRAS. Præberi poteſt & in puluere & decoctum, in iure, vel ex oleo & ſale … aqua ad tres drachmas, ſed 24.22. libri cap. monet alicam frigidam ventri mo… liendo dari. REN. Noſtrum far, quod alicæ loco ſumitur, & calidum, etiam bonam aluum reddit. Cùm verò eodem libro capite 25. de ſeſami granis, hoc eſt ſeminibus, dicit quòd per ſe drachmæ pondere exinaniunt, quomodo intelligitur per ſe? BRASSA. Per ſe abſque alio ſimplici, … liquore eduntur, & guſtui placẽt, imò pa…

ſim in Græcia (vt dictum eſt) panibus cru-
ſtas inducunt, idémque efficere poteſt oleũ
ſeſaminum ad tres vncias epotum. lib. etiã
23. cap. 1. de vitis albæ caulibus ait, quòd in
cibo decocti aluum, & vrinam cient, & vi-
no Palmeo eodem loco nullum aliud tri-
buit officiũ, quàm ventri molliendo tan-
túm. RENA. Niſi de cico locuti eſſemus
huc cicinũ oleum afferrem, de quo Plinius
lib. 23. cap. 4. ait bibi ad purgationes ven-
tris cũ pari calidæ menſura, addítque pri-
uatim purgare præcordia. BRAS. Dictum
eſt cicinum oleum actiones ſequi ipſius ci-
ci. At ſexto 24. lib. cap. de Terebinthi ſemi-
ne ait, quòd ventrẽ leniter emollit. REN.
Quomodo id facit? BRASSA. In pulue-
rem redactum, & ad duas drachmas cum
mulſa epotum, vel in eadem mulſa deco-
ctum, poſteà mulſæ patera in potu ſum-
pta. RENAT. De Reſinis omnibus ven-
trem emollire libro 24. capit. 6. præter-
quàm de lentiſcina, quæ adſtringit, at quo-
modo inſumuntur? BRASS. Igne elique-
ſcunt, poſteà ad quatuor drachmas vſque
ad vnciam ſumuntur, ſunt qui terebinthi-
nam ac laricinam in ientaculo inuoluant,
ac tranſglutiant. Nota verò reſinas hac
ſemper prius eſſe lauandas ex illa aqua vi
ignis eliquata, quę ad affectus propoſitum

facit, quanquàm & possent etiã absque-
tione insumi, cùm ad aluum emolliend-
accipiũtur, tum quia ab authoribus de-
tione nõ fit mentio, tum ne acritudo qu-
dam remoueatur, quæ ventri subducen-
confert. De Alysso vndecimo eiusdem l-
cap. ait, quòd aluum soluit, præbend-
verò est ad duas drachmas in quacunq-
forma ex his, quæ superiùs narratæ su-
RENAT. Nescio an hoc referre debea-
quod Plinius lib. 25. cap. 6. scriptum re-
quit, centaureũ scilicet minus omnia m-
la medicamenta potum è corpore per al-
exigere. BRASS. De hoc centaurio lo-
ti sumus. Sed de his malis medicament-
nescio quid intelligat, nisi effascination-
& amuleta audiuerimus, at capite octa-
26. libri ait, soluit & cyclaminos ex a-
pota aut balanis subditis. Cùm verò sit-
aqua bibenda, aut in puluerẽ redigi deb-
aut adeò erit pinsenda, vt eliquescat, ac-
bi posit, tamẽ & ipsius succus bibi pote-
de quo ita disserit Galen. Nam succus ei-
hemorrhoidas reserat, violentérque ad se-
cessum prouocat, in crocyde, siue flocc-
appositus, præbet verò tres drachmas si-
cum melicrato, siue cum passo, quanquã
hoc videatur esse ad sudorem prouocan-
dum, & per cutaneos meatus biliosa edu-
cen-

cendum. Verùm educit etiam cyclamini alterius ſemen, de quo ita diſſerit Gal. porrò altera cyclaminus, quam quidam cyſſanthemõ nominant, propterea quòd cyſſo, hoc eſt hæderæ floris ſit aſsimilis, radicem quidem ſuperuacaneam habet, ſed fructum admodum efficacem. Nam hic cum vino pluribus diebus potus lienes ſanat, vrinas mouens, ventrem quoque ſubducens. RENA. In quanta copia? BRAS. Non ſum expertus, ſed arbitror ad tres drachmas cum melicrato, & aluum purgare dicit, anagalida ex aqua mulſa, duæ ſucci drachmæ exhiberi poſſunt, & duæ ſeminum, at ſi in iure, vel aqua ebulliat ex oleo, & ſale, ſit herbæ vncia, & decoctum bibatur, ad quatuor vncias zucaro dulcoratum. RENAT. De Nymphæa mirandum videtur, quæ cùm frigida ſit & humida, aluum leniter ſoluere in vino auſtero eodem loco ſcriptum ſit. BRASS. Et nymphæa & eiuſdem generis alia cõprimendo ſubducunt, ac crethmon aluum ſoluere decocto teſtatur Plinius libro 26. cap. 8. RENAT. Debet ebulliri in aqua. BRASSA. Imò & in iure, nam inter ſylueſtres herbas vna edendo eſt, potéſtque ius bibi, & edi crethmon, pſyllium præterea aluos purgare dicit. Decimoquinto

eiusdem lib.cap. RENAT. Contradi-
quædam in Plinio videtur lib.27.cap.
nam de Pæoniæ radice agens, aluum pu-
gare dicit, paulò pòst addit, ventrem sis-
re. BRAS. Non sunt authorum verba
simpliciter sumenda, sed in probum se-
sum ducēda sunt, potest verò locus hic
pliciter conciliari. Nam primò dicit, ra-
omnes vētris dolores sedat in vino, aluu-
que purgat, vt intelligatur radicem bibe-
dam quidem in vino, at non coquenda-
itáque aluum emolliat, posteà loquatur
radice in vino cocta quæ adstringat, na-
paulò pòst sequitur, matricem autem
stomachum decocta in vino scilicet san-
aluúmque sistit. Altera cōciliatio est, cù
sint duæ glycysidis, hoc est pæoniæ sp-
cies, altera habet grana, hoc est, semina r-
bra, altera nigra. Radix habentis rub-
grana aluum purgat, habentis verò nig-
adstringit. RENA. In quanta præbent-
copia? BRASSA. Ad drachmas quatu-
RENA. Ambigo etiam de eo, quod à Pl-
nio scriptum est lib. 21.cap. 6. quòd a-
bituminosæ & nitrosæ sint bibendo v-
les, atque purgationibus, cùm ab Hipp-
& Gal. harum aquarum vsus reprobet-
BRAS. Imò & vsus sulfurearum, ferrea-
aluminosarū, & similium ab his author-

b.s

bus etiã reprobatur, veruntamen ventrem ſubducere nulli dubium eſt, & præterea à diuerſis prauis affectibus liberare. At author ille non intelligit eas aquas in vſum duci debere, ſed quandoque, cùm opus eſt inſumi, nã experientia oſtẽdit, quòd multum proficiant, & aluum ſubducãt. At hoc eſt, ſi ſemel bibantur, vel per ſpatium decem aut duodecim dierum, vt nos Thermarum aquas præbemus. In genere verò dicendum eſt, omnes thermarum aquas ventrẽ ſubducere, verùm de his aliàs pertractaturi ſumus, in libello, in quo de thermarum aquis verba faciemus, nunc verò ſecundum eundem authorem eodem loco dicamus, & ad purgationes maximè vtile eſſe thalaſſomeli, quanquàm à Dioſcoride ſcriptum ſit, quòd aluum turbat, & pituitam trahit, at id blandius efficere monet, quàm aqua maris, quæ & ipſa ventrem ſubducit, imò & ſal vino miſtus, aluum emollire tradit Plinius cap. 9. eiuſdem libri. RENA. Stimulat potiùs, quàm emolliat. BRASS. Fortè materias eliquat, ex quibus aluus mollior euadit. REN. Es'ne balſami ſemen expertus? BRAS. Nõ ſum expertus, at cur hoc petis? RENAT. Quoniam legi ex vino potum ventrem iuuare. BRAS. Experimentũ facilè ſumi poterit,

at id effecturum esse non dubito, verùm
opobalsamum copiosè haberemus, nō d.
bitarem & illud epotum, ventrem emol-
liturum esse, sicut & alia resinarum ac pi
guium oleorum genera. RENA. Duo
cancris fluuialibus apud Plinium inueni
lib.32.cap.9. BRAS. Quæ'nam sunt hæ
RENA. Vnum est, cùm ait, cancri fluui
tiles triti, ex aqua poti aluum sistunt, vri
nam cient, in vino aluum, scilicet cient.
Alterum est cùm ait, cancros ex aqua p
tos, profluuia sistere, ex hyssopo purgar.
BRASS. Intellige decoctum ex hyssop
nam cùm alicui aperienti iunguntur, pu
gant, cùm verò rei nō aperienti misti sur
adstringunt. RENA. Quomodo sumen
sunt hi cancri, id est, quæ ipsorum parte
BRAS. Intelligendum est primò quòd c
cti sint, posteà exiccentur, & in puluere
redigantur, sumantúrque ex vino vel aq
ad duas drachmas, imò si quis copiosè ca
cros edat, ventrem subducūt. RENA. Ill
ideò est, quia non conficiuntur, & si de b
ta superiùs verba fecerimus, tamen nō m
hi tempero quin hoc notem à Plinio
scriptum lib.19.cap.8. cùm ait, betis cand
dis alui modicè soluuntur, nigris inhibe
tur. BRAS. Neque istud erat prætermi
tendum, neq; hoc quod ex Auerrhoe o
hat

habet, prætereundum eſt, camphoram ab aur. I. vſque ad duos potam, aluum ciere. RENA. Legi apud quoſdam recentes, chamædrydis ſemen ventrē emollire. BRAS. Hoc negandum nō eſt de ſubductione ſal[illegible]m, ſi non de emollitione. At miror potius de quibuſdā recentibus, qui arbitrati ſunt ſedum ex vino contritum, atque potum, aluum ciere, cùm tamen frigidiſsimum ſit, & adſtringentis naturæ. RENA. Fortè id comprimendo efficit. At cùm de moris ac mororum ſucco ſuperiùs locuti ſumus, tamen impræſentiarum ab hoc nō abſtinebo, quod à nonnullis recentibus proditum eſt, mori ſcilicet radicem per meſſem inciſam ſuccum præſtare, qui aluū ſubducere poteſt. BRASSA. Et de turture piſce fertur, quòd aluum bonam facit. RENA. Alia proſequaris emollientia, & quæ bonam reddunt aluum. BRAS. Neſcio an alia huius generis adſint, cùm tercenta ſexaginta tria enumrauerim, quæ humorem proprium non educunt, ſed vel ventrem emolliunt, vel ſtercoris eductiua ſunt. RENA. Scio in magno numero eſſe relata. BRAS. At cibos omnes huc adducere poſſemus, qui à Gale. in lib. de alimentorum facultatibus ſcripti ſunt, & aluum bonam facere dicuntur, & citò de-

ſcendere. RENAT. Reperiuntúrne compoſita in pharmacopoliis medicamenta quæ illa tantùm attrahere poſsint, quæ in inteſtinis continentur? BRAS. Reperiuntur nõnulla, vt diamanna, diacaſsia in modica quantitate ſumpta, diaprunis non ſolutiuus, electuarium ſimplex de ſebeſten. RENA. Hæc à venis educere non debent: ſed à ventriculo tantùm, & ab inteſtinis. Vteríſne tu aliquo particulari compoſito emolliente? BRASS. Frequenter pingue ius bibi præcipio, & edi paſſulas ac dulcia pruna, & ſebeſten. RENA. Noſtrum inſtitutũ expetere videtur, vt alia tranſigamus propoſita. BRASS. Nunc de his agendum erit, quæ cõpoſitos humores, hoc eſt duos vel tres, vel quatuor, vel omnes ſimul educere poſſunt. RENA. At primus locus expetit, vt de duobus tantùm ſermo fiat.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm cõpoſitis, quæ bilem & pituitam vnà educunt.

CAPVT VII.

BRASSAVOLVS.

Ab his ergo exordiemur ſimplicibus, ac compoſitis medicamẽtis, quæ bilem

bilem, & pituitam educere valent. REN. Et de his impræſentiarum agamus, & ab eo quod tibi primò in mẽtem venerit, initium ſumere poterimus. BRASSA. Et ſi prædictum ſit rhabarbarum bilem ſubducere, tamẽ & pituitam ipſam educere planum eſt; & quod Arabes ſcribunt craſſam bilem educere, nihil aliud fortè eſt, quàm bilem educere pituitę commiſtam. Verùm cum primaria eius intentio ſit, bilem educere, ꝓpropterea dicebamus quòd bilem ſubducebat, tamen illam cum pituita educebat, quæ eſt illi commiſta, cùm illam iunctam habet. Nam cùm miſta ſunt, bilis attrahi non poteſt, quin ſimul pituita attrahatur, & de aloë idem iudiciũ faciendum eſt. Nam bilem ſubducit, & ſimul pituitoſos humores. Primum verò, quod ab eius vi educitur, eſt bilis, quam & pituita concomitatur, ſed hoc facit à propinquis partibus, propterea ἐκκοπρωτικὸν, hoc eſt, ſtercoris eductiuum vocatur medicamentum. RENAT. Et de caſsia ipſa idem dici poteſt, quòd bilem educit, & pituitam. id verò intelligendum eſt, vt bilem primò educat, poſteà pituitam, ita Arabes cenſent. BRASSAVOL. Et etiam experientia ita eſſe conſtat, multi in caſsia decipiuntur, atram bilem educere putantes,

cùm ſit ipſa caſsia, quæ exit, & non ar.
bilis. Vnum eſt ex medicamentis caſsi.
quæ cùm educunt, ſimul exeunt, cum hi
quæ educunt, à Meſue ſcriptum eſt, heu-
patorium bilem, & pituitam educere. RE-
NAT. Quódnam heupatorium? BRAS.
Illud quod ab ipſo deſcriptum eſt. Nam
Dioſcoridis heupatorium eſt herba vulg.
vocata agrimonium, quæ ventrem haud
ſubducit, imò in vino pota dyſentericis
Dioſcoride præbetur. Meſue verò heupa-
torium bilem & pituitam educendi vim
habet, ſed hoc adeò ineptè facit, vt edu-
cere non videatur. Meſue decoctum præ-
bet à drachmis quatuor vſque ad ſex, at
ego ad libram vſque adhibui, & in puluε-
re à drachmis duabus vſque ad quatuor
cùm à duabus vſq; ad ſex ſumi poſsit. RE-
NA. Neque etiam in hac copia effrenem
faciebat euacuationem? BRASSA. Non
ſolùm non erat effrenis, ſed neque euacu-
re videbatur, vt quandoque arbitratus ſim
vim eductiuam minimè habere, tamen mi-
rifica herba eſt heupatoriũ Meſue, & odo-
rata. RENA. Memini à Galeno de heupa-
torio ſcriptum eſſe, quòd vim habet a-
ſtringendi, & ob hoc robur viſceri hoc e
iecori addit. BRASSA. Nónne dixi tibi
dyſentericis prębuiſſe Dioſcoridem? quo
vti

vtique non fecisset, neque fieri consuluisset, si aluum subduceret, & pituitam ac bilem euacuaret, quanquam ego in dysenteria medicamentis vti velim primò educentibus, posteà adstringendi vim ac roborandi habentibus. RENA. Si hoc educeret, optimum esset ad dysenteriam medicamentum (loquor nunc de Dioscoridis ac Galeni heupatorio) quia euacuandi vim habet, posteà sistendi, & viscera roborandi. BRASSAVOL. Aperit quidem eiuscemodi heupatorium, sed non educit, ob hanc causam ipsius decoctum præbetur ad iecoris obstructionem, & ad hydropem, cùm iecur prauè affectum est. RENA. Fortè & de Veneris capillo idem senties. Nam à Mesue dicitur bilem & pituitam subducere. BRASSA. Ego expertus sum in decocto vsque ad libram, & non eduxit. RENAT. At in quanta copia erat herba, aquæ vel iuri incocta? BRAS. Ad duas vncias. REN. Et Mesue ipse decocti libram præbet. BRAS. Cùm vel adianthum sit apud Dioscoridem, vel easdem habeat cum adiantho vires, vim quandã adstringendi habet, & ideò stomachi fluxionibus medetur, & sanguinis eiectiones cohibet. hoc verò ita nõ assero, quin etiã arbitrer vim quãdam habere aperientẽ, qua mẽses proritat,

verùm

verùm & nonnihil habet adſtringentis roborantis. Galenúſque in ſexto de ſimplicium medicamētorum facultatibus libro ventris profluuium ſiſtere dicit. Verumtamen, quòd hoc decoctum ſubducit:

℞. Capillorum Veneris ℥ ß.
Paſſularum ℥ j.
Sebeſten num. x.

Miſc. & bulliant in iure pulli, poſteà iuxta communis pateræ quantitatem ebibatur: ventrem quidem ſubducet, ſed neque bilem neque pituitam eliget, at id tantùm ſubducet, quod in viis ipſis continebitur: nam potiùs emolliens eſt, quàm electiuè educens medicamentum, quādoque in hoc decocto Iberica pruna ponuntur, quæ vulgò catalonia nomen habēt, vel pruna myrobalana, quæ & ipſa dulcia ſunt, nam his dulcibus prunis & non auſteris, id muneris præbetur emolliendi aluum. Verùm & à Meſue aſſarum inter illa numeratur, quæ bilem, & pituitam educere apta ſunt. Præbet verò infuſum ab aur. duobus, vſque ad drachmas quatuor. In puluere verò à drachma vna vſque ad aur. duos. RENA. A' Dioſcoride dicitur aluum ſubducere, ellebori albi modo, planum verò eſt album elleborum, pituitam bilémque purgare. BRASSAVO. Et prorſus purgat, vnciam

decoq

decoqui iusſi, & ſex decocti vncias adhibui, mediocriter eduxit, & abſque vllo incommodo, vtinam pro albo elleboro præberi poſſet, & eoſdẽ ageret affectus. Nam pro his humoribus vehementer educẽdis, mitiſsimum medicamentum haberemus. RENA. Intelligo albi ellebori modō educere, nō quidem per illam violentiam, ſed eiuſdem generis educere humores, quos album elleborum ſubducit. BRAS. Neque aliter Dioſcorides intelligendus eſt. Gal. de hac herba nihil aliud ſcripſit, quàm quòd ipſius radices acori radicibus ſimiles habent facultates, intenſiores tamen. De acori autem radicibus nihil dicit Galen. quòd bilem, vel pituitam educant, nedum quòd educant. RENA. Neque Dioſcorides mentionem facit, quòd acori radices humorem aliquem ſubducant. BRASSA. Neque aſſarum educit, vel ægrè tantùm educit. RENA. Superiùs dictum eſt Agaricum pituitam euacuare. Meſue verò & alij Arabes bilem etiam educere fatentur. BRASSA. Et id efficere experiẽtia oſtendit, ſed eſt ſecundo loco. RENAT. Tamen à Dioſcoride dicitur, naturam habere adſtrictoriã. BRAS. Imò & guſtu ipſo aliqua perſentitur adſtrictio, verùm hoc quin educat minimè prohibet, & Dioſcorides ipſe

ipſe aluum purgare dicit, ſingulis denar.
aut binis cum aqua mulſa. Quid vero pur-
get, non expreſsit, & Galen. de illa adſtri-
ctione, quam habet agaricum, ait, quod e
leuiculæ adſtrictionis. RENA. Neq; Ga
in ſexto ſimplicium mentionem facit hu-
morum, quos educit, ſed inquit eſſe pur-
gatorium. BRASSA. Et Plinius nulla hu-
morum mẽtione facta lib. 26. cap. 8. ait aga-
ricum drachmis duabus cum ſale modi-
potum ex aqua, aut in mulſo obolis tri-
bus: at nos, quod experientia oſtendit lo-
quemur, planiſsimum eſt pituitam edu-
cere, atque bilem, pituitam primò, ſecun-
dariò bilem, hócque ab Arabibus non a-
que experimento cenſetur. RENA. Me-
ſue prætereà dicit de colocynthide, qu.
pituitam educit ac bilem. BRAS. Veru
prorſus eſt, ſed apud Dioſcoridem atra
bilem etiam educit, ſtrigmenta, atque ſa-
guinem, prop tereà de illa impręſentiaru
nihil loquẽdum eſt, ſed ad alia potiùs pr-
perandũ. RENA. De iride verò Ilyrica Me-
ſue ait, quòd bilẽ, & pituitã educit. BRAS
At ego vidi in hydrope aquas vehemen-
ſubducere. Scio tamen & Dioſcoridem
ſcriptum reliquiſſe pituitam craſſam & bi-
lem denariis ſeptem cum aqua mulſa de-
trahere potu, neq; de aquis mentionem

lam facit. RENA. Tamen aquas educere & ichores expertus es? BRASSA. Expertus ſum, & frequẽtiſsimè, & nunquàm me fefellit, non eo tamen inficias, & pituitam craſſam, ac bilem educere poſſe, præſertim cùm ſimul miſta ſunt. RENA. Quomodo præbendũ & in quanta copia? BRASSA. De radicis ſimul, & herbę ſucco duæ vnciæ adhibentur (nunc Dioſcoridis quãtitatem prætermitto, & vſum proprium refero) de radicis puluere duæ drachmæ, de decocto ſex vnciæ, quãdo quatuor radicis drachmæ in aqua ebullierint, hi ſunt modi, quibus vtor, & hæ ſunt quantitates, & aquas ſemper educere percepi, licet nonnunquàm pituita & bilis vnà ſubducta ſint. RENA. Iam intellexi, & partim noueram in his, quæ dicta ſunt, cùm de his loquebamur, quæ ſimpliciter aquam ſubducunt. Verùm & apud Meſuem ſcriptũ reperi elaterium bilem, & pituitam euacuare. BRASSA. Id quidem ac vehemẽter facit, imò & elaterium ipſum, quod eſt anguini cucumeris ſuccus, arte quadam collectus, ſimul aquas educit, quanquam & à Dioſcoride hoc ſcriptum non ſit, tamen de elaterio, & de cucumere ipſo fatetur, quòd bilem & pituitam educant. At cucumerẽ ipſum nõ prębet Dioſcorides. Adhibet verò è cortice

radic

radicis acetabuli quadrãtem ad pituitam, & bilem purgandam. à bimatu confectionis elaterij eo vti poterimus iuxta hunc authorem, durátque decennium. RENA. In quo pondere præbetur? BRAS. Maximam portionem ipsius dicit esse solidum obolum, minimam semiobolum, pueris chalci duo sufficiunt, copiosiùs verò non sine periculo sumitur, vtralibet parte bilem pituitámq; detrahit, nos verò ad drachmam vsque elaterij adhibuimus, & præter bilem ac pituitam, mire eduxit aquas: hoc fortè nouit Dioscorides, nam de radicis cortice ait, quòd valet ad hydropas. eandem esse vim & radici, & radicis succo, qualis est in elaterio, Galen. censet, ita esse imbecilliorem. Quòd autem euacuationem mentionem non facit, nec quòd hunc vel illum educat humorem. REN. Quòd verò educat, experiẽtia ipsa ostendit. BRAS. Et maximè ostendit. RENA. Quomodo præbes? BRASSA. Elaterium in catapotia præbeo, vt amaritudo non sentiatur, vel in iure dissoluatur, & potui sumatur. radicis etiã cortex in catapotia deduci potest, & scilicet decoctũ cucumerem ipsum in acetario quãdoq; adhibui, sed adeo amarum est, vt ille, qui sumebat, vix deglutire potuerit. Fit & ex radice succus, qui cucumeri

meris ſucco imbecillior eſt, tamen & ipſe quoque ventrem ſubducit. REN. Eſt'ne id verum, quod à Dioſcoride ſcriptum eſt, eius purgationem non obeſſe ſtomacho? Nam dicit ídque ad hydropas maximè cu iuſmodi purgatio ſine iniuria ſtomachi exigitur. BRAS. Ita profectò à Dioſcoride ſcriptum eſt, ſed experiẽtia oppoſitum oſtendit: nam ſtomachum perturbat, & impotentiam inducit, ſi frequenter ſumatur, hoc facilè experiri poteris. RENAT. Apud Meſuen prætereà bilem & pituitam educit ariſtolochia. BRAS. A' Meſue dicitur, quòd educit, potiſsimùm rotũda, humiditates phlegmaticas, & aliqui addidêre etiam cholericas, per humiditates vero potiſsimùm intelligo pituitoſos ichores, & biliofos ichores. Tamẽ inficias eundum non eſt, medicamentum ichores attrahens, poſſe etiam humores illos attrahere, quorum illi ſunt ichores. REN. At longè facilius eſt Ichores educere, & à medicamento attrahi, quàm humores. BRA. Hoc nemini dubium eſſe debet, tamen & medicamentum hoc non eſt tam imbecillum, quin pituitoſos humores & bilioſos educere poſsit. RENA. Cur à Dioſcoride, & à Gal. nõ dicitur quòd euacuet? BR. Forte quia hoc munus illi ineſſe minimè no-

uerunt, tamē educere perſpicuum eſt, quā-uis eiuſcemodi eductio nō appareat, qualem in magnis medicamentis, quæ eandem vim habent ineſſe percipimus. REN. Ad quantam copiam præbes? BRAS. Meſue præbet ab vna drachma vſque ad aureum vnum, ego ipſius pulueris duas præbeo drachmas, & etiam ægrè educit, ſex decocti vnciæ præberi poſſunt, ſi ſemiuncia in aqua ebullierit cum modico ſale, cùm in puluerem redigitur, poteſt in catapotia conformari, bibitur & ipſius ſuccus drachmis duabus ad eoſdem vſus. REN. De qua intelligūtur Ariſtolochia iſta? BRA. Tam de longa, quàm de rotunda intelligenda ſunt, quanuis Gale. rotundam faciat tenuiorum partium, tamen nō facit illam magis calidam, quàm ſit lōga, imò in hoc inclinat, vt longa ſit magis calida, vtræq; verò eaſdem habent vires. REN. Referunt, & ſenam bilem & pituitā educere. BR. Referunt quidem nonnulli, ſed Arabes bilem atram addūt, & bilem aduſtam, at ego expertus ſum humores omnes præter ſanguinē, & aquoſitates à ſena educi. Tamē bilem atram præcipuè ſubducit, idem efficit & colutea, vt experiētia oſtendit. REN. De colutea ſuperioribus diebus periculum fecimus, ſed ægrè educere percepimus. BR.

Ego hoc experientia percepi, quod vna vncia orientalis ſenæ efficit, idem efficere Liguræ ſenæ vel Apulæ vnciam vnam, & ſemis, & vncias duas coluteæ noſtratis, debéntque hæc omnia potiùs infundi, quàm alio modo exhiberi. RENA. De Agrioraphano, id eſt ſylueſtri raphano Dioſcorides ait, quòd bilem & pituitam educit. BRASSA. Imò id mirificè facit, quia (vt inquit) ſuperior pars eius vomitione biles, & pituitas extrahit, inferior per aluũ, vtrinque tota ſumpta. RENA. Putáſne id eſſe verum? BRASSA. Succo ipſius ſum vſus, vt plurimum per vomitũ educit, ſed & per aluum nõnunquàm educere percepimus. Ex pane editur, pro his educendis humoribus, vehementior eſt, quàm radicula ipſa domeſtica, & iuxta Gale. ſententiam magis digerit. Nam ipſe quòd educat, mentionem non facit, & ipſius ſuccus ad eoſdem educendos humores in vſum duci poteſt. RENAT. Imò & Dioſcorides ait, ſi libeat, lac excipere, tundantur radices, & fictili aqua pleno mergantur, conturbentúrque, tum deiecto penna quod ſupernatat, eradito, hunc qui ſuperbiberit ſeſquiobolo, vtraque parte purgatur. BRASSA. At ego torculari exprimo, & ſuccum educo. Nam quod à Dioſco-

ride de eo dicitur, quòd ſupernatauerit, plenè colligi non poteſt, niſi ebullierit, iccirco in aquam poni debet, & ebulliri, poſteà id, quod ſupernatauerit lingula vel cochleari, vel penna colligendum eſt. Id verò eſt vti agrioraphani pinguedo quædam, quam lac Dioſcorides vocauit, quin & ex eo decoctum fieri poteſt, quo ad ſex vncias epoto, eoſdem humores euacuare nihil impediet, tamen & in illa agitatione, quæ fit, dum eſt in aqua aliquid ob agitationem ſupra aquam aſcendit. REN. In quanta copia præberi debet? BRASS. Si ex pane edatur, vncia ad minus inſumenda eſt. Potéſtque ex oleo, ſale, & aceto mãducari, vel etiam abſque pane edi, ex ipſius verò ſucco quatuor drachmæ ſumuntur, ex vocato autem à Dioſcoride lacte ſeſquiobolus inſumatur. RENAT. Centaurium minus à Dioſcoride dicitur felleos humores, & pituitam craſſam per aluum educere, ſi eius decoctum bibatur. BRAS. Amariſsimum eſt, iccirco zucaro dulcorãdum erit, & ad quatuor vncias inſumendum. REN. Non mirum igitur, ſi herbam hanc fel terræ nuncuparunt antiqui. BRA. Si quis etiam eius ſuccum ad vnciam ferre poſſet, eoſdem humores educet, id verò notato in hydrope aquas ſubducere, Gale. de

humoribus quos educat mentionem non facit, licet fateri videatur quòd euacuet, ac desiccet innoxiè, quæ impleta sunt, sed experientia ostendit humores illos educere, quos dixit Dioscorides. De parthenio etiã à Dioscoride scriptum est, bilem ac pituitam per aluum subducere. RENA. At parthenium solum non præbet, sed ait siccatum cum melle, & sale, potum, epithymi modo, pituitam, bilémque detrahit per inferna. BRA. Nota exiccari debere in vmbra & in puluerem redigi, posteà puluis hic ex melle & sale sumendus, ex his verò duobus bibi nõ potest, sed potiùs delingi, nisi mel aquæ aut alicui humori misceretur. Poterit verò in hac copia sumi.

℞. Pulueris foliorum parthenij ʒ ij.
Mellis ℥ j.
Salis ℈ j.

Misc. & delingatur. Posset accipi tãta mellis copia, quòd bibi posset, licet ægrè, & non nisi melle ab igne liquefacto, mel verò expumatum esse debet, ne tormina inducat. RENA. Dubium mihi occurrit, cùm ab ipsomet Dioscoride scriptum sit, epithymum pituitam & atram bilem educere, quomodo hic intelligit, cùm ait parthenium more epithymi educere, cùm tamen bilem & pituitam educere fateatur? BRA.

Dici poſſet hic per bilem, atram bilem intellexiſſe, verùm quia cùm ſimpliciter bilis dicitur, flaua intelligitur, & quia experientia oſtendit flauam bilem educere, idcirco intelligere oportet, quòd eodem modo, ſcilicet cum melle humores educat, quos ſubducere eſt aptum, vt ſimilitudo ſit in potu cum melle, & non in alio. RENA. Ita intelligere opus eſt, quia & epithymũ cum melle in potu præbet, neque ſalem addit, quem in parthenio apponit. At ſi nondum erat de parthenio locutus, cur in hac ſumptione parthenium epithymo comparauit? BRAS. Et ſi in quarto libro de epithymo locuturus erat Dioſcorides, & in 3 de parthenio loquatur, omnia vti præſentia habebat, & fortè epithymum cum melle frequenter præbuerat, parthenium verò non frequenter, nunc verò de ſecunda clematide verba faciamus, quam Dioſcorides bilem & pituitam educere tradit, nonnulli cõuoluulũ eſſe arbitrãtur. RE. Quomodo educit, & in quanto pondere? BRA. Ita à Dioſcoride ſcriptum eſt, ſemen eius tritum cum aqua vel hydromelite, ad bilem bibitur, & pituitam per aluum exigendas. De quantitate verò ſumenda nihil tibi referam, cùm minimè expertus ſim, at cùm experiri voluerimus, quod

erit

erit in futura æstate, à semidrachma incipiemus. De sesamoide etiam maiore & de minore à Dioscoride proditum est, quòd bilem, & pituitam educunt. RENA. Súntne sesamus? BRASSA. Non quidem, nam sesamois semen habet gustum amarum, cùm sesami semen dulce sit, de maiori sesamoide ait, quòd ipsius semen ad ventriculi detractiones præbetur contra biles, & pituitas, quantum tres digiti apprehenderint. RENA. Hæc quantitas potest esse drachma vna. BRASS. Non multùm euariabit, at semen hoc in puluerem redactum ex aqua mulsa bibitur. Docet prætereà Dioscorides, Misce cum hoc, semen cum obolo vno, ac dimidio ellebori albi & ex aqua mulsa bibendum, at de sesamoidis minoris semine ait, quòd dimidio acetabuli ex aqua mulsa potum bilem & pituitam deiicit: de magno sesamoide Gale. dicit eandem vim habere cum elleboro, & quòd expurgat vt elleborum, tamen non expresit de quo elleboro loquatur. RENATVS. Putandum est, quòd album intellexerit, nam vocabulum hoc elleborus simpliciter positum, album significare consueuit, tum quia Dioscorides albo elleboro miscendum dixit. BRASSAVOLVS. De mi-

nori verò sesamoide, quòd educat nullam mentionem facit Gal. BRAS. De peplo igitur verba faciamus, quem Dioscorides bilem & pituitam detrahere censuit. BRAS. De semine loquitur, quod potum acetabuli mensura in aquæ mulsæ hemina, hoc efficit, opus verò est semen hoc pinsere, ac in puluerem redigere, idémq; de peplo dicendum est, cuius semen easdem habet vires, ipsomet Dioscoride teste, Gale. notat de pepli semine, & de peplis vel peplis (quia horum radix in nullo est vsu) cum lac faciant vt tithymali, etiam purgare, Tithymalorum verò genera bilem purgant ac pituitam. RENA. Omnia ergo Tithymalorum genera bilem purgabunt & pituitam? BRASS. Id efficient si Dioscoridi credamus, atque ipsi experientiæ. RENA. Quæ'nam Tithymalorum partes hoc efficere valent? BRASS. Quatuor partes in vsu esse possunt, succus, fructus, folia, & radix. Gal. notat succum quem lac vocant, omnibus præstare partibus, à Dioscoride proditur succum duobus obolis bilem purgare, & pituitã si in posca bibatur. Succus hic circa vindemiã hoc modo colligi debet, ramusculi excinduntur, & in vas vitreum succus colligitur, & exiccari sinitur, hunc præbet cum posca Dioscorides

Scien-

Sciendum verò, nunquàm esse hunc succũ solum præbendum, ne linguam, palatum, ac gulam exulceret, sed alicui frigidæ rei semper esse miscendum, aut iuri, tamen cùm succus exiccatus est, potest in catapotia conformari. Quæ auri bractea circunlinita transglutiantur, aliqui sunt, qui farina eruina succum excipiunt, in pastillósque diuidunt erui magnitudine, hunc in maiori copia præberi opus est. Cúmque farina hæc & plus, & minus succi imbibere posit, iccirco de exhibenda quantitate certa regula non habet, nisi homo experiatur. hoc verò certius est, quod referam. REN. Iam referto. BRAS. Si in aridas ficus colligatur, vt quidam faciunt, stillant verò tres aut quatuor guttas pro singulo ficu, posteà tres aut quatuor ficus sunt exhibendi. Nonnullos vidi, qui eiuscemodi lac in ficus recentes acciperent, túncque præberent, & ficuum partem exiccari sinerent. Gale. notat eandem esse naturam seminum & foliorum, lactis, & radicum, at hoc differre, quia lac ad hæc peragenda efficacius est, minus efficax semen, adhuc minus folium, minimè omnium efficax est radix. RENA. Et Dioscorides inquit semen & folia, eandem habere naturam, quam habet lac, neque maiorem in vno

efficaciam ponit, in alio minorem, sed tu-
tùm ait differre per ſumendi modum. N.
dicit, dimidium acetabuli ex his iuſta po-
tio eſt, folia etiam à nonnullis ſale inuete-
rantur, lepidio miſcentes lacte macerato
alij caſeo præduro. Radix in paſtillos ſub-
cta drachmæ vnius pondere ad aluum tra-
hendam, in aqua mulſa bibitur. BRASS.
Tamen & illud quod à Gal. ſcribitur, ve-
rum eſt, omnia ſcilicet hæc per maiorem
& minorem differre efficaciam. nos folijs
vtimur etiam in decocto, & ſemiunciam
foliorum in ius infundimus, vel decoqui-
mus, & tunc quatuor infuſionis vnciæ ve
decoctionis ex zingibere, cinnamomo ac
aniſis præbemus, & prædictos humores
euacuāt, ego ſemper zingiber, cinnamo-
mum, aſſarum, aniſa, amomum, ac eiuſdē
generis alia ob ventriculi os, & ventricu-
lum ipſum ne lædatur, commiſceo. Semi-
na quoque in puluerem redacta ad ſemi-
drachmæ quantitatē in iure bibi poſſunt
& etiam in catapotia conformari. REN.
Semen Autumno colligi docet Dioſcori-
des, tunc enim perfectè maturum eſt, imò
notat quod ſiccatum ſole tunditur leniter
ac lauatur, & ita parum reponitur, at quę
lauari debeat, ſcire percuperem. BRASS.
Aqua ſimplici, & fortè pluuiali, vt educen-
di

di vis tantiſper refrangatur. RENA. Debétne abſque exiccatione reponi? BRAS. Minimè, ſed in vmbra exiccari debet. RE. Educúntne æqualiter omnes Tithymali ſpecies? BRASS. Aequaliter quidem quo ad humores, nam omnes bilem & pituitã educere valent, ſed inæqualiter quo ad vehementiam. Nam Gal. vehementiſsimam ſpeciem illam facit, quæ charatias vocatur, quæ eſt primum Tithymali genus apud Dioſcoridem, quod nonnulli marem dicunt, & myrſinitem, quæ eſt ſecundum genus, fœminam, & hæc parum diſtat in actione, à primo genere, tamen aliquo modo à viribus primi declinat, in tertio loco adeſt paralios, & eſt tertium apud Dioſcoridem Tithymali genus, poſteà ſequitur helioſcopios, deinde cypariſsias, quanuis Gale. videatur dendriodem, quod eſt ſextum genus, præferre cypariſsiæ, quæ eſt quintum genus, & poſt cypariſſiam parium ponit, & vltimo loco helioſcopion, de platiphyllo nullam mentionem facit Gale. in hoc ſuo Tithymalorum ordine, fortè ob id effecit, quia à Dioſcoride ſcriptum non eſt, quòd bilem, & pituitam attrahat: ſed ait, aquas radice, vel lacte, vel folio detrahit per aluum. RENA. Trahitne ſolas aquas? BR. Aquas quidem

det

detrahit, quod & omnia Tithymalorum genera præſtant, ſed & bilem attrahere pituitam experientia oſtendit, hócq; ti ſit vti dignitas ac axiôma, Omnes lactarias herbas, etiam ſi à ſeptem publicis ſpeciebus diuerſæ ſint, vim habere ſoluendi aluum, & pituitam ac bilem educendi, quocunque ſit orbis terrarum loco. REN. Sunt igitur & aliæ lactariæ præter illas quas Dioſcorides narrauit? BRAS. Quis ambigit? Ego cognoſco duodecim ſortè aut quindecim herbarum genera, quæ lac emittunt, cùm Dioſcorides ſeptem tantùm enumerauerit. REN. Quæ'nam ſunt hæ lactariæ? BRA. Non eſt hîc locus de lactariis omnibus pertractandi, fortè ſeorſum de vnaquaque agam ſpecie in libello inſcripto de omnibus lactariis plantis quæ apud nos reperiuntur: apud nos ve dixi, quia apud ignotos fortè aliquæ ſunt lactariæ ita nobis ignotæ, vt ipſimet ſunt nobis ignoti. RENA. In aliud igitur differatur tempus, poſteaquàm tibi placet eiuſcemodi pertractatio. De ſeptem ve Dioſcoridis ſpeciebus pertractauit etiam eodem modo Plinius lib. 26. capite 8. de polypodio nunc verba faciamus, quod Dioſcorides bilem, & pituitam educere faſſus eſt. BRA. Radix ipſius in vſu eſt, o

da

latur(inquit Dioſcorides)ad purgandum, cocta cum gallinaceo vel beta, vel piſce, vel malua. Inſpergitur arida in aquā mulſam, vt pituita, biliſque detrahatur. REN. In quanta copia inſumptum hoc facit? BRASSA. In decocto ad quatuor vel ſex drachmas, in puluere ad tres vel quatuor: tamen non erat hic locus de polypodio pertractandi, quoniam & ſi à Dioſcoride ſcriptum ſit, quòd bilem, & pituitam educat: tamen & atram bilem educere quomodocunque ſumatur experientia oſtendit, iccirco in illo tractandum eſt loco, in quo de his agemus, quæ atram bilem educunt, flauam, ac pituitam: quanuis & Plinius lib. 26. cap. 8. de bile ſolum, quòd educat, ac pituita mentionem faciat. RENA. De Apio herba Dioſcorides tractans, monet eius radicem bilem trahere, ac pituitam, ſed hac conditione, quòd pars ſuperior hos humores per vomitū trahit, pars inferior per inferiorem aluum, tota verò ſimul commanducata, & per vomitum & per ſeceſſum educit. BRAS. Imò & ipſius ſuccus vtrinque, id eſt, per inferiora & per ſuperiora educit. Ita enim ait Dioſcorides, hæc & in fictili aquæ mergitur, tuſa, & miſcetur obiter, deiectóque quod ſupernatat, reliquus ſuccus excipitur, & ſiccatur

catur, quem qui obolo, & dimidio bibe-
rint, vtraque parte purgantur. RENA.
Nónne intelligi debet quòd bilis & pitui-
ta purgantur? BRASS. Ita prorſus, imò
& ſuccus torculari expreſſus eundem effe-
ctum inducit, ad drachmas duas cum iure
pulli inſumptus, & radix ad eoſdem pa-
randos effectus ebulliri poteſt. RENA. De
nigro elleboro, quòd bilem & pituitam
per inferna detrahat, teſtatur Dioſcori-
des. BRAS. Ita nimirum dicit, ſed & bi-
lem atram educere planum eſt, icirco de
hoc ſuo loquamur loco. RENA. At Dio-
ſcorides id non aſſerit. BRAS. Et ſi in illa
parte in qua humores enumerat, quos edu-
cit, atram bilem non referat: tamen pau-
lò pòſt addit, melancholicis valere inſa-
nientibus, contra quos non aliter valet
quàm humores euacuando, qui melancho-
liam, & inſaniam pariunt. Quod indi-
cium eſt, & atram bilem educere cenſuiſ-
ſe. Recentiores verò atque Arabes albo
elleboro hoc attribuunt, quòd bilem & pi-
tuitam detrahat, tamen & etiam atram bi-
lem educere teſtabimur, cùm de his lo-
quemur, quæ bilem, pituitam & atram bi-
lem educere poſſunt. RENA. Cùm ergo
de illis tractaturi ſimus, ad alia ſermo-
nem vertere ab re non erit. BRAS. Cùm
à Dioſ-

à Dioſcoride notetur ſparti ſemen ellebori vice citra periculum educere, fortè ſemen hoc bilem & pituitam educet, & nō atram bilem. In hoc verò inclino, quoniam illo vſus ſum in decocto, in puluerem redacto, & in iure exhibito ad duas drachmas, & nihil atræ bilis eductum percepi, ſed biles aderant vnà, & excretæ pituitæ, imò & nonnunquàm ſuccum ramorum ſimul cum foliis adhiberi, & ſubducere expertus ſum, at non quidem vehementer, ſed ægrè ſubducit, vt ferè hos humores nō educere arbitratus ſim, ſed tantùm ventrem ciere: & ſi in viis humores illi aderant, vnà exiuiſſe, vt poſteà ſparti ſemen illos attrahere creditum ſit; hócque contemplatus ſum, tantam efficaciam nō habere ſpartum, quod Ferrariæ naſcitur, quantam habet ſpartum in montibus natum, & in arentioribus locis. Dioſcorides quinque obolos feminum præbet, & florum, vt ellebori vice purgent, quanuis addat ſemen ipſum exinanire aluum trahendo, vt hinc coniectura aſſequar, à viis aliquo modo ſubducere, & non à remotioribus locis. RENA. De ſparti fructu, hoc eſt ſemine, & de virgarum ſucco Gale. ait, quòd non inſtrenuè valentis eſt facultatis. BR. Et ſcammoniū prætereà bilem

lem & pituitam educere Dioscorides t: statur. R E. At bilem primò educere con stat. B R A. Hoc non imus inficias, sed pituitam attrahit, licet secundariò. R E. Legi Dioscoridem dicentem, Datur e aqua mulsa, vel ex aqua per se drachm ponderis, aut quatuor obolis, ad pituita bilémque per aluum purgandam. B R A. Veruntamen addit etiam ad quam aluum duntaxat soluendam, partes duæ denar. sextini satisfaciente grano sesamæ adm sto, aut semine alio. R E. Deinceps præte eà sequitur, sed si abundantiùs purgari h beat, succum obolis tribus, elleborum ni grum duobus, aloën drachma vna bibat. B R A S S A. Non mirum, si abundanti purget, quia vehemens est medicamētum & tale, quod bilem educet, pituitam, atram bilem, & ichores. R E N A. Erit igitur h medicamentis simile, quæ in pharmaco poliis seruantur, & omnes valent educer humores. B R A S. His profectò simile e at medicamentum quoque de succo scam monij fieri docet Dioscorides, & sale a purgationes. Nam in viginti drachmis lactis, sex cyathos salis addunt. R E N A. Cuius lactis? B R A S S. Scammonij hoc e ipsius succi. R E N A. In quanta sumitur co pia? B R A. Regulam hanc præbet Diosco ri-

rides,quod ſumi debet vinum portione,vt maxima portio ſit ligulis tribus, media duobus,minima ſingulis conſtet. RENA. Et ſcãmonij radix ad euacuandũ eſt apta. BRAS. Et à Dioſcoride ſubducere notatur,cùm ait,Detrahere & radix ſolet,cum quibus dictũ eſt tribus drachma vna pota vel duabus. RENA. Illæ permiſtæ res ſat videntur ad educendũ, præter ſcammonij radicem. BRAS. Nunc præparatur in cotoneo,& paſta, fitque vocatum diagridiũ, de quo ſcrupulum prebemus,vel etiam ſemidrachmam ad bilem educendam, quãuis & ſecundariò pituitam educat,nunc eſt in maximo vſu diagridium,antiqui ſcammonium ex ſe prębebant,ſed Gal.in cotoneo & paſta præparandum monet, iubétque ipſe paſtam illam præbere,& non ſcãmonium,quod intus continetur præparatum. RENA. Et ebulum quoque bilem & pituitam educere ſcriptũ eſt. BRAS. Duæ ſunt ebuli partes, radix ſcilicet & folia, quamuis & baccas habeat,radix aquas attrahit, iccirco de ea dicit, radicis in vino decoctę vſus,hydropicos in victu exinanit: de foliis verò inquit, quòd olerum modo decocta eduntur, ad pituitã bilémque detrahendã.REN.Iuſsiſti nõnunquàm ægrotos teneilis cacuminibus veſci.BRAS.Et

hoc à Dioſcoride notatur, cùm ait, cau[l]is eius incipientes ad eundem effectũ in p[a]tinis coquuntur. RENA. In quanta co[pia] præberi debent? BRASS. In minutali [...] ſumi debet cõmunis patera iure plena [...] ebulorum foliis, at nos prębemus ſemi[...] xis tenellis caulibus, in acetario ad qu[in] que vel ſex bolos, & aquas vehementi[ſſi] mè educunt. Idē faciunt oleris modo ſu[m] pti, tamen & bilem, & pituitā educere n[on] imus inficias, ſit & ex radice ſuccus ad e[un] dem effectus, & ex foliis inſuper. REN. Cùm radix præbetur, quomodo præbet[ur]? BRASS. In vino decoqui poteſt, & vinu[m] bibi, vel in mulſa, & mulſam bibi, ſint [ve] rò quatuor radicis drachmæ, quæ ebulli[ant]. Si verò radix exiccetur, duæ pulueris dr[a] chmæ ſunt ſatis in iure ſumpti, vel in c[a] tapotia conformati, eandem vim ſamb[u] co Gale. præbet, quam ebulo ineſſe di[xi]. RENA. Et Dioſcorides idem teſtatur, [an] horũ flores ventrémne ſubducunt? BRA. De ebulorum floribus non ſum expert[us] quia fœtidi ſunt, ſed de ſambuci floribu[s] expertus ſum in menſe Maij, cùm mulie res noſtræ ex his floribus teſtuacia confi ciunt, ac paſtillos, cùm huius teſtuacij fru ſtum editur, aluus emollitur, tamen ne que bilis neque pituita à ventre attrahi tur

tur, at ignoro, an ſit lac, quod hoc efficiat, an ſint flores, nam ex lacte & his floribus caſeo, & ouis conficiuntur eiuſcemodi teſtuacia, & tu ipſe fortè expertus es. REN. Scio quidẽ me ediſſe talis generis teſtuacia, ſed an aluum emollierint, an nõ emollierint, memoria non habeo, vnum tamen eſt quo diſcrucior, quia à Gal. ſcriptum eſt, vim deſiccandi habere, conglutinãdi, modicéque digerendi, & à Dioſcoride proditum eſt exiccare, adſtringere, refrigerare, poſtea ſequitur pituitã bilem atque aquas educere. BRASSA. Ne admiratione afficiaris, quia diuerſarum partium ratione hos diuerſos faciunt effectus, ratione quarum eſt amarus ebulus, & aliquantiſper refrigeret. Sunt etenim multa ex pugnantibus partibus confecta. RENAT. Nónne & ſambuci interior cortex educit? BRAS. Illud prorſus facit, at non bilem & pituitam, ſed ſtercora quæ in viis ſunt, in quibus etiam ſi bilis adeſſet, & pituita, bilem & pituitam ſubduceret, & aquas ſimul. RENAT. De lathyri à Dioſcoride ſcriptum eſt, quòd ipſius ſuccus modo quo de Tithymalo excipitur, ad eoſdem vſus valet. Verùm cùm Tithymalorum lac bilem, & pituitam educat, & lathyri ſimile lac bilem & pituitam educet. BRAS-

SAVOL. Imò & illa educit, & prætereà aquas. Vnde & à Plinio dicitur lib. 27. cap. 11. lathyris grana in aqua pura aut mulsa pota hydropicos sanant, trahunt & bilem: qui vehementiùs purgari volunt, cum folliculis ipsis sumunt ea. Nam stomachum lædunt, itaque inuentum est cum pisce aut iure gallinacei sumantur. RENA. Et septima Tithymali species iuxta eundem authorem aquas subducit. BRASS. Imò & aliæ species à septima idem efficiunt. RENA. Gale. notat nonnullos putasse lathyrin Tithymali speciem esse, tum quòd similiter illis succũ habeat, tum quòd eodem modo purgat, totáque illis facultate assimilis est, nisi quòd semen gustantibus dulce videatur, quod sanè etiam maxime purgatiuam vim obtinet. BRAS. Gal. & pityusa idem fatetur, nonnullos scilicet illam existimasse Tithymali speciem, quòd succum habeat vt illæ, quódque similiter illis purget, cæteráque omnia viribus illis est adsimilis. RENA. Ergo & pityusa bilem & pituitam simul educet? BRAS. Imò & aquas. RENAT. Cur Dioscorides dicit solum purganti per aluum radice denariis duobus in aqua mulsa pota, semine vno, folio tribus, lacte ligula collecto in catapotium farina. BRASS. Et si nõ dicit bilem

bilem & pituitam detrahere, neque more Tithymali euacuare, tamen ſubintelligẽdum eſt, cum de Tithymalis ſtatim locutus ſit, & hæc prætereà lac habet. Plinius lib.24.cap.6.ait pityuſa bilem & pituitam per aluum detrahit, radicis decocti hemina, aut ſeminis ligula in balanis indita. RENA. Hæc eſt illa herba, in qua de radice adiectum eſt, quod illam turbith vocãt. BRASS. Eſt illa inquam, notáque & chamæſycem eaſdem habere vires, licet Dioſcorides ſolùm dicat, quòd rami ipſius mãduntur cocti, vt aluum ſubducant, cùm ſit inter herbas, quæ eaſdem habet vires enumerata, præter id, quod experientia illud efficere oſtendit, & huius etiã herbæ ſuccus, ad drachmas duas bilem & pituitam educit. Gal. de ea dicit quòd vim habet abſtergendi, & acrem. RENAT. De maiori heliotropio à Dioſcoride ſcriptũ eſt, quòd radicis ipſius faſciculus in aqua decoquitur, ad pituitam bilémque detrahendam per aluum. BRASS. Miror cur Dioſcorides mentionem non faciat de ſeminibus, quòd aluum ſubducant, cùm ad drachmam ſumptæ id efficere poſsint. REN. Radicis verò decoctum ad quantam copiam id efficere valet? BRASS. Ad ſex vncias, de chamæleæ foliis à Dioſcoride

ſcriptum eſt, quòd pota pituitam & bilem per aluum exigunt, præſertim ſi in duabus abſinthij partibus ex aqua mulſa in catapotia deuorentur. RENA. Nónne & ipſius decoctum idem efficit? BRAS. Omnino. Imò neceſſe eſt ſemper cum alio ſumere, ne linguam & os exulcerent, infuſáque folia hoc vehementius efficere videntur, quàm decocta. RENA. Ad quantam copiam folia inſumuntur? BRASS. Ad drachmam vnam in ſubſtantia, in infuſione verò vel decoctione ad drachmas quatuor. eadémque erit ponderis ratio in ſeminibus. De vino elleborite Dioſcorides mentionem facit, & aluum ſoluere dicit, tamen de humore quem attrahat, nulla mentio habetur. RENA. Arbitrandũ eſt eoſdem educere humores cẽſuiſſe, quos elleborus ipſe educit. BRAS. Ita ratio dictat, & ita etiam conſtat, de vino verò ſcãmonite particulariter refert, quod bilem & pituitam per aluum trahit. RENA. Ex vnoquoque ſimplici medicamento vina confici poſſe arbitror. BRASS. Et quid impedire poteſt? RENAT. Nihil prorſus, ſed inferendũ eſt vina illa herbarum quas recipiunt vires ſeruare. BRASS. Et hoc quoque conſtat: ſed de medicatis vinis ſeorſum in libello tractabimus, in quo omnia referemus talium

ium vinorum genera, & eorum vires ac conficiendi modos. multi sunt, qui adiantum bilem & pituitam educere fatentur. RENA. Neq; Dioscorides neque Gal. hoc scriptũ reliquêre, tamen aluum subducere nulli dubiũ est, tales verò humores educere non constat, imò & cur educat miror, cùm Dioscorides dicat, quòd stomachi fluxionibus medetur, & quòd sanguinis fluxiones cohibet, & Gale. ait ventris profluuium cohibere. quod si faciat, quomodo educere posit ambigo. BRASS. Adiantũ est herba illa, quæ capillus Veneris etiam vocatur, quæ si in aqua ebullierit, ventrem subducit, at si arida insumatur, eundẽ ventrem cohibere videtur, millies vsus sum hoc decocto ad ventrem emolliendum:

℞. Capillorum Veneris
Passularum
Singulorum ℥ j.
Sebesten nu. 20.

Misc. & in iure ebulliant, nunquàm me fefellit. Nam semper ventrem subducit, sed nõ determinatos humores, imò nonnunquàm pruna addidi Iberica, loco sebesten, vel myrobalana. RENAT. Decoctum hoc ventrem emollire potest, at mirum videtur, cùm capillus Veneris decoctionem nõ ferat, illum velle decoquere. BRASSA.

Vltimo inditur loco, vt diutius non ebulliat, at passulæ, pruna, ac sebesten diutius ebulliri sinuntur. Verùm nõnulli sunt qui non contenti, quòd adiantum bilem & pituitam subducat, atram bilem etiã educere censent. RENA. Hoc absurdum esse arbitror. BRASS. Experientia ipsa hoc tibi ostendet, si experiri volueris. RENA. Audiui cyclaminis radicem bilem & pituitam subducere. BRASS. De pituita & aquis à Dioscoride proditum est, de bile verò nulla fit mentio, sed nonnullos deceptos esse arbitror, qui cùm luteã aquã videre, bilem esse arbitrati sunt, cùm sit tantùm biliosus ichor. RENA. In quanta præbetur copia? BRAS. Radix illa in mortario ad quatuor drachmas adeò tunditur, vt facile mulsæ aquæ misceri possit ac bibi, tamen eundé effectum facere potest, & ipsius succus ex mulsa insumptus vel ex zucaro dulcoratus. Sunt & qui fateãtur cucurbitæ domesticæ succum ad trium cyathorum quantitatem, cum hemina vini albi calefacti & olei semiuncia bilem & pituitam detrahere. RENA. Túne hoc verum esse arbitraris? BRASS. Ego subducere scio, sed humores nõ distinxi, vt coniectus sim stomachum refrigerando id effecisse. RENA. Legitur de Damasonio, quod Alisma Dioscori

ſcorides vocat,duas haberi partes, quæ bilem & pituitam educunt, radices ſcilicet, & ſuccum. BRAS.Dioſcorides oppoſitum dicit aluum ſcilicet ſiſtere, imò neque aliſmos, quem & Damaſonium vocari dicit, pituitam & bilem,per aluum euacuat,licet à dioſcoride ſcriptum ſit, quòd radix drachmæ pondere in aqua mulſa pota,tormina diſcutiat. RENA. Experiri poterimus, nam magni viri ſunt, qui id dicunt de Damaſonio illo, quod Aliſma vocat Dioſcorides. BRAS. Sunt, qui dicant ſalis florem bilem & pituitam ſubducere,& hi Serapionem adducunt,tanquam huius rei au thorem, cùm id ſolum à Serapione dicatur.Ex vino & aqua aluum ſubducere. RENAT. Nónne iſtud ſuperiùs notatum eſt? BRASSA. Et ſuperius etiam additum hu mores craſſos ac viſcoſos educere iuxta Meſuen, & pituitoſos, quod & ſal ipſum efficit. RENA. Et cnidium coccum hoc eſt granum cnidium bilem & pituitam educere exiſtimatur. BRASSA. Imò & educit, ſuperiùs etenim in chamælea de eo lo cuti ſumus, cùm dicebamus illius ſemen bilem educere & pituitam, imò nunc addo idẽ efficere & Thymæleæ ſemen, quod & cnidium granum vocari dicit Dioſcorides, & oleũ ex cnidio grano eoſdem etiam

educit humores, licet de Thymælea mentionem solùm faciat Dioscorides, quòd aquas educat. RE. Legi & sylucstris lychnidis semen bilem pituitámque subducere. BRAS. Dioscorides de bile tantùm meminit, dicítque oleris modo & cruda & cocta edi. RENAT. Aliqui putarunt esse vocatam iecorariam. BRASSA. Decipiuntur, quia iecoraria, vel hepatica, alia herba est frigida potius & adstringens. veruntamen circa maritima herba quædam nascitur, vulgaris quidem illa, folio hæderaceo, flore purpureo, lilij effigiem habente, quæ supra saxa irrepit, & propinqua virgulta, quam nonnulli lychnitim vocant, fortè hæc est illa lychnitis, quæ bilem & pituitã educit. REN. E'sne expertus? BRA. Non sum expertus, at si cõtingat me proficisci cũ Illustriss. Duce nostro ad sua maritima loca, tunc experiar. REN. A' nonnullis recẽtibus scriptũ est peucedani radicem bilem & pituitã subducere. BR. Hoc Dioscoridi repugnare videtur, qui ait ventrem molliter ciere. RENA. Alij etiam de picnocomi radice aiunt, quòd pituitam & bilem educit. BRASSAVO. Hoc neque à Dioscoride, neque à Galeno scriptum est, sed Dioscorides ait, radix eius in aqua mulsa aluum & bilem extenuat, nullam de

de pituita mentionem facit, neque Galen. ait, quòd pituitam euacuet, sed inquit, radix fructus & folia vim habent digerendi, attrahendíque, & denique bilem flauam expurgandi. RENA. Nonnulli etiam dicunt Thapsiæ liquorem, & succum & radicis corticem bilem & pituitam per inferna, & per vomitum purgare. BRASSAVO. Galenus mentionem non facit, quòd educat, sed quòd violenter excalfacit, & violenter trahit, Dioscorides de bile solum meminit, nam ait, vsus eius in medicina purgãdi cortice radicis & succo item sapore, qui ex incisa legitur, ita vt bibatur ex aqua mulsa, vtrinque detrahunt omnia hæc bilem. Radix quatuor obolis cũ anethi semine tribus drachmis, succus obolis tribus, lac singulis obolis datur, imò addit largiore potu periculum afferunt, vt de pituita nullam mentionem factam esse deprehendi posit, quanquam & illam attrahere posse non dubitem. REN. Dioscorides fortè hoc non nouit. BRAS. Neque vnus quisque omnia potest. Tamen cùm notauerit aluum subducere, & bilem euacuare (si experientia hoc vidit) mirum est, quòd & pituitam subductam non viderit. RENA. Quid sentis de empetro? BRAS. Plinius de eo mentionẽ facit ratione qua

purg

purgat,& ait libro 27.capite 9.Empetrum, quò propius mare fuerit, minus ſalſa eſt, potúque bilem trahit,ac pituitas, quo longius magíſque terrena amarior ſentitur, trahit aquam. ſumitur autem in iure aliquo aut hydromelite. RENA. Cùm aquas educit, éſtne etiam bilis & pituitæ eductiua? BRASSA. Et hæc eadem educere credendum eſt. REN. E'ſne expertus? BRAS. Non ſum expertus. REN. Legi de elæomeli,quòd cruda & bilioſa educit. BRAS. Si apud aliquē fide dignum authorem inueniatur,dicere poſſemus per cruda pituitam eſſe intelligendam, ſed apud Plinium reperio (quod ſuperius in bilem euacuantibus notatum eſt) lib.23.cap.4. quòd emollit & bilem præcipuè detrahit duobus cyathis in hemina aquæ datis. RENA.Súntne alia ſimplicia, quæ bilem & pituitam ſubducere poſſent? BRASSA. Impræſentiarum nulla alia nobis occurrunt. RENA. Reperiuntúrne in pharmacopoliis compoſita medicamenta, quę hos ſolos humores, bilem ſcilicet & pituitam educere poſsint? BRASSA. Imò multa adſunt, vt Diaphinicon cōfectio Braſſaulica noſtra antiqua. Nam impræſentiarum illam immutauimus, & omnes humores educere fecimus, Diacarthamum,Electuarium de ſebeſten.

Electuarium indum, pilulæ de hiera magna, pilulæ mastichinæ, pilulæ assaiaret, pilulæ de rhabarbaro, pilulæ de tribus cum rhabarbaro, pilulæ de Agarico, pilulæ aureæ, pilulæ cochiæ, pilulæ de serapino, pilulæ de mezereon, pilulæ de heupatorio, pilulæ de hermodactylis, pilulæ alandaal, vel Trochisci alandaal, pilulæ de benedicta. RENA. Multa ergo sunt in pharmacopoliis composita medicamenta, quæ hos humores educere valent. BRASSA. Tot sunt, quot enumeraui in Ferrariensibus pharmacopoliis, & hi humores sunt cæteris frequentiores. REN. Superest, vt de more illa huc afferas medicaměta, quibus ad hos duos tantùm educẽdos humores vsus es, & imbecillia, mediocria ac vehementia distinguito. BRAS. Quod nunc sequitur medicamentum, imbecille est, quod & imbecillo homini præberi poterit, vocaríque debet phlegmacholagôgum leue.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ℥ ß.
Rhabarbari electi ℥ j.

Misc. & infundantur in sex vncias aquæ capillorum Veneris per decem horas, posteà exprimantur, & in expresione dissolue
Floris casiæ ℥ iiij.

Alo

Aloës lotæ ℈ j.

Miscean. & conuenienti hora præbeatur.

RENA. Cùm multi sint, qui medicamenta negligant, quæ in potu sumuntur, quid his præbendum erit, cùm facilius catapotia deuorare valeant? BRAS. Pro his hæc quæ sequuntur catapotia seruari poterunt.

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Aloës lotæ
Singulorum ʒ j.

Misce. & cum flore casiæ globus conformetur, è quo deinde pilulæ fiant, quarum sumenda quantitas est à drachma vna, vsque ad duas, & iterum ex casiæ vocato flore conformentur, at si cuipiam libuerit, hæc in puluerē redacta ex iure insumere, hoc concedatur, si in maiori copia prædicta insumantur medicamenta, ex leuibus fortia euadere poterūt, tamen & hoc quod sequitur mediocre erit phlegmacholagogum.

℞. Centaurij minoris ʒ ij.
Radicum iridis ʒ j.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ. j. ß

Misc. & infundantur in sex vncias aquæ ci-

pil

pillorum Veneris per decem horas, posteà exprimantur, & in expreſsione diſſolue

Rhabarbari electi ℥ j.

Miſ. & cõuenienti hora præbeatur. Pro his verò, qui medicamẽta potabilia ſumere nõ poſſunt, hoc pilularum genus conficiatur, ac ſeruetur, quod mediocriter euacuabit.

℞. Rhabarbari electi
Aloës lotæ
Agarici
Singulorum ℥ j.
Radicum iridis
Centaurij minoris
Singulorum ʒ ß.
Elaterij ℈ j.
Salis gemmæ
Zingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Singulorum gr. vj.

Miſc. & ex lacte alicuius Tithymali conficiatur globus, & potiſsimùm (ſi fieri poſſit) ſit lac characias, quod eſt primum iuxta Dioſcoridem ac Gal. Tithymali genus. poſſet & harum pilularũ puluis in iure bibi, antequàm ſit confectus globus, & poſteaquàm erit cõfectus, & exiccatus, ſi in puluerẽ redigatur. RE. In quãta copia pręberi poſſunt hæ pilulæ? BRAS. A' drachma

vna vſq; ad duas. At ſi in maiori copia præberentur, mediocritatem tranſirent, & inter vehementia medicamenta numerari poſſent. Vehemens autem erit phlegmacholagôgum hoc quod ſequitur:

℞. Foliorum cucumeris anguini
Centaurij minoris
Radicis Iridis
Singulorum ʒ j.
Ellebori albi
Agarici
Singulorum ℈ j.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j. ß.
Aſſari
Cinnamomi
Zingiberis
Amidis
Aniſorum
Seſelidis
Singulorum ℈ ß.
Salis gemmæ ℈ j.

Miſc. & infundantur in ſex vncias infuſionis ſenæ per decē horas, poſteà exprimatur, & in expreſsione diſſolue
Rhabarbari electi ʒ j.
Elaterij ℈ j.

Miſc. & hora cōuenieti adhibeatur. Si quis vero

verò eſſet, cui medicamenta quæ in potu ſumuntur diſplicerent, hic poterit ſequentia deglutire catapotia:

℞. Centaurij minoris
Radicum Iridis
Polypodij
Singulorum ℥ j.ß.
Rhabarbari electi
Agarici
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℥ j.
Elaterij ʒ ij.
Radicum ebulorum ℥ ß.
Scammonij ℈ ij.
Seſelidis
Zingiberis
Amidis
Gariophyllorum
Cinnamomi
Gummi Arabici
Aniſorum
Maſtiches
Singulorum G̃ x.
Salis gemmæ G̃ xv.

Miſcean. & ex Tithymali lacte, & potiſsimùm characias cõficiatur globus. Cùm verò pilulæ inſumendæ conficiuntur, reformẽtur ex flore caſsiæ, quãtitas verò inſumen

menda est à scrupulis duobus vsq; ad quatuor, & hoc etiam quod sequitur, vehementissimum est ad bilem & pituitã educendas medicamentum:

℞. Turbith ʒ ij.
Scammonij ʒ j.ß.
Seminis heliotropij maioris ʒ j.
Seselidis
Amidis
Anisorum
Cinnamomi
Zingiberis
Gariophyllorum
Gummi arabici
Masticiches
Singulorum ℈ x.
Salis gemmæ
Camphoræ
Singulorum ℈ viij.

Misc. & fiat puluis subtilissimus, qui potest in catapotia conformari, ex iure bi... aut alio liquore, in placentulas digeri, ... in ientacula, & quomodocũq; infumatur semper vehementer educet. RENA. A... quantam copiam adhibendus est? BRAS. Ad integram drachmã, si hi humores vehementer attrahendi sunt. RENA. Non auderem in tam magna præbere copia. BR. In minori copia educent quidem, sed non vehem

vehementer, quod in medicamento expetitur. RENA. Essentne præbenda eiusmodi medicamenta in febre, si febris minor sit, aut nulla febre teneatur, qui purgandus est? BRASSA. Vt scripta sunt insumere oportet. Si verò vehemens esset febris, frigida aliqua commiscere oporteret, & ex aqua endiuiæ vel cichoreæ prębenda. RENAT. Hunc ordinem seruandum esse non dubito. BRASSAVO. Illud quoque obseruandum est, vt consideretur à quo membro humores sunt educendi (vt superius dictum est) & simplicia illa commiscenda sunt, quæ medicamentum ad eiuscemodi membra conducunt, ac dirigunt, de his verò medicamentis sermonē seorsum habituri sumus, si prætereà alí cui placuerit ex simplicibus enarratis alia cōficere medicamēta, hoc illi spōte cōceda tur, & ille sibi paret imbecille, mediocre, ac vehemēs, vt illi visum erit, & vt simplicia in prōptu habebit, at hic etiā sciat illa, quæ cōficiet, nō esse experiētia cōprobata, cùm illa, quę nos adduximus, sint nō semel experta, & in omni ætate, omníq; sexu cōprobata. RE. Nónne & ex ebulo vinum, & elaterio, idē efficere poterūt, bilē scilicet, & pituitā educere? BRA. Imò & superius diximus vnum ex vnoquoque simplici

medicamento, simplicis naturam seru[illegible] tam vehementer vinum ad sese sim[illegible] cium vires attrahit, at tempus iam esse detur, ad aliud caput transire. RENA. lubet facito.

De medicamentis tam simplicib[us] quàm compositis, quæ bilem & atram bilem solas edu cere possunt.

CAPVT VIII.

BRASSAVOLVS.

ILla impræsentiarum contemplem[ur] in medium afferamus, quæ bilem, & [a]tram bilem, & nullos alios præter hos [hu]mores educere apta sunt, cùm in deb[ita] sunt exhibita copia. RENA. Hoc forte [di]cis, quia si in maiori insumantur copia [hu]mores omnes (postquàm proprios edu[xe]rint) purgare valent. BRAS. Hæc fuit [cau]sa, vt de conuenienti medicamentor[um] quantitate mentionem fecerim. REN. Multa esse quæ bilem & atram bilem [bi]lem solas educant medicamenta, non ar[bi]tror. BRASS. Tamen tot sunt, vt pro il[lis] euacuãdis sint satis, cum verò paucissim[a] sint simplicia, quæ humores aliquos edu[cere] valent, tũc compositis vti necesse ert[...] inter

inter alia verò simplicia, quæ hoc præstare dicuntur, Fumaria herba vna est, quam & bilē, humores atrabilares ac adustos subducere fatentur. REN. Dioscorides de adustis humoribus mentionem non facit, sed de bile tantùm, imò neq; meminit, quòd per aluum educat, sed per vrinas tantúm. Nam dicit comeditur vrinis ciendis herba, biliosásq; eas pellit. BRA. Tamen adustos humores subducere experientia constat, imò & salsos præter bilem sanguinémq; purificat, cùm iecur praue affectum est, & haud rectè sanguificat, educere verò planum fiet, si quis duas ipsius succi vncias ebiberit, vt multi in Vere faciunt, alij herbam ipsam in caprini seri pateram per totam noctem infundunt, manéq; bibunt, & hi si perseuerauerint manifestè soluuntur, bilisq; in subductione apparet, & adusti humores. Gale. etiam dicit vrinam biliosam, multámque prouocare, & iecoris obstructiones sanare atq; debilitates. RENA. Tamen mentionem non facit, quòd bilem & atrā bilem subducat. BRAS. Hoc illos latebat, imò Gal. de plebeio quodam exemplum ponit, quod planè ostendit, nisi ille fuisset, quòd an per aluum educeret ignorabat, inquit verò, Plebeius quidā ea vti solebat ad stomachum roborandum, vnáq;

ventrem lubricandum, ſiquidem herbā primùm deſiccatam tundebat; porrò vti volebat, ſubductionis quidem gra melicrato inſpergebat, roborādi vero ſa, vino nimirum diluto. RENA. Hoc tur exemplo, quod non vidit etiam, ſed ipſo audiuit plebeio. BRASS. Iccirco ignotum erat, quòd fumaria vētrem duceret, & quòd humores aliquos pe uum educeret, nedum bilē, & atrā bi RENA. Miror tamē, quòd experiment non ſumpſerit. BRASS. Erat ſolùm in gno vſu ad oculorum aciem perficiē & ad humiditatem exhauriēdam, nam chrymas ciet eius ſuccus perunctis o vt facit fumus, inde fumaria herba eſt. REN. Meſue eſt, qui fumariam hos humores ſubducere fatetur. BRA ab aliis ſumpſit Arabibus. Meſue au verba hæc ſunt: Solutionem facit facil & educit choleram, & aduſtos humore virtus eius tendit ad venas & mundifi ſanguinem, & clarificat ipſum, & eſt m cina ſolennis, ſecundum omnem mod adminiſtrationis eius ęgritudinibus & i fectionis choleræ, & humoris aduſti, v lepra, pruritus, ſcabies, impetigo, her go, & ſimilia. RENA. Quot fumariæ p tes in vſu veniunt? BRASSA. De parti

nihil dicam: ſed modos afferam, quibus in vſum venit, quia tota herba inſumitur cum floribus, radicibus, & nonnunquàm ſeminibus. in vſum autem venit ſucco decocto, infuſo & puluere, his modis præbetur ſuccus iuxta Meſuen: Ab vncia ſemis adhibetur, vſque ad duas, decoctio autem præbetur ab vnciis decem vſque ad quindecim. De infuſione nihil dicit Meſue, at nos præbemus ab vnciis quatuor vſque ad decem, quando vna herbæ vncia infunditur, notáque maiorem habere in infuſione efficaciam, quàm in decoctione, quia amplam non patitur decoctionem; in puluere præbetur à drachmis tribus vſque ad quinque, ſecundum Meſuen, nos præbemus & in catapotia hunc puluerem, & in iure bibendum, & in melicrato, vt Galeni Plebeius inſumebat, plerunque in iure caulium adhibuimus, túncque viſus eſt atros humores atque aduſtos magis educere, quandoq; puluerem hunc in placentulas conformari iuſsi, quandoq; in vocata ientacula. REN. Singulo vere eſt maximus ſucci vſus Ferrariæ, cum ſero, aut cum aqua hordei, aut infuſionis in ſerum, his qui habent aut ſcabiem, aut in toto corpore pruritum, vidi etiam, qui herbam ederint, & mulieres quę ex farina, aqua, & hac

herba paſtillos conficiebant, quos in ſa-tagine ex butyrò frigebant, vel ex oleo & edebant. RENA. Bilem educere arbitror & humores aduſtos, id eſt ipſam aduſtam bilem. BR. Ita prorſus cenſuiſſem, niſi h. oculis nigram bilem eductam vidiſſem. adusta bilis nigra non eſt, ſed colorem habet leoninæ pellis, intẽſiorem verò, & magis obſcurum. RENAT. Eſt etiam Meſ. ſententia ſerum lactis bilem, & atram bilem euacuare. BR. Imò vt melius educa. mel additur, nam dicit per ſe eſſe imbecil-læ ſolutionis, & eſſe fundamentum infu-ſionum, vnde addit mel, vt eius actio vehe-mentior euadat, imò & lupulos addit, & lapidem lazuli. RENA. At impræſentia-rum de ſolo ſimplici verba facimus, ſecu. enim eſt de compoſitis loqui medicamen-tis. BRA. Verum eſt, propterea de ipſo me ſolo ſero, inquit, quod ſolutione educit bi-lem, & humores aduſtos cum facilitate, & quòd quantitas ipſius ſolius eſt ab vnci. ſex vſque ad duodecim. ita enim dicit Me-ſue, tamen nos præbemus ad duas, & tres libras, & Mediolani ac Cremonæ Medic. poſt medicamentorum ſubductionẽ, pro lauatiuo vt vocant, ſerum præbent in ma-gna copia, vſque ad phialam, ſcilicet fere communem. REN. Gal. non dicit, quòd bi-

leu

lem vel atram bilem ſubducat, ſed quòd ventrem ſubducit. Eſt verò in 10. de ſimplicium medicamentorum facultatibus lib. cùm ait, extergere & adhiberi ſubducendi ventris gratia, & per clyſteres iniici, notátque extergere, & abluere ſine mordicitate inteſtinorum acrimoniam. BRASS. Et Dioſcorides etiam de ſero loquens, mẽtionem non facit, quòd aliquos educat humores, ſed tãtùm quòd purgat, & validiùs etiam, quàm faciat lac, ita verò dicit: Annexus eſt omni lacti humor aqueus, ſerum vocatur, hoc diuiſum à lacte validiùs purgat, datur quoties ſine acrimonia fieri deiectiones libeat, túmque melancholicis, comitialibus, in lepris, Elephantiis, eruptionibus pituitæ in quacunque corporis parte, ex his inferendum eſt ventrem quidem ſubducere ſerum, ſed non determinatos humores. REN. Tamen melancholicos morbos enumerat Dioſcorides, quibus conferre dicit. BRA. Duobus confert modis. Primò per os iecur & ſanguinem rectificando, ſuáque frigiditate ne aduranturhumores prohibendo. Secundò, extrinſecus ſupra illos affectus applicando, tamẽ cum aliis rebus atram bilem educit. REN. Audiui & ſenam, & coluteæ folia bilem atram ac flauam ſubducere. BRA. Iam di-

ctum est hos humores ab his herbis educi, sed & alij vnà cum his subducuntur, vt pituita,& ichores, iccirco nõ erit proprium ad hos duos solos educendos humores medicamentum. RENA. Legi & de Nymphæa, quam vulgus Nenuphar dicit, flauam bilem, & atram educere. BRASSA. Non tantùm hos humores non educit, sed neque simpliciter educit, imò Dioscorides illam dysentericis præbet, & ad fœminarum fluxiones, addítque potam insomnia Veneris pellere, & si quis (ait) per aliquot dies ipsius radice vescatur, totam adimit Venerem genitalibus remissis, & Gal. dicit, cùm exiccet citra morsum, propterea alui profluuia cohibere, & præfert Gale. in adstringendo albam Nymphæam nigræ. RENA. Vna habet florem album, altera luteum, cur distinguuntur per album & nigrum, & non per album & luteum? BRASSA. Non distinguuntur ex floribus, sed ex radicibus. Nam vna habet radicem albam, altera nigram, & ita per album & nigrum distinguuntur, & non per flores. RENAT. Illi ergo qui fatentur hanc Nymphææ radicem bilem & atram bilem subducere, aberrant. BRASSAV. Et toto cœlo, nam neque flores hos humores educunt, neque radix

dix,neq; aliquod aliud, quod ad hanc plantam ſpectet, licet à Plinio ſcriptum ſit lib. 26.cap.8. Nymphæam aluum leniter ſoluere,in vino auſtero. REN. Id fortè cõprimendo facit,& ad hoc peragẽdum nõ modicè adiuuat auſterum vinum. BR. Nonnulli etiam arbitrati ſunt cynocramben, hoc eſt caninã braſsicam bilem & atram bilem ſubducere. RE. A' Dioſcoride dicitur,quòd huius caulis & folia in olus condita,cient aluum,& quòd aqua in qua decoquitur,bilem,humoréſque trahit. BRA. At de atra bile mentionem non facit, niſi illam ſub humoribus intelligamus, cùm ait,humoréſq; trahit,ſcilicet atrabilares. RENA. Hæc vna erit ex herbis de qua experimentum faciemus. BRA. Neq; nobis difficile erit, cùm aptum tempus præſentabitur. RENA. Legi & polion bilioſa ac atra ſubducere per aluum ex oleo chamæmeline. BRAS. Hoc fortè eſt, ſi per clyſteres iniiciatur. RENA. Et ego ita intelligendum mihi perſuaſeram. BRASS. Veruntamen an ita ſit, ignoro, at ea quæ in inteſtinis ſunt,educere non vereor, Dioſcoridéſque ait vẽtrem ſoluere & menſes. De bile autem flaua vel atra nullam mentionem facit. Ferunt & tragoriganum Heracleoticum eoſdem humores educere poſ-

ſe.

ſe.REN.Dioſcorides dicit eſſe facilem ſtomacho,& educere quidem,ſed pituitas nõ autem biles,imò Gale.de ſylueſtri origano,& de tragorigano dicit,quòd incidendi vim habent extenuandi,calefaciendi,& particulariter de tragorigano ait, quod aliquid aſſumpſit adſtrictionis.BRA.Tragorigani decoctum experiri haud difficile erit,quòd autem atrę bili aduerſetur,id ſuadere poteſt, quia à Dioſcoride dicitur ſplenicis quoque vtiliter in aceto bibi, tamen quicquid ſit,experientia deteget.RENAT.Ferunt & polypodium bilem & atrã bilem detrahere per aluum.BRA.At Dioſcorides de bile ſolùm mentionem facit, & pituita,Arabes verò addunt & atram bilem,iccirco ad huius loci propoſitũ haud facit,neque Mercurialem herbam in medium adducturus ſum, licet ab aliquibus dicatur,quòd bilem,& atram bilem detrahat,cùm à Dioſcoride ſolùm mentio fiat, quòd oleris modo cocta bilem & humores alui detrahat,ſi vnà & aqua in qua eſt decocta,bibatur.RENA.Ego etiam intelligerem bilem educere,non quidem à venis,ſed ſi in viis ſit, ac inteſtinis. BRA.Ita intelligendum eſt,tamen ſi atra bilis & pituita in eiſdem eſſent viis, vnà educerentur,de bile tamen quòd educatur,mentionem

nem etiam facit Plinius lib.25.cap.5.cùm ait: Mercurialis aluo soluendæ vel in febri decoquitur, quãtum manus capiat, in duobus sextariis aquæ ad dimidias, bibitur sale, & melle admisto, necnon cum vngula suis, aut gallinaceo decoctũ, salubrius purgationis causam putauêre, aliqui vtranq; dandam, siue cum malua decoctum bilem detrahunt, hæc Plinius citato loco. REN A. Videtur & à venis intelligere bilem ipsam educi. BRAS. Hoc nullis verbis expressit, nisi intelligamus id contineri sub particula purgationis. Multi etiam faciunt epithymum bilem & adustos humores subducere. REN. Cum Dioscorides Thymo attribuat, quòd pituitam per aluum educat, eandem pituitam & epithymum educere non erit ambigendum, cùm Thymi vires sapiat. BRA. Gale. de Thymo, quòd viscera expurget scriptũ reliquit, sed quòd atram bilem vel flauam educat haud docet. At Arabes censent epithymum atram bilem subducere, nonnullique addunt, & aliquid pituitæ. RENATVS. Quicquid sit, humores illos non educit, qui ad nostræ contemplationis propositum faciunt. BR. Non prorsus, sed illos tantùm educit, quos Arabes referunt, vt experientia ostendit, atram igitur bilem & pituitam

ed

educet. BRAS. Ita inuenies, si alicui ægro præbueris. Verùm & nonnulli Arabes iudicant, veteris galli ius, atram bilem ac flauam educere. RENA. Si rectè memini apud Serapionem atram bilem educere legi, & nullam facit de flaua mentionem. BRASS. Ego ius hoc inter lenientia pono, quæ aluum lubricam reddunt, & est materia ad recipiendas omnium medicamentorum vires apta, nulla alia adsunt simplicia, quæ sciuerim, bilem & atram bilem educere valentia. RENA. Súntne in pharmacopoliis composita aliqua ad hoc præstandum apta? BRASS. Adest electuarium de psylio, puluis sennæ. REN. Tu modo illa referas composita medicamenta, quibus ad hoc peragendum vsus es. BRAS. Hoc, quod sequitur leue est medicamentum, ad vtrasque biles educendas:

℞. Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j. ß.

Misc. & contundantur crasso modo, & in quatuor vncias infusionis sennæ per decem horas infundantur, posteà exprimantur: & in expressione dissolue syrupi de fumo terræ vnc. ij. audias & aliud, quod leue est, ac placidum, & quod absque vllo incommodo educet:

℞.

℞. Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum ʒ j.
Salis gemmæ ℈ j.

Infundantur in sex vncias seri caprini per decem horas secundum artem, posteà exprimantur,& in expreſsione diſſolue
Syrupi de fumo terræ ℥ ij.

Cum autem nonnulli reperiantur, qui medicamenta,quæ potu ſumuntur, nõ ferũt, pro his catapotia,quę ſequuntur confecta ſeruentur.

℞. Rhabarbari electi
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j. ß.
Salis gemmæ ℈ ij.

Miſc. & cum ſyrupo de fumo terræ fiat globus, de quo accipiatur à drachma vna vſque ad duas. R E N. Quibus verò mediocriter educentur hi humores? B R A S. His prædictis, ſi copioſè inſumantur,& prętereà illis,quæ ſequuntur vtraſque biles mediocriter educentibus.

℞. Epithymi ʒ j.
Origani
Pulegij
Singulorum ʒ ij.

Pol

Polypodij ʒ ß.
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum ℈ ij.
Salis gemmæ ℈ ß.

Misc. & infundantur in decem vncias seri caprini secundum artem, vel asinini, vel bubuli, si aliud haberi non poterit, postea exprimantur, & in hoc expresso dissolu-

Syrupi de fumo terræ
Syrupi de epithymo
Singulorum ℥ ij.

Misceantur, & conuenienti hora propine-tur, & hoc etiam quod sequitur, mediocre est ad hos duos humores solos educēdos

℞. Stœcadis
Epithymi
Origani
Pulegij
Thymi
Singulorum ʒ j.ß.
Polypodij ʒ j.
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum ℈ j.ß.
Salis gemmæ ℈ j.

Misc. & infundantur in sex vncias infusio-nis

nis fenæ fecundũ artem, posteà exprimantur, & in expresſione diſſolue

Syrupi de epithymo ℥ j.

Syrupi de fumo terræ ℥ iij.

Miſ. & conuenienti hora præbeatur. REN. Si verò quiſpiã eſſet, qui potabilia abhorreret medicamenta, quibus vti deberet, vt hos humores mediocriter euacuaret? BRAS. Pilulis quæ ſequuntur vti deberet.

℞. Rhabarbari electi

Myrobalanorum Indorum

Myrobalanorum luteorum

Singulorum ʒ j.

Ellebori nigri

Scammonij

Singulorum ℈ ß.

Pulegij

Stœcadis

Origani

Singulorum G̃ xv.

Salis gemmæ G x.

Aniſorum

Amidis

Amomi

Singulorum G̃ vj.

Miſ. & cum ſyrupo de fumo terræ fiat globus, posteà ex eodem ſyrupo pilulæ reformentur, quantitas ſumenda eſt, à drachma vna vſque ad duas. Veruntamẽ priuſquàm

fuerit cōglobata massa & syrupo de fumo terræ iuncta, vnusquisque eo puluere vti poterit, quomodo lubebit, & in quacūque placuerit forma. RENA. Nunc illa referas composita medicamenta, quæ hos humores vehemēter educere possunt. BRA. Ita efficiam, scito verò illa quæ prædicta sunt in maiori copia sumpta vehementia effici, & præsertim catapotia, in hoc quod sequitur vehemens est medicamentum ad bilem & atram bilem educendam:

℞. Fumi terræ
Polypodij
Epithymi
Senæ
Pulegij
Stœcadis
Origani
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Polij
Singulorum ʒ ij.
Anisorum
Seselidis
Amidis
Zingiberis
Cinnamomi
Singulorum ℈ j.
Salis gemmæ ℈ ß.

Mis-

Misc.& infundantur in seri caprini librã, posteà exprimantur,& in expresione dissolue

Scammonij præparati ℈ j.
Pulueris radicis ellebori nigri ℈ ß.

Misc.& conuenienti hora in potu præbeatur, hoc prætereà quod sequitur, est vehemens medicamentum ad eosdem humores educendos:

℞. Infusionis senæ ℥ iiij.
Lapidis lazuli præparati ʒ ß.
Scammonij præparati ℈ j.
Zingiberis
Cinnamomi
Camphoræ
Anisorum
Singulorum G̃ x.

Misc.& conuenienti hora sumatur. Si quis autem esset cui potiones displicerent, hic catapotiis quæ sequũtur, vti poterit. Nam vehemẽtia sunt ad bilem flauam & atram educendam:

℞. Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j.
Scammonij præparati
Lapidis lazuli præparati
Ellebori nigri

Singulorum ʒ j. ß.
Aniſorum
Fœniculorum
Cinnamomi
Zingiberis
Salis gemmæ
Gariophyllorum
Gummi arabici
Maſtiches
Singulorum ℈ j.

Miſ. & cum ſyrupo de fumo terræ fiat globus, poſteà cum eodem ſyrupo reformentur pilulæ, vel cum ſyrupo de epithymo quantitas ſumēda eſt à duobus ſcrupulis vſque ad quatuor. RENA. Cùm præbentur quatuor ſcrupuli, vehemētiſsimè ſubducere debent. BRASS. Id prorſus facit. Obſeruandum verò eſt, ſi vehemens adiit febris, frigida commiſcenda ſunt. RENA. Poſt bilem & atram bilem, quæ complicationes occurrunt enarrandæ?

De medicamentis tam simplicibus, quàm cōpositis, quæ bilem & ichores solùm educunt.

CAPVT IX.

BRASSAVOLVS.

IVxta præscriptum ordinem medicamenta illa contemplanda occurrunt, quæ bilem & Ichores tantùm subducunt. REN. Quinam Ichores, biliosi'ne tātúm? BRAS. Cuiuscunque sint generis, & à quocunque humore emanent, vt de his agendum sit, quæ bilem & aquositates euacuāt. RENA. Audiui filicem fœminam hoc præstare, bilem scilicet & aquositates per aluū subducere. BRASS. Hoc legi apud Plinium de vtraque filice, cùm ait lib. 27. cap. 9. Filix vtraque aluum soluit, primò bilem trahit, mox aquam, sed & de Thelypteri ac pteri, idem legi, tamē neq; Dioscor. hoc dicit, neq; Gale. quin Gale. his omnibus attribuit aliquid adstringentis naturæ, verùm latos vermes peculiariter pellit. de Thelypteride verò Dioscorides dicit, quòd ipsius folia, quæ non pridem germinauerint cocta, & cibo insumpta, aluum emolliunt, de bile verò atq; aquositatibus nihil prorsus meminit. RENAT. Non erit difficile

experiri, & experimentũ ſumemus in foliis, radice, ac ſeminibus. BRAS. In ſeminibus non experieris, quia herba eſt, quæ neque caulem habet, neque florem, neque ſemina, vt Dioſcorides etiã teſtatur. REN. In foliis igitur experiemur & in radice. BRASS. Et etiam omni modo quo ſumi poſſunt, legitur & de canina braſsica quòd vim habet aquas educendi atque bilem. RENA. At Dioſcorides ait, ipſius caules & folia in os condita aluum ciere, & decocta bilem & humores attrahere, per humores fortè aquoſitates intellexit. BRASS. Ita ſentire ac intelligere conuenit, verùm & braſsica marina aquas educit, & bilem flauam. RENA. De illáne loqueris, quæ ſoldanella vulgò dicitur? BRAS. De illa inquam, quam ſuperius aquas educere ſcriptum reliquimus, ſed vnà etiã flauam bilem ſubducit. RENA. Dioſcorides aluum ciere ſimpliciter dixit, imò addit ab aliquibus propter acrimoniam ſuam coqui cum pingui carne, in his quæ Ichores educunt. diximus, ſumi poſſe in decocto, in iure, in puluere, in catapotiis, in ſucco ad duas drachmas, & aquas educere, at ſemper nõnihil bilis admiſtum videbis. RENAT. Et Gale. etiam dicit, quòd ventrem deiicit, & nihil aliud addit. BRASS. Tamen experien

rientia oſtendit in hydrope aquas ſubducere, & ſemper aliquid bilis commiſtum habere, imò & aliquid pituitæ ſi in viis reperiatur. RENA. Galen. hoc illi attribuere videtur, quia acris eſt, & amara, vtranque habere qualitatem expertus ſum, nec diu eſt, quòd illam maſticabam. BRASSAVOL. Verùm, ſi de illa maſticabis, quæ in noſtro viridario viret, has qualitates remiſsiores habere percipies. RENA. Non dubito ob ſolum, quia marinum ſolũ expetit, imò ſtatim cùm maſticarem, ſalſedinem quandam perſenſi. BRASSA. Et hoc à Dioſcoride notatur, cùm ait, guſtu ſubſalſa, & quadam fini amara. REN. Ipſius qualitates ad guſtũ ſpectantes ad vnguem retulit Dioſcorides, ſed (vt dixiſti) non vereor, quòd hæ qualitates, in ea, quæ in noſtro viret horto, ſint imbeciliores. BRAS. Nonnulli pignocomo hoc attribuũt, quòd bilem & aquas educat. RE. A Dioſcoride dicitur, quòd aluũ & bilem extenuat, fortè aluum aqua plenam extenuat, & vnà bilem ſubducit. BRASSA. Quidam etiam dicunt hypophais lachrymam bilem, ipſius verò radicem aquas educere, vnde miſta ſimul radix & lachryma bilem & aquoſitates edunt. RENA. A' Dioſcoride ſecus dicitur, nam de eius ſucco primo & ſyncero

ro dicit bilem, aquam, pituitásque detrahere oboli pondere per inferna. BRAS. Nisi de hac herba locuturi essemus, cùm de his quæ bilem, pituitam, & aquas educunt tractaturi sumus, alia quæ à Dioscoride notantur adducerem, sed in illud tempus differentur, at de Androsæmi semine hoc dicemus, quòd aquas & biles educit. RENA. De bile mentio quidem fit à Dioscoride, sed non de aquis. BRASSA. At in Dioscoride per aluum exonerandam, aquas educendas intelligo, quippe ait: Androsæmi semen teritur in potu ad bilem eiiciendam, exonerandámque aluum duabus drachmis, hoc verò de aluo exoneranda de alui grauitate intelligere opus est, at nunquàm grauior est, quàm cùm aqua plena est. Iccirco ita intelligi potest, quòd aluum exoneraret ab aqua, scilicet & à bile. RENA. Idem etiam intelligi posset de Mercuriali tam mari, quàm fœmina, nam de vtraque Dioscorides dicit, ventri soluendo decoquitur oleris modo, bilis & humor alui detrahitur aqua illa pota, in qua sint decocta, per alui autem humores aquositates intelligendas reor. BRASSA. Et præter bilem aquositates etiam educere experientia ostendit. RENATVS. Legi quosdam, qui de vrceolari herba hoc dicant.

cant. BRASSAVOL. Cùm ignorem quid sit vrceolaris herba, de illa nihil amplius dicam, nisi intellexerint perditium, quam Plinius libro 22. capite 17. vrceolarem herbam vocari dicit, at perditium (vt Dioscorides ait) est frigidæ & adstringentis naturæ, quod si ventrem subduceret, illud comprimendo faceret, & ita illa, quæ in viis sunt, tantùm euacuaret, cùm verò nihil aliud simplex nouerim quod bilē & ichores subducere valeat, ad composita pedem conferre par est. RENAT. Vt lubet agito. BRASSAVOL. Inter illa quæ in pharmacopoliis seruantur, vnū solum est, quod aquas & biles solas educere possit. RENA. Quod nam est? BRASSAVOL. Syrupus rosatus solutiuus, qui aliâs de nouem rosarum infusionibus vocatur. Sumitur verò ad quatuor vncias. RENA. Iam composita referto, imbecilla, mediocria, & vehementia. BRAS. Hoc est imbecille medicamentum ad ichores & bilem educenda,

℞. Brassicæ marinæ ʒ ij.

Myrobalanorum luteorum ʒ j.

Misceant. & infundantur in quinq; vncias aquæ endiuiæ secundum artem, posteà exprimantur & in expressione dissolue

Syr. rosſ. solutiui ℥ ij.

Misce. & conuenienti hora propinetur, si

quiſpiã verò pilulas eligeret, potiùs quàm medicamenta exſorbenda, hæc quæ conſequuntur, deglutiat catapotia:

℞. Braſsicæ marinæ ʒ iiij.
Myrobalanorum luteorum ʒ ij.
Luctucæ ſylueſtris ʒ j.
Rhabarbari electi ʒ ß.

Miſc. & cum ſyrupo roſaceo ſolutiuo fiat globus. Inde ex eodem ſyrupo conformentur pilulæ, quantitas inſumenda eſt à drachma vna vſque ad duas. RENA. Si non haberetur marina braſsica, quid eius loco accipiendum eſſet? BRASSA. Ebulorum radices vel iridis, quas aquas educere perſpicuum eſt, licet & pituitam ſubducere ab authoribus ſcriptum ſit, veruntamen pro maiori parte aquas attrahunt, hoc verò quod ſequitur medicamentum mediocre eſt ad bilem & aquas educendas:

℞. Roſarum damaſcenarum
Braſsicæ marinæ
Radicum ebulorum
Singulorum ʒ ij.
Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum ʒ j.

Miſc. & infundantur in aquam abſinthij ſecundum artem, poſteà exprimantur, & in expreſsione diſſolue

Syru

Syrupi rof. folutiui ℥ iij.

His verò quibus medicamenta quæ in potu fumuntur difplicent, catapotia quæ fequuntur, adhibenda funt:

℞. Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum ʒ j. ß.
Radicum iridis
Radicum ebulorum
Singulorum ʒ j.
Brafsicæ marinæ
Lactucæ fylueftris
Singulorum ℈ iiij.

Mifceant. & cũ fyrupo rofato folutiuo fiat globus, & ex eodem fyrupo quando opus erit conformetur, quantitas verò fumenda eft à fcrupulis duobus vfq; ad quinque, nunc vehementia audito medicamenta, quæ bilem & ichores fubducere valent:

℞. Syrupi rof. folutiui ℥ iiij.
Succi brafsicæ marinæ
Radicum ebulorum
Iridis
Singulorum ʒ j.
Cinnamomi
Zingiberis
Anifsorum
Amomi
Amidis

Maſtiches
Camphoræ
Singulorum ℈ x.

Miſceant. & cum ſero caprino vel alteri generis animalis potio conficiatur, quæ cùm opus erit adhibeto. Quod ſequitur hemens etiam eſt:

℞. Syrupi roſ. ſolutiui ℥ iiij.
Succi roſarum damaſcenarum
Iridis
Singulorum ʒ ij.
Aniſorum
Zingiberis
Cinnamomi
Amidis
Seſelidis
Camphoræ
Maſtiches
Gummi Arabici
Singulorum ℈ x.
Diagridij ℈ xij.

Miſc. & cum aqua Abſinthij quantum ſufficit, fiat potio, & ſi cuipiam medicamēta quę exſorbentur diſpliceant, hic ſequentia tranſglutiat catapotia, quæ & ipſa ichorē & bilem vehementer educere poſſunt:

℞. Scammonij præparati ʒ j.
Pulueris radicum iridis
Radicum ebulorum

Braſ

Brassicæ marinæ
Singulorum ℥ ij.
Anisorum
Amidis
Amomi
Zingiberis
Cinnamomi
Salis gemmæ
Camphoræ
Masticlies
Singulorum G̃ vj.

Misceantur,& cum syrupo rosaceo solutiuo fiat globus, cuius sumenda quantitas est, à scrupulis duobus vsque ad quatuor, & cùm pilulę reformabuntur, id fiat ex syrupo rosaceo solutiuo. RENA. Arbitror & hic duo illa obseruanda esse, si vehemẽs adsit febris, aliqua frigida esse commiscenda: si verò febris absit vel remissa sit, vt scripta sunt, præbeantur, & si hi humores ab aliquo particulari mẽbro sint educendi, ea sunt commiscenda, quæ medicamenta ad illa membra conducunt.

BRAS. Hæ regulæ semper subintelligendæ sunt. RENA. Ad alia impræsentiarum sermonem cõuertamus.

De

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, quæ bilem & sanguinem subducunt.

CAPVT X.

BRASSAVOLVS.

NVnc de medicamentis agendum occurrit, quæ bilem & sanguinem educere valent, vel, melius loquamur, quæ bilem educunt & sanguinem purgãt. REX. Cur hoc dicis, & cur his vteris verbis? nónne & qui educit, purgat? BRA. Vocabulum purgare euacuare quidem significat, sed etiam rectificare ac purum reddere, superius dictum est nulla esse medicamenta, quæ sanguinẽ euacuent, quin venena sint, neq; sanguis per medicamenta euacuãdus est, sed tantùm per venæ sectionem, per cucurbitulas, per hæmorrhoidas, per nares, ex hirudinibus, ac scarificationibus in poplitibus, ex vtero in mulieribus, sed hæc fiunt partim per instrumenta, partim per medicamenta, per medicamenta inquam non quidem sanguinem euacuantia, sed quæ vias aperiant, per quas transire debet, & sanguinem attenuent: vt ad exitus vias facilè moueri posit: instrumenta verò nota

nota ſunt, quæ illum educere poſſunt, nimirum nouacula, ſcalpellus, hirudines, cuſpides,& eiuſdem generis alia, nullum verò inueniri arbitror medicamentum, quod bilis & ſanguinis eductiuũ ſit: nam & ſi de colocynthide ſcriptum ſit, quòd bilem & ſanguinem euacuet, tamen id ſecundariò facit, imò & tertiò. nam primò pituitam educit,ſecundò bilem,tertiò ſanguinem, & ſtrigmenta,iccirco non ſolùm bilem & ſanguinem educit, ſed & alia ſimul,tamen compoſita confici poſſent,quę duos hos humores ſolùm educerent. Meſue docet volubilem maiorem quæ apud Dioſcoridem videtur eſſe periclymenon, ſanguinem educere. RENA. Imò & Dioſcorides ait à Romanis maius inuolucrũ vocari,de quo inquit,quòd vrinam à ſexto die cruentam ciet, hoc indicium eſt ſanguinem educturum eſſe, ſi ita conficiatur compoſitio:

℞. Rhabarbari electi ʒ j.
Syrupi roſati ſolutiui ℥ ij.
Periclymeni ʒ ij.

Cum ſero lactis caprini ad ſex vncias bibatur, nam quæ bilem educunt medicamenta,ſanguinem vnà educent,qui à periclymeno commouebitur, & ad veſicã non defluet,& hoc etiam quod ſequitur,bilem

&

& sanguinem subducet:

℞. Scammonij præparati ℈ j.
Succi rhaphani satiui ℥ iij.

Misc. & propinetur. Imò & satiuum raphanum decoctum sanguinem educere testatur Plinius lib. 20. cap. 4. Nota verò inutilem sanguinem intellexisse. Est verò inutilis sanguis, non tantùm is, qui superfluus est, quantum is qui est extra venas, & amplius nutrire non potest, & lib. 21. cap. 19 de liliorum radicibus ait, quòd è mulso potæ inutilem sanguinem cum aluo trahunt. Poterit ergo pro bile educenda ac inutili sanguine hoc confici medicamentum.

℞. Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j.

Infundantur in quatuor vncias mulsi secundum artem, posteà exprimantur, & in expresſione disſolue

Radicum liliorum bene pinsorũ ʒ iiij.
Syrupi rosati solutiui ℥ ij.

Misc. Vel si placuerit, loco syrupi rosati solutiui decem præparati scammonij grana misceantur. posset & radicum liliorum succus accipi, & radicum substantia minimè contundi. REN. Hoc non est sanguinẽ educere. BRASS. Imò illum educere est, qui educi debet, quoniam ille, qui in venis est

est educi non debet, nisi per venæ sectionẽ, aut alio simili in plethora modo, ad eundémque inutilem sanguinem educendum & bilem, linimentum hoc fieri poterit, quo venter inungatur:

℞. Radicis hemerocallis ℥ j.
Fellis taurini
Scammonij
Singulorum ℥ ß.
Mellis ℥ ij.

Misceantur, & inferiori vẽtri supraponatur. REN. Memini Plinium lib. 21. cap. 21. de hemerocallis radice hoc scripsisse, quæ cum melle imposita ventri aquam pellit, & sanguinem etiam inutilem. BRASSA. In eodem etiam lib. cap. 25. de heliochryso inquit, sanguinem concretum ventris ac vesicæ absumit cum mulso. RENA. De sanguine, qui venas exiuerit, qui in aliqua cauitate concretus sit, loqui arbitror, herba hæc vim habet illum eliquandi & absumendi, & per vias exitus ducendi. BRAS. Ita intelligere oportet, quia nunquàm est concretus sanguis nisi extra venas fuerit, nam in venis semper liquidus est, & ichoribus mistus, verùm ad sanguinem cum bile educendum, hoc, quod sequitur, est vehementissimum medicamentum,

℞. Scammonij præparati ℈ j.

Myrobalanorum luteorum ℈ ij.
Cantharidarum G̃ iij.

Misc.& cum syrupo rosaceo solutiuo fia
pilulæ tres, aurique bractea circundent.
& quanuis cantharides à proprietate qu
dam sanguinem per vesicam educant, t
men cum scammonio mistæ, ad anum
uertentur. REN. Periculosum medicam
tum esse debet. BRAS. Et tale, vt nemo
næ mẽtis vir vti debeat, quoniã præter
corrodunt etiã partes, quas attingũt ca
rides. REN. Pilula etiã ex liquido alum
fieri posset & scammonio ad sangui
& bilem educendam, nam de liquido a
mine à Plinio scriptum est lib.35.cap.1
mitur pilulis contra lienis vitia, pel
dúmque pruritum, ac per vrinam sang
nẽ. BRA. Tamẽ cũ rei miscetur per alu
educenti, per aluum educitur, & non p
vrinam, modò in tali sit loco, vt possit
intestina moueri, hoc verò alumen n
comprimendo facit, necessariúmque
extra propria vasa sanguinem esse, si p
compositionem educi debeat, & in ren
cauitate, vel vesicæ contineri. REN. A Pl
nio etiam dicitur lib.20.cap.x. si sang
per vrinam reddatur, semen asparagi
apij, & cumini ternis obolis in vini cy
this duobus quinis diebus Chrysippus

rij iubet. BR. Id fit, vt si aliqua sit sanguinis relicta portio educatur, nã omnia illa, quæ præbet, aperientia sunt, & per vrinæ vias educẽtia: multa proinde sunt, quæ sanguinẽ purgãt, hoc est purificãt, & à prauis humoribus ac qualitatibus liberãt, qualis est Mercurialis, porrũ, vt hoc, quod sequitur medicamentum id facilè præstare poſsit:

℞. Succi mercurialis ℥ ß.
Syrupi rosati solutiui ℥ ij.
Rhabarbari electi ʒ j.
Seri caprini vel alterius animãtis ℥ vj.

Bilis euacuabitur, sanguísque ipse purgabitur. Idem fiet, si mercurialis succi loco, porri succus accipiatur, potest etiam in catapotia redigi hoc modo:

℞. Herbæ Mercurialis ʒ j.
Rhabarbari electi ʒ ß.
Scammonij præparati G̃ x.

Cum succo porri pilulæ nu. v. cõformentur & auri bractea circundentur. RENA. Nonnulli sunt, qui centaurij minoris decoctum sanguinem trahere arbitrantur, BRAS. Apud probos authores haud reperi, sed bene felleos humores educit, & sanguinem ab his liberat, iccirco purgare arbitror, hoc est sanguinem mundificare, quod efficiet, si hoc modo præbeatur:

℞. Decocti centaurij minoris ℥ vj.

Rhabarbari electi ʒ j.

Myrobalanorum citrinorum ʒ ß.

Vel iſtud ℞. Scammonij præparati ∋

Syr.roſ.ſolutiui ℥ iij.

Decocti centaurij minoris ℥ iij.

Miſc.& conuenienti hora præbeatur. Eiuſcemodi medicamenta bilem educ- & ſanguinem purificant. RENA. Eru- etiam, quod orobum vocant, ſanguine- per aluum & per vrinam detrahere. Dioſcorides, ſi in vſu continuo ſit. BRA. Hoc verum eſſe non arbitror, nec Dioſ- rides id aſſerit, ſed alios refert ita dic- tes. Nam, inquit, frequenter verò in p- & eſu contrahere creditur tormina, & ſ- guinem per inferna tam aluo quàm v- ca exigere. RENA. Etiam ſi ex longo ſanguinem traheret, tamen cum his q- bilem educunt, non eſt miſcendum, q- illa, quæ bilem educunt, eadem vice, ſumuntur, illam educunt, ſed eruum ſa- guinem non educit, niſi per longum te- pus eo veſcamur. BRASSA. Creditur Thiliæ folia ſanguinem educere. RENA. Quomodo? BRAS. Si in puluerem re- dantur, & puluis ille ad quatuor drachm- inſumatur, vel ſi in aqua mulſa decoqu- tur, & decoctum ad quatuor vncias in- matur. RENA. Nullum habent autho-

rem

rem hæc folia? BRASS. Imò Plinium habent lib.24.cap.8.ita verò confici poterit medicamentum:

℞. Foliorum thiliæ ℥ j.

Bulliant in sero per conueniens spatium, posteà adde

Syr.rof.sol. ℥ iij.

Rhabarbari electi ʒ j.

Misceantur. RENAT. Habésne de hoc experimentum? BRASSA. Nullum penitus. RENAT. Ad alia igitur pertractanda accedamus. BRASSA. Statim ad alia transibimus, cùm Plinij locum adduxerimus ex libro trigesimosecundo capite nono, vbi de myace pisce agens, inquit, Horum ius traditur aluum & vesicas exinanire, interanea distringere, omnia adaperire, renes purgare, sanguinem adipémque minuere. RENAT. Fortè hoc minuere sanguinem est, quia modicè nutrit. BRASSA. Hoc dici non potest, quia ius fit ex oleo, sale, anetho, porro & similibus, & ex pane editur. RENA. Cum nec habeamus hunc piscem, nec quinam sit cognoscamus, illum ac ipsius ius prætermittendum suaderem.

De medicamentis tam ſimplicinus, quàm compoſitis, quæ pituitam & atram bilem ſolas educunt,

CAPVT XI.

BRASSAVOLVS.

ILla nunc adeamus medicamenta, quæ pituitam, & atram bilem educere apta ſunt. RENA. Iam aures aperui, tu incipito. BRA. Si vera ſunt quæ de chebulis myrobalanis à Serapione ſcribuntur, ſimplex habebimus medicamẽtum ac facillimum ad pituitam ac atram bilem educendum: authores nimirum refert, qui hos humores educere fatentur in infuſione à drachmis quinq; vſque ad quindecim. REN. Audiueram ac legeram pituitam ſolam ſubducere. BRAS. Ita à multis ſcriptum eſt: ſed à Serapione hoc dicitur, quod iã enarraui, & authores adducit ad hoc ſuadendũ, Arabes inquam, quoniã antiquiores Græci nullã habuerunt de myrobalanis cognitionem. RE. Legi & apud Auicennam hoc idem, quòd ſcilicet, chebuli myrobalani pituitam & atrã bilem educant, at quomodo parabitur infuſum? BRAS. Hoc modo:

℞. Myrobalanorum chebulorum ℥ v.

Paſſul

Passularum ℥ ß.

Misc. & infundantur in sex vncias oxymelitis simplicis secundum artem, posteà exprimatur, & cõuenienti hora bibatur. Posset & in caprino sero, & in eiusdem generis alio fieri infusio, imò cõuenit & horum myrobalanorum ad drachmas duas puluerem præbere in iure pulli, vel in sero, vel in oxymelite, vel in alio liquore. Potest & in catapotia redigi. REN. Mesue etiam docet salem Indum pituitam & atram bilem educere. BRASS. Cùm verò Indo sale careamus, iccirco dicamus crassos quidem humores à generibus salis educi & crassas pituitas, quibus si bilis atra erunt mista, unà & à nitro sale & ab aliis salis generibus educẽtur, inter alia verò, quæ apud antiquos pituitã & atrã bilem educũt, est epithymum. RE. Memini de illo à Dioscoride scriptũ esse, hoc poto cum melle pituita & bilis atra deiicitur, primúmq; melãcholicis datur inflationésq; habẽtibus, ab acetabulo ad quatuor drachmas cũ melle ac sale & aceti exiguo. BRA. Tamen nos alio modo epithymum præbemus. REN. Quónam? BRASS. Multis vtimur modis, si in puluerem adhibeamus, damus à drachmis duabus vsque ad quatuor in iure vel in lactis sero, in catapotia quidẽ redigi posset,

sed tot essent, quòd sumētibus fastidio veniret, vncia accipitur & in oxymeli infunditur secundum artem, posteà exprimitur zucaro dulcoratur, ac præbetur, posse etiam in serum infundi, in ius, in aliquam aquã ex his quæ vi ignis ab herbis fuerunt extrusæ, nõnũquàm infusum ita fieri iussi.

℞. Epithymi ℥ j.
Salis ʒ j.

Misce, & infundantur in vncias quatuor mulsæ secũdum artem, deniq; post expressionem drachmę duæ aceti commisceãtur & insumantur. Non est in acetum coquendum vel infundendum. REN. Debet esse potio valde salsa. BRA. Imò non multum salsa. REN. Legitur & apud Dioscoridem Thymosalme pituitam educere & atrã bilem. BRA. Tres vel quatuor cyathos præbebant ad hos educendos humores. REN. Quæ est Thymosalmes conficiendi ratio BRA. Hæc quam refero thymi, accipiebant nitri & salis singulorum acetabulum vnũ, pulegij, polentæ, rutæ, singulorum exiguum. coniiciantur in fictile, posteà sex heminæ aquæ superinfundantur, aceti heminæ dimidium, denique fictile linteolo circundatum sub dio permaneat. RE. Multa sunt in compositione, quæ hos educunt humores, nam Thymus pituitam & atram bil

bilem educit, ſal humores craſſos, ruta obſtructiones aperit, & craſſos humores incidit, vnà cum aceto: pulegium atram bilem ſubducit, iccirco non mirum, ſi à Thymoſalme pituita & atra bilis educatur. At hoc ſimplex non eſt ſed compoſitum. BR. Eſt quidem compoſitum, ſed vt ſimplex quoddam refertur, nomen à ſale & Thymo recipiens. REN. Dicitur & de Armeno lapide, quòd craſſos humores, glutinoſos, hoc eſt pituitoſos, & atram bilem educat. BR. A' Meſue tãtum refertur, quòd atram bilem educat, tamen experientia oſtendit, ſimul & pituitã educi, & craſſos humores. hócque facilè videri poterit, ſi præbeatur, verùm quia ventriculo obeſt, opus eſt ſemper aliquid aromatum addere ad hoc auferendum nocumentum, quo vẽtriculi os lædi poſſet. Vnde hoc modo præbeatur:

℞. Lapidis Armeni præparati ℈ ij.
Zingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Amomi
Maſtiches
Singulorum ℥ x.

Miſc. & ex iure bibatur, vel ex ſero lactis, vel ex alio ſimili liquore, tamen & in catapotia reduci poteſt, & in placentulas ex zu

caro & in ientacula, quomodocũq; præbe bis actionem suã semper perfici deprehendes,& hos humores educere, sed & lapidẽ lazuli,& lapidem stellatũ hoc est pyritem lapidẽ crassos humores educere, & atram bilem planè constat, quanquàm à Mesue de atra bile solùm facta sit mentio. Dioscorides verò & Gal. nullam mentionem faciunt, quòd educat. RENA. De stœcade etiam à Mesue scriptum est, quòd pituitam & atram bilem subducat. BRAS. Præbet hic author in decocto ab vnciis quinque vsq; ad septẽ in puluere, à drachmis tribus vsq; ad quinq;, sed vix educit, ídq; ęgrè facit ad duas vncias decoquere opus est, in duodecim aquæ vnciis, quoad sit dimidiũ resolutum, posteà exprimere, & totũ, quod relictum est ex zucaro bibere, in puluere quatuor drachmæ sumantur cum iure galli veteris, aut cũ mulsa aqua, in minori copia nihil educit. Sunt medicamẽta, quæ & si non educant, tamen lædere nõ possunt. REN. Apud Dioscoridem & apud Gal. non fit mentio, quòd educat. BR. Sunt ex recentibus, qui hoc dicunt, & prætereà volũt Indicam stœcadem potius sumendam esse quàm aliam, at nos Gallam magis probamus, ex insulis aduersus Massiliam, quæ à stœcade herba stœcadis nomẽ sortitę sunt,

exper

expertus sum magis educere & felicius infusum, quàm decoctum. R E. Si ergo contigerit quãdoq; me illa vti, in infusione potius vtar, quàm in decoctione. B R. Si experieris, ita esse, vt dixi comperies, sed & de scylla Mesue dicit, quòd crassos humores, hoc est pituitam, & atram bilem educit. R E N. Multa fiunt de scylla medicamenta. B R. Quomodo multa fiunt? R E. Oleum, vinum & acetum. B R. Arbitrabar te dicere ex scylla diuersis modis fieri medicamenta cathartica. R E N. Fortè in vino & aceto ac oleo soluit. B R A S. Sed & mel fit, quod scylliticum mel nũcupatur, de scylla mentionem non facit Dioscorides, quòd pituitam vel atram bilem detrahat, sed bene dicit cum sale dari tosta, ita vt singulas portiones octonæ salis tosti molantur. R E N. Et sal ipsum pituitã educet, at in qua portione præbetur? B R A S. Non siuisti me perficere Dioscoridis sententiam, vt illam iterum repetere cogar. R E N A. Repetas, nam hæc est minima iactura. B R A S. Cum sale datur tosto, ita vt in singulas portiones octona salis tosti molantur, cochlearis vnius vel duorum mensura molliendo ventri ieiunis, tamen Dioscorides mentionem facere videtur, quòd pituitã detrahat, nã paulò pòst ait coqui in mellis cibi

grat

gratia, maximè vt coctionem faciat, crassitudinum strigmenta detrahat per inferna, similiter facit elixa in eosdē vsus sumpta. RENA. Intelligo hæc crassitudinum strigmenta esse pituitam, tamen & atrabilis crassa est, vt sub hoc vocabulo intelligi possit. BRA. Gal. verò mentionem non facit, quòd educat, sed ait habere admodum incidentem facultatem, non tamen admodum calidam, sed secundum hoc eam quispiam secundi ordinis esse excalefacientis putabit. RENA. Arbitrabar esse in quarto ordine calidam, vel saltem in tertio ordine intenso. BRAS. Hic nō est proprius de hac re disserendi locus, neque quispiam ita temerè Gal. aduersari debet, tamen nos arbitramur in intēsiori gradu calidam esse quàm in secundo, nunc satis est hoc admonuisse, aliâs vt Gal. defendamus de carnea ipsius parte, & de succo seorsum loquemur, & institutum nostrum prosequemur. Mesue dicit humores crassos educere & glutinosos, & iuxta Haly sententiam atram etiam bilem educit, sed in hac quantitate quam refert acetum scylliticum sumitur. id est à drachmis quinque vsque ad duodecim, oxymeli scylliticum sumitur ab aur. sex, vt ad vncias tres & trochisci de scylla à drachmis duabus vsque ad quatuor. RE.
Hæc

Hæc quomodo conficiuntur, videlicet ſcylliticum acetum, ſcylliticum mel, oxymeli ſcylliticum, & trochiſci de ſcylla? BRAS. Modos quibus hæc conficiantur, non eſt opus referre, cum à Dioſcoride adeò exquiſitè relati ſint, vt vnuſquiſque mediocriter etiam eruditus confectionis modos intelligere poſsit, & prætereà docet quomodo torreri debeat. Nã eſt tã ardentis naturæ, & exacutæ vt torrefactione indigeat, & ea (vt Dioſcorides dicit) pluribus modis vtilis redditur. notáq;, cùm acetum ſcylliticum præbetur, ſemper alicui liquori eſſe commiſcendum, vt ſero lactis, vel iuri pullorum, vel aquæ ſaluiæ vel hyſſopi, vel alteri ſimili. RENAT. Arbitror & oxymeli ob acutiem ſuam ſemper eſſe cuipiam liquori miſcendum. BRASSAV. Ita eſt, tamen Meſue de ipſius coctura ſub cineribus calidis mentionem non fecit, neque de ſumendi modo, quandoque iuniores ſcyllas ſub cineribus coqui iuſsi, poſteà duas drachmas ex ſapa, oleo, & ſale præbui, & pituitas craſſas attenuauit, ac illas eduxit, & ſimul atras materias. RENA. Linguã & os ferè exulcerare debet. BRA. Id non facit, quanuis ardorem quendam in ore ſinat, ferunt & nonnulli tragoriganum pituitam & atram bilem ſubducere.

RE

REN. De pituita Dioscorides mentionem facit, de atra bile minime. BRA. Fortè quia in Dioscoride sequitur, splenicis quoque vtiliter in aceto bibuntur. Cùm verò splenicis conueniat, atram bilem subducere indicium sit. RE. At Gal. dicit aliquid acquirere adstrictionis. BR. Ob hoc dicendu est, cùm educit nõ multum educere, oportetque esse in copia illud accipere, vndæ duæ vnciæ in aqua secundum artem ebulliant, posteà huius decocti sex vnciæ zucaro dulcoratæ sumantur, vel vncia mellis simul ebulliat, probéq; expumetur, posteà conuenienti hora sex vnciæ præbeantur. Si verò in puluerem accipiatur, quatuor drachmæ insumantur ex sero lactis, vel ex iure, vel ex alio liquore. RENA. Legitur de Mandragoræ succo, quòd pituitam & atram bilem educat. BRAS. Dioscorides de radicis succo mentionem facit, pituitas educere non dicit, sed atram bilem, quanquam sub eius verbis intelligi posit & pituita, quoniam dicit, qui verò è decisis, scilicet radicibus manat succus, pro elleboro est obolis duobus, at cùm elleborum pituitam etiam educat, ob hoc & succus iste pituitam educet. Sequitur deinde: In aqua mulsa ad bilem nigram vomitionibus extrahendam. REN. Mirum videtur, quomodo

ali-

aliqua huius plantæ pars educere poſsit, cùm à Gal. dicatur eſſe in tertio refrigerantium gradu, & quòd radicis cortex cùm ſit valentiſsimus, non tantùm refrigerat, ſed & deſiccat, quæ qualitates ſunt qualitatibus educentibus, & emollientibus oppoſitę. BR. Fortè dici poſſet id comprimendo efficere, at nullam attrahentem vim habere videtur, niſi dicamus Gal. annotaſſe aliquam habere caliditatem. RENA. Tamen tanta eſſe non videtur, vt attractionem habere poſsit, ſed experiri facile erit, & percipere an ita educat, & pituitoſos ac atrabilares humores. BRA. Ego hoc nunquam experiri volo, quia periculoſum eſt medicamentum. RE. Tamen ego experiar, cùm aliquis contigerit ægrotus, qui dormire non poſsit. BRAS. Caue ne illum cogas perenni ſomno dormire, & nunquam ex contracto ſomno expergiſci. RENAT. Hoc efficere nollem, quantum mihi cara eſt vita mea, ſed à pauca copia incipiam, quæ obeſſe non poterit, & deinde paulatim augebo. BRAS. Nunc intentum non aſſequeris, ſi duobus obolis minus adhibebis, nam Dioſcorides duorum obolorum mentionem facit: at ego in tanta copia præbere non auderem, ne quod à Dioſcoride ſcriptum eſt inciderẽ, ſcilicet

quand

quandoque necarem,& de fructu loquitur qui minus potens est quàm radicis cortex. RENA. Iam ab hoc experimento deterreor. BRAS. Neque mihi placet in rebus periculosis experimentum facere. RENA. Legi apud nonnullos recentes dracunculum maiorem pituitam & atram bilem subducere. BRA. Et quod peius est, hi recentes Mesuem adducunt, qui de atra bile nullam mentionem facit, sed tantùm dicit, quòd pituitam educit crassam & tenuem. REN. Ob hoc superiùs inter euacuantia solam pituitam enumerauimus. BRA. Et id etiam ineptè facit, neque Dioscorides aut Gal. illi attribuunt hanc dotem, quòd atram bilem educat, nedum pituitam. REN. Ad alia igitur sermonem cõuertamus,& hæc tantùm de maiori dracũculo scripta sint. BRAS. Imò & de minori, quia Mesue de vtroq; sermonẽ habuit. RE. Cõposita igitur cõtẽplemur, quę hos duos humores subducere possunt. BR. Hoc erit imbecille medicamentum ad pituitam & atram bilem educendam.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j. Epithymi ʒ ij.

Misc.& infundantur in quatuor vncias infusionis senæ per decem horas, posteà exprim

primantur, & quod expressum est zucaro dulcoretur,& cōuenienti hora præbeatur. Si quis verò medicamenta renueret, quæ in potu sumuntur, catapotia quæ sequuntur indicat,

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℨ j.
Epithymi ℨ ß.

Misc.& cum succo scyllæ conficiantur pilulæ, quæ eadem hora sumantur, qua medicamentum erat sumendum,& hæ pilulę prædictos humores leniter educunt, & si quis hæc in puluerem redacta ex iure, vel alio liquore insumere voluerit, huic cōcedatur. hoc verò quod sequitur, mediocre est ad prædicta euacuanda medicamentū.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℨ j.
Epithymi ℨ ij.
Ellebori nigri ℈ j.

Misc.& infundantur in quatuor vncias infusionis senæ per decē horas,& expressum zucaro dulcoretur, ac præbeatur. Pro his verò qui medicamenta quæ bibuntur refugiunt, hæ pilulæ præbeantur, quoniam mediocriter pituitam & atrā bilem subducere valent.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ ß.
Ellebori nigri
Turbith
Singulorum ℈ ß.

Misc.& cum ſucco ſcyllæ fiant pilulæ numero quinque. RENA. Iam vehemēs medicamentum adducendum eſt, quo iidem humores euacuari poſsint. BRASS. Hoc eſt vehemens medicamentum ad hos ſolos ſubducendos humores:

℞. Turbith
Ellebori nigri
Singulorum ʒ ß.
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Maſtiches
Amomi
Gummi Arabici
Singulorum ℈ ß.

Miſc.& infundantur in quatuor vncias infuſionis ſenæ per decem horas, poſteà exprimantur & in expreſsione diſſolue
Agarici trochiſcati ʒ j.

Miſc

Misc.& conuenienti hora propinetur, sed & hoc aliud quod referam ad idem propositum vehemens est:

℞. Pulpæ colocynthidis ℈ j.
Turbith
Ellebori nigri
Singulorum ℈ ij.
Senæ ʒ j.
Zingiberis
Gariophyllorum
Aniſorum
Cinnamomi
Amidis
Seſelidis
Singulorum ℈ ß.

Misc.& infundantur in ſex vncias decocti Tragorigani,& ſtœcadis ſecũdum artem, posteà exprimantur & in expreſsione diſſolue

Agarici trochiſcati ℈ ij.
Lapidis lazuli ℈ j.

Miſc.conuenienti hora propinetur. REN. Si quiſpiã abhorret potiones,quibus pilulis vti deberet? BRAS. His quæ vehementer pituitam & atram bilem ſubducunt.

℞. Ellebori nigri
Turbith
Singulorum ʒ j.
Myrobalanorum Indorum

Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℥ ij.
Pulpæ colocynthidis ℈ ij.
Aniſorum
Fœniculorum
Scyllæ toſtæ
Stœcadis
Tragorigani
Zingiberis
Cinnamomi
Amomi
Maſtiches
Gummi Arabici
Camphoræ
Singulorum ℈ ß.

Miſc. & ex ſucco ſcyllæ fiat globus, è quo ſumenda quantitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quinque, iterum verò cum opus erit, pilulæ reformentur ex ſucco ſcyllæ, audito & alias vehementes pilulas ad eoſdem humores educendos

℞. Pilularum de lapide lazuli
Turbith
Singulorum ℥ ß.
Zingiberis Camphoræ
Singulorum G̃ vj.

Miſc. & ex ſucco ſcyllæ fiant pilulæ ad numerum, qui ſumenti placuerit. RENA. Si contingeret quempiam magis abundare pitui

pituita, quàm atra bile, vel magis atra bile, quàm pituita, quid nunc agendũ esset? BRASS. Omnia semper repeti nõ possunt nec debent. At hęc sit generalis in complicatis humoribus regula medicum cõtemplari debere an humor vnus alium superet, & ratione huius inæqualitatis ac exuperantiæ illud medicamentũ augere, quod humorem illum attrahit, qui alium superat, hócque in omnibus complicationibus obseruandũ est, & id prætereà repetamus, si febris adsit vehemens frigida addere, sin minus ita præcise præbere vt dictum est. RENA. Cùm hęc perfecta iam sint, ad alia te conferas. BRASS. In pharmacopoliis nullum adest compositum medicamentũ, quod pituitã & atram bilem educere possit, præter puluerẽ vocatum sanctũ, qui secundũ aliquos ratione tartari educit pituitam, secundum aliquos atram bilem.

De medicamentis tam simplicibus quàm cõpositis, pituitam & Ichores educentibus.

CAPVT XII.

BRASSAVOLVS.

IN nostro iam cœpto ordine medicamenta illa cõsideranda veniunt, quæ pi-

tuitam tantùm & aquositates educunt. RENA. Multa sunt huius generis medicamenta. BRASS. Tot fortè non sunt quot arbitraris, tamē medicamenta omnia quæ pituitam solam educere apta sunt, illa eadem sunt apta & aquosas pituitas subducere. RENA. De cyclaminis radice Dioscorides inquit, quòd pota cū aqua mulsa pituitam & tentantes aquas per inferna detrahit, nō exprimit verò in qua id faciat copia. BRAS. Neque etiā exprimit, quomodo radix illa in mulsa bibi possit. RE. Tu vtrunq; patefacies. BRAS. Minor quatuor drachmarum copia sumi nō potest, si eductio cōsequi debeat. Sumēdi verò modus est, vt radix adeò cōtundatur recens, vt liquescat, & simul cū mulsa bibi possit, tamen si & radicē ipsam in mulsa decoxeris ad vnciā & nonnihil salis simul addatur, hos educit humores, si decocti sex vnciæ conuenienti hora præbeantur. REN. Nónne possent radices exiccari, & in puluerem redigi, posteà puluerem hunc ad quatuor drachmas, vel paulò plus in mulsa bibi? BRAS. Quid impedit? at succus ad subducendū aluum aptior est. RENA. Veruntamen hypophæstum aquas educere & pituitas proditum est. BRAS. Est Dioscoridis sententia, qui ait, Radice ac folio succus ex-

pri-

primitur, qui ſiccatus cum aqua mulſa tribus obolis præbetur ad aquas & cōtra pituitas, maximè in comitialibus, tamen & ſuccus recens & non exiccatus idem efficere poteſt. RENA. Cur ergo exiccari iubet Dioſcorides? BRAS. Vt per totā hyemē ſeruari poſsit, ſed ita exiccatus poſſet etiam in catapotia conformari, ſcitóque radicis ſuccum vehementiorem eſſe, quàm cùm eſt ex radice & foliis ſimul, fertur & de chamæpyti, quòd pituitā & aquas educat. RENAT. Id tamen à Dioſcoride non dicitur, quoniam ab eo ſcriptum eſt, fiunt ex ea cum ficu pilulæ aluum emollientes, quæ cum melle ac æris ſquama, & reſina ad eam trahendam bibuntur. BRAS. Tamen verū eſt, quòd pituitā educit, & aquas, diuersíſque modis ſumi poteſt. Primò, in decocto, vt vncia vna decoquatur in aqua ſecundū artem, poſteà ſex vnciæ huius decocti ex zucaro bibātur, vt dulcoretur. Poteſt & in infuſione ſumi, & infuſio videtur magis educere, quàm decoctū faciat, ſed & infuſum deſpumato melle dulcoretur. Poteſt & in puluerē ſumi, ad duas drachmas & cum iure bibi, & in catapotia cōformari. Poteſt & ipſius ſuccus bibi ad drachmas quatuor, eſt vtiliſsima herba etiam ſi non multum educat. RENAT. Scio oues pu-

tridas ac marcidas, si hac herba vescantur reuiuiscere, pinguescere, & in pristinum statum redire. BRAS. Imò & homines, qui malum habitum contraxêre, hac herba in sanitatem restitui possunt, & hoc est, quod Gal. ait auriginosis prodesse. RENA. Sed & secunda chamæpytis species, & tertia idem prestare possunt Dioscoride teste. BRASS. Possunt quidẽ, sed citeriore tantùm vi. RENAT. Legi & de æris squama quòd pituitam & aquas subducat. BRAS. Dioscorides de aquis solùm mentionem facit. Nam dicit: Pota ex melle misto excernit aquas, tamen experientia ostendit & pituitam educere. RENA. In quanta copia? BRASS. Drachma satis est, è qua cum melle pilulæ fiant, & deglutiantur, est etiã vehemens horum humorum eductiuum, & quo libenter non vtor, nam hæc omnia mineralia inter venena numerare soleo. Tamẽ ipsius vsum haud penitus aufero, præsertim cùm aliud haberi non possit ad hæc educenda, at ipsa potiùs non habetur, quàm alia multa, quæ pituitam & aquas educere sunt apta. RENA. Legitur & de cnico, quòd pituitã & aquas educat. BRAS. Ita profectò est, sed non apud probos authores. Dioscorides nanq; ait semen tundi succo, qui ex aqua mulsa vel iure

Galli

Gallinacei aluum trahit. RENA. Neque Galen. aliud dicit, quàm quòd cnici semine tátummodo ad purgationes vtimur. Tertij est ordinis calefacientium si quis foris eo vti volet. Quid verò putas tu? BRAS. Aquas educere posse arbitror & pituitam, quia hos humores educi his oculis conspexi, antiquitus autem eius flore vtebantur in obsoniis ad nullum alium vsum, quàm ad euacuandum, & folia ipsa in vsu erant, atq; semen. Semē verò vehemētius est, flores minùs vehemētes, adhuc minùs sunt folia, semina in succū tundebantur, & sumebátur, vt Dioscorides inquit, ex mulsa vel gallinacei iure, tamen & succus è foliis fieri potest, sed quod efficit in euacuando succi seminis drachma, vix efficiunt succi foliorum scrupuli quatuor, vel etiam florum. Semen prætereà in puluerem redigi potest, & bibi in sero, vel in mulsa, vel in iure ab vna drachma vsque ad duas. Potest etiá reduci in catapotia ex melle, & transglutiri, aliqui & de Daphnoide idem testantur, quòd pituitam & aquas educat. RENA. De pituita testatur Dioscorides, cùm ait: Pituitosa folio recēti & arido exigit per aluum. BRASSA. At quæ pituitam educere possunt, aquas etiam educere posse cōstat. REN. Nónne est laureola?

BRAS. Nonnulli laureolam esse putant ita vocatam à pharmacopôlis, alij Mezereon, quãquam de mezereon à Mesue scriptum sit, quòd aquas citrinas educit, tamẽ & pituitam educere experimento constat. RENA. Quibus partibus hoc facit? BRA. Folio, radice, flore, semine, de folio solùm Dioscorides verba facit, & inquit superuacuam esse radicẽ, folia præberi possunt arida, & in puluerẽ redacta, & in iure, vel sero exhibita vel in pilulas redacta recẽtia folia ex melle edi debẽt, & sale. Mesue præbet à chirath duobus vsq; ad quinq; in puluerẽ redacta, in decoctiõe à drachma semis vsq; ad duas, nos ita in decoctione præbemus,

℞. Foliorum Daphnoidis ʒ ij.
Camphoræ ℈ j.
Zingiberis
Aniſorum
Singulorum ℈ ß.

Misc. & bulliant in aqua mulsa secundum artem, & exprimatur, ac potui insumatur, vel hoc modo in catapotia redigatur:

℞. Daphnoidis puluerizatæ ʒ ß.
Camphoræ
Zingiberis
Aniſorum
Singulorum ℈ j.

Misc. & ex aqua saluiæ conficiantur pilulæ,

læ,quæ conuenienti hora transglutiantur. Si in infusione præberentur, eundem facerent effectum Daphnoidis folia. Idem faciunt flores & semẽ, sed ineptius, foliorum verò succus cæteris vehementiùs educit, ad solam drachmam insumptus. REN. Quod Mesue vocat luph, ab eo dicitur pituitam & aquas educere. BRAS. Apud Dioscoridem est dracuntium maius, licet apud Mesuem nomen luph commune sit, tam ad maius, quàm ad minus. Sed de his dracuntiis superiùs locuti sumus, in his, quæ pituitam & atram bilem subducunt, neq; à Dioscoride neque à Gale. quòd educant scriptum est, neque Mesue dicit, quòd aquas educat, sed pituitam tenuem & crassam. fortè per tenuem pituitam aquas intelligere posset, quanquam adsit distincta pituita tenuis ab aquositatibus. RENAT. At nonnulli sunt, qui de dracuntio maiori intelligũt atram bilem educere, quid censes tu? BRASSAVOL. Et superiùs dixi & nunc iterũ repeto, pituitas potius educere, quia Gal. semel bis & ter eius radicem decoquit, vt vim modicam exuat, posteà in cibis præbet, quando lenti & crassi humores violentiùs sunt propellẽdi. REN. Non me latet Gal. dicere, viscera omnia expurgare, crassos, scilicet & lẽtos succos extenuando,

atq;

atq; fructum ipsius dicit esse nõ foliis tantùm, sed radice valentiorẽ. BRAS. Tamẽ à Gal. exquisitè scriptum non est, an educat. Quòd si verbum purgare de eductione per aluum intelligatur, tunc à Gal. notatur solam pituitam crassam & lentam educere, non autem aquas. RENA. In quanta copia id efficit? BRASSA. In magna copia, nã ad minus semiuncia sumi debet, virides radices contundi possent, quoad in liquorem sint redactæ, posteà ex mulsa bibendæ sunt, vel ex gallinaceo iure, vel ex sero lactis. Satis verò est puluerem ex seminibus accipere ad duas drachmas in eisdem liquoribus, vel in pilulis conformetur ex aqua saluię. Minus efficacia sunt folia, quæ ad hũc vsum oleris modo edi possent, nisi graui odore præditæ essent. RENA. Fertur & euphorbium pituitas quidem educere, sed aquositates vehemẽtius. BRASSA. Mesue de aquositatibus mentionem non facit, sed ait, quòd educit pituitam crassam ac glutinosam à profundis corporis locis, & quòd iuncturas emundat, fortè id faciens aquas valentiùs educet, at quòd id faciat, minimè exprimit. Dioscorides eius vsum per os negare videtur, quia ait, si bibatur diem integrũ continere feruorem, hoc fortè de aquositatis edu

ductione ex Auicenna ſumptum eſt, qui in ſecundo lib. capite 236. inquit, quòd confert aquæ citrinæ. RENAT. Quicquid ſit, arbitror non eſſe medicamentum, quod in uſum recipi debeat. BRAS. Verum prorſus dixiſti. REN. At ſi præberetur, in quãta deberet præberi copia? BR. Meſue præbet ab vno chirath vſq; ad tria, grana quatuor præbenda ſunt. Si ego alicui præberem (nam pro me ipſo non acciperem) ita com plicarem, ne læſio in ſumente contingeret:

℞. Euphorbij ℈ iiij.
Camphoræ
Roſ. rub.
Violarum
Nymphææ
Singulorum ℈ vj.

Miſc. & cum ſucco endiuiæ aut lactucæ cõficiatur pilula vna, quia in hac forma in ventriculum deglutitur, neq; ardor in ore ſentitur, neque per gulam. RENAT. Gal. & ipſe mentionem non facit, quòd educat. BRASSA. Ob hoc fortè, quia illi indignũ videbatur hunc ignem in hominum viſcera imponere. à Serapione author quidam refertur Bedigeras nomine, qui dicit proprietate citrinæ aquæ conferre. RENA. De hoc iam ſatis, legi & irini ſpiſſamentũ pituitam, & aquas ſubducere. REN-

De

De sagapeno igitur verba faciamus, de quo Mesue dicit humorem glutinosum, pituitam crassam, aquásque citrinas educere. BRASSA. Neque Dioscorides, neque Gal. de hac eductione mentionem faciunt. RENA. Fortè, quia neque mentionem faciunt, quòd per os insumatur. BRASSA. Imò per os insumi monet Dioscorides, cùm ait sanare febrium circuitus potione, inunctionéq; potio illa per os est. RENA. In quanta verò copia sumitur ad euacuandum? BRAS. Mesue dicit à semidrachma vsque ad aur. vnum, tamen & in maiori copia præberi potest, & minimè educet, vel ægrè id faciet. REN. De vlmi cortice legitur, quòd pituitã educit, & aquas. BRAS. Hoc legitur apud Pliniũ lib. 24. ca. octauo, cùm ait, vlmi corticis denarij pondus potum in hemina aquæ frigidæ aluũ purgat, pituitásq; & aquas priuatim trahit. REN. Miror quomodo res tã dura, támq; terrea id efficere posit. BRAS. Non est opus intelligere corticem illũ extrinsecum crassum, qui arborem ab imbribus & pluuiis defendit, sed interiorem corticẽ, qui tenellus est, ego ita prorsus intelligerem, nisi Dioscorides admoneret de illo crasso intelligẽdum esse. Nam dicit: Corticis crassioris vnciæ pondus potum in vino vel aqua frigi

frigida, trahit pituitas, & de aquositatibus mentionem non facit, at monet crassum corticem extimũ & terreum accipiendum esse. Fortè comprimendo educit, præsertim cùm tantam prębeat copiam, vnciam scilicet integrã. quòd verò necesse sit comprimendo educere, Gal. verba ostendunt in octauo de simplicium medicamētorum facultatibus lib. cùm ait, vlmi folia adstringentem habere, & abstergentem facultatem: de cortice verò dicit, corticem esse amplius subamarũ & adstrictorium. nullam verò mentionem facit Gal. quòd subducat, nedum pituitam. REN. Reliquum est ergo, vt ad alia accedamus. BRASSA. Composita adducemus, quæ hos humores educere valent, & primò hoc erit leue medicamentũ ad pituitã & ichores educenda:

℞. Radicis ebulorum
Corticum vlmi
Rosarum Damascenarum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℥ j. ß

Misceant. & infundantur in sex vncias aquę maluæ secundum artem, posteà exprimantur, & in expresione dissolue
Agarici Trochiscati ℥ j.

Si alicui potabilia medicamenta haud placerent, sed catapotia optaret, hic ex sequen tibus

tibus catapotiis conuenientem quantitatem deglutiat, quæ pituitam & ichores leniter educent.

℞. Agarici ʒ. ij.
Radicum ebulorum ʒ j.
Chamæpytis
Daphnoidis
Cnici
Sagapeni
Corticis vlmi
Singulorum ʒ ß.

Misc. & cum syrupo rosaceo solutiuo fiat massa, è qua cum eodẽ syrupo conformentur pilulæ quãdo opus erit, sumenda quantitas est ab vna drachma vsque ad duas; eiuscemodi medicamenta, si in maiori sumantur copia mediocria efficiuntur. Tamen & quod sequitur medicamentum pituitam & aquas mediocriter educet:

℞. Cnici
Sagapeni
Corticis vlmi
Chamæpytis
Squamæ æris
Singulorum ℈ j ß.
Daphnoidis
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℈ ij.
Agarici ʒ j.

Misc.

Miſceantur, & infundantur in ſex vncias aquæ hyſſopi per decem horas, poſteà exprimantur, & in expreſsione diſſolue

Syrupi roſati ſolutiui ℥ ij.

Miſceantur, & conuenienti hora propinetur. Nunc pilulæ ſequuntur, quæ pituitam & ichores mediocriter educent.

℞. Cyclaminis
Chamæpytis
Squamæ æris
Cnici
Daphnoidis
Singulorum ʒ j.
Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulornm ʒ ij.
Turbith ℈ ß.

Miſceantur, & cum ſyrupo roſato ſolutiuo fiat globus: è quo pilulæ exeodem ſyrupo conformentur, ſumēda quantitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. RENA. Supereſt vt vehemens medicamētum enarres. BRAS. Hoc eſt vehemens, quod ſequitur ad eoſdem humores educendos:

℞. Cnici
Chamæpytis
Daphnoidis
Singulorum ʒ ij.
Corticis vlmi ʒ iiij.

Turbith
Agarici
Singulorum ʒ j.
Zingiberis
Anisorum
Amomi
Cinnamomi
Masticħes
Camphoræ
Gummi Arabici
Singulorum ℥ x.

Misceantur, & infundantur in sex vncias aquæ viuæ secundum artem, posteà exprimantur, & in expresſione diſſolue
Syrupi rosati solutiui ℥ iij.
Misc. & conuenienti hora propinetur. Sequuntur catapotia pro his, qui potabilia negligunt medicamenta, quæ pituitam, & ichores vehementer educunt.

℞. Cnici
Chamæpytis
Daphnoidis
Singulorum ʒ ij.
Turbith
Agarici
Singulorum ʒ j.
Euphorbij ℈ ß.
Gargiberis
Gariophyllorum

Camphoræ
Cinnamomi
Amomi
Gummi Arabici
Mastiches
Singulorum ℥ x.
Radicum ebulorum ʒ j. ß.

...iscеantur, & cum syrupo rosaceo solu...io fiat globus, ex quo cum eodem syru...ro rosaceo solutiuo reformentur pilulæ, ...à semidrachma præbeantur, vsque ad ...achmam vnam cum dimidia. RENAT. ...bitror eiuscemodi catapotia esse vehe...entissima. BRAS. Sunt prorsus, si inte...a quantitas sumatur.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, pituitam & sanguinem educentibus.

CAPVT XIII.

BRASSAVOLVS.

PAucissima erunt, aut ferè nulla, medicamenta illa quæ pituitam & sangui...m educere possunt. RENA. Et si pauca ...nõnulla tamen adesse non dubito. BR. ...r dubitare non potes, si nullum sit medi...mentũ, quod è venis sanguinem educere ...ssit, quin venenũ sit? tamẽ capparorum

radices à Gal.iudicantur & crassos humores & sanguinolentos educere. R E. Hoc his verbis expressit, siue decoctum in aceto siue in oxymelite apertè crassos, lentosque humores euacuare, nec eos tãtùm per vrinam, sed & ventrem, sæpe etiam sanguinolentos defert. B R A S. Hæc verba planè ostendunt pituitas ac sanguinem subducere. Dioscorides de pituita nihil meminit, sed inquit, semen eius duabus drachmis in vino haustis per dies quadraginta lienem obliterat, vrinas trahit, cruentáque sedimenta. R E N. Fortè de sanguine, qui extra venas sit, verba facit. B R A. Imò de illo intelligere necessarium est, quia vt dictum est à venis medicamenta, quæ non sunt deleteria, sanguinem educere non possunt, nisi dicamus, cùm à Gal. iubeatur sumi ex aceto vel decoqui in aceto vel oxymelite, oxymeli verò, vt Hippocr. dicit, ramenta subducit, ob hanc causam sanguinem educit. R E N A T V S. At Dioscorides cum vino præbet, tamen cruenta educere non tenet. B R A S S. Intelligamus igitur quòd sua vi cruorem, id est sanguinem extra venas contentum educat, quem tamen magis educet si in aceto vel oxymelite sit incoctum, quàm si ex vino bibatur. R E N A T. Nónne & eruum sanguinem educit? B R A.

Ab aliquibus dicitur simpliciter sanguinem educere, à Dioscoride additur per vrinas, imò & Gal. inquit si copiosè sumatur sanguinem per vrinas euocare. Græci igitur id tantùm fieri per vrinas dicunt, quod alij simpliciter sanguinem educere tradunt, sed de pituita à nullo fit mentio, propterea ad huius rei propositum nihil facit, at marinam aquam pituitam & sanguinē subducere, testis est Plinius lib. 2. capite ..cùm ait, fel testudinum pituitas sanguinemque vitiatum trahit: nō refert autem quid efficiat per os sumptum, an ventre tenus inunctum, at vtroque modo (si id verum sit) idem posse efficere credēdum est. ANTENA. Nihil potuisset clarius dici isto, tamen hic qui subducitur extra venas esse debet. BRAS. Nemo dubitat, sed medicamentum audito, quo pituita & sanguis similiter educentur.

R. Myrobalanorum chebulorum ʒ ij.
Farinæ eruinæ ℥ iiij.

Misc. & melle despumato subigatur, & fit placentula, quæ sub cineribus vel in clibano coquatur. hoc verò quod sequitur, sit mediocre educens:

R. Myrobalanorum chebulorum ʒ ij.
Agarici ʒ j.
Farinæ orobi ℥ iiij.

Eodē modo ex deſpumato melle ſubigatur, eodémque modo coquatur, poſtea integra placentula edatur, tertiò hoc erit vehementiſsimum,

℞. Turbith ʒ j.
Farinæ orobi ℥ iiij.

Miſc. & ex deſpumato melle placētula conficiatur, quæ eodem coquatur modo, & integra edatur. REN. Cur hoc ita redigis in placentulas? BR. Quia tāta copia facilius inſumitur, in minori autem copia nō educeret. Scito autem & ſi eruum per vrinam ſanguinem educat, tamen alicui rei cōiunctum quæ ventrem ſubducat, & ipſum per aluum educit. Imò & Dioſcorides ipſe notat, quòd etiā per aluū ſanguinē educit, ſi frequenter edatur, vel bibatur eius farina. Ex cantharidibus idem effici poteſt, ſi his miſceantur, quæ pituitam ſubducunt, vnde hoc erit imbecille medicamentum pituitam & ſanguinem educens:

℞. Myrobalanorum chebulorum ʒ j.
Cantharidum præparatarum G ij.

Miſc. cum aqua ſaluiæ quantum ſufficit, & fiat potio, vel cum eadem aqua in catapotia reducantur, ac deglutiantur, hoc autem erit mediocre medicamentum:

℞. Agarici ℈ iiij.
Zingiberis Salis gemmæ

Sin

Singulorum G̃ x.
Cantharidarum præparatarum G̃ ij.
Misce.& cum aqua saluiæ fiat potus, vel cum eadem aqua pilulæ conformentur ac præbeantur, hoc autem, quod sequitur, est vehementissimum ad pituitam & sanguinem educenda medicamentum,

℞. Turbith ʒ j.
Pulpæ colocynthidis ℈ ß.
Cantharidarũ præparatarum G̃ duo
Zingiberis
Cinnamomi
Anisorum
Salis gemmæ
Camphoræ
Gummi arabici
Masticheś
Singulorum G̃ vj.

Misce.& cum iure pulli vel aliqua aqua vi ignis eliquata præbeatur, vel in catapotia ex eadem aqua reducatur, & semidrachma adhibeatur, vsq; ad integram drachmam. Cùm verò à nonnullis dicatur centaurij minoris decoctum sanguinem subducere, ex ipso cum his quæ pituitam educunt, leuia medicamenta, mediocria, & vehementia confici possunt. RENA. Optarem illa in ordinem disponeres. BRASSA. Hoc libẽter efficiã, en leue medicamentũ

ad pituitam & ſanguinem educendum:

℞. Decoctionis centaurij minoris ℥ iiij.
  Myrobalanorum chebulorum ʒ j.ß.

Miſceantur. medicamentum mediocre ad idem peragendum.

℞. Decoctionis centaurij minoris ℥ iiij.
  Myrobalanorum chebulorum
  Agarici
    Singulorum ʒ j.
  Zingiberis
  Aniſorum
  Salis gemmæ
    Singulorum G̃ vj.

Miſceantur. medicamentum vehemens idem effcere valens.

℞. Centaurij minoris decocti ℥ vj.
  Radicum capparorum ʒ ij.
  Farinæ orobi ʒ iiij.
  Turbith ʒ j.
  Zingiberis
  Cariophyllorum
  Galangæ
  Aniſorum
  Salis gemmæ
  Camphoræ
  Maſtiches
  Gummi Arabici
    Singulorum G̃ vj.

Miſceantur, & cõueniẽti hora propinetur.

RENA. Possent & multa alia fieri medicamenta pituitam & sanguinem educentia, sed hæc satis esse arbitror, cùm rarissimè aut nunquàm contingat medicum sanguinem per medicamenti vim educere debere, nisi extra venas sit, & aliquo in loco conglobatus.

De medicamentis tam simplicibus quàm compositis, atram bilem & ichores educentibus.

CAPVT XIIII.

BRASSAVOLVS.

NVnc illa contemplanda veniunt medicamenta, quæ atram bilem cum ichoribus subducere valent. RENA. Legi de Macedonico apio, quòd hac vi insignitum sit, vt atram bilem subducat & ichores. BRAS. De hac re nullam mentionem facit Dioscorides, & ego frequenter vsus sum ad vrinas prouocandas, ac mẽses, neque vnquam me fefellit, aquas quidẽ per vrinas educit, sed atram bilem subduci nunquàm vidi. RENAT. Quid est apud Dioscoridem? BRA. Est hipposelinon, Latinè equapiũ vocatur ab equo, & ab Apio ob suam magnitudinem nomen sortitum

est,quia inter Apij genera nullũ est, quod maius euadat. RENA. De Alypo etiam legitur,quòd atram bilem & aquas subducat. BRASS. At hoc non legisti apud Dioscoridem,neq; apud Gal. Dioscorides etenim dicit,repelluntur semine per inferna biles atræ,mensura qua epithymum cum aceto & sale. RENA. In quanta verò copia præbetur epithymum? BRA. Ad quatuor obolos. Arbitror lapidem lazuli, lapidem Armenum, pyritem lapidem, & reliqua eiusdem generis,quæ atram bilem subducunt,vnà & Ichores attrahere. Nihil amplius mihi occurrit ex his, quæ atram bilem & aquas educunt, quod simplex sit medicamentum. REN. Cõpositam igitur prosequaris, quoniam & mihi illius generis nullum in mentem venit. BRAS. Audias primò medicamentum imbecille atram bilem & aquam subducens:

℞. Myrobalanorum Indorum ʒ j.
Senæ ℥ j.
Florum violarum
Rosarum
Boraginis
Buglossi
Cinnamomi
Anisorum
Singulorum ʒ ij.

Rad

Radicum ebulorum
Rosarum damascenarum
Singulorum ℥ j.

Misc.& infundantur in aquam fumi terræ secūdum artē, posteà exprimātur & zucaro dulcoretur expressum, & cōuenienti hora bibatur: si verò Damascenæ rosæ haberi non possent, ipsarum loco radicis iridis drachma vna sumatur. At si cuipiam medicamenta displicuerint, quæ in potu sumuntur, eiuscemodi accipiat catapotia:

℞. Radicum ebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum. ℥ j.
Senæ ℥ ß.
Zingiberis G̃ x.

Misce.& catapotia conficiantur ex succo ebulorum, possent hæc in puluerem redigi, & ex iure bibi. Nunc medicamentum audito, quod aquas & atram bilem mediocriter educit:

℞. Lapidis lazuli ℈ ij.
Myrobalanorum Indorum ℥ ij.
Senæ ℥ j.
Zingiberis
Anisorum
Camphoræ
Singulorum ℈ ß.
Florum boraginis

Bug

Buglossi
Rosarum
Violarum
Singulorum ʒ ij.

Misceantur, & infundantur in sex vncias aquæ fumi terræ per decem horas, posteà exprimantur & expressum zucaro dulcoretur, & conuenienti hora præbeatur. Hæc erunt deinde catapotia, quæ atram bilem & aquas mediocriter educent, pro his, qui potabilia negligunt medicamenta,

℞. Lapidis lazuli ʒ j.
Ellebori nigri ʒ ß.
Radicum ebulorum
Iridis
Singulorum ʒ ij.

Misc. & cum succo lactucæ syluestris fiat globus. quantitas sumenda est à scrupulis duobus vsque ad quatuor. Audito impræsentiarum medicamentum, quod atram bilem & ichores vehementer educet:

℞. Myrobalanorum Indorum ʒ ij.
Senæ ℥ j.
Radicum ebulorum
Iridis
Singulorum ʒ j.
Lactucæ syluestris ʒ iiij.
Cinnamomi
Zingiberis

Ani

Aniſorum
Amomi
Florum boraginis
Bugloſsi
Violarum
Roſarum
Singulorum ℥ x.

Miſc. & infundantur in vncias ſex aquæ fumi terræ ſecundum artem, poſteà exprimantur, & in expreſsione diſſolue

Lapidis lazuli præparati ʒ j.

Miſceantur, & conuenienti hora ſumatur: ab his verò qui potabilia nequeunt ſumere medicamenta, hæ pilulæ ſumẽdæ ſunt:

℞. Lapidis lazuli præparati
Lapidis Armeni præparati
Singulorum ʒ j.
Ellebori nigri ʒ j. ß.
Radicum ebulorum
Iridis
Singulorum ℈ iiij.
Euphorbij ℈ j.

Miſceantur, & cum ſucco lactucæ ſylueſtris fiat globus, vel cum ſucco roſarum damaſcenarum, ſi ſylueſtri lactuca careamus. Nam & hic ſuccus aquas mirificè educit. Quantitas ſumenda eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. RENA. Iam caput aliud aggrediendum eſt.

De

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis atram bilem & sanguinem educentibus.

CAPVT XV.

BRASSAVOLVS.

IMpræsentiarum illa quæ atram bilem & sanguinem educunt, contemplemur. RENA. Nullum mihi succurrit medicamentum, quod atram bilem & sanguinem subducere valeat. BRAS. Et mihi vnum tantùm occurrit, quod à Plinio scriptum est lib. 31. capite 6. cùm ait, Aqua marina bibitur quoque, quanuis non sine iniuria stomachi, ad purganda corpora, bilémque atram & sanguinem concretum reddendum alterutra parte. Nihil aliud simplex scriptum inueni medicamentum, quod hos humores vnà subduceret, propterea si inutilis sanguis & extra venas ac atra bilis vnà educenda sint, hoc leui medicamento educi poterunt,

℞. Myrobalanorum Indorum ʒ jß.
Periclymeni ʒ j.
Decocti centaurij minoris ℥ iiij.

Misc. & propinetur, vel ex eisdem simul cũ eodem decocto fiant pilulæ, erit verò mediocre medicamentum si ita conficiatur:

℞.

℞. Pulueris foliorum Tiliæ ʒ j.
Lapidis lazuli ʒ ß.
Farinæ eruinæ ℥ iiij.
Misc.& melle subigatur, placentuláq; fiat vel ex centaurij minoris decocto bibatur, aut pilulæ fiant ex puluere foliorũ Tiliæ, & lapide lazuli in prædicta quantitate, cum decocto centaurij minoris. At si eosdẽ humores vehementer euacuare placuerit, hoc quod sequitur, præbendum erit:

℞. Myrobalanorum Indorum ʒ ij.
Ellebori nigri ʒ j.
Senæ ℥ j.
Periclymeni ʒ iij.
Foliorum Tiliæ ʒ iiij.
Zingiberis
Gariophyllorum
Anisorum
Camphoræ
Amidis
Seselidis
Masticхes
Gummi Arabici
Singulorum ℈ j.
Florum boraginis
Buglossi
Violarum
Rosarum
Singulorum ʒ ij.

Misc

Misc.& infundantur in vncias septem decocti centaurij minoris & lactucæ syluestris per decem horas, posteà exprimantur,& in expressione dissolue

Lapidis lazuli præparati ʒ ß.

Misc.& conuenienti hora propinetur, pro his verò qui negligunt medicamenta, huius generis catapotia præparentur,

℞. Lapidis lazuli ʒ ij.
Ellebori nigri ʒ j.
Periclymeni ʒ j. ß.
Cantharidarum ʒ ij.
Foliorum thiliæ ʒ ß.
Centaurij minoris ℈ ij.
Radicum capparorum ℈ j.
Anisorum
Zingiberis
Cinnamomi
Seselidis
Amidis
Mastiches
Gummi Arabici
Singulorum ℥ x.

Misc.& cum succo mercurialis fiat globus, è quo reformentur pilulæ ex eodem succo, quantitas verò sumenda est à scrupulis duobus vsque ad quatuor, tamen si ex orobi farina placentam tibi parare lubuerit, hoc modo parato, nam erit etiam

veh

vehemens medicamentum.

℞. Lapidis lazuli præparati ʒ j.
Foliorum Tiliæ ʒ ij.
Cantharidarum G̃ j.
Radicum capparorum ʒ j. ß.
Farinæ orobi ℥ iij.
Aniſorum
Fœniculorum
Cinnamomi
Zingiberis
Maſtiches
Singulorum G̃ vj.

Miſc. & cum melle ſubigatur placentula, quæ in furno vel ſub cineribus cocta tota integra vna vice ſumatur. RENA. Cùm circa ad hos humores (quod tamen rarò cõtingit) educendos ſint ſatis, ad alia te conferas.

De medicamentis tam ſimplicibus quàm compoſitis, ichores & ſanguinem educentibus.

CAPVT XVI.

BRASSAVOLVS.

Illa ſecundũ ordinem ſeſe offerunt conſideranda, quę aquoſitates & ſanguinem educere valent, at nullum mihi in men-

tem venit ſimplex, quod hoc efficere poſſit. RENA. Neque mihi quicquam occurrit, iccirco de cõpoſitis tantùm agere opus erit. BRAS. Eſto. igitur hoc ſit leue ichores & ſanguinem educens medicamentũ.

℞. Radicum ebulorum
 Iridis
  Singulorum ʒ ij.
 Foliorum Tiliæ ʒ iiij.
 Orobi ℥ j.

Miſ. & bulliant in aqua ſecundum artem, poſteà exprimantur, & huius decocti ſex vnciæ zucaro dulcoratæ adhibeantur. Si verò cuipiam in pilulas reducere placuerit, ita conficiat

℞. Pulueris radicum ebulorum ʒ j.
 Foliorum Tiliæ ʒ ß.
 Farinæ orobi ℈ j.

Miſc. & cum ſylueſtris lactucæ ſucco, vel roſarum damaſcenarum tot fiant pilulæ, quot ægrotanti placuerit, omnéſque vna vice præbeantur, hoc verò quod ſequitur mediocre eſt ad aquoſitates, & ſanguinem mediocriter educendum.

℞. Radicum iridis
 Ebulorum
  Singulorum ʒ j.
 Orobi ʒ j.
 Periclymeni ʒ ß.

Fol

Foliorum Tiliæ ʒ iiij.
Centaurij minoris ʒ vj.
Misc.& bulliant in sufficienti quantitate aquæ secundum artem, posteà exprimantur, & expressum hoc zucaro dulcoretur, sexque vnciæ huius decocti conuenienti hora bibantur. si verò quispiã medicamẽtum in catapotia redactum desideret, illa ita conficiat,

℞. Radicum ebulorum ʒ j.
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Orobi
Singulorum ℈ ß.

Misc.& ex syluestris lactucæ succo pilulæ conficiantur, quæ omnes vna vice sumi debent. RENA. Eia medicamentum edisse-re, quod ichores & sanguinem subducat. ERASS. Audito. Nunc refero.

℞. Brassicæ marinæ ʒ ij.
Radicum Iridis
Ebulorum
Singulorum ʒ j.
Orobi
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℥ ß.
Centaurij minoris ʒ vj.
Cantharidarum G̃ j.

Zingiberis
Cinnamomi
Camphoræ
Aniſorum
Maſtiches
Singulorum ℥ x.

Miſ.& bulliant in aqua ſecundum artem, poſteà exprimantur,& tantum ſucci in expreſsione diſſolue, quòd dulcoretur, poſteà ſex vnciæ bibantur. Si verò quiſpiam catapotia magis diligeret, ita conficienda ſunt:

℞. Radicum Iridis
Ebulorum
Singulorum ℈ ß.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℥ xij.
Cantharidarum præparatarum ℥ ij.
Cinnamomi
Zingiberis
Aniſorum
Camphoræ
Maſtiches
Singulorum ℥ vj.

Miſc.& cum centaureæ minoris decocto pilulæ fiant, quæ omnes vna vice ſumantur, ab his tamen, quæ ſanguinem educunt ſemper abſtinendum iuberem, illáque accipien

cipienda maluerim, quæ ſanguinem purificant, & à prauis humoribus liberant. De his verò hîc finem faciamus.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm cōpoſitis, bilem, pituitam, & atram bilem educentibus.

CAPVT XVII.

BRASSAVOLVS.

DE his hactenus pertractauimus medicamentis, quæ vnum ſolum ac ſimplicem humorem ſubducūt, & de his poſtea quæ duos humores ſimul ac ſolos expurgant, nunc de his agendum venit, quæ tres humores & nō plures educunt, ab hiſque initium ſumemus medicamentis, quæ bilem, pituitam, & atram bilem ſubducūt. RENA. Nonnulla extant ſimplicia, quæ tres iſtos humores vi ſua educere valent. BRAS. Mirum videtur, quomodo ſimplex quoddam medicamentū diuerſos & oppoſitos humores educat. RENA. Si ſimplex medicamentum verè ſimplex eſſet, vnum ſolum humorē prorſus educeret. Verùm quia ex diuerſis oppoſitis ac pugnantibus partibus compoſitum eſt, nō mirum, ſi harum diuerſarū partium ratione diuerſos

& oppositos educat humores. BRAS. Imò cùm iuxta Gale. per similitudinem quandam substantialem eductio fiat, iccirco necessarium est, ratione diuersarum partium diuersas habeat substantiales similitudines, quarum ratione hos diuersos educat humores. RENA. Arbitrabar substantialem hanc similitudinem, à totius compositi forma desumi. BRASS. Quomodocunque accipiatur, & quicquid sit, non est impræsentiarum disserendi locus, nam institutum nostrum non est de philosophicis disputare quæstionibus, sed de his tantùm agere medicamentis, quæ & humores educunt, & eos educere experientia ostendit. RENAT. Legi de nigro elleboro quòd bilem, pituitam, & atrā bilem educat. BRAS. Et ego etiam legi, non tamen apud Dioscoridem, nam ipse inquit, purgat per inferna bilem, pituitámq; deuoratum syncerum. Arbitror verò Dioscoridem atram bilem prætermisisse, vti illud quod erat notissimum, nam & suo tempore de fatuis ac melancholicis prouerbium extabat, quòd in Anticyram erant mittendi, & quòd aliqui tribus indigebant Anticyris, nam in Anticyra maxima ellebori nigri copia oritur, & ipsemet inquit Melampodion vocari à Melampode pa-

fore, qui primus veratro purgauerit, & furentes Prætidas sanitati restituerit. Cùm verò furerent, melancholico humore agitabantur, ex bile tamen adusta genito. Illa igitur Dioscoridis verba ostendunt, quòd & atram bilem educere censuerit, notat præterea melancholicis mederi insanientibus. RENA. Cùm elleborum adhibiturus es, quomodo præparas? nam audiui te dicentem, quòd frequenter adhibuisti. BRASSAV. Imò primus fui, qui ausus sum illud in vsum reuocare, qui iam obsoletus erat, at tu mihi explanato, qua re illud præparet Dioscorides. RENA. Nulla, imò inquit bilem, & pituitam per inferna purgare deuoratum syncerum. BRASS. Propterea & ego syncerũ adhibui & atrã bilem absque vllo dispendio mirificè eduxit. RENAT. In quanta præbuisti copia? BRASS. Quandoque ad drachmã præbui in iure, frequenter verò duos exhibui scrupulos, in eo nihil aliud mali reperi, quàm quòd ventriculũ perturbauit, iccirco quãdoque in iure ita præbui, & nihil incommodi persensere sumentes.

℞. Ellebori nigri ℈ ij.
Zingiberis
Cinnamomi
Anisorum

Mastiches
Gummi arabici
Camphoræ
Singulorum ℥ x.

Misc.& fiat puluis,qui ex iure sumi potest, aut ex aliqua aqua vi ignis eliquata, potéstque in catapotia digeri, at præ omnibus humoribus atram bilem eductã semper conspicies. Tamen vnà bilis & pituita euacuantur,& ipsius decoctum non modicè educit. RENAT. Simplex decoctum,an cum aliis? BRASS. Et simplex & cũ aliis, Dioscoridis verba nonnunquàm considerans, quibus ait,coquitur & cum lenticula,& iusculẽtis aliis,quæ purgationis gratia sumuntur, iussi decoqui in iure albo Gal.& aliquando in lenticula. REN. Quid egit,eduxítne vehementissimé? BRASS. Vehementissimè prorsus, sed pro ventriculi ore mentam addidi, saluiam, libanotim,& anisa, cum cinnamomo. RENAT. Quanta huius decocti copia sumenda est? BRAS. Decocti quatuor vnciæ insumptæ sunt, sed elleborus non minus quantitate vnius drachmæ cum dimidia fuit, & nonnunquàm perueni ad drachmas duas. RE. Quando in lenticula decoqui iussisti, id prouerbium verũ esse potuit, quod vulgò Ferrariæ dicitur,lens,lenticula,si quis ederit

[...]it pateram excernit, situlam. BRAS. Ita [p]rofectò dici potuit, nam vehementissimè [e]luxit, & quod mirum est absque tormi[ni]bus, quæ tamen nonnunquàm excitan[t]ur à Rhabarbaro ipso & à myrobalanis, [q]uæ sunt tam sancta támq; benedicta phar[ma]ca, nonnunquàm in placentulas redegi [&] esui præbui. RENAT. Quomodo in [pl]acentulas? BRASSA. Hoc modo:

[℞]. Ellebori nigri ℈ ij.
Cinnamomi
Zingiberis
Anisorum
Singulorum Ġ x.
Pastæ fermentatæ ʒ ij.

[M]isc. & despumato melle subigantur, in [f]ornóque coquantur, debet integra sumi [un]a vice placẽtula. RENA. Multa tamen [tra]ditur de præparatione ante sumendum [el]leborum, & de hominis, qui sumpturus [es]t præparatione, & de ipso præparando [el]leboro. nam & Dioscorides refert se ad [Ph]ilonidem quendam medicum ab Enna [Sic]iliæ vrbe, huic credit Dioscorides, qui [de] apparatibus illorum, qui sumpturi sunt [ell]eborum, scripsit. BRASSAVO. Dio[sco]rides de albo veratro sermonem habet, [no]s verò hîc de nigro verba facimus: al[bu]m elleborum per vomitum potissimùm

educebat, erátq; periculosa ac violẽta eductio: hanc ob causam homines præparabãtur ad sumendũ elleborum, & etiã elleborũ ipsum aptabant, nigrũ verò elleborum minimè præparabãt, neq; etiam homines qui sumpturi erant, præparabantur. Nigrũ prætereà elleborum per vomitum nõ educit, sed potius per secessum. REN. Mesue tres explicat, quos educit humores, bilem scilicet, pituitam, & atram bilem. BRAS. Idem faciunt & alij Arabes. Gale. verò neque quòd educat, neque quòd non educat mentionem facit. Adde verò Dioscoridem scriptum reliquisse, qui deuoratum syncerum bilem & pituitam per inferna detrahit, quod minimè scripsisset, nisi nouisset, videlicet præberi posse solum, & nos absque vllo incommodo præbuimus. RENA. Arbitrarer ego si aliquibus ventriculi os roborantibus mistum præberetur melius esse. BRASSA. Nemo de hoc ambigere debet, imò superius hoc notaui, me quandoque adhibuisse, ex aniso, cinnamomo, zingibere, mastiche, ac similibus. RENATVS. Notatur & à Dioscoride sparti semen & flores obolis quinque in aqua mulsa poti ellebori vice citra periculum purgare. BRASSA. Sed dubium est, de quo elleboro intelligat, num de albo,

albo, an de nigro. BRASSA. Imò potius de albo, tum quia cùm simpliciter ellebo-rum dicebant antiqui, de albo statim in-telligebant, tum quia comparat sparti se-men, & flores ad elleborum, & dicit, quòd citra periculum purgant, ac si notet se de illo elleboro intelligere, qui cum pericu-lo purgat, hic est albus elleborus. Sparti igitur semen & flores eosdē humores edu-cunt, qui ab albo elleboro subducuntur, sed facilius & absque periculo, verùm ab albo elleboro pituita & bilis euacuari di-citur. Iccirco & sparti semen pituitam & bilem educet, tamen si ad nigrum ellebo-rum comparationem fieri intelligamus, præter hos humores, educet etiam atram bilem. Verùm hæc omnia ineptè subducit. RENA. In qua sumitur forma? BRASSA. In omni ferè forma & modo sumendi, in decocto inquam, in infusione, in puluere, in catapotiis, & in omni alio modo quo præberi potest. Scito autem in magna co-pia præberi oportere, si nonnihil subdu-cere debeat, magna autem copia est, si in substnatia sumatur ad semiunciā, in deco-cto verò, vel in infusione ad vnciam, vel ad vnciam cum dimidia, & quatuor vel sex vnciæ infusionis, vel decoctionis sumātur. RENATVS. Sumentibus fastidio veniet.

BRASSA. Cur faſtidio, cum & alia in maiori etiam ſumantur copia? RENAT. Facítne mentionem Gal. quòd atram bilem ſubducat ſpartum? BRAS. Neque quòd educat, imò de illo hæc tantùm verba habet, ſparti quo & vites alligant, cum fructus, tum virgarũ ſuccus, non inſtrenuè trahentis eſt facultatis. RENAT. Quod mirum mihi videtur, eſt quorundam ſententia de capillis Veneris, qui arbitrantur bilem, pituitam, & atram bilem ſubducere. BRASSA. Imò Galen. reſtringere ait, & Dioſcorides inquit, quòd aluum cõtrahit, & ſtomachi fluxionibus medetur. RENA. Nõ ab re igitur de illis miror, qui hos tres humores ab eo euacuari faſsi ſint. BRAS. Meſue dicit bilem educere & pituitam, & humores craſſos, ſi libra decoctionis ipſius bibatur, imò & ipſe notat, quòd adſtringit, & ob ſtypticitatem capillos retinet, & quòd ratione partium calidarũ hos educit humores. RENA. Quid cenſes tu? BRAS. Quod ſum expertus, videlicet ſubducere. at quando præbui, ſemper præbui cũ paſſularum decocto & prunorum Ibericorum vel myrobalanorum, vel ſebeſten. RENA. Hæc fortè fuêre quæ aluum ſubduxerunt. Arabs quidã, quem Serapio refert, nomine Aben Meſuai, inquit choleram mundificare

ficare, quæ est in intestinis ac stomacho, à drachmis tribus vsque ad septem, at quicquid sit, non arbitramur capillos Veneris atram bilem subducere posse. RENA. Cur ergo à nonnullis ita scriptum est? BRAS. Non sunt fide digni viri, nam experientia ostendit, quòd tantùm à viis educit. REN. Polypodium prætereà inter illa enumerant, quæ bilem, pituitam & atram bilem subducere valent. BRASSA. Dioscorides bilis & pituitæ tantùm mentionem facit. De atra bile verò nihil penitus dicit. Nam inquit purgãdi habet natura datur ad hoc cocta (scilicet radix) cum gallinaceo vel beta, vel malua, inspergitur arida in aquã mulsam, vt pituita bilisque detrahantur. Nihil verò de atra bile meminit. At ego frequenter polypodio vsus sum & semper atram bilem educere percepi, at Mesue de bile mentionem non facit, sed pituitam solùm & atram bilem educere monet. RENATVS. Tu ergo atram bilem à polypodio eductam vidisti? BRASSA. Nec semel, sed multis vicibus, cum humoribus crassis ac etiam tenuibus. RENAT. Quid dicit Gal? BRASSAVOL. Nullam mentionem facit, quòd educat, sed tantùm dicit quòd dulcem simul & austeram habet vincentem qualitatẽ, vt facultas sit admodum

dum quidem deſiccantis, citra morſum tamen. RENA. Miror cur Gale. ſaltem non animaduerterit, quòd ventrem ſubducat. BRASSA. Ne admireris, quia id Dioſcoridi relinquit, cõſueuit nimirum illa prætermittere Gale. quæ à Dioſcoride ſcripta ſunt. RENAT. Quomodo accipi debet? BRASSA. Quomodo ſumenti placuerit, nam poteſt in puluerem redigi, & in aqua mulſa bibi ad drachmas quatuor, vel ſex drachmæ in iure ebulliant, in quo beta decoquatur, vel piſcis vel malua, & ſex vnciæ bibãtur, quãdoq; in catapotia redigit, nõnunquã iuſsi hanc decoctionem parari.

℞. Polypodij ℥ ß.
Paſſularum ℥ j.
Sebeſten num. xv.
Prunorum Ibericorum num. x.

Miſ. & bulliant ſecundum artem, poſteà ex hoc decocto ſex vnciæ bibantur zucaro dulcoratæ, quandoque in infuſionem recipi iuſsi, & vſus ſum polypodio in infuſione vſque ad vnciam. RENA. Legi & peplum ex illis eſſe, quæ bilem, pituitam & atram bilem educunt. BRASSA. Et ego idem legi, ſed neque à Dioſcoride, neque à Gal. ſcriptum eſt. Nam Dioſcorides ait, quòd ſemine ipſius poto acetabuli mẽſura in aquæ mulſæ hemina bilis, & pituita detrahi

trahitur, Galen. verò dicit, quòd purgat eo modo, quo Tithymali, cõstat verò Tithymalos bilem & pituitã purgare: iccirco & pepliũ bilem & pituitã purgare oportebit. De atra bile verò ab his authoribus mẽtio non fit, sed & legitur pepli vim habere bilem educendi, pituitã, & atram bilem, cum à Gal. idẽ de pepli dicatur, quod de peplio dictũ est, videlicet lac habere, & eadẽ educere, quæ Tithymali educunt, & Dioscorides, qui dixerat peplium bilem & pituitã educere, de pepli ait, quòd cum peplo parem potentiã habet, experiri poteris, cùm peplim habebis, nũquid atram bilem subducat. RENA. Id penitus efficiam, sed interim senam cõtemplemur. BR. Et senam & coluteam simul cõtemplari poterimus, quia eisdem viribus sunt insignita. Arabes atram bilem educere inquiunt, atq; bilem adustam. Græci verò aliqui pituitam & bilem. REN. Quid censes tu? BRAS. Quod millies vidi ex omni humorũ genere à sena educi, & à colutea, sed potissimùm atra bilis educitur, & humores adusti & plerũq; etiã aquositates. REN. Mirificũ est medicamentũ, quod in infusione potius suas agit partes, quàm alio modo, senæ proprium videtur, vt infundatur. BRAS. Imò est illi propriissimũ, nam hic est modus illam pa

rand

randi ad educendum, modus inquã quàm magis conueniens esse probatus est. REN. Legitur & thymum bilem, pituitam, & atram bilem subducere. BRASSA. A' Dioscoride, quòd pituitã tantùm educat mentio fit, nam dicit cum sale & aceto pituitam exinanit, ego verò oleum adiicio, vt acetarium conficiatur. RENA. Tamen vidi te pro atra bile quandoque præbentem. BRASSA. Quia & illam educit, licet à Dioscoride de pituita solùm mentio fiat, sed quisque oculata fide in ipsius eductione atram bilem deprehendere poterit, at singuli omnia videre non possumus, ideò non mirũ si Dioscorides non retulit, quòd atram bilem educere valeat, quia ad ipsius cognitionem omnia haud peruenêre. At Gal. de pituita etiam mentionem non facit, quia inquit, viscera potum expurgat. Neque aperit an à pituita, an à bile, an ab atra bile expurget, hunc verò ordinem in educendo seruat, vt pituitam probè purget, secundariò bilem, & tertiò atram bilem, quanquam nonnullis videatur secundariò atram bilem, & tertiò bilem, si vis adhuc superest medicamenti. RENA. In quãta copia præbetur? BRAS. In acetario præbetur ad semiunciam, in puluere ad duas drachmas vsq; ad quatuor, qui puluis in

in iure bibatur, vel in catapotia cõformari potest, decoctũ ipsius ad sex vncias bibatur, si vna vncia in aqua coctæ sit, quandoque ita confici iussi:

℞. Thymi ℥ iiij.
Salis gemmæ
Cinnamomi
Anisorum
Singulorum ℈ ß.

Misceantur, & fiat puluis subtilissimus. Posset fieri & ex pasta placentula cum prędicto puluere, vel melle subigatur, & in furno coquatur, totáque placentula vna vice insumatur, imò & epithymum idem officium habere videtur, scilicet tres hos humores educendi, quamuis primò atram bilem educere videatur, secundò bilem, tertiò pituitam. RENA. Quæ sunt in pharmacopoliis, quæ tres istos humores deducere valeant? BRASS. Quid ais? rara ferè sunt apud pharmacopôlas medicamenta, quæ hoc non efficiant. RENA. Illa ni pigeat referto. BRAS. Diacatholicon primum est. RENA. Nónne atram bilem educit? BRAS. Illam quidem educit, sed simul & bilem ac pituitam, & confectio Brassaulica eo modo confecta, vt impræsentiarum est, & confectio elescoph, & confectio hamech, & electuarium de benedi-

cta,& triphera persica,& triphera de epithymo. REN. Arbitrabar in pharmacopoliis haud fieri. BR. Imò ab aliquibus efficitur Ferrariæ,& seruatur, eosdem tres humores educũt tres hæ hieræ Diocolocynthidis, Nicolai & Iusti, ac etiã hiera logadij, idem efficiunt stomachicæ pilulæ, Indæ,& Arabicæ. RE. Audiueram Indas pilulas nigros humores educere, ac si indi sint. BR. Absurdum hoc est. nam omnes subducunt humores,& pilulæ, sine quibus idem præstare possunt,& pilulæ de fumo terræ. RE. Humores salsos tantùm educere putabam. BR. Imò omnes educunt tres illos enumeratos, quas sequẽtur pilulæ aggregatiuæ,& fœtidæ,& pilulæ lucis, cum illis de lapide lazuli. REN. Legeram has pilulas bilem atrã subducere. BRAS. Imò tres prædictos educunt humores, & deniq; pilulæ de nitro idem efficiunt. RENA. Arbitror totum ferè pharmacopolium tres hos humores subducere, hoc est, omnia quæ sunt in pharmacopoliis medicamẽta. BR. Non quidem omnia, sed maxima pars. propterea hunc sermonem habuimus de medicamentis, quæ particulariter hunc & illum humorem educunt. RENAT. Iam tempus instare videtur, vt tu illa referas medicamenta, quibus ad tres istos edu-

cendos humores vſus es. BRASSA. Hoc eſt leue medicamentum quo nonnũquàm vſi ſumus ad bilem, pituitam, & atram bilem educenda.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j.

Miſceantur, & infundantur in ſerũ lactis, vel in ius pulli, vel in aliqua aqua vi ignis eliquata, ſecundum artem, poſteà exprimantur, & in expreſsione diſſolue

Rhabarbari electi ʒ j.
Senæ pulverizatæ ʒ ij.

Miſce. ſi quis verò medicamenta in potu abhorreret, leuia hæc deglutiat catapotia:

℞. Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j.
Polypodij
Aloës lotæ
Agarici
Singulorum ℈ ij.

Miſce. & ex ſyrupo roſaceo ſolutiuo fiat globus, è quo quando opus erit pilulæ conficiantur, quarum quantitas ſumenda eſt drachma vna vſque ad duas. Nunc me-

dicamentum ſequitur bilem, pituitam,& atram bilem mediocriter educens.

℞. Senæ ℥ ß.
Polypodij ʒ ij.
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j.
Florum boraginis
Buglosſi
Roſarum
Violarum
Camphoræ
Singulorum Ĝ x.
Zingiberis ℈ j.

Miſc.& infundantur in ſerum lactis,vel in ius pul li,vel in aquam ſaluię ſecundum ar tem,poſteà exprimantur, & in expreſsione diſſolue

Rhabarbari electi
Agarici trochiſcati
Singulorum ℈ ij.

Miſc.& conuenienti hora præbeatur. RENA. Et ſi quiſpiam potiones abhorreret, quibus catapotiis illum mediocriter purgares? BRAS. His quæ ſequuntur:

℞. Agarici
Rhabarbari electi
Singulorum ʒ j.

Aloës

Aloës lotæ ʒ j.ß.
Ellebori nigri ʒ ß.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ℥ ij.

Misc.& cum succo rosarum fiat globus, è quo reformentur pilulæ,quãdo opus erit, quarum quantitas sumenda sit à drachma vna,vsque ad duas.Audias modò & medicamentum,cuius vis est, bilem, pituitam, & atram bilem vehementer subducere.

℞. Turbith
Scammonij
Ellebori nigri
Singulorum ℈ j.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ j.
Agarici
Zingiberis
Anisorum
Cinnamomi
Camphoræ
Mastiches
Gummi Arabici
Seselidis

Singulorum ℥ x.

Misc.& infundantur in sex vncias infusionis senæ per decem horas, posteà exprimantur, & expressum hoc zucaro dulcoratum conuenienti hora præbeatur. sed & pilulæ quæ sequuntur eosdem humores vehementer educent.

℞. Lapidis lazuli ʒ ij.
Turbith
Scammonij præparati
Singulorum ʒ j.
Ellebori nigri ʒ ß.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℈ j.
Agarici
Cinnamomi
Zingiberis
Camphoræ
Anisorum
Seselidis
Amidis
Singulorum ℥ x.

Misc.& cum succo rosarum fiat globus, è quo deinde quando opus erit pilulæ conficiantur, quantitas sumenda est à scrupulis duobus vsque ad quatuor. nunc audito

medic

medicamentum ex propriis horum humo rum eductiuis ſimplicibus confectum:

℞. Seminis ſparti
Ellebori nigri
Capillorum veneris
Singulorum ʒ j.
Polypodij ʒ ij.
Epithymi ℈ ij.

Miſce. & bulliant in ſero, vel in iure pulli ſecundum artem,& conuenienti hora prębeatur. Audito & pilulas ad eoſdem euacuandos humores ex propriis ſimplicibus.

℞. Seminis peplij
Seminis peplidis
Singulorum ʒ j.
Seminum ſparti
Ellebori nigri
Cap. Ven.
Senæ
Singulorum ʒ j.
Thymi
Epithymi
Singulorum ʒ ij.

Miſceantur:& cum melle roſaceo collato fiat globus, qui ſeruetur ad vſus. quantitas ſumenda eſt, à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. RENAT. Iam ad caput aliud procedat oratio.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, bilem, pituitam, & ichores educentibus.

CAPVT XVIII.

BRASSAVOLVS.

NVnc illa in medium afferenda sunt, quæ bilem, pituitam, & aquositates per aluum educunt. REN. Ab hippophae herba duplicem succũ elici monet Dioscorides, & de primo succo, qui & syncerus inquit bilem, aquam & pituitas detrahere per inferna, de posteriore autem succo ait, quòd quatuor obolis in aqua mulsa idem facit, imò & ad eundem assequendum effectum radicis farina vtitur, quippe dicit, superficies cum radice arefacta tunditur, & cum melle misto datur, farina eius ad eundem effectum hemina vna & dimidia. exprimunt & radicem, & folium quemadmodum thapsiæ, succi huius drachma purgationibus traditur. BR. Tota huius herbę purgationis historia tam belle à Dioscoride scribitur, vt aliquid addere nõ sit opus: nam refert quos humores educat, in quo pondere, & quæ partes hac vi preditæ sint, hoc solum non præteribo in Illustris. Ducis

cis nostri maritimis locis abundare, præsertim vbi loca sunt sabulosa, veruntamen & à Dioscoride notatum est, cici triginta grana potui exhibita, pituitam, bilem, & aquas educere. RENA. At quomodo potui præberi possunt eiuscemodi grana detractis putaminibus, nisi cuipiam liquori misceantur? BRAS. Cùm teruntur mollissima efficiuntur & liquidissima, si aliquid mulsæ addatur, vel iuris, vel seri, facillimè bibi poterunt. REN. Videtur magna quantitas si triginta præbeantur grana. BRA. Imò maxima, cùm satis sint quindecim grana, ferunt etiam de Cicino oleo quòd bilem, pituitámq; educat, neque de aquis mentio fit, tamen aquas educere planissimum est: nam à granis exprimitur oleum, vt in libello de oleis docuimus, quod ad semiunciam epotum humores necessariò attrahet, quos attrahũt & ipsa grana, possunt & grana illa eo modo condiri, quo coriandra condiuntur, & ad hunc finem edi. Folia idem efficere monet Gale. imbecillius tamen. RENA. De thymeleæ semine à Dioscoride scriptum est, quòd eo detrahuntur per aluum biles, aquæ, & pituitæ, si quis è viginti granis interiores nucleos bibat. REN. Quomodo bibentur? BR. In puluerē redditi, ac in aliquo liquo-

re diſſoluti, imò quia linguam exurunt & palatum, propter id à Dioſcoride dicitur, vrit hoc ſemen, ideò cum farina, polentáve deuorandũ, aut acino vuæ incluſum, aut in melle decoctum, nos quandoque in placentulam formari iuſsimus, tantámq; impoſuimus copiam, quanta à Dioſcoride relata eſt, fuítque placentula melle ſubacta, edito autem, & ſi de chamælea à Dioſcoride dicatur, quòd pituitam & bilem per aluum exigat, aquas etiã exigere inſpectanti planum eſt, & experientia probanti, in tanta præbetur copia vt Thymelea, & eiſdem modis præbetur, at Galen. quòd educat mentionem non facit, Dioſcorides vero de lathyri ſcribit, quòd bilem, pituitam, & aquas educat. RENAT. Gal. dicit nonnullos arbitratos eſſe, inter ſpecies Tithymali numerandam, quia ſuccum habet Tithymali ſimilem & eodem modo purgat. BRASS. Pituitam igitur & bilem tantùm expurgaret, quod Tithymali ſpecies faciunt. RENA. Vidi & Tithymalorum ſpecies aquas ſubducere. BRA. Quis hoc negabit? En de lathyri Gal. ait, quòd vehementer purgat, Dioſcorides verò ita ſe terminat, granis huius ſeptenis aut octonis in catapotia ſoluendæ aluo vtimur. hæc & mandi ſolent & deuorari

cum

cum ſicca ficu, vel palmulis, vt ſubinde hauriatur frigida, trahit aquam, bilem, pituitam. ſuccus modo quo de Tithymalis excipitur, ad eoſdem effectus ſicut & folia, quæ cum Gallinaceo & oleribus decoquãtur. RENA. Omnes igitur huius herbæ partes erunt purgatoriæ? BRASSAVO. Omnes inquam præter radicem, quam Dioſcorides albam eſſe dicit, & nullius vſus. REN. Fortè quia de illa nullum periculum fecit. BRASSA. Fieri poteſt, nam omnia in experientiam duci non poſſunt, & cùm partes habentur, quæ perfectiores ſunt, illæ quæ imperfectiores ſunt, relinquuntur. De ebulo etiam & ſi à Dioſcoride ſcriptum ſit, quòd bilem & pituitam educit, tamen & aquas educere nulli dubium eſt, imò experientia oſtendit aquas potiùs educere, quàm alios humores, quãuis Dioſcorides de radicibus priuatim dicat aquas trahere, iccirco addit radicis in vino decoctæ vſus hydropicos in victu exinanit, nos ad aquas præbemus & ſuccum, & tenellos cauliculos in acetario ad educendas aquas, tamen experientia oſtẽdit, & bilem etiã & pituitã exinaniri. Dioſcorides de foliis ait, quòd oleris modo decocta bilẽ, & pituitam detrahunt, ſed & aquas vnà detrahunt. RE. Ad quantam copiam

piam? BRA. Cauliculi tenelli in acetario ad quinque bolos ſumuntur, oleris modo patera communis editur in minutali, de radicis ſucco quatuor prębentur drachmę, & aquas ſummopere educunt, ſimúlq; pituita ac bilis viſuntur. Verùm & hæc eadem de ſambuco intelligere oportet. Nā & ipſius aſparagi oleris modo cocti, bilē, pituitam, & aquas educunt. & etiam ſi in acetario edantur, ſuccúſque radicis idem efficit, tamen efficacius agunt ebulorum partes, quàm ſambuci, de ſambuci aut ebuli eductione nulla fit mentio apud Gal. tamen experientia oſtendit omnes prædictas partes educere. Id verò reliquit Gale. vt pleraque alia, tanquam à Dioſcoride explicatum, non enim Galen. ipſa abſque vtilitate repetere voluit, quæ probe à Dioſcoride ſcripta ſunt, imò ſi quandoque de aliquibus mentionem faciat quæ à Dioſcoride ſcripta ſunt, illud ideò facit vt nonnihil addat vel corrigat, vel diminuat. REN. Et de empetro ſcripſit Dioſcorides, quòd bilem, pituitam, & aquas educat. BRAS. Arbitror de herba ipſa non de radice aut alia parte locutum eſſe, & dicere ſumi in iure aliquo aut hydromelite, & pituitam inutilem attrahere, bilem, & aquas. REN. Quomodo in his ſumitur liquoribus? BR.

Si ſicca ſit herba & in puluerem redacta,in iure ſumi poteſt,oxymelite,aut mulſa,ſero. REN A. In quanta copia? BR. Ad duas drachmas, at ſi herba recens ſit, in iure ebulliri poteſt, vel in oxymelite, vel in mulſa,vel in ſero,& ad ſex vncias decocti zucaro dulcorati bibi. Gal. dicit Empetrũ ad ſolas purgationes videri eſſe cõmodum & mentionem facit, quòd bilem & pituitam educat,aquas verò præteriit. RE. Fortè ſub bile aquas intellexit. BRA. Facilè fieri poteſt,quia vt plurimùm aquæ bilioſæ ſunt,& coccum cridion vel cnidion eoſdẽ humores,videlicet bilem,pituitam & ichores educere fatentur authores. BRA. Idem facit, quod thymęlea. REN. Eſt ergo thymæleæ granum. BRA. Neque thymæleæ vt Dioſcorides monet,vbi de illis ſermonem facit herbis,ſed eſt ex cnido herba ab illis diſtincta, tamen eodem modo ſumi debet,& in eodem pondere, vt de chamęlea & de thymælea dictum eſt. RENAT. Semper varias audiui in hoc cnidio grano diuerſitates. BRA. Et ſemper audies, niſi ex cnico granum ſumatur, quanquam & de cnico incerti videntur authores. REN. Hanc ob cauſam de iride loquamur, quã bilem,pituitam craſſam,& aquas educere aiunt. BRA. Tamen Dioſcorides mentionem

nem solùm facit de bile,& pituita, crassa, quos humores dicit denariis septem cum aqua mulsa detrahere potu, hæc verò de radice intelliguntur, quæ potissimum in vsu est,tamen & ad hydropes radicis succum præbui ad duas vncias,zucaro dulcoratum. RENAT. Miror cur Dioscorides aquas educere non retulerit, cùm & illas manifestissimè educat. BRAS. Omnia ab omnibus dici non possunt, sed aliqua etiã à probis viris prætermittantur. Verùm & irini spissamentum idem efficere censent. REN. Et necessarium est, si iris id efficiat, vt efficere nemini dubium esse debet. BR. Habet & cucumis syluestris, hoc est vocatus anguinus, bilem, pituitam, & ichores educit. RENA. De bile & pituita nemo ambigit, imò si duo humores à Dioscoride exprimuntur, sed de aquositatibus ambiguum est, quas educere Dioscorides haud dixit. BRASSAV. Imò & Dioscorides de aquositatibus mentionem facit. RENA. Hoc apud Dioscoridem minimè legi. BR. Et ego te legisse ostendam, dic illa quæ hydropes purgant, nónne aquas educent? RENA. Secus fieri non potest. BRASSA. At cucumis hic & folio, & radice, & succo qui Elaterium vocatur, hydropes purgat, aquas igne educet. RENAT. Hoc probè

confequitur, fi hydropes purget. BRASS. At hydropes purgare planè oftendit Diofcorides, cùm ait: Cortice verò acetabuli quadrantem ad bilem, & pituitam. Poftea fequitur, Id'que ad hydropes maximè huiufmodi purgatio fine iniuria ftomachi exigitur. Elaterio hydropes prorfus purgari video, verùm in hydropibus nil nifi aqua purgatur. idem iudicium de elaterio, quod eft ipfius fuccus, faciendum eft. RENA. Alia profequaris ad hoc propofitum fimplicia. BRASSA. Nulla alia quæ fciuerim extant. RENA. Sequitur ergo, vt compofita quibus vfus es in medium afferas medicamenta. BRAS. Id de more faciam. medicamentum audito, quod bilem pituitam & aquas leniter educit:

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j.
Radicum ebulorum ʒ j. ß.

Mifc. & infundantur in ferum caprinum, vel in ius pulli, vel in aquam mulfam per decem horas, poftcà exprimantur, & quod expreffum erit zucaro dulcoretur, ac bibatur, ad eofdem etiam educendos humores pilulæ quæ fequuntur leniores funt.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum

Singulorum ℥ ß.
Radicum ebulorum
Iridis
Singulorum ℈ ß.

Misc.& cum syrupo rosaceo solutiuo tot fiant pilulæ, quot sumenti placuerit, vel prædicta in puluerem redigantur, & ex iure vel alio liquore bibatur. Post hæc medicamentum audito quòd bilem pituitam & aquas educet.

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum ℥ j.
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℥ ß.
Radicum ebulorum ℈ ij.

Misc.& infundantur in sex vncias aquæ mulsæ secundum artem, posteà exprimantur, & in expresſione diſſolue zucari quátum sufficit, vt dulcorentur pilulæ ad eosdem humores mediocriter educendos.

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum ℥ ij.
Myrobalanorum luteorum
Chebulorum
Singulorum ℥ j.
Radicum Iridis

Ebul

Ebulorum
Singulorum ℈ ij.
Misc.& cum succo granorum cici fiat globus,è quo cùm opus erit pilulæ reformentur ex eodem succo. quantitas sumenda est à scrupulis quatuor vsque ad sex. medicamentum vehemens ad bilem, pituitam & aquas educenda.

℞. Scammonij
Turbith
Singulorum ʒ j.
Radicum iridis
Ebulorum
Soldanellæ
Singulorum ʒ j.
Cinnamomi
Zingiberis
Anisorum
Seselis
Camphoræ
Dauci
Mastiches
Gummi Arabici
Singulorum G̃ x.
Misc. & infundantur in sex vncias aquæ capillorum Veneris secundum artē, posteà exprimantur, & in expressione dissolue
Rhabarbari electi
Agarici

Singulorum ℥ ß.
Succi cici ℈ ij.
Misc.& conuenienti hora præbeatur, pilulæ ad eosdem humores vehementer educendos.
℞. Scammonij preparati
Turbith
Singulornm ℥ ij.
Elaterij ℥ j.
Pulpæ colocynthidis ℥ ß.
Rhabarbari electi
Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ℈ ij.
Radicum ebulorum
Iridis
Brassicæ marinæ
Singulorum ℥ j. ß
Cinnamomi
Anisorum
Zingiberis
Seselidis
Amidis
Dauci
Camphoræ
Gummi Arabici
Mastiches
Singulorum ℥ xv.

Mis.

Misc.& cum succo radicum iridis fiat globus,è quo cùm opus est,pilulę conformentur,quarum sumenda quantitas est à scrupulis duobus vsque ad quatuor. Audito & medicamentum ex his simplicibus confectum, quæ proprie ac peculiariter humores educunt:

℞. Cici ʒ x.
Seminum Thymelææ ʒ vj.
Radicum ebulorum
Sambuci
Seminum chamæleæ
Empetri
Singulorum ʒ iij.
Cocci cnidij
Radicum Iridis
Singulorum ʒ iiij.
Corticum radicis cucumeris anguini ʒ j. ß.
Hippophaes
Lathyris si haberi possit ʒ j.
Cinnamomi
Anisorum
Amidis Dauci
Zingiberis
Gariophyllorum
Salis gemmæ
Camphoræ
Gummi Arabici

Masticheſ

Singulorum ℥ xx.

Miſc.& cum ſyrupo de corticibus citri fiat electuarium ſecundum artem: è quo duæ drachmę ſumantur ex mulſa vel oxymelite vſque ad quatuor. REN. Si hippophaes & lathyris nō haberentur, quid tunc agendum eſſet? RENA. Prætermitterentur. ex horum pręterea ſimplicium pulueribus & ex eodem ſyrupo pilulæ confici poſſunt, de hiſque iſta ſint ſatis. RENAT. Ad alia igitur progrediamur.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis, bilem, pituitā & ſanguinem educentibus.

CAPVT XIX.

BRASSAVOLVS.

RAriſsima inueniuntur medicamēta, quæ bilem, pituitam, & ſanguinem educere valeant. RENA. Ego vnum noui. BRASS. Et ego vnum. RENAT. Refer tuum. BRAS. Eſt colocynthis. RENA. Et hoc illud eſt, de quo intelligebam. BRAS. Dioſcorides notat pulpam fructus ipſius bilem educere, pituitam, ſtrigmēta & ſanguinem. RENA. Sanguinem ideò educit, quia

quia ſtrigmenta educit. BRAS. Hanc ob rem à Dioſcoride ſcriptũ eſt, primò, quòd trahit bilem, pituitam, ſtrigmẽta, interim ſanguinem, ac ſi dixerit, ideò ſanguinem attrahere, quia ſtrigmenta attrahit, nã ſtrigmenta ſunt inteſtinorũ ſcobes, & ramenta, inteſtinis verò abraſis, venulæ diſrumpuntur, & ſtatim ſanguis emanat. RENA. Igitur nec propriè ſanguinem attrahet. BRASS. Non directè, & vt ſanguis eſt. RENA. At quomodo præbetur, & in quãta copia? BRASS. Medullæ fructus quatuor obolos præbet Dioſcorides in aqua mulſa cũ nitro & myrrha & docoćto melle deuorata. RENA. Cur mel addit, ſi in mulſa aqua præbet? BRAS. Eſt amariſsima colocynthis, vt mulſa amaritudinem remittere non poſsit, iccirco mel addidit, vt amaritudo quantum fieri poteſt remitteretur. REN. Præbuiſtíne quandoque ſolã colocynthidẽ? BRAS. Nunquàm prębui ſolam, ſed vidi quendã qui illam bibit ſolam in aqua infuſa. RENA. Quid in hoc egit? BRAS. Illum penè exanimauit: nam præter bilem & pituitam ramenta eduxit vehemẽtiſsimè, & cũ magnis torminibus, ac ſanguinem eduxit. RENA. Nunquàm igitur ſolam præbuiſti? BRAS. Nunquàm, imò illa quæ miſcui, vim potius habebant

eius eductionem sistendi, quàm incitandi. RENA. Nec mirum: nõ enim calchari indiget colocynthis, at cum quibus præbuisti? BRAS. Cum his, quæ sequuntur:

℞. Mastiches ℈ j.
Tragacanthi ℈ ij.
Gallæ moschatæ ℈ ß.
Anisorum
Fœniculorum
Zingiberis
Camphoræ
Singulorum G̃ vj.
Pulpæ colocynthidis ℈ j.

Misc. & fiat puluis subtilissimus, qui in iure bibatur, vel in aqua mulsa, quãdoq; hæc ebulliri feci in aqua cum despumati mellis vncia, ídque decoctum præbui. Quãdoque in pilulas redigi iussi, at quocunque modo exhibita vehementer educit. Arabes trochiscos confecêre, quos alandaal vocãt, qui ex pura conficiuntur colocynthide his additis, quæ illius vim cõtingunt, & nocumenta, quæ inferre possunt, emendant, ac remouent, ipsa verò actionem illius minimè augent. RENA. Fortè quando præbuisti plura nõnunquàm, & aliàs pauciora addidisti. BRAS. Imò ita esse ne dubitato, at rarò præbui, & non nisi coactus fuerim, vt in Gallica scabie contingit, quando à iunctur

cturis euacuandum est, colocynthis nimirum à iuncturis mirificè euacuat. RENA. Súntne aliæ in vsu partes præter fructus pulpam? BRAS. Dioscorides vtitur ipsius pilis, & vult pilas ipsas aridas bilem, pituitam, strigmenta, atque sanguinem educere. RENAT. At pilæ sunt ipse fructus. BRASSA. De ipsis dicit decoctum in aqua mulsa vel passo, refrigeratũ sub diuo, crassitudines & ramẽta detrahit. RENA. Hoc igitur solum simplex medicamentum bilem, pituitam & sanguinẽ educere aptum est? BRASSA. Hoc solùm, imò nec directè sanguinem educeret, nisi copiose præberetur, sed ideò sanguinem educit, quia ramenta facit, hoc est, vi sua acri intestina erodit, tamẽ mihi succurrit & scãmonium bilem, pituitam & sanguinem educere aptum esse. Nam cum bilem eduxit, pituitam educit, si medicamenti vis adhuc supersit atram bilem educit, & denique sanguinem. RENA. At omnia cathartica medicamenta hoc efficere possunt, imò & à Rhabarbaro, & ab aloë hoc fieri quandoque percepi, sed ante sanguinem semper atra bilis educitur. BRASSA. Ob hæc notare debes, & si de colocynthide scriptum, quòd si post pituitã sanguinẽ educat, hunc tamen non nisi post atram bilem educit,

hoc solùm remoto, quòd antequàm atram bilem educat, ramenta fecerit, quia ad ramenta, id est, intestinorum abrasionem sanguis statim consequitur. RENA. Nunc composita afferto, quibus vti possimus. BRASSA. Hoc est leue medicamentum bilem, pituitam, & sanguinem educens,

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ℈ ij.
Foliorum Tiliæ
Orobi
Singulorum ℈ j.
Decocti centaurij minoris ℥ iiij.

Misc. & conuenienti hora propinetur. Audito & pilulas quæ eosdem humores leuiter educunt:

℞ Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ℈ j. ß.
Orobi
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ ij.

Misc. & cum succo centaurij minoris fiant pilulæ, quæ omnes vna vice præbeantur. Sequitur & mediocre medicamentum ad bilem, pituitam, & sanguinẽ educenda.

℞ Foliorum Tiliæ
Mercurialis

Rad

Radicum capparorum
Centaurij minoris
Periclymeni
Singulorum m. j.

Misceant. & bulliant in suffic. quantitate aquæ, secundum artem, posteà seorsum

℞. Rhabarbari electi ʒ. j.
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Agarici
Singulorum ℈ ij.

Hæc misceto & crasso modo contundi iubeto, & infundantur in sex vncias decoctionis prædictæ secundum artem, posteà exprimantur, hócque expressum zucaro dulcoretur, ac cõuenienti hora bibatur. & si quis esset, qui potiones negligeret, huic ea, quæ sequuntur præbeantur catapotia.

℞. Agarici
Rhabarbari electi
Singulorum ʒ j.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j. ß.
Pulpæ colocynthidis ℈ ij.
Centaurij minoris
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ j.

Misc.& cum succo orobi conformetur globus, ex quo deinde cum opus erit pilulæ conficiantur, ex eodem orobi succo quantitas sumenda est à drachma vna vsque ad duas. At quod sequitur vehementissimum est medicamentum ad bilem, pituitam & sanguinem educenda:

℞. Turbith
Scammonij
Singulorum ʒ ij.
Pulpæ colocynthidis ʒ iiij.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ iij.
Rhabarbari electi Agarici
Aloës lotæ
Singulorum ʒ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Cinnamomi
Masticbes
Gummi arabici
Colophoniæ
Zingiberis
Camphoræ
Anisorum
Fœniculorum
Gariophyllorum
Salis gemmæ
Singulorum ℥ x.

Misc.

Misc.& cum oxymelite composito ac zucaro fiat electuarium secundum artem, cuius quantitas sumenda est à drachmis tribus vsque ad sex. Ita verò adhibeatur:

℞ Foliorum Tiliæ
Centaurij minoris
Periclymeni Orobi
Radicum capparorum
Mercurialis
Singulorum m. j.

Misc.& bulliant in aqua secundum artem, posteà prædictum medicamentum ex quatuor huius decocti vnciis præbeatur. Sequuntur pilulæ vehementiores ad bilem, pituitam, & sanguinem educenda.

℞. Pulpæ colocynthidis ʒ iiij.
Turbith
Scammonij
Singulorum ʒ iij.
Agarici
Rhabarbari electi
Aloës lotæ
Singulorum ʒ ij.
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ j.
Seminum vrticæ
Periclymemi
Centaurij minoris

Mercu-

Mercurialis
Foliorum Tiliæ
Corticum radicum capparorum
Singulorum ℈ ij.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Cinnamomi
Zingiberis
Mastiches Dauci
Gummi Arabici
Tragacanthi
Camphoræ
Anisorum
Amidis
Salis gemmæ
Singulorum ℥ vj.

Misc.& cum succo orobi fiat globus, è quo quando opus erit cum eodem succo pilulæ cõficiantur. Quantitas sumenda est à duobus scrupulis vsque ad quatuor. RENA. Iam caput aliud aggrediaris.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, bilem flauam, atram bilem, & ichores educentibus.

CAPVT XX.

BRASSAVOLVS.

INter illa simplicia, quæ bilem, atram bilem, & ichores vnà educunt, quæ paucissim

sima sunt, nonnulli serum enumerant. REN A. A venis serum nihil attrahere arbitror. BRA. Nihil penitus, sed illa tantùm subducit, quæ in intestinis inuenerit, & si copiosè sumatur. RE. Hoc à nullo authore fide digno referri arbitror. BRAS. Est quidam ex recentioribus, nam à Dioscoride tantùm dicitur, quòd magis purgat, quàm lac, daríque iubet, quando absque acrimonia fieri deiectiones libeat, & fortè quia sequitur tanquam melancholicis, alii qui atram bilem subducere arbitrati sunt. RE. Non mihi displicet eiuscemodi coniectura, tamen Mesue de bile & atra bile pla[?]e dicit, quòd bilem & atram bilem subducit, aliqui Serapionem referunt, vtpote qui aquas subducere scriptum reliquerit, cum neque somniauerit quidem, sed de aqua tantùm verba facit, quæ descendit ad oculũ, & mouet medicamẽta, quæ ob hãc causam oculis adhibẽtur, esse lactis aquositati, hoc est sero miscẽda. RE. Alia refer simplicia idem facientia medicamenta. BRA. Aliqui putãt elleborũ nigrũ eosdem humores educere. RE. At superiùs dictum est pituitam euacuare cũ atra bile ac bilẽ. Idem iudicium est de albo elleboro, cùm vero nulla alia adsint simplicia, quæ hoc efficere possint, ad composita deueniendũ
est

eſt. REN. Compoſita igitur ediſſere, quibus vſus es ad bilem, atrã bilem & aquas educenda. BRAS. Hoc eſt leue medicamẽtum ad hoc facilè efficiendum.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j. ß.
Braſsicæ marinæ ʒ ß.

Miſ. & infundantur in quatuor vncias infuſionis ſenæ per decem horas, poſteà exprimantur, & hoc expreſſum zucaro dulcoretur, ac conuenienti hora bibatur. Si verò quiſpiam potabilia renueret medicamenta, voret has pilulas ad eoſdem humores leuiter educendos.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℈ j.
Radicum Iridis ℈ ij.

Miſc. & cum ſucco lactucæ ſylueſtris fiant Pilulæ, quæ omnes vna vice ſumantur. mediocre nunc ſequitur medicamentum ad bilem, atram bilem, & ichores educenda.

℞. Rhabarbari electi
Epithymi
Singulorum ʒ j.
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ℈ ij.

Rad

Radicum iridis ʒ ß.
Misc. & infundantur in quatuor vncias infusionis senæ secundum artem, posteà exprimantur, & hoc expressum zucaro dulcoretur ac bibatur. Pilulæ ad eosdem humores mediocriter educendos,

℞. Rhabarbari electi ʒ j.
Radicis iridis ʒ ß.
Ellebori nigri ℈ ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Anisorum
Singulorum G̃ ij.

Misc. & cum syrupo rosato solutiuo pilulæ conficiantur, quæ simul vna vice sumi debent. Audito & medicamentum, quod bilem, atram bilem, & aquas vehementer educet.

℞. Scammonij
Ellebori nigri
Singulorum ʒ ß.
Rhabarbari electi
Epithymi
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ j.
Brassicæ marinæ
Radicum iridis
Ebulorum

Sing

Singulorum ʒ ß.
Cinnamomi
Dauci
Zingiberis
Mastiches
Anisorum
Colophoniæ
Gummi Arabici
Singulorum ℥ x.

Misce.& cum zucaro fiat electuarium, cuius sumenda quantitas est à drachmis tribus vsque ad sex. Et si quis potiones abhorreret, sequentia sumat catapotia, quæ ad hoc propositum vehementiora sunt:

℞. Scammonij
Ellebori nigri
Singulorum ʒ iiij.
Epithymi
Polypodij
Rhabarbari electi
Singulorum ʒ j.
Radicum ebulorum
Iridis
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ j.ß.
Cinnamomi
Gariophyllorum
Dauci
Anisorum

Mastic

Maſtiches
Thuris
Camphoræ
Singulorum ℈ x.

Miſc. & cũ ſyrupo roſato ſolutiuo fiat globus, è quo pilulæ cõficiantur, quarũ ſumenda quantitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. REN. Alia nunc proſequaris.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis, bilem flauam, & atram bilem, & ſanguinem educentibus.

CAPVT XXI.

BRASSAVOLVS.

NVllum ſimplex noui medicamẽtum, quod bilem, atram bilem & ſanguinem ſimul educeret. REN. Neq; ego, niſi vehementia ſumamus medicamẽta, quando in maxima copia ſunt adhibita. BRA. Tunc omnes ſubducunt humores, & non illos tantùm, de quibus mentio facta eſt. REN. Quid igitur à nobis agendum? BR. Compoſita ſunt referenda medicamenta, quæ hoc efficere valent. REN. Iam aures erexi, & illa audire ſum paratus. BR. Hoc eſt leue medicamentum bilem, atram bilem, & ſanguinem educens.

P ℞.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j.
Misc.& fiat puluis subtilissimus, posteà
℞. Seminum vrticæ
Mercurialis
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Radicum capparorum
Orobi
Singulorum ʒ ij.

Misc. & fiat decoctio in sufficienti quantitate aquæ secundum artem, posteà recipe huius decocti vncias quinque, pulueris prędicti descripta quantitas, simul misceantur, & conuenienti hora bibatur. si myrobalani in duplo ponderis prædicti sumerentur, possent omnia vnà ebulliri, & decocti sex vncias bibi, zucaro dulcorati. Sequuntur pilulæ quæ eosdem humores leuiter educunt, si quispiam ea quæ in potu sumuntur, renuat medicamenta.

℞. Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ ß.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ ß.

Misc. & cum succo orobi fiant pilulæ, quæ omn

omnes vna vice sumantur. Audito & medicamentum bilem, atram bilem, & sanguinem mediocriter educens:

℞. Rhabarbari electi
Epithymi
Polypodij
Singulorum ʒ j.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Radicum capparorum
Orobi
Singulorum ℈ j.

Misc. & infundantur in quatuor vncias infusionis senæ secundum artem, posteà exprimantur, & expressum zucaro dulcoretur, ac conuenienti hora bibatur. Pilulæ sequuntur, quæ idem mediocriter efficere possunt.

℞. Rhabarbari electi
Ellebori nigri ℈ ß.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum G vj.

Misc. & cum succo orobi fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Medicamentum sequitur bilem, atram bilem, & sanguinem vehementer educens:

℞. Scammonij ʒ vj.
Ellebori nigri ʒ iiij.

Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ iij.
Rhabarbari electi
Polypodij
Epithymi
Singulorum ʒ j.
Periclymeni
Orobi
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Mercurialis
Maluæ
Singulorum ℈ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Cinnamomi
Zingiberis
Gariophyllorum
Anisorum
Dauci
Amidis
Seselidis
Camphoræ
Masticheѕ
Tragacanthi
Gummi Arabici
Singulorum ℥ x.

Misceantur, & cum zucaro fiat electuariũ, cuius quantitas sumenda est à drachmis

quat

quatuor vſque ad ſex. Pro his verò, qui potiones bibere non poſſunt, hæ pilulæ præſeruentur.

℞. Scammonij præparati
Ellebori nigri
Singulorum ʒ vj.
Rhabarbari electi
Epithymi
Polypodij
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j.
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Centaurij minoris
Cantharidarum præparatarum
Singulorum ℈ j.
Cinnamomi
Zingiberis
Dauci
Aniſorum
Camphoræ
Maſtiches
Gummi Arabici
Singulorum ℥ xij.

Miſceãtur, & cum ſucco orobi ac deſpumato melle fiat globus, è quo cum eodẽ ſucco, quando opus erit, pilulæ conficiantur,

quarum quantitas ſumenda ſit à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. REN. Iam caput aliud aggrediare.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis, quæ bilem, ichores & ſanguinem educunt.

CAPVT XXII.

BRASSAVOLVS.

Mihi profectò ſimplex aliquod medicamentum non ſuccurrit, quod bilem, ichorem, & ſanguinem ſolum educere poſsit. REN. Neq; mihi propterea compoſita quibus vſus es, ad hæc euacuanda adducere nihil impediet, nam illa pro his euacuandis erunt ſatis, quæ fortè rarò euacuanda contingunt. BR. De bile & ichoribus non rarò contingit, & non pauca ſunt quæ hos duos humores ſubducere valent, ſed ſanguine ipſo addito, nullum eſt ſimplex medicamentum, quod hæc tria ſola educere valeat. Imò rariſsime hæc tria ſimul educere contingit. Nam tunc tantùm euacuāda veniūt, cùm inutilis ſanguis venas exiuerit. Medicamētū igitur audito bilem, aquoſitates, & ſanguinem educens:

℞. Myrobalanorum luteorum

Rha

Rhabarbari electi
Singulorum ℈ ij.
Radicum ebulorum
Brassicæ marinæ
Singulorum ℥ j.
Misceantur, & contundantur vt infundi possint, posteà
℞. Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Orobi
Mercurialis
Radicum capparorum
Singulorum ℥ ij.
Hæc misceantur, & in aqua bulliant secundum artem, posteà recipiantur sex vnciæ huius decoctionis, & prædictum pulverem in illas infunde secundum artem, posteà exprime, & hoc expressum zucaro dulcoretur, & conuenienti hora bibatur, hæ verò sunt pilulæ, quæ eosdem humores leuiter educunt:
℞. Myrobalanorum luteorum
Rhabarbari electi
Singulorum ℥ ß.
Radicum ebulorum ℈ j,
Periclymeni ℈ ß.
Misc. & ex succo orobi pilulæ conficiãtur, ad quantitatem quæ ægrotanti placuerit, omnésque vna vice præbeantur. Audito

post hæc medicamentum,quod bilẽ,aquositates,& sanguinem mediocriter educet.

℞. Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorũ
Singulorum ʒ j.

Misc.& infundantur in sex vncias sequentis decoctionis.

℞. Orobi Radicum capparorum
Centaurij minoris
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Singulorum M. ß.

Misc.& ebulliant,post ebullitionem & infusionem exprimantur,& expressum zucaro dulcoretur.Pilulæ sequũtur, quæ eosdẽ humores mediocriter euacuare possunt.

℞. Rhabarbari electi ʒ j.
Radicum ebulorum ℈ j.
Centaurij minoris ℈ ß.
Periclymeni G̃ vj.

Misc.& cum succo lactucæ syluestris fiant pilulæ,quæ omnes vna vice sumãtur.Nũc vehemens sequitur medicamentum, ad bilem,ichores,& sanguinem educenda:

℞. Scammonij præparati
Radicum ebulorum
Singulorum ʒ vj.
Rhabarbari electi
Radicum iridis

Sing

Singulorum ʒ iij.
Myrobalanorum luteorum
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ ij.
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Orobi
Maluæ
Centaurij minoris
Mercurialis
Singulorum ℈ j. ß.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Cinnamomi
Zingiberis
Dauci
Seselidis
Amidis
Camphoræ
Gummi Arabici
Masticheses
Singulorum G̃ xv.

Misc.& cum zucaro fiat electuarium secundum artem,è quo à drachmis quatuor vsque ad sex accipiatur.Pro his verò qui potiones negligunt,sed potiùs pilulas deglutire optant,hæ pilulæ adhibeantur,quę eosdem humores vehemẽtissimè educũt:

℞. Scammonij præparati
Radicis ebulorum

Singulorum ʒ iij.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ ij.
Radicum iridis
Brasʃicæ marinæ
Singulorum ʒ j.
Mercurialis
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Centaurij minoris
Maluæ
Singulorum ℈ ß.
Cantharidarum præparatarum G̃ xij.
Cinnamomi
Dauci
Zingiberis
Aniſorum
Camphoræ
Salis gemmæ
Gummi Arabici
Colophoniæ
Maſtiches
Singulorum G̃ xv.

Miſce. & cum orobi ſucco ac deſpumato melle fiat globus, è quo quando opus erit pilulæ conficiantur, cum ſyrupo roſaceo ſolutiuo. Quantitas verò ſumenda eſt, à duobus ſcrupulis vſque ad quatuor. REN.

Reliq

Reliquas humorum complicationes contemplemur.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, pituitam, atram bilem, & ichores educentibus.

CAPVT XXIII.

BRASSAVOLVS.

ILla impræsentiarum enumeranda accedunt, quæ pituitam, atram bilem & aquositates subducunt. REN. De irino oleo me legisse memini, quod pituitam, aquas, purulēta & atra per clysterem immissum educit. BRAS. Et ego idem legi, at arbitror per os sumptum illud efficacius effectur ū esse. Est ex diuersis simplicibus compositum, vt in nostro de oleis libello docuimus, per os autem sumi Dioscorides testatur, cùm ait trahere aluum volētibus cyathi pondere bibendum, à Dioscoride verò non explicatur, quòd pituitā, atram bilem, & ichores educat. REN. Si irinum Mevnguentum id non præstabit, fortè à Mesue alsebrā præstabit, nā de eo dicit, quòd pituitam vehementer educit, & aquas citrinas, & humores melācholicos. BR. Dioscorides dicit purgare per aluum, at quos humor

humores purget, haud exprimit. RENAT. Quid est apud Dioscoridem Alsebrã? BR. Est pityusa. REN. Nunc memoriæ subiit, & nulli dubium est apud Serapionem & Auicennam, at Mesue quid sit haud probè exprimit. Tamen est apud ipsum vel paralios tertium Tithymali genus, vel cyparissias quintum, vel sit pityusa, cũ & ipsa purget, vt Tithymali genera, pituitam & bilẽ educet. tamẽ non erit ab re experiri, cùm occasio præstabitur, quósnã humores subducat. REN. Fiet & proculdubio, sed in quanta præbetur copia? BRAS. Mesue inquit radicis corticẽ posse præberi à drachmis duabus vsque ad septem, & lac à chirath vno vsque ad septem. REN. At Dioscorides in maiori copia pityusam prębet BRASS. Dioscorides radicem præbet in aqua denariis duobus, & seminis præbet vnũ denariũ, & lactis farina in catapotium misti, & folio, præbet tres denarios. REN. Est aliqua in pondere differentia, noscísne alia simplicia, quæ prædictos humores vnà subducere possint? BRAS. Nulla alia. RENA. Ad composita igitur te conferto. BRA. Hoc est medicamentum, pituitam, atram bilem, & aquas leuiter educens.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum

Singulorum ʒ j. ß.

Radicum ebulorum ʒ ij.

Misc.& infundantur in quatuor vncias infusionis senæ secundum artem, posteà exprimantur, expressúmque zucaro dulcoretur,& conuenienti hora adhibeatur. Pilulæ ad eosdem humores leniter ac blandè educendos.

℞. Myrobalanorum chebulorum

Myrobalanorum Indorum

Singulorum ℈ j. ß.

Radicum ebulorum ℈ j.

Misc.& cum succo lactucæ syluestris fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Medicamentum sequitur pituitam, atram bilem,& ichores mediocriter educens:

℞. Agarici

Myrobalanorum chebulorum

Singulorum ʒ j.

Myrobalanorum Indorum ʒ ß.

Polypodij

Epithymi

Singulorum ℈ j.

Radicum ebulorum

Brassicæ marinæ

Singulorum ʒ j. ß.

Misce.& infundantur in sex vncias aquæ hyssopi secundum artem, posteà exprimãtur,& hoc expressum zucaro dulcoretur,

ac

ac conuenienti hora præbeatur. Pilulæ quę idem mediocriter præstare possunt.

℞. Agarici ʒ j.
Ellebori nigri
Radicum ebulorum
Singulorum ℈ j.

Misc. & cum succo lactucæ syluestris fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Audito nunc medicamentum, quod pituitam atram bilem, & aquas vehementer educit:

℞. Turbith ʒ iiij,
Agarici ʒ iij.
Ellebori nigri ʒ iij. ß.
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ v.
Radicum iridis
Ebulorum
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ j.
Zingiberis
Cinnamomi
Salis gemmæ
Camphoræ
Gummi arabici
Mastiches
Tragacanthi
Anisorum
Dauci

Misc.& cum zucaro fiat electuarium secundum artem, cuius sumenda quantitas est à drachmis quatuor vsque ad sex. Pilulæ nunc sequuntur, quæ eosdem humores vehementer educere valent.

℞. Turbith ʒ vj.
Pulpæ colocynthidis ʒ ij.
Ellebori nigri ʒ iiij.
Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j. Iridis
Radicum ebulorum
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ j. ß.
Cinnamomi
Zingiberis
Anisorum
Camphoræ
Dauci
Gummi Arabici
Mastiches
Tragacanthi
Singulorum ℈ ß.

Misc. & cum succo lactucæ syluestris & melle rosato colato fiat globus, è quo deinde, quãdo opus erit, pilulę cõficiãtur, quarũ quantitas sumenda est à scrupulis duobus vsq; ad quatuor. RE. De his iam satis.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, pituitam, atram bilem & sanguinem educentibus.

CAPVT XXIIII.

BRASSAVOLVS.

NVllum simplex medicamentum noui, neque legi, quod pituitam, atram bilem, & sanguinem sola educat. RENA. Neq; ego aliquod noui, iccirco de solis cõpositis agere oportebit. BRASS. Erudito igitur medicamentum leue, quod pituitã, atram bilem, & sanguinem subducit.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j.ß.
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Singulorum ʒ ij.

Misc. & infundãtur in quatuor vncias decocti cẽtaurij minoris secundũ artẽ, posteà exprimantur, & hoc expressum zucaro dulcoretur, & si cuipiã potiones displicerent, hîc poterit eiuscemodi accipere catapotia, quæ eosdẽ humores leniter educent:

℞. Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum chebulorum

Sing

Singulorum ℈ ij.
Foliorum Tiliæ ℈ j.
Misc.& cum succo orobi fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Medicamẽtum sequitur, quod pituitam, atram bilem,& sanguinem mediocriter educet.
℞. Agarici ʒ j.
Ellebori nigri ℈ j.
Orobi
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Radicum capparorum
Singulorum ℈ ij.
Misc.& infundantur in sex vncias decocti centaurij minoris secundum artem, postea zucaro dulcoretur & conuenienti hora præbeatur, pilulæ quæ eosdem humores mediocriter euacuant:
℞. Agarici ℈ ij.
Ellebori nigri ℈ j.
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Singulorum ℈ ß.
Misc.& cum succo orobi fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Denique vehemens audito medicamentum quo pituita, atra bilis,& sanguis educuntur:
℞. Turbith ʒ iij.
Agarici ʒ j.

Q Myr

Myrobalanorum chebulorum ʒ ij.
Ellebori nigri ʒ ij. ß.
Polypodij
Epithymi
Singulorum ʒ j. ß.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Radicum capparorum
Orobi
Mercurialis
Maluæ
Singulorum ʒ ß.
Cinnamomi
Zingiberis
Salis gemmæ
Aniſorum
Fœniculorum
Gummi arabici
Maſtiches
Singulorum G̃ x.

Miſc.& cum melle roſaceo fiat electuariũ, cuius ſumenda quantitas eſt à drachmis quatuor vſque ad ſex, hæ verò ſunt vehementes pilulæ ad eoſdem humores vehementer educendos:

℞. Turbith ʒ iij.
Agarici ʒ ij.
Myrobalanorum chebulorum ʒ j.

Lapidis lazuli
Ellebori nigri
Singulorum ℥ j. ß.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Foliorum Tiliæ
Radicum capparorum
Mercurialis
Periclymeni
Maluæ
Singulorum ℥ ß.
Aniſorum
Cinnamomi
Gummi arabici
Salis gemmæ
Camphoræ
Zingiberis
Maſtiches
Tragacanthi
Amidis
Seſelidis
Dauci
Singulorum G̃ x.

Miſc.& cum ſucco orobi fiat globus,è quo pilulæ,quando opus erit cõficiantur, quarum ſumenda quãtitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. RENA. Nunc caput aliud aggrediaris.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis, pituitam, ichores & ſanguinem educentibus.

CAPVT XXV.

BRASSAVOLVS.

NOn poſſum & in hoc loco, vel vnum referre medicamentum, quod pituitam, ichores, & ſanguinē vna ac ſola educat. RENA. Neque ego vllum ſcio, propterea ad cōpoſita accedendū eſt, quæ hoc preſtare valent. BRAS. Hoc eſt compoſitū medicamentum quod pituitam, ichores & ſanguinem leuiter educere poteſt.

℞. Myrobalanorum chebulorum ℥ ij.
Radicum ebulorum ℥ j. ß.

Miſ. & præparentur ad infuſionem, poſteà

℞. Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Centaurij minoris
Orobi
Radicum capparorum
Singulorum M. j.

Miſc. & fiat decoctum in ſuffic. quantitate aquæ ſecūdum artem, poſteà in ſex vncias huius decocti chebuli & ebuli infundātur ſecundum artem, poſteà exprimantur, &

exp-

expressum zucaro dulcoretur, ac hora conuenienti bibatur, pro his verò qui potiones negligunt, hæ pilulæ conficiantur ad humores leuiter educendos.

℞. Myrobalanorum chebulorum ʒ j.
Radicum ebulorum ʒ ß.
Periclymeni Ɠ vj.

Misc. & cum succo orobi fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Nunc verò medicamentum audito, quod pituitam, ichores, & sanguinem mediocriter educit.

℞. Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ ij.
Radicum ebulorum
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ j.
Orobi
Periclymeni
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Mercurialis
Singulorum ʒ iij.

Misc. & cum melle rosaceo fiat electuarium cuius sumenda quãtitas est à drachmis sex vsque ad octo. At hæ sunt pilulæ, quæ eosdem humores mediocriter educent.

℞. Agarici ℈ ij.
Myrobalanorum chebulorum

Radicum ebulorum
Singulorum ℈ ß.
Brassicæ marinæ ℈ j.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℥ x.

Misc.& cum succo orobi fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Medicamentũ sequitur pituitam, ichores, & sanguinem vehementer educens.

℞. Turbith ʒ vj.
Pulpæ colocynthidis ʒ iij.
Agarici ʒ iiij.
Myrobalanorum chebulorum ʒ ij.
Radicum ebulorum
Iridis
Brassicæ marinæ
Lactucæ syluestris
Singulorum ʒ iij. ß.
Periclymeni
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Orobi
Mercurialis
Singulorum ʒ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Cinnamomi
Zingiberis
Gariophyllorum

Cam

Camphoræ
Gummi arabici
Anisorum
Amidis
Seselidis
Masticheś
Tragacanthi
Dauci
Singulorum ℥ x.

Misce. & cũ syrupo de corticibus citri fiat electuarium. Cuius quãtitas sumenda est, à drachmis quatuor vsque ad sex. Pilulæ sequuntur, eosdem humores vehementer educentes:

℞. Turbith
Pulpæ colocynthidis
Singulorum ʒ ij.
Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ ij.
Radicum ebulorum
Iridis
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ ij. ß.
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Mercurialis
Singulorum ʒ iiij.

Cinnamomi
Zingiberis
Salis gemmæ
Camphoræ
Aniſorum
Dauci
Gummi Arabici
Maſtiches
Tragacanthi
Seſelidis
Singulorum ℥ x.

Miſc.& cum ſucco orobi fiat globus,è quo cùm opus eſt, pilulæ conficiantur,quarum ſumenda quantitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. RENA. Iam huius contẽplationis fini appropinquamus. BRAS. Nondum illum attigimus. RENA. Tandem attingemus.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm cõpoſitis, atram bilem,ichores & ſanguinem educentibus.

CAPVT XXVI.

BRASSAVOLVS.

ET hæc nimirum cõplicatio talis eſt,vt nullũ ſimplex medicamentũ reperiri ſciuerim, quod tres iſtos humores ſimul, abſq;

absque compositionis vsu educat. RENA. De cõpositis igitur agendum erit. BRAS. Ita efficiemus. hoc est medicamẽtum leue ad atrã bilẽ, ichores & sanguinẽ educenda.

℞. Myrobalanorum Indorum ℥ ij.
Radicum ebulorum
Brasicæ marinæ
Singulorum ℥ j ß.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℥ j.

Misc. & infundantur in quatuor vncias infusionis senæ per decẽ horas, posteà exprimãtur, & expressum zucaro dulcoretur, ac conuenienti hora bibatur. hæ verò sunt pilulæ ad eosdẽ humores leuiter educendos.

℞. Myrobalanorum Indorum ℥ j.
Radicum ebulorum ℥ ß.

Misc. & cũ succo orobi fiant pilulæ, quæ omnes vna vice adhibeantur. Nunc audias medicamentum atram bilem, ichores, & sanguinem mediocriter educens.

℞. Myrobalanorum Indorum
Radicum ebulorum
Rosarum Damascenarum
Brasicæ marinæ
Singulorum ℥ j.
Centaurij minoris
Periclymeni Foliorum Tiliæ

Orobi

Singulorum ℈ j.

Miſceantur & infundantur in quatuor vncias infuſionis ſenæ per decem horas, poſteà exprimãtur, & in expreſsione diſſolue

Lapidis lazuli præparati ℈ j.

Nunc ſequuntur pilulæ, quæ eoſdem humores mediocriter ſubducunt.

℞. Lapidis lazuli ℈ ij.

Myrobalanorum Indorum ʒ iij.

Radicum ebulorum

Roſarum damaſcenarum

Braſsicæ marinæ

Singulorum ʒ j.

Centaurij minoris

Periclymeni

Foliorum Tiliæ

Singulorum ʒ ß.

Miſceantur & cum ſucco orobi fiat globus, cuius quantitas ſumenda eſt, à drachma vna vſque ad duas. Audito & tertiò medicamentum, quod atram bilem, ichores & ſanguinem vehementer educit.

℞. Ellebori nigri ʒ iiij.

Lapidis lazuli ʒ ij.

Myrobalanorum Indorum ʒ vj.

Radicum ebulorum

Iridis

Braſsicæ marinæ

Lactucæ ſylueſtris
Singulorum ℥ v.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Radicum capparorum
Centaurij minoris
Orobi
Mercurialis
Singulorum ℥ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Amidis
Seſelidis
Salis gemmæ
Gummi Arabici
Maſtiches
Singulorum G̈ xv.

Miſc.& cum melle roſato colato fiat electuarium, cuius quantitas ſumenda eſt à drachmis quatuor vſque ad ſex, & ſi quiſpiã eſſet, qui potiones ſumere non valeret, hic catapotia ſequentia inſumere poterit:

℞. Lapidis lazuli
Armeni
Singulorum ℥ ij.
Ellebori nigri ℥ iij.
Myrobalanorum Indorum ℥ iiij.

Radic

Radicum ebulorum
Rosarum damascenarum
Radicum iridis
Brassicæ marinæ
Singulorum ℥ ij. ß.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Periclymemi
Centaurij minoris
Mercurialis
Singulorum ℥ j.
Zingiberis
Cinnamomi
Anisorum
Seselidis
Dauci
Gummi arabici
Tragacanthi
Mastiches
Salis gemmæ
Camphoræ
Singulorum G̃ x.
Succi orobi quantum sufficit.

Misceantur, & fiat globus, cuius sumenda quantitas est à scrupulis duobus vsque ad quatuor. RENATVS. Reliqua prosequamur.

De

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis, bilem, pituitam, atram bilem & ichores educentibus.

CAPVT XXVII.

BRASSAVOLVS.

ILla humorum cõplicatio iam finita eſt, qua tres ſimul euacuandi iungebantur. RENA. Nunc igitur medicamẽta illa contemplemur, quæ quatuor humores ſimul iunctos educunt. BRASSA. Si huius coniunctionis medicamenta contemplari velimus, primò illa conſideranda veniunt, quæ bilem, pituitam, atram bilem & ichores educunt. RENA. Nullum mihi ſuccurrit medicamentum, quod hos quatuor humores vnà ſubducat. BRASSA. Neq; ego apud authorem quempiam, de aliquo ſimplici medicamento id ſcriptũ inueni, quod bilem, pituitam, atram bilem, & ichores educat. Verũtamen nõ dubito, imò expertus ſum, omnia medicamẽta quæ vna præter ſanguinẽ tres educunt humores, ichores etiã educere. RE. Ergo omnia ſuperiùs enarrata, quæ bilem pituitã, & atrã bilem ſubducere diximus, aquoſitates etiã educere nihil impediet. BRAS. De hoc nõ ſolùm

lùm nõ dubito, ſed eſt mihi maximè explo ratũ. REN. Elleborũ igitur nigrũ, & ſpartum in hoc erunt genere? BRAS. Et polypodiũ etiam & pepliũ, ac pepli. REN. Si rectè memini, ſena, colutea, & capillus Veneris in eodem erant numero. BRAS. Erant prorſus, & thymũ ac epithymũ illa comitabũtur. REN. De cõpoſitis igitur agendum eſt, quæ hos humores educere valẽt. BRA. Omnia ferè, quæ in pharmacopoliis ſeruãtur compoſita medicamẽta, hoc efficere videntur. RE. Imò hæc fuit cauſa, cur in hunc ſermonẽ deſcenderimus, nã cum apud Mãtuanorũ Ducem ageres, cõpoſita medicamenta conſiderãs, quæ paſsim in pharmacopoliis habẽtur, nullũ reperi quòd vnũ ſolum ſubduceret humorẽ, quẽ ab illis educendũ fatentur authores, vnde illis prætermiſsis, quę in pharmacopoliis ſeruãtur medicamẽtis, vt illa referres optarem, quę ad hos humores omnes educendos aliquãdo vſus es. BR. Id libẽter efficiã, & eũdẽ modũ ſeruabo, quem ſuperiùs cœpi. Primò igitur medicamentũ audito, quod bilẽ, pituitã, atrã bilẽ & ichores leuiter educit, hócq; dici poterit catholicũ, id eſt, vniuerſale medicamẽtum, quod ſcilicet oẽs educit humores: nã ſãguis per medicamẽtũ educi nõ debet, niſi ſit extra venas & inutilis. erit vero tale

le medicamẽtũ, quod ilicò fiet, neq; ſerua-
tur cõpoſitũ, nulláq; indiget fermẽtatiõe.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℈ j. ß.
Radicum ebulorum ℈ j.
Infuſ. ſenæ ℥. iiij.

Miſce. ſequitur medicamentum ad idem, quod paratum ſeruari debet

℞ Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℥ ß.
Agarici Rhabarbari
Epithymi
Singulorum ʒ ij.
Radicum ebulorum Braſsicæ marinæ
Singulorum ʒ j.

Miſc. & cũ zucaro quãtum ſufficit fiat electuarium ſecundũ artem, cuius quãtitas ſumẽda eſt à drachmis quinque vſq; ad octo. Sequuntur pilulæ leues quæ ilico fieri poſſunt ad eoſdem humores educendos.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℈ j.
Radicum ebulorum ℈ j. ß.

Miſc.

Misc.& cum syrupo rosaceo solutiuo fiant catapotia quæ omnia vna vice sumantur. Audito & pilulas ad eosdem humores educendos, quæ fermentatione indigent:

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℥ iij.
Radicum ebulorum
Brassicæ marinæ
Singulorum ℥ ij.

Misce.& cum syrupo rosaceo solutiuo fiat globus, cuius quantitas sumenda est à drachma vna vsque ad duas. Audito & medicamentum, quod ilicò confectum, bilem, pituitam, atram bilem & ichores mediocriter educere valet.

℞. Rhabarbari electi ℈ j. ß.
Agarici ℈ j.
Ellebori nigri G̃ viij.
Radicum ebulorũ ℈ ß.
Infus. senæ ℥ iiij.

Misc.& conuenienti hora præbeatur. Ad eosdem humores mediocriter educendos, medicamẽtũ quod fermentatione indiget.

℞. Rhabarbari electi Agarici
Singulorum ℥ vj.
Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum.

Myr

Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℥ iij.
Lapidis lazuli ℥ j.
Radicum ebulorum
Braſsicæ marinæ
Singulorum ℥ ij.

Miſc.& cum melle roſato colato fiat electuarium, cuius ſumenda quantitas eſt à drachmis ſex vſq; ad octo. Nunc refero pilulas, quæ eoſdẽ humores mediocriter educunt,& nulla egent fermentatione:

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum ℈ j.
Lapidis lazuli
Radicum ebulorum
Singulorum ℈ ß.

Miſc.& cum ſyrupo roſaceo ſolutiuo fiant pilulæ, quæ omnes vna vice ſumantur. Sequuntur nunc pilulæ, quæ idem efficere poſſunt, ſed fermentatione indigent:

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Lapidis lazuli
Singulorum ℥ ij.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℥ iiij.

Radicum ebulorum
Brasſicæ marinæ
Singulorum ℨ iij.

Miſc.& cum ſucco lactucæ ſylueſtris & ſyrupo roſaceo ſolutiuo fiat globus,è quo pilulæ fiant quando opus erit,quantitas ſumenda eſt à drachma vna vſque ad duas. Audito poſt hæc vehemens medicamẽtum bilem, pituitam, atram bilem & ichores educens, quod illicò fit, & fermentatione non indiget.

℞. Lapidis lazuli
Turbith
Scammonij præparati
Singulorum ℈ j.
Zingiberis
Cinnamomi
Aniſorum
Salis gemmæ
Camphoræ
Singulorum G̃ vj.
Infuſ.ſenæ ℥ iij.

Miſc.& conuenienti hora propinetur. vehemens aliud medicamẽtũ ad eoſdẽ humores educẽdos,quod fermẽtatione indiget.

℞. Pulpæ cotoneorum pinſorum ℔ j.
Lapidis lazuli Ellebori nigri
Singulorum ℨ iiij.
Myrobalanorum luteorum

Myrob

Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ vj.
Scammonij
Turbith
Singulorum ʒ vij.
Rhabarbari
Agarici
Singulornm ʒ ij.
Braſsicæ marinæ
Radicum ebulorum
Iridis
Lactucæ ſylueſtris
Singulorum ʒ iij.
Zingiberis
Gariophyllorum
Cinnamomi
Aniſorum
Gummi arabici
Maſtiches
Colophoniæ
Tragacanthi
Amidis
Dauci
Salis gemmæ
Singulorum G̃ xv.

Cotoneorũ carọ pinſa bulliat, cũ ſyr. roſ. ſolutiuo, poſteà omnia adde ſecundũ artẽ, & cũ eodẽ ſyr. fiat electuariũ, cuius ſumenda

quantitas est à drachmis quatuor vsq; ad octo. Audito & catapotia, quæ ad eosdem humores vehementer educendos ilicò fieri possunt absque fermentatione:

℞. Turbith
Scammonij præparati
Lapidis lazuli
Singulorum ℈ j.
Radicum ebulorum ℈ j. ß.
Zingiberis
Anisorum
Salis gemmæ
Masticheѕ
Singulorum G̃ vj.

Misc. & cum syru. ros. sol. fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Sequuntur pilulæ, quæ fermentatione indigent ad eosdem humores vehementer educendos:

℞. Turbith
Scammonij
Lapidis lazuli
Singulorum ʒ iiij.
Rhabarbari
Agarici
Aloës
Polypodij
Singulorum ʒ vj.
Radicum ebulorum
Iridis

Brass

Braſsicæ marinæ
Lactucæ ſylueſtris
Singulorum ʒ iij.
Cinnamomi
Zingiberis
Maſtiches
Dauci
Aniſorum
Camphoræ
Gummi Arabici
Salis gemmæ
Singulorum ℥ x.

Miſc.& cũ ſyr.roſ.ſol.fiat globus.cuius ſumenda quantitas eſt à ℈ ij.vſq; ad iiij.R E. Neceſſariũ eſt eum,qui artẽ medicã exercere voluerit,hæc omnia noſcere medicamẽta.B R.Et reliqua etiã de quibus ſuperiùs mentio facta eſt, & illa vnà de quibus poſt hæc agemus.R E. Tẽpus idoneũ videtur ad ea,quæ ſuperſunt,te accingere.

De medicamentis tam ſimplicibus, quàm compoſitis,bilem, pituitã, atram bilem, & ſanguinem educentibus.

CAPVT XXVIII.

BRASSAVOLVS.

MEdicamenta illa contẽplanda ſunt, quæ hanc quatuor humorũ cõplica-

tionem educere possunt, videlicet bilis, pituitæ, atrę bilis, sanguinis. nullum verò mihi succurrit simplex medicamẽtum, quod hoc efficere posit, nec aliquem legi authorem, qui vnũ referat. REN. Neq; ego apud aliquem simplex medic amentũ legi, quod hæc quatuor vnà educeret. Quamobrem vt cõposita edisseras, expecto. BRA. Hoc sit medicamẽtũ leue cõpositũ, ad bilẽ, pituitã, atram bilem, & sanguinem educenda.

℞. Myrobalanorum luteorum
 Myrobalanorum chebulorum
 Myrobalanorum Indorum
  Singulorum ʒ j.

Misc. & ad infusionẽ parẽtur, hoc est eo modo terantur, vt infusioni conuenit, posteà

℞. Foliorum Tiliæ
 Periclymeni
 Orobi
 Radicum capparorum
 Mercurialis
  Singulorum M. j.

Misc. & bulliant in suffic. quãtitate aquę secundum artem, posteà in sex vncias huius decocti myrobalani infundantur per decem horas, deinde exprimantur, & hoc expressum zucaro dulcoretur ac bibatur. Sequuntur pilulæ, quę eosdem humores leuiter educere possunt.

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ℈ j.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℥ xv.

Misc.& cum ſucco orobi fiant pilulæ, quæ omnes vna vice ſumantur, at nunc medica mẽtũ referã quod bilẽ, pituitã, atrã bilem & ſanguinẽ mediocriter educere valebit:

℞. Rhabarbari electi ʒ vj.
Agarici ʒ iiij.
Polypodij
Epithymi
Singulorum ʒ ij.
Periclymeni
Orobi
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ j.

Miſceantur, & cum zucaro fiat electuariũ, cuius quantitas ſumenda eſt à drachmis quatuor vſque ad ſex. ſi quis verò potiones renueret & eclegmata, hic catapotia quæ ſequuntur deglutire poterit, quæ eoſdem humores mediocriter educent:

℞. Rhabarbari electi ʒ j. ß.
Agarici ℈ j.

Epithymi
Periclymeni
Singulorum ℈ ß.

Misc.& cum syrupo rosaceo sol.fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. Nunc vehemens audito medicamentũ,bilem, pituitã,atram bilem, & sanguinem educẽs:

℞. Lapidis lazuli
Scammonij
Turbith
Singulorum ℥ iiij.
Rhabarbari electi
Agarici
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ vj.
Pulpæ colocynthidis ʒ ij.
Periclymeni
Orobi
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Singulornm ʒ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Anisorum
Calami aromatici
Gummi Arabici
Salis gemmæ
Thuris

Mastic

Masticհes
Dauci
Singulorum ℥ x.

Mis.& cum syrupo ros:sol. fiat electuariū. cuius sumēda quantitas est à drachmis tribus vsq; ad sex. At hæ sunt pilulæ, quę hos humores vehementer educere valent:

℞. Scammonij
Turbith
Lapidis lazuli
Singulorum ʒ iij.
Rhabarbari electi
Agarici
Polypodij
Singulorum ʒ ij.
Pulpæ colocynthidis ʒ .
Periclymeni
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ ß.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Anisorum
Calami aromatici
Gummi Arabici
Salis gemmæ
Thuris
Mastiches

Dauci

Singulorum ℥ x.

Misce.& cum succo orobi ac syrupo rosaceo solut. fiat globus. cuius quantitas sumenda est à scrupulis duobus vsq; ad quatuor. RE. Persentio iam nos fini nostro esse propinquos. BRA. Quatuor adhuc supersunt capita. REN. Illa citò expediamus.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, bilem, pituitam, ichores & sanguinem educentibus.

CAPVT XXIX.

BRASSAVOLVS.

Inter simplicia medicamẽta, si aliquod numerandũ sit quod bilẽ, pituitã, ichores & sanguinẽ subducat, erit colocynthis. RE. Tamen Dioscorides dicit, quòd bilem, pituitã, strigmẽta, & sanguinem educit: de ichoribus verò mentionẽ nõ facit. BRAS. At quæ apta sunt bilem, pituitã, ac sanguinem educere, eadẽ sunt apta horũ humorũ ichores euacuare. REN. His igitur prætermissis de compositis verba faciamus. BR. Leue audito medicamentum bilem, pituitam, ichores & sanguinem educens:

℞. Myrobalanorum chebulorum

Myrob

Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ ij.
Periclymeni
Radicum ebulorum
Foliorum Tiliæ
Singulorum ʒ j.

Miſce.& infundantur in aquã capillorum Veneris ſecundũ artem:poſteà exprimantur,& expreſſum zucaro dulcoretur ac cõuenienti hora præbeatur. His verò quibus huius generis potiones haud placent,pilulas exhibeto, quæ eoſdem humores leuiter educent:

℞. Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℈ j.ß.
Radicum ebulorum
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ ß.

Miſc.& cum ſyr.roſ.ſol.fiãt pilulæ, quæ omnes vna vice ſumantur,poſt hæc medicamẽtum ſequitur bilem, pituitam, ichores & ſanguinem mediocriter educens:

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum ʒ iiij.
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ ij.

Peric

Periclymeni
Orobi
Foliorum Tiliæ
Singulorum ʒ j.
Radicum ebulorum
Brasſicæ marinæ
Singulorum ʒ j. ß.

Miſc.& cum ſyru.roſ.ſol.fiat electuarium, cuius quantitas ſumenda eſt à drachmis quatuor vſque ad ſex. Pilulæ ſequũtur eoldem humores mediocriter educentes:

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum ℥ ß.
Radicum ebulorum
Braſsicæ marinæ
Singulorum ʒ ij.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Radicum capparorum
Singulorum ʒ j.
Cantharidarum præparatarum G̃ iiij.

Miſc.& cum ſucco orobi & ſyrupo roſac. ſol.fiat globus, cuius ſumenda quantitas eſt à drachma vna vſque ad duas. Nũc medicamentum audito, bilem, pituitã, aquoſitates & ſanguinem vehementer educẽs:

℞. Scammonij
Turbith

Sing

Singulorum ʒ iij.
Rhabarbari
Agarici
Singulorum ʒ iiij.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Periclymeni
Radicum capparorum
Orobi
Foliorum Tiliæ
Singulorum ʒ ij.
Radicum ebulorum
Iridis
Braſsicæ marinæ
Singulorum ʒ j.
Salis gemmæ
Cinnamomi
Dauci
Zingiberis
Aniſorum
Calami aromatici
Gummi arabici
Tragacanthi
Maſtiches
Singulorum ℥ xv.

Miſc.& cum ſyr.roſ.ſol.fiat electuarium. Cuius quantitas ſumenda eſt à drachmis quatuor vſq; ad ſex. Audito & pilulas, quę eoſdē hũores vehemẽter educere poſſunt.

℞. Agarici

Rha

Rhabarbari electi
Singulorum ʒ vj.
Turbith
Scammonij
Singulorum ʒ iiij.
Radicum ebulorum
Iridis
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ iij.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Orobi
Radicum capparorum
Singulorum ℈ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Salis gemmæ
Cinnamomi
Dauci
Zingiberis
Anisorum
Calami aromatici
Gummi Arabici
Tragacanthi
Mastiches
Singulorum ℥ xv.

Misce.& cum syr.rosaceo sol. fiat globus, è quo pilulæ,quando opus erit conficiantur,quarum sumenda quantitas est à scrupulis duobus vsq; ad quatuor. R E. De alia

complicatione iam agendum est. BRAS. Video horã tibi videri annum. REN. Annus profectò mihi videtur, quia omnia perdidicisse iam cupio.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, bilem flauam, atram bilem, ichores & sanguinem educētibus.

CAPVT XXX.

BRASSAVOLVS.

SImplex medicamentum nondum noui, quod enumeratos humores vnà subducere posset. RENA. De compositis igitur agamus. BRAS. Agamus & per ordinem. hic verò sit ordo, vt leue medicamentum primò adducamus, quod bilem, atram bilem, ichores & sanguinem educat.

℞. Myrobalanorum Indorum
Myrobalanorum luteorum
Singulorum ʒ ij.
Radicum ebulorum
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ʒ j.

Misc. & infundantur in sex vncias aquæ capillorũ Veneris secũdũ artẽ, posteà exprimãtur, & expressum zucaro dulcoretur ac

conuen

conuenienti hora præbeatur. Si quis verò potiones refugeret, hæ sunt pilulę eosdem humores leuiter educentes:

℞. Myrobalanorum Indorum ℈ j. ß.
Myrobalanorum luteorum ℈ ß.
Radicum ebulorum
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ ß.

Misc. & cum syru. rosaceo sol. fiant pilulæ, quæ omnes vna vice sumantur. nūc medicamentum audito, quod bilem, atram bilem, ichores & sanguinem educet:

℞. Rhabarbari electi
Polypodij
Singulorum ʒ iiij.
Ellebori nigri ʒ j.
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ iij.
Radicum ebulorum
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ j.
Periclymeni
Radicum capparorum
Foliorum Tiliæ
Orobi
Singulorum ℈ ij.

Misce. & cum syr. ros. sol. fiat electuarium, cui

cuius ſumenda quantitas, eſt à drachmis quinq; vſq; ad octo. Pilulæ ſequuntur quæ eoſdem humores mediocriter educunt.

℞. Rhabarbari electi
Lapidis lazuli
Singulorum ℈ j.
Foliorum Tiliæ
Radicum ebulorum
Singulorum ℈ ß.
Periclymeni Gr. viij.

Miſ. & cum ſyrupo roſaceo ſol. pilulæ fiāt, quæ omnes vna vice ſumantur. deniq; medicamentũ hoc bilem, atram bilem, ichores, & ſanguinem vehementer educet.

℞. Lapidis lazuli
Scammonij
Singulorum ʒ vj.
Rhabarbari electi
Polypodij
Epithymi
Singulorum ʒ iij.
Radicum ebulorum
Iridis
Lactucæ ſylueſtris
Braſsicæ marinæ
Singulorum ʒ j.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Centaurij minoris

Singulorum ℈ iiij.
Cinnamomi
Calami Aromatici
Zingiberis
Singulorum ℥ x.
Camphoræ
Gummi arabici
Salis gemmæ
Mastiches
Aniſorum
Dauci
Singulorum ℥ viij.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Miſc.& cũ ſyr.roſ.ſolutiuo fiat electuariũ. Cuius quantitas ſumenda eſt à drachmis tribus vſque ad ſex. Pilulæ ſequuntur quæ eoſdem humores vehementer ſubducere poſſunt:

℞. Scammonij
Lapidis lazuli
Ellebori nigri
Singulorum ʒ iiij.
Rhabarbari
Polypodij
Epithymi
Singulorum ʒ iij.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Foliorum Tiliæ
Periclymeni

Gea

Céntaurij minoris
Singulorum ℥ j. ℈ j.
Radicum ebulorum
Iridis
Braſsicæ marinæ
Singulorum ℥ j.
Calami Aromatici
Zingiberis
Cinnamomi
Camphoræ
Gummi arabici
Salis gemmæ
Nucis moſcatæ
Maſtiches
Aniſorum
Dauci
Singulorum G̈ x.

Miſc.& cum ſyrupo roſaceo ſolutiuo fiat globus,cuius ſumenda quãtitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. RENAT.

Duo tantum relinquuntur conſideranda harum complicationum capita.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, pituitam, atram bilem, ichores & sanguinem educentibus.

CAPVT XXXI.

BRASSAVOLVS.

IN his etiam educendis humoribus, nullum simplex mihi succurrit medicamētum, quod hos omnes præscriptos humores simul educere aptum sit. RENA. Cōposita igitur, quæ nunquā desunt, referto. BRASS. En medicamentum audito, quod pituitam, atram bilem, ichores & sanguinem leuiter educat.

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ j. ß.
Radicum ebulorum
Centaurij minoris
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ʒ j.

Misc. & infundantur in quatuor vncias infusionis senæ secundū artem: posteà exprimantur, expressúmque zucaro aut iuleb dulcoretur ac bibatur. Pro his verò qui po-

tiones

tiones refugiunt, hæ ſunt pilulæ eoſdē humores leuiter educentes:

℞. Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ ß.
Radicum ebulorum
Centaurij minoris
Singulorum ℈ j.

Miſ. & cum ſyr. roſ. ſol. fiant pilulæ, quæ omnes vna vice ſumantur. nunc medicamētum ſequitur, quod pituitā, atram bilem, ichores & ſanguinē mediocriter educet:

℞. Agarici ʒ iiij.
Ellebori nigri ʒ j.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ iij.
Radicum ebulorum
Braſsicæ marinæ
Singulorum ʒ j. ß.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ʒ ß.
Cantharidarum præparatarum G̃ iij.

Miſ. & cum ſyr. de corticibus citri fiat electuarium. cuius ſumenda quantitas eſt, à drachmis quinque vſque ad octo. & pro his qui potiones refugiunt (quamuis hoc electuarium poſſet etiā ſumi & non diſſolui)

hæ pilulæ cõficiantur, quæ eosdem humores mediocriter educent:

℞. Agarici ℈ ij.
Ellebori nigri
Radicum ebulorum
Singulorum ℈ ß.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℥ vj.

Misce. & cũ syrupo rosaceo solu. Tot fiant pilulæ, quot ægrotanti placuerit, & omnes vna vice sumantur, post hæc medicamentũ audito, pituitam, atram bilem, ichores, & sanguinem vehementer educens:

℞. Ellebori nigri
Lapidis lazuli
Singulorum ʒ ij.
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ iiij.
Turbith
Agarici
Singulorum ʒ iij.
Radicum ebulorum
Iridis
Brassicæ marinæ
Lactucæ syluestris
Singulorum ʒ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.

Folio

Foliorum Tiliæ
Periclymeni   Orobi
Centaurij minoris
Radicum capparorum
Singulorum ℥ ß.
Cinnamomi
Calami aromatici
Nucis moſchatæ
Aniſorum
Gummi arabici
Maſtiches
Salis gemmæ
Camphoræ
Tragacanthi
Colophoniæ
Dauci
Singulorum Ǧ x.

Miſc.& cũ zucaro fiat electuariũ.cuius ſumenda quãtitas eſt à drachmis tribus vſq; ad ſex.Nunc pilulas audito,quæ eoſdẽ humores vehementer educere poſſunt:

℞. Pulpæ colocynthidis ℥ ij.
Turbith
Agarici
Singulorum ℥ iij.
Myrobalanorum indorum
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ℥ iiij.
Ellebori nigri

Lapidis lazuli
Polypodij Epithymi
Singulorum ℥ j. ß.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Foliorum Tiliæ
Periclymeni
Centaurij minoris
Orobi
Singulorum ℥ j.
Radicum ebulorum
Braſsicæ marinæ
Lactucæ ſyluestris
Singulorum ℥ ij. ß.
Nucis moſchatæ
Calami aromatici
Cinnamomi
Zingiberis
Singulorum G̃ x.
Aniſorum
Gummi Arabici
Maſtiches
Salis gemmæ
Camphoræ
Tragacanthi
Colophoniæ
Dauci
Singulorum G̃ viij.

Miſc. & cũ ſyr. roſ. ſol. fiat globus: cuius ſumenda quãtitas eſt à ſcrupulis duobus vſq; ad

ad quatuor. RENA. Sumúsne in calce eorum, quæ euacuant historiæ? BRASSA. Caput vnum adhuc superest, posteà intentum finem nacti erimus, & quocunque lubuerit, progredi poteris, erimúsque vtrique hoc fasce leuati. RENA. Immortali Deo gratias ago, quòd breui ad optatum finem peruenerimus.

De medicamentis tam simplicibus, quàm compositis, bilem, pituitam, atram bilem, aquositates & sanguinem educentibus.

CAPVT XXXII.

BRASSAVOLVS.

NVlla alia relicta est euacuandorum humorum complicatio prẹter illam, qua omnes humores simul euacuari debēt. RENA. Reperiuntúrne simplicia medicamenta ad hoc peragendum apta? BRAS. Minimè: nisi vnumquodque vehemens medicamentum copiosè præbeamus, vt colocynthis est, quæ primò pituitam educit, posteà ichores, deinde bilē, quartò atram bilem, deniq; sanguinem. RE. Et scammonium primò bilem educit, posteà ichores, tertiò pituitā, deinde atram bilem, deniq; sanguinē. BR. Et lapis lazuli primò atram

bilem educit, posteà ichores, deinde bilem, quartò pituitã, deniq; sanguinẽ, & eadẽ est de aliis omnibus ratio. RE. Regula igitur est, omnia vehemẽtia medicamẽta omnes subducere humores, & sanguinem ipsum, quando copiosè fuerint sumpta. BR. Imò & leuissima medicamenta idẽ efficiunt, si copiosissimè insumãtur. Vidi ex Rhabarbaro simplici recepto nõnullos excreuisse vsque ad sanguinẽ, imò & sanguinẽ ipsum. REN. Idẽ cõtigisse vidi in vno, qui sanguinẽ excreuit ob marinã, quã ad vncias quatuor insumpserat. Sanguinem vltimũ esse, qui excernitur arbitror, quia à natura cæteris humoribus magis diligitur. BRASSA. Imò ita esse constat, maximéq; ægrè fert natura, cùm id exit, quo ipsa vescitur, & cui innititur. RENATVS. Ad hoc igitur propositũ composita referenda sunt medicamenta. BRASSA. Hoc est medicamentũ compositum bilem, pituitam, atrã bilem, ichores & sanguinem leuiter educens:

℞. Rhabarbari electi ʒ ij.
Agarici ʒ iij.
Polypodij ʒ iiij.
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ v.

Peri

Periclymeni
Centaurij minoris
Foliorũ Tiliæ Orobi
Singulorum ʒ ij. ß.
Radicum ebulorum
Braſsicæ marinæ
Lactucæ ſylueſtris
Singulorum ʒ j. ß.

Miſc. & cũ ſyrupo roſaceo ſo. fiat electuarium: cuius quantitas ſumenda eſt à drachmis quinque vſque ad octo. Sequũtur & catapotia quæ eoſdẽ humores leuiter educere valent:

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Polypodij
Singulorum ℈ j.
Radicum ebulorum
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℈ ß.

Miſcean. & cum ſyr. roſ. ſolut. fiant pilulæ, quæ omnes vna vice ſumantur. Poſt hæc medicamẽtum mediocre audito, quod bilem, pituitam, atram bilem, ichores, & ſanguinem educere aptum eſt.

℞. Rhabarbari electi
Agarici
Singulorum ʒ iiij.
Polypodij

Epithymi
Singulorum ℥ ij.
Turbith
Ellebori nigri
Scammonij
Singulorum ℈ j.
Radicum ebulorum
Brassicæ marinæ
Lactucæ syluestris
Singulorum ℥ iij.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ℥ j.
Cantharidarum præparatarum G vj.

Misc.& cum syr.ros. sol. fiat electuarium. cuius sumenda quantitas est à drachmis quatuor vsque ad sex. hæ verò sunt pilulæ pro his, qui potiones sumere nequeunt ad eosdem humores mediocriter educendos.

℞. Rhabarbari
Agarici
Polypodij
Myrobalanorum indorum
Singulorum ℥ iiij.
Turbith
Ellebori nigri
Scammonij
Singulorum ℈ j.
Radicum ebulorum

Brassicæ marinæ
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Singulorum ʒ ij.
Cantharidarum præparatarum G̃ vj.
Salis gemmæ
Zingiberis
Anisorum
Singulorum ℈ ß.
Misc. & cum syr. ros. sol. fiat globus: cuius sumenda quantitas sit à drachma vna vsque ad duas. Sequitur medicamentum vehemens bilem, pituitam, atram bilem, ichores, & sanguinem educens.
℞. Pulpæ colocynthis ʒ vj.
Polypodij
Epithymi
Myrobalanorum indorum
Singulorum ʒ ij.
Lapidis lazuli
Turbith
Scammonij
Singulorum ʒ iiij.
Agarici
Rhabarbari
Aloës
Singulorum ʒ j.
Radicum ebulorum
Iridis

Brasſicæ marinæ
Lactucæ ſyluestris
Singulorum ℥ iij.
Periclymeni
Orobi
Foliorum Tiliæ
Centaurij minoris
Singulorum ℥. ij. ß.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Nucis moſchatæ
Zingiberis
Cinnamomi
Gariophyllorum
Singulorum G xv.
Dauci
Aniſorum
Carui
Gummi arabici
Tragacanthi
Maſtiches
Salis gemmæ
Camphoræ
Singulorum G x.

Miſceant. & cum zucaro quantum ſufficit fiat electuarium, cuius ſumenda quantitas eſt à drachmis tribus vſque ad ſex. pro his verò, qui catapotia lubentiùs deglutire volunt, pilulæ ſequuntur, quę eoſdem humores vehementer educere poſſunt.

℞. Pulpæ colocynthidis
Scammonij
Lapidis lazuli
Turbith
Ellebori nigri
Singulorum ʒ ij.
Rhabarbari electi
Agarici
Aloës lotæ
Myrobalanorum luteorum
Myrobalanorum chebulorum
Myrobalanorum Indorum
Singulorum ʒ iij.
Radicum ebulorum
Iridis
Brassicæ marinæ
Singulorum ʒ j. ß.
Periclymeni
Foliorum Tiliæ
Orobi
Radicum capparorum
Singulorum ʒ j.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß.
Carui
Anisorum
Amidis
Seselidis
Cinnamomi
Zingiberis

Calami aromatici
Nucis moſchatæ
Camphoræ Salis gemmæ
Gummi Arabici
Maſtiches
Singulorum Ȝ xv.

Miſc.& cum oxymelite ſimplici fiat globus,cuius ſumenda quantitas eſt à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. Cum verò opus erit conformentur pilulæ ex ſyr. roſ. ſol. vel ex eo liquore, qui diligenti videbitur medico. RENA. Deo optimo maximóque imortales gratias ago,cùm in huius laboris finem iam peruentum ſit.optarem verò vehementiſsimum ſcire medicamentū ad omnes humores educendos,quo quãdoq; vſus es. BR. Viſne eo vti in cuculatis,aut Hebræis,aut ruſticis? RE. Cur hoc petis? BR. Quoniã ex omni hominū genere,& omni cõditione nulli inueniũtur, qui vehemẽtius excernere optẽt,quàm cuculati, Hebræi, & ruſtici. iccirco ſi his medicamentū adhibueris quod quater tãtum aut quinquies eduxerit, nihil effectū eſſe arbitrãtur, cõqueruntúrq; de medico,qui vehemẽtius nõ præbuerit medicamentū.aiunt preterea ſe nõ eſſe perfecte euacuatos,propterea ſoleo regulã hãc diſcipulos meos edocere,cū cuculatis aut Hebręis aut ruſticis

medicamentum exhibituri sunt, in tanta semper præbeant copia, vt vehementissimè excernant. si verò non excreuerint vt mente conceperant, de medico conquerũtur, & artem ignorare dicunt, nec medicamentorum vires nouisse. REN A. Cur sunt in hac sententia tres illæ hominum conditiones? BR A. De cuculatis hanc esse rationem arbitror, cum summopere edant, summa etiam indigere euacuatione, quod & ipsi noscentes vehementer excernere optant, neque considerant, an talia purgentur, qualia purgari oportet. de Hebræis verò causa reddi potest, quia cibos edũt crassos, glutinosos, & carnes anserinas quæ crassos gignunt humores, ab illis verò liberari cupiunt. vel causa est timor quem habent, nam omnes melancholici sunt, at ab ægritudine se liberos esse putant, cum vehemẽter euacuati fuerint. de rusticis verò causam esse arbitror ignorantiam. REN. Súntne huius generis & huius sententiæ omnes cuculati, rustici, & hebræi? BR. Minimè omniũ, quia inter cuculatos nõnulli probi reperiũtur, ac morati, licet rari sint, & inter Hebræos nonnulli sunt, qui victu cõueniẽti vtũtur. RE. Vt tibi ingenuè fatear in eadẽ sum sentẽtia, quod si medicamentum sumpsero & mediocriter educat,

haud mihi satisfacit. Gaudeo verò cũ plurimum subduxerit, neque considero an talia purganda sint, qualia purganda erunt. BR. Multos in hac sententia reperies. Veruntamen vt tibi morem geram, vehemẽtissimum adducã ad omnes humores educẽdos medicamentũ. RE. Quãtò citius fieri poterit, adducito. BR. Hoc est, quod sequitur.

℞. Scammonij ʒ vj.
Rhabarbari electi
Myrobalanorum luteorum
Aloës lotæ
Singulorum ʒ v.
Pulpæ colocynthidis ʒ iiij.
Lactis alicuius Tithymali, sed præsertim characias ʒ ij.
Turbith ʒ vij. Agarici
Myrobalanorum chebulorum
Singulorum ʒ viij.
Chamæleæ
Thymelææ
Singulorum ʒ iij.
Lapidis lazuli
Armeni
Ellebori nigri
Singulorum ʒ iiij. ß.
Myrobalanorum Indorum
Epithymi

Pol

Polypodij
Senæ
Singulorum ℥ v. ß.
Elaterij
Hermodactylorum
Singulorũ ℥ iij. ß.
Radicum Iridis
Ebulorum
Singulorum ℥ j. ß.
Brassicæ marinæ
Lactucæ syluestris
Hemerocallis
Baccarum hederæ chrysocarpi
Singulorum ℥ ij. ß.
Zingiberis
Cinnamomi
Nucis moschatæ
Granorum paradisi
Calami aromatici
Anisorum
Carui
Amidis
Seselidis
Dauci
Amomi
Salis gemmæ
Gummi Arabici
Colophoniæ

Tragacanthi Masticheſ
Singulorum ℈ ß.

Omnia ſingulatim in tenuiſsimum puluerem redigantur, & ſimul miſceantur. hic puluis ſolus in iure ſumi poteſt, vel in aliquo liquore, poſſunt & cum zucaro & hoc puluere fieri placētulæ. Sumitur verò puluis à ſcrupulis duobus vſque ad quatuor. poſſent & cōfici pilulæ ex ſyru. roſ. ſol. quę in eodē pōdere præbeantur, fieri poteſt & hoc modo electuariū, cotoneorū pulpam abrade, iámque in zucaro coque: deinde

℞. Huius pulpæ ℔ j.
Prædicti pulueris ℥ viij.

Miſc. & fiat electuarium, quamuis in maiori copia poſsit ſumi pulpa, vt pulueres melius aptentur, quantitas ſumenda eſt à drachmis quatuor vſque ad ſex. Si verò tibi placuerit adhuc vehementius efficere electuariū, loco pulpæ cotoneorum ſume pulpam granorum cici pinſam, & in zucaro coctam, cui adde prædictum puluerem. tunc verò ſumenda quantitas eſt à drachmis duabus vſque ad quatuor: verum tamen quia medicamentum hoc ſanguinem non educit, neque ſanguis per medicamentum educendus eſt, at ſi contingeret extra venas ſanguinem eſſe, per medicamenta educitur bilem euacuantia, pituitam, &

atr

atram bilem. Si quiſpiam verò particulariter illa addere voluerit, quæ ſanguinem educere ſcripta ſunt, ſequentem addat cõpoſitioni puluerem:

℞. Orobi torrefacti.
Foliorum Tiliæ
Radicum liliorum
Periclymeni
Radicum capparorũ
Mercurialis
Singulorum ℈ iiij.
Cantharidarum præparatarum ℈ ß

Miſceantur, & fiat puluis ſubtiliſsimus qui prædicto addatur medicamento ſi ſanguis educendus ſit, poteritque catholicum vel diacatholicum medicamẽtum vocari. tum quia omnes ſubducit humores, tum quia ab omni corporis parte tam propinqua quàm minora. Denique confectionem noſtrã huc afferre decreuimus, quæ in publico vſu eſt, & quam impræſentiarum ita aptauimus, vt omnes humores educat præter ſanguinem, qui educi non debet, cùm priùs atram bilem tantum ac pituitã ſubduceret: Eſt verò ſumptu ſuauis & quę ventriculum nihil penitus moleſtat. R E. Illam audire cupio. B R A S. Audito igitur.

℞. Turbith ℥ ij.
Gummi arabici

Picis hispanæ
Singulorum ℥ ij.
Diagridij ʒ ß. ℥ xv.
Diatragacanthi ʒ iiij.
Mannæ,scilicet Thuris ℥ xv.
Hermodactylorum ʒ j.
Succi cotoneorum ʒ iiij.
Lapidis lazuli præparati ʒ j.ß.
Zingiberis ʒ j.
Succi rosarum ℥ xvj.
Mucilaginis carthami ʒ j.
Polypodij ℈ j.
Scordei ℥ x.
Zucari ℥ iiij. ß.

Misc.& fiat confectio vel fiant placentulæ. hæ placentulæ omnes educunt humores præter sanguinem. RE. Nihil igitur aliud superest in his contẽplandis medicamẽtis. BR. Nihil prorsus. RE. Immortali Deo gratias ago,quòd ad huius negotij finem peruenerimus. BR. Peruenimus equidem.at ad perfectiorem ac exquisitiorem eorum, quæ dicta sunt cognitionem, hæ regulæ à medicis seruandæ sunt, in primis cùm humor aliquis euacuandus est,cõsiderandum nũ id fieri debeat à toto corpore, an à partibus,& si quidẽ à partibus,illa cõpositionibus cõmiscenda erunt,quæ medicamẽta ad illas partes deducere valent,de his verò

alio in loco seorsum agemus, vt si medicamētum à capite educere debeat, Amaracū addemus, stœcadem, saluiam, macim, ac alia, quæ medicamenta ad caput deducunt, & illud roborant. si à thorace educere debeat, addendum est hyssopum, zingiber, capilli Veneris, & alia, quæ medicamenta ad eiusmodi membra deducere sunt apta, quódque in his dixi, idem in aliis omnibus membris intelligendum volo, imò & hoc ipsum medicamentis inest, quòd hæc capiti conferunt, illa thoraci, alia ventriculo, & iecori. RENAT. De his agendum videretur. BRAS. Id alio fiet loco, nam omnia non sunt vno sermone pertractanda, ac confundenda. & si omnia hæc determinare voluissem, non fuisset huic negotio finis, ac modus. hoc prætereà obseruandum est in humorum complicationibus, humores non esse in æquilibrio semper, sed quandoque bilem alios superare quandoque pituitam quandoq; atram bilem, quandoq; ichores, tunc necessarium est diligentem medicum plus addere illius medicamenti, quod superabundantem educit humorem, & in duorum humorum complicationibus negotium facilius est, nam si bilis & pituita leuiter sint educenda, & bilis superet,

plus erit addendum de medicamento bilem educente, vt exempli gratia de myrobalanis luteis, si mediocriter sit educendum de rhabarbaro plus erit addendum. Si verò vehementer sit educendum, de scammonio plus addendum est, econtrario si pituita superet in leui eductione, plus de chebulis myrobalanis addendum est, in mediocri de agarico, in vehementi de turbith, idem iudicium erit si atra bilis superet, in leui eductione plus de myrobalanis Indis, in mediocri plus de polypodio, aut epithymo in vehementi plus de lapide lazuli, aut de nigro elleboro: idem erit & de aquositatibus iudicium, si superent, in leui eductione plus addendum de radice labruscæ, in mediocri plus de radicibus ebulorum, in vehementi plus de brassica marina. Idem verò iudicium in sanguine fieri non potest, quia vel non educitur, vel est inutilis & extra venas, & ita à quocunque educitur medicamento secũdum naturam in quã transiuerit. R E. Cùm verò accidat vt hi humores quandoque plus superent, quandoque minus, quid agere debet medicus in his discriminibus? B R. Hoc prænoscere debet, si diligens sit, & modò plus addere de medicamentis, modò minus, vt ratio ipsa exi-

git. RENA. Modum hunc libenter addiſcerem. BR. Non eſt hic locus hoc pertractandi, ſed ad alios ſpectat libros & ad hominis exiſtimationem, qui tamẽ per propria indicia in huius rei cognitionem deuenire debet, adſunt verò eiuſcemodi indicia quæ oſtendunt humorem vnum, alium ſuperare. REN. Video omnino in re ipſa difficultatem & neceſſariũ eſſe medicum eſſe ſapientem, & diligentiſsimè arti incubuiſſe, ſed adhuc maior videtur difficultas in trium humorum complicatione. BRA. Omnino longè maior eſt, quia fieri poteſt, vt vnus duos ſuperet, & alter reliquum ſuperet, vt exempli gratia quando trium humorũ euacuatione indigemus vt bilis, pituitæ & atræ bilis, contingere poteſt vt bilis reliquos duos humores ſuperet, & pituita atram bilem ſuperet. Iccirco illa addere opus erit, quæ bilem magis educant, quàm alios humores, poſteà animaduertere quòd medicamentum pituitam educere aptum, in maiori ſit copia, vel vehementia, quàm medicamentum atram bilem educẽs; tamen ſit in maiori quàm medicamentum bilem ſubducens. itaque ſecundum omnes complicationes incedendum eſt, medicúſque nunquam adhibere debet medicamentum, quin educendos humores

mores & proportionem ipſorum diligenter conſideret. ſi verò ſint quatuor humores, qui ſint educendi, vt bilis, pituita, atra bilis, ichores, adhuc difficilius eſt negotiari, nam contingere poteſt vt bilis omnes ſuperet, & pituita reliquos duos, non autem bilem & ichores ab atra bile ſuperetur, tunc neceſſarium erit variare, vt hi humores ſuperant ac ſuperantur. RENAT. Chaos quoddam hoc mihi videtur, & maxima confuſio, ſummáque indiget diligentia. BRASS. Propterea medicus huic facultati totis viribus incumbere debet, & nihil aliud agere, quàm medicamẽtorum negotia tractare. Poſſem ego libellũ quendam conficere de exhibendis medicamentis ſecundum humorum per magis & minus complicationem, & ita medicamenta diſponere vt nullus errare vnquam poſsit, ſed medicamentum eſſet deſcriptũ vt exhiberi deberet, & pręterea miſta haberent ſimplicia, quæ medicamentum ducerẽt ad membra à quibus humores educerę oporteret. REN. Optarem vt hunc libellum cõficeres, nam magno onere me leuaret. BR. Sum tot negotiis (nec te latet) occupatus, vt nõ ſuppetat imprę́ſentiarũ tempus hæc in vnum colligendi. RENA. Id efficere poteris horis quibuſdã ſuccisiuis, & alia quę-

dam dimittere, quæ ſunt minus vtilia. BR. Non poſſum non tibi morem gerere, propterea cum hyems abibit, & dies producetur hoc agam, téque adiutorem vocabo, ne ego tot quot erunt ſcribenda delineare cogar. REN. Surdo fabulam haud cantaſti, cum primum dies erunt noctibus ęquales, vt duodecim ſint equinoctiales diei horæ, & totidem noctis, te moleſtare incipiã, vt compoſitiones has ſecundum omnium humorum complicationes ſcriptis mandes. BRAS. Hoc eo tempore efficere non negabo. Notato autem aliqua eſſe medicamenta vehementia quæ in minori copia plus educunt, quàm imbecilla in maiori copia faciant, propterea & hoc erit à medico cõſiderandum, videlicet medicamentum hoc eſſe magis vehemens & illud minus vehemens, & quod de magis vehementi minus eſt adhibendum, vt minus vehemens æquet, imò & ipſi humores conſiderandi ſunt, quia aliqui faciliùs educuntur, alij difficiliùs, & qui faciliùs educentur, faciliori indigebunt medicamento, qui verò difficiliùs, vehementiori, vt bilis facilè educitur, pituita glutinoſa difficilius. RE. Arbitror hæc difficulter poſſe comprendi. BRA. Tamen comprenduntur, licet bilance careamus, qua hæc recta trutina pendi

poſs

posſint, at recto iudicio, rectáque ratione ponderari poſſe non dubito. Huic verò nostro examini finem faciemus, ſi prius addiderimus aliquos eſſe humores, qui ex propria hominis natura non ſunt, vt in pituitoſo corpore bilis: & aliquos eſſe qui ſunt naturæ proprij vt in bilioſo corpore bilis: & ita de aliis, hi humores qui extranei ſunt & nõ ſecundum naturam faciliùs educuntur, quàm illi qui ſunt ſecundum naturam, ſemper verò intelligito cũ præparati ſunt, hæc'que de humorũ omnium tam per ſe quàm cum aliis cõplicatorum purgatione ſint ſatis. RENA. Mihi prorſus videtur in expurgandis hominibus deinceps non poſſe decipi, neq; vllum committi errorem.

ERAS. Minus te erraturum non dubito.

FINIS.

Lugduni,
EXCVDEBAT
IACOBVS
FAVRE.

Antony, [illegible] Munday

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm